

**Q. Horati
Flacci Carmina
recensvit
Fridericvs
Vollmer**

Horace

8.662.107.2

Harvard College Library

FROM THE

SALISBURY FUND

Given in 1858 by STEPHEN SALISBURY, of Worcester,
Mass. (Class of 1817), for "the purchase of books
in the Greek and Latin languages, and books
in other languages illustrating Greek
and Latin books."

DIE HELLENISCHE KULTUR

DARGESTELLT VON

FRITZ BAUMGARTEN, FRANZ POLAND, RICHARD WAGNER

2. Auflage. Mit 7 farbigen Tafeln, 2 Karten und über 400 Abbildungen im Text und auf 2 Doppeltafeln

[X u. 491 S.] gr. 8. 1907. geb. M. 10. —, in Leinwand geb. M. 12. —

Dem Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der griechischen und (in einem zweiten, in Vorbereitung befindlichen Bande) der römischen Kultur in weiterem Umfange, als sie bisher vorliegt, soll dies Werk Rechnung tragen. Die Verfasser, die sämtlich im praktischen Schuldienst stehen, haben es als ihre Aufgabe angesehen, die gesicherten Ergebnisse der neueren Forschung in einer für jeden Gebildeten faßlichen und lesbaren Form darzubieten, unter besonderer Berücksichtigung der Bedürfnisse und der Ergebnisse des Unterrichts in den Oberklassen unserer höheren Schulen. Dem geschriebenen Wort tritt ergänzend und weiterführend ein reichhaltiger Bilderschmuck zur Seite, der um so weniger fehlen durfte, je lebendiger und unmittelbarer gerade das Kulturleben des Altertums uns durch seine Denkmäler veranschaulicht wird.

„Eine wohlgelungene Leistung, die mit großer Gewissenhaftigkeit gemacht und von reiner Begeisterung für die Sache getragen ist. Die Sorgfalt und die Kenntnis der Verfasser verdienen aufrichtige Anerkennung; das Ergebnis ist ein Buch, das ein glückliches Muster populärer Behandlung eines manchmal recht spröden Stoffes darstellt. Man möchte ihm recht weite Verbreitung in den Kreisen derjenigen wünschen, die sich nicht bloß mit dem konventionellen Namen des „Gebildeten“ zufrieden geben, sondern in Wahrheit zu dem geschichtlichen Verständnis unserer heutigen geistigen und politischen Lage vorzudringen trachten; und den Schülern der oberen Klassen unserer Gymnasien sowohl als auch den Studierenden unserer Hochschulen, besonders den Anfängern, wird das Werk Ausgangspunkt und eine solide Grundlage für weitere quellenmäßige Studien sein.“
(Historische Vierteljahrsschrift)

„Seine Verfasser wollten in erster Linie ein Buch für Schule und Haus schaffen und haben bei diesem Bestreben eine äußerst glückliche Hand bewiesen. In schöner, ebenmäßiger Darstellung eröffnet sich vor dem Blick des Lesers die reiche hellenische Kulturwelt. Wir sehen Land und Leute im Lichte klarer und scharfer Charakteristik und träumen uns mit Hilfe der beigegebenen herrlichen Landschaftsbilder in die große Vergangenheit zurück. Das stauiliche, gesellschaftliche und religiöse Leben, das Schopferische in Kunst und Schrifttum steigt in leuchtenden Farben vor uns auf. Der seine kriegerische Seite, der die Verfasser niemals verläßt, erfüllt mit Zuversicht in ihre Urteile. Für einen Schüler der höheren Gymnasialklassen z. B. läßt sich dabei in der ganzen gleichgearbeiteten Literatur ein schöneres, anregenderes Buch kaum finden.“
(„Schulzeitung“)

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Benseler-Kaegi: griech. Schulwörterbuch

12. Aufl. [X u. 981 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbbrosch. geb. M 8.—

Das allbewährte Wörterbuch erscheint diesmal in beschleunigt erweiterter Gestalt (981 S. statt 916 der 11. Auflage); der Wortschatz der griechischen Lyriker, soweit er in den gängbaren Anthologien vorliegt, ist, gewiss mit vollem Recht, aufgenommen worden, ebenso der des v. Willamowitzschen Lesebuchs. Die etymologischen Angaben sind neu bearbeitet, aber mit Weglassung alles dessen, was dem Schöler nicht unmittelbar verständlich und nützlich sein kann, also im wesentlichen mit Beschränkung auf Lateinisch und Griechisch. Sein hervorragendes praktisches Geschick hat der Herausgeber durch fortgesetzte erfolgreiche Bemühungen überlebensfähige Scharfheit und Gliederung (n. a. durch häufigere Anwendung von Sperr- und Fettschrift) bewahrt. Auch in semasiologischer Beziehung ist manches gebessert worden. Zahlreiche Verbesserungen und Ergänzungen bringt die neue Auflage auch in bezug auf Orthographie, Textkritik, Autorenanzeige und Realerklärung.

(Neues Correspondenzblatt, Stuttgart.)

Heinichen-Wagener: latein. Schulwörterb.

7. Aufl. [XXVI u. 987 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbbrosch. geb. M 7,50

Der sechsten Auflage folgt nach verhältnismäßig kurzer Zeit die siebente. Bei einem so wohlbekannten und mit Recht vielverbreiteten Hilfsmittel des Lateinstudiums darf man sich bei Anzeige einer neuen Auflage kurz fassen. Gegenüber der vorletzten Ausgabe ist die jetzt erschienene in der Anlage unverändert. Im Übrigen gibt man auf viele Einzelverbesserungen. Daß der Verfasser recht daran tat, der Etymologie und der Semasiologie gegenüber noch Vorzicht zu üben, wird jeder Unbefangene zugeben. Gesichertes hat er aufgenommen. Die Bedeutungsentwicklung der aufgeführten Wörter ist meist klar und folgerichtig. Höchst dankenswert und gut gelungen sind die von Wagener vorausgeschickten Abrisse der römischen Literatur und der römischen Mythik.

(Monatsschrift für höhere Schulen.)

Benseler: deutsch-griechisches Wörterbuch geb. M 10,50

Heinichen: deutsch-lateinisches Wörterbuch geb. M 8,50

Sonder-Wörterbücher zu

Cäsar. Von N. Ebeling. 6. Aufl., von J. Lange. Geb. M 1,50

Nepos. Von H. Haacke. 15. Aufl. Geb. M 1,40. Mit dem Texte des Nepos avarum. geb. M 1,60

Homer. Von G. Autenrieth. 10. Aufl., von A. Kaegi. Geb. M 2,50

Ovids Metamorphosen. V. J. Siebella. 6. Aufl., von Fr. Polle. Geb. M 1,40, geb. M 1,60

Weitere Ausgabe, bearbeitet von J. Siebella. Geb. M 2,50

Phädrus. V. A. Schaubach. 3. Auflage. Geb. M —,60
Mit dem Texte d. Phädrus M —,90

Xenophons Anabasis. V. F. Vollbrecht. 10. Aufl. Gebunden. M 2,20

Xenophons Hellenika. V. K. Thiemann. 4. Aufl. Geb. M 1,50, geb. M 1,90

Siebellis' thesaurus poeticus. Von A. Schaubach. 11. Aufl. Gebunden. M —,20

Q. HORATI FLACCI
CARMINA

2. 2/6

RECENSUIT

FRIDERICVS VOLLMER

EDITIO MINOR

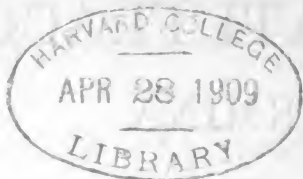
MCMVIII

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

~~Lh 8.662.07.2~~

Lh 8.662.107.2
✓

Salisbury fund

SVETONI

VITA HORATI

a Porphyrione commentario praemissa.

Q. Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino et exactionum coactore, ut vero creditum est, salsamentario, cum illi quidam in altercatione exprobasset 'quotiens ego vidi patrem tuum bracchio se emungentem,'

bello Philippensi excitus a M. Bruto imperatore tribunus militum meruit victisque partibus venia inpetrata scriptum quaestorium comparavit.

Ac primo Maecenati, mox Augusto insinuatus non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit.

Maecenas quantopere eum dilexerit satis testatur illo epigrammate:

*ni te visceribus meis, Horati,
plus iam diligo, tu tuum sodalem
† nimio videas strigosiolem;*

sed multo magis extremis iudiciis tali ad Augustum elogio: *Horati Flacci ut mei esto memor.*

Augustus epistularum quoque ei officium obtulit, hoc ad Maecenatem scripto significat: *ante ipse sufficiebam scribendis epistulis amicorum: nunc occupatissimus et infirmus Horatium nostrum te cupio abducere. veniet ergo ab ista parasitica mensa ad hanc regiam et nos in epistulis scribendis adiuvabit. ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam aut amicitiam suam ingerere desiit. exstant epistulae, e quibus argu-*

menti gratia pauca subieci: *sume tibi aliquid iuris
 apud me, tamquam si convictor mihi fueris; recte enim
 et non temere feceris, quoniam id usus mihi tecum esse
 volui, si per valetudinem tuam fieri possit.* et rursus:
 5 *tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque
 nostro audire; nam incidit ut illo coram fieret a me
 tui mentio. neque enim si tu superbus amicitiam nostram
 sprevisi, ideo nos quoque ἀντυπερηφανοῦμεν.* praeterea
 saepe eum inter alios iocos 'purissimum pene(m)' et
 10 'homuncionem lepidissimum' appellat unaque et altera
 liberalitate locupletavit. scripta quidem eius usque
 adeo probavit mansuraque perpetua opinatus est, ut
 non modo saeculare carmen componendum iniunxerit
 sed et Vindelicam victoriam Tiberii Drusique privigno-
 15 rum suorum eumque coegerit propter hoc tribus car-
 minum libris ex longo intervallo quartum addere;
 post sermones vero quosdam lectos nullam sui men-
 tionem habitam ita sit questus: *irasci me tibi scito,
 quod non in plerisque eiusmodi scriptis mecum potissimum
 20 loquaris. an vereris ne apud posteros infame tibi sit,
 quod videaris familiaris nobis esse?* expressitque eclogam
 ad se, cuius initium est:

*cum tot sustineas et tanta negotia solus,
 res Italas armis tuteris, moribus ornes,
 25 legibus emendes: in publica commoda peccem,
 si longo sermone morer tua tempora, Caesar.*

Habitu corporis fuit brevis atque obesus, qualis
 et a semet ipso in saturis describitur et ab Augusto
 hac epistula: *pertulit ad me Onysius libellum tuum,
 30 quem ego ut accusantem quantuluscumque est boni con-
 sulo. vereri autem mihi videris ne maiores libelli tui
 sint quam ipse es. sed tibi statura deest, corpusculum
 non deest. itaque licebit in sextariolo scribas, quo
 circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ven-
 triculi tui.*

.

Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini aut Tiburtini domusque ostenditur circa Tiburni luculum.

..... venerunt in manus meas et elegi sub titulo eius et epistula prosa oratione quasi commendantis se Maecenati, sed utraque falsa puto; nam elegi 5 volgares, epistula etiam obscura, quo vitio minime tenebatur.

Natus est VI idus decembris L. Cotta et L. Torquato consulibus (8. dec. 65), decessit V kal. decembris C. Mar(c)io Censorino et C. Asinio Gallo consulibus 10 (27. nov. 8) post nonum et quinquagesimum <diem quam Maecenas obierat, aetatis agens septimum et quinquagesimum> annum herede Augusto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. humatus et conditus 15 est extremis Esquiliis iuxta Maecenatis tumulum.

CONSPECTVS METRORVM

SYSTEMATA CARMINVM

I (asclepiadeum primum)

---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ-υυ

versus asclepiadeus (24) κατὰ κτίχον.

carm. 1, 1. 3, 30. 4, 8

II (asclepiadeum alterum)

---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ-υυ

tres asclepiadeos (24) excipit glyconeus (19).

carm. 1, 6. 15. 24. 33. 2, 12. 3, 10. 16. 4, 5. 12

III (asclepiadeum tertium)

---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ-
 ---υυ-υυ

*duos asclepiadeos (24) secuntur pherecrateus (16) et glyconeus (19),
hi synhaphia iuncti praeter 1, 23, 3. 7.*

carm. 1, 5. 14. 21. 23. 3, 7. 13. 4, 13.

IV (asclepiadeum quartum)

---υυ-υυ
 ---υυ- | -υυ-υυ
 ---υυ-υυ
 ---υυ- | -υυ-υυ

glyconeum (19) bis sequitur *asclepiadeus* (24).

carm. 1, 3. 13. 19. 36. 3, 9. 15. 19. 24. 25. 28. 4, 1. 3

disticha non iunguntur synhaphia, tamen ausus est poeta syna-
loephen 4, 1, 35 decoro | inter.

V (*asclepiadeum quintum*)

---υ--- || -υυ- || -υυ-υυ
 ---υ--- || -υυ- || -υυ-υυ
 ---υ--- || -υυ- || -υυ-υυ
 ---υ--- || -υυ- || -υυ-υυ

versus asclepiadeus maior (25) κατὰ κτίχον.

carm. 1, 11. 18. 4, 10

VI (*sapphicum*)

-υ--- || υυ-υ-υ
 -υ--- || υυ-υ-υ
 -υ--- || υυ-υ-υ
 -υυ-υ

tres versus sapphicos (22) sequitur *adonius* (5).

synhaphiam fere affectavit poeta. idem vocabulum pergit in
adonium 1, 2, 19 u-xorius, 1, 25, 11 inter-lunia, 2, 16, 7
ve-nale, 3, 27, 59 e-lidere.

carm. 1, 2. 10. 12. 20. 22. 25. 30. 32. 38. 2, 2. 4. 6. 8. 10.
16. 3, 8. 11. 14. 18. 20. 22. 27. 4, 2. 6. 11. *carm. saec.*

VII (*sapphicum maius*)

---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-
 ---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-
 ---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-
 ---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-

aristophanium (17) sequitur *sapphicus maior q. d.* (23).

carm. 1, 8

VIII (*alcaicum*)

υ-υ--- || -υυ-υυ
 υ-υ--- || -υυ-υυ
 υ-υ---υ-υ-υ
 -υυ-υυ-υ-υ

duos alcaicos hendecasyllabos (21) sequitur *enneasyllabus* (9),
claudit decasyllabus (20).

Q. HORATI FLACCI
CARMINA

RECENSUIT

FRIDERICVS VOLLMER

EDITIO MINOR

MCMVIII
LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

s. 216

~~Lh 8.662.07.2~~

Lh 8.662.107.2
✓

Salisbury fund

SVETONI

VITA HORATI

a Porphyrione commentario praemissa.

Q. Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino et exactionum coactore, ut vero creditum est, salsamentario, cum illi quidam in altercatione exprobasset 'quotiens ego vidi patrem tuum bracchio se emungentem,'

5

bello Philippensi excitus a M. Bruto imperatore tribunus militum meruit victisque partibus venia inpetrata scriptum quaestorium comparavit.

Ac primo Maecenati, mox Augusto insinuatus non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit.

10

Maecenas quantopere eum dilex(er)it satis testatur illo epigrammate:

*ni te visceribus meis, Horati,
plus iam diligo, tu tu(u)m sodalem
† nimio videas strigiosorem;*

15

sed multo magis extremis iudiciis tali ad Augustum elogio: *Horati Flacci ut mei esto memor.*

Augustus epistularum quoque ei officium obtulit, <ut> hoc ad Maecenatem scripto significat: *ante ipse sufficebam scribendis epistulis amicorum: nunc occupatissimus et infirmus Horatium nostrum <a> te cupio abducere. veniet ergo ab ista parasitica mensa ad hanc regiam et nos in epistulis scribendis adiuvabit. ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam aut amicitiam suam ingerere desiit. exstant epistulae, e quibus argu-*

23

a*

menti gratia pauca subieci: *sume tibi aliquid iuris
 apud me, tamquam si victor mihi fueris; recte enim
 et non temere feceris, quoniam id usus mihi tecum esse
 volui, si per valetudinem tuam fieri possit.* et rursus:
 5 *tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque
 nostro audire; nam incidit ut illo coram fieret a me
 tui mentio. neque enim si tu superbus amicitiam nostram
 sprevisi, ideo nos quoque ἀντυπερηφανοῦμεν.* praeterea
 saepe eum inter alios iocos 'purissimum pene(m)' et
 10 'homuncionem lepidissimum' appellat unaque et altera
 liberalitate locupletavit. scripta quidem eius usque
 adeo probavit mansuraque perpetua opinatus est, ut
 non modo saeculare carmen componendum iniunxerit
 sed et Vindelicam victoriam Tiberii Drusique privigno-
 15 rum suorum eumque coegerit propter hoc tribus car-
 minum libris ex longo intervallo quartum addere;
 post sermones vero quosdam lectos nullam sui men-
 tionem habitam ita sit questus: *irasci me tibi scito,
 quod non in plerisque eiusmodi scriptis mecum potissimum
 20 loquaris. an vereris ne apud posteros infame tibi sit,
 quod videaris familiaris nobis esse?* expressitque eclogam
 ad se, cuius initium est:

cum tot sustineas et tanta negotia solus,
 res Italas armis tuteris, moribus ornes,
 25 legibus emendes: in publica commoda peccem,
 si longo sermone morer tua tempora, Caesar.

Habitu corporis fuit brevis atque obesus, qualis
 et a semet ipso in saturis describitur et ab Augusto
 hac epistula: *pertulit ad me Onysius libellum tuum,
 30 quem ego ut accusantem quantuluscumque est boni con-
 sulo. vereri autem mihi videris ne maiores libelli tui
 sint quam ipse es. sed tibi statura deest, corpusculum
 non deest. itaque licebit in sextariolo scribas, quo
 circuitus voluminis tui sit ὄγκωδέστατος, sicut est ven-
 triculi tui.*

.

Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini aut Tiburtini domusque ostenditur circa Tiburni luculum.

..... venerunt in manus meas et elegi sub titulo eius et epistula prosa oratione quasi commendantis se Maecenati, sed utraque falsa puto; nam elegi 5 volgares, epistula etiam obscura, quo vitio minime tenebatur.

Natus est VI idus decembris L. Cotta et L. Torquato consulibus (8. dec. 65), decessit V kal. decembris C. Mar(c)io Censorino et C. Asinio Gallo consulibus 10 (27. nov. 8) post nonum et quinquagesimum <diem quam Maecenas obierat, aetatis agens septimum et quinquagesimum> annum herede Augusto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. humatus et conditus 15 est extremis Esquiliis iuxta Maecenatis tumulum.

CONSPECTVS METRORVM

SYSTEMATA CARMINVM

I (asclepiadeum primum)

---υυ- || -υυ-υυ
---υυ- || -υυ-υυ
---υυ- || -υυ-υυ
---υυ- || -υυ-υυ

versus asclepiadeus (24) κατὰ τρίχρον.

carm. 1, 1. 3, 30. 4, 8

II (asclepiadeum alterum)

---υυ- || -υυ-υυ
---υυ- || -υυ-υυ
---υυ- || -υυ-υυ
---υυ-υυ

tres asclepiadeos (24) excipit glyconeus (19).

carm. 1, 6. 15. 24. 33. 2, 12. 3, 10. 16. 4, 5. 12

III (asclepiadeum tertium)

---υυ- || -υυ-υυ
---υυ- || -υυ-υυ
---υυ-
---υυ-υυ

*duos asclepiadeos (24) secuntur pherecrateus (16) et glyconeus (19),
hi synhaphia iuncti praeter 1, 23, 3. 7.*

carm. 1, 5. 14. 21. 23. 3, 7. 13. 4, 13.

IV (asclepiadeum quartum)

---υυ-υυ
---υυ- | -υυ-υυ
---υυ-υυ
---υυ- | -υυ-υυ

glyconeum (19) bis sequitur *asclepiadeus* (24).

carm. 1, 3. 13. 19. 36. 3, 9. 15. 19. 24. 25. 28. 4, 1. 3

disticha non iunguntur synhaphia, tamen ausus est poeta synalophen 4, 1, 35 decoro | inter.

V (*asclepiadeum quintum*)

---υυ- || -υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ- || -υυ-υυ
 ---υυ- || -υυ- || -υυ-υυ

versus asclepiadeus maior (25) κατὰ κτίχον.

carm. 1, 11. 18. 4, 10

VI (*sapphicum*)

-υ--- || υυ-υ-υ
 -υ--- || υυ-υ-υ
 -υ--- || υυ-υ-υ
 -υυ-υ

tres versus sapphicos (22) sequitur *adonius* (5).

synhaphiam fere affectavit poeta. idem vocabulum pergit in adonium 1, 2, 19 u-xorius, 1, 25, 11 inter-lunia, 2, 16, 7 ve-nale, 3, 27, 59 e-lidere.

carm. 1, 2. 10. 12. 20. 22. 25. 30. 32. 38. 2, 2. 4. 6. 8. 10. 16. 3, 8. 11. 14. 18. 20. 22. 27. 4, 2. 6. 11. *carm. saec.*

VII (*sapphicum maius*)

---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-
 ---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-
 ---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-
 ---υ--- | υυ- || -υυ-υ-υ-

aristophanium (17) sequitur *sapphicus maior q. d.* (23).

carm. 1, 8

VIII (*alcaicum*)

υ-υ--- || -υυ-υυ
 υ-υ--- || -υυ-υυ
 υ-υ---υ-υ-υ
 -υυ-υυ-υ-υ

duos alcaicos hendecasyllabos (21) sequitur *enneasyllabus* (9), *claudit decasyllabus* (20).

carm. **1**, 9. 16. 17. 26. 27. 29. 31. 34. 35. 37. **2**, 1. 3. 5.
7. 9. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 20. **3**, 1—6. 17. 21. 23. 26. 29.
4, 4. 9. 14. 15.

IX (*archilochium primum*)

(—)

— ∪ ∪ — ∪ ∪ — || ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪
— ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪
— ∪ ∪ — ∪ ∪ — || ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪
— ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪

hexameter (1) *cum tetrametro dactylico* (3).

carm. 1, 7. 1, 28. *cf. epod.* 12.

X (*archilocheum alterum*)

— ∪ ∪ — ∪ ∪ — || ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪
— ∪ ∪ — ∪ ∪ ∪
— ∪ ∪ — ∪ ∪ — || ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪
— ∪ ∪ — ∪ ∪ ∪

hexametri (1) *et dimetra* (4).

carm. 4, 7.

XI (*archilochium tertium*)

— ∪ — ∪ — | ∪ — ∪ ∪ || — ∪ — ∪ —
— ∪ — ∪ — || — ∪ — ∪ —
— ∪ — ∪ — | ∪ — ∪ ∪ || — ∪ — ∪ —
— ∪ — ∪ — || — ∪ — ∪ —

archilochius (28) *et trimetrum iambicum catalectum* (8)

trimetri syllaba prima longa praeter 1, 4, 2.

carm. 1, 4.

XII (*hipponacteum*)

— ∪ — ∪ — ∪ ∪
∪ — ∪ — ∪ || — ∪ — ∪ — ∪
— ∪ — ∪ — ∪ ∪
∪ — ∪ — ∪ || — ∪ — ∪ — ∪

dimetrum trochaicum catalectum (12) *cum trimetro iambico catalecto* (8)

in trimetro soluta arsis secunda 2, 18, 34 *púeris*.

trimetri prima syllaba brevis praeter 2, 18, 6 *et* 34.

carm. 2, 18.

XIII ionicum

quattuor decametra (15) *synhaphia continua*
carm. 3, 12.

EPODI

I

$\bar{\cup} - \cup - \bar{\cup} \parallel - \cup - \bar{\cup} - \cup \sphericalangle$
 $\bar{\cup} - \cup - \cup - \cup \sphericalangle$

trimetrum iambicum (7) *cum dimetro* (10).
epod. 1—10.

II

$\bar{\cup} - \cup - \bar{\cup} \parallel - \cup - \bar{\cup} - \cup \sphericalangle$
 $- \cup \cup - \cup \cup \sphericalangle \parallel \bar{\cup} - \cup - \bar{\cup} - \cup \sphericalangle$

trimetrum iambicum (7) *cum elegiambo* (26).
epod. 11

III

$- \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \cup$
 $- \cup \cup - \bar{\cup} - \cup \cup - \bar{\cup}$

hexameter (1) *cum tetrametro dactylico catalecto* (3).
epod. 12.

IV

$- \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \bar{\cup}$
 $\bar{\cup} - \cup - \bar{\cup} - \cup \sphericalangle \parallel - \cup \cup - \cup \cup -$

hexametrum (1) *sequitur iambelegus* (27).
epod. 13.

V

$- \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \cup \cup - \bar{\cup}$
 $\cup - \cup - \cup - \cup -$

hexametrum (1) *sequitur dimetrum iambicum* (10).
epod. 14. 15.

VI

(—)
 - 0 0 - 0 0 - 0 0 - 0 0 - 0 0 - 0
 0 - 0 - 0 || - 0 - 0 - 0 -

hexametrum (1) *sequitur senarius purus* (6).
epod. 16.

VII

0 - 0 - 0 || - 0 - 0 - 0 -

trimetra iambica (7) κατὰ τρίτον.
epod. 17.

DACTYLI

1) *hexameter heroicus* - 0 - 0 - 0 - 0 - 0 0 - 0

in lyricis fere caret synaloephis praeter carm. 1, 7, 5 unum opus, 7 praepone olivam, 27 duce et, 1, 28, 19 senum ac, *epod.* 15, 5 atque hedera procera adstringitur, 9 que agitare, 17 que es, 19 pecore et, *carm.* 1, 7, 13 Aniō ac.

in epistulis et sermonibus ut quae sermonem affectent pedestrem synaloepha creberrima

versus spondiaci: *carm.* 1, 28, 21 Orionis, *epod.* 13, 9 Cyllenea, 16, 29 Appenninus; 16, 17 Phocaeorum; *ars poet.* 467 occidenti

hypermetri: *serm.* 1, 4, 96 amico | que, 1, 6, 102 peregre | <ve>
v. systemata IX. X. epod. III. IV. V. VI.

2) *tetrametrum plenum (alcmaticum)*

- 0 - 0 - || 0 - 0 0

pars prior versus archilochii (28)

3) *tetrametrum catalectum (archilochium)*

- 0 - 0 - 0 0 - 0

spondeus in tertio pede: *carm.* 1, 28, 2 Archyta.
v. systema IX. epod. III.

4) *dimetrum hypercatalectum* - 0 0 - 0 0 - 0

v. versus 26) et 27) et *systema X.*

dactyli puri, ideo epod. 13, 2 silūae. *v. et versum* 24) et 25)

5) *dimetrum catalectum (adonius versus)* - 0 0 - 0

v. systema VI.

IAMBI

- 6) *senarius purus* $\cup - \cup - \cup \parallel - \cup - \cup - \cup -$
caesura hepthemimeres epod. 16, 4
v. epod. syst. VI.
- 7) *trimetrum* $\cup \cup \cup \cup \cup \cup \parallel \cup \cup \cup \cup \cup \cup$
epod. 17 κατὰ τρίχον, ceterum in distichis (epod. syst. I. II)
caesura hepthemimeres epod. 17, 19. 38. 60. 1, 15. 2, 19. 53. 4,
3. 5, 3. 21. 33. 37. 45. 49. 6, 5. 7, 7. 10, 3. 17. 11, 5.
solutae arses: prima: epod. 2, 33. 67. 5, 15. 85. 91. 10, 19.
11, 27. 17, 6. 12. 78.
altera: epod. 1, 27. 2, 35. 57. 61. 3, 17. 5, 15. 87. (9, 1?)*
10, 7. 17, 42. 63. 74.
tertia: 2, 23. 39. 5, 25. 49. 7, 1. 17, 12. 65.
quarta: 17, 12. 74.
auctae theses (anapaesti): pedis primi: pavidum 2, 35; po-
s(i)tos 2, 65.
pedis quinti: laqueo 2, 35; inferius 5, 79. mulierculam
11, 23.
- 8) *trimetrum catalectum* $\cup - \cup - \cup \parallel - \cup - \cup - \cup$
v. systemata XI et XII.
- 9) *dimetrum hypercatalectum (versus alcaicus ennea-*
syllabus) $- - \cup - - - \cup - \cup$
prima syllaba brevis: carm. 1, 16, 19. 17, 7. 29, 7. 35, 15. 37, 15.
2, 3, 3. 17, 3. 20, 11. 3, 3, 71. 29, 11.
v. systema VIII.
- 10) *dimetrum (archilochium)* $\cup \cup \cup \cup \cup \cup - \cup -$
v. versum 26) et 27) et epodos I. V.
arsis soluta:
prima: epod. 3, 8 Canidia (5, 48); 15, 24 ego
secunda: epod. 2, 62 próperantis.
- 11) *monometrum hypercatalectum* $\cup - \cup - \cup$
pars prior hendecasyllabi alcaici (21) et epodi archilochii
(syst. XI).
syllaba prima longa praeter carm. 1, 4, 2; in alcaicis brevis
1, 9, 2. 27, 17. 22. 31, 9. 17. 35, 37. 38. 37, 22. 2, 1,
6. 7, 22. 9, 5. 19, 22. 3, 1, 2. 26. 3, 34. 4, 78. 5, 22
(6, 10?).
pars posterior hendecasyllabi sapphici (22) semper exorsa ab
anapaesto $\cup - \cup - \cup$

TROCHAEI

12) *dimetrum catalectum (euripidium)* - u - u - u - u
solo in systemate XII. trochaei puri.

13) *tripodia (ithyphallicus)* - u - u - -
solo in versu archilochio (28). ultima syllaba ubique longa.

14) *tripodia catalecta vel acatalecta:* - u - - - vel
- u - - - - u
v. versum 22). quarta syllaba ubique longa.

IONICI

15) *decametrum a minore*

u u - - u u - - u u - - u u - - u u - - u u - - u u - - u u - - u u - -
quinquies non amplius ionici non finiunt vocabula (non numerari
operosae | que)
v. systema XIII.

MIXTA ET COMPOSITA

16) *pherecrateus* - - - u u - -
v. systema III. nulla synaloepha.

17) *aristophaneus* - u u - u - u
v. systema VII.

18) *hendecasyllabi alcaici (21) et versuum asclepiadeorum (24. 25) pars posterior* - u u - u u

19) *glyconeus* - - - u u - u -
v. systemata II III IV. basis trochaica traditur semel 1,
15, 36 ignis Iliacos domos vix recte.

20) *versus alcaicus decasyllabus* - u u - u u - - - u
v. systema VIII.

21) *versus alcaicus hendecasyllabus*

u - u - - || - u u - u u
compositus ex 11) et 18). caesura neglecta (1, 16, 21) 1, 37, 14 et 4, 14, 7.
v. systema VIII. de prima brevi vide ad 11).

22) *versus sapphicus hendecasyllabus* (minor)

compositus ex 14) et 11).

— u — — — || u u — u — u aut — u — — — u || u — u — u

sic *carm.* 1, 10, 1. 6. 18. 12, 1. 25, 11. 30, 1. 2, 6, 11 cf. 3, 14, 11
et fere *quadragiens* in *carminum libro quarto* et *carmine saeculari*.

v. *systema VI*.

23) *versus sapphicus* (maior) — u — — — | u u — || — u u — u — u

v. *systema VII*

24) *versus asclepiadeus* — — — u u — || — u u — u u

basis apud *Horatium* ubique *spondiaca*.

v. *systemata I. II. III. IV*.

25) *versus asclepiadeus* (maior)

— — — u u — || — u u — || — u u — u u

deductus ex 24) *interiecto choriambo*.

basis ut in 24).

v. *systema V*.

26) *versus elegiambus* — u u — u u u || u — u — u — u u

compositus ex 4) et 10).

in *caesura syllaba brevis* *epod.* 11, 6. 10. 26, *hiatus* 14. 24

v. *systema epod. II*.

27) *versus (iambelegus)* u — u — u — u u || — u u — u u —

compositus ex 10) et 4).

in *caesura syllaba brevis* *epod.* 13, 8. 10.

v. *systema epod. IV*.

28) *versus archilochius* — u — u — | u — u u || — u — u — —

compositus ex 2) et 13), *inter quas partes non hiatur*.

v. *systema XI*.

METRICA ET PROSODIACA

HIATVS

- sollemnis post exclamationes* *carm.* 1, 1, 2 ó et, 1, 35, 38
 ó *utinam* (4, 5, 37), *epod.* 12, 25 ó *ego* (*ars poet.* 301), *serm.* 2,
 3, 265 ó *ere*, *epist.* 1, 19, 19 ó *imitatores* *epod.* 5, 71 á a
carm. 1, 15, 9 héu heu (1, 35, 33. *epod.* 15, 23 *cf. Carm.* 2,
 5 14, 1) *cf. Verg. buc.* 2, 58
graecus in dactylis: epod. 13, 3 Threició Aquilone. *carm.*
 1, 28, 24 *ossibus et capiti inhumato*
in caesura elegiambi: epod. 11, 14 *meró arcana*, 11, 24
mollitié amor
 10 *in correpta longa: in iambis epod.* 5, 100 et *Esquilinaë álites*;
in dactylis serm. 1, 9, 38 *sí mē amas*
in -m: serm. 2, 2, 28 *coctó nūm adest*
notanda: circūmagi serm. 1, 9, 17. *fiō et epist.* 1, 1, 16

SYNHIZESIS

- 15 *carm.* 2, 7, 5 *voc. Pompeī*, *epist.* 1, 7, 91 *voc. Voltēī*, *serm.* 1,
 2, 90 *gen. Lynceī*, *epist.* 1, 6, 63 *Vlixēī* (1, 7, 40)
at Vlixēī *carm.* 1, 6, 7. *epod.* 16, 60. 17, 6, *Alyattēī* *carm.* 3,
 16, 41, *Achillēī* *carm.* 1, 15, 34. *epod.* 17, 14, *Penthēī*
carm. 2, 19, 14
 20 *semper eū in nom.* *Atreus*, *Enipeus*, *Idomeneus*, *Lyncus*,
Nereus, *Nireus*, *Orpheus*, *Patareus*, *Peleus*, *Prometheus*, *Proteus*,
Theseus, *Thyoneus*, *Typhoeus*, *item voc. Agyiēu* *carm.* 4, 6, 29,
Bassarēu 1, 18, 11, *Pelēu* *ars* 104, *Penthēu* *epist.* 1, 16, 73, *Phocēu*
carm. 2, 4, 2; *adde adv. eū ars* 328
 25 *at acc. Nirēa*, *epod.* 15, 22, *Orphēa* *carm.* 1, 12, 8, *Pelēa* 3,
 7, 17, *Promethēa* 2, 18, 35, *Protēa* *epist.* 1, 1, 90; *adde*
abl. Orphēo *carm.* 1, 24, 13
serm. 1, 3, 101 *dēin* (1, 5, 97)
at dēhinc epod. 16, 65. *serm.* 1, 3, 104. *ars* 144
 30 *serm.* 1, 6, 39 *dēicere*
at ādiciant *carm.* 4, 7, 17, *īnīciat* *carm.* 1, 17, 26, *ōbicere*
carm. 3, 10, 3, *prōicere* *serm.* 2, 3, 100, *prōicit* *ars* 97
āmicitur epist. 2, 1, 270

- carm.* 1, 37, 5 antehac, 1, 35, 17 antēit, *epist.* 1, 2, 70 antēis
serm. 2, 1, 68 cōperto (cf. *Aetna* 408 coritur), ut coepi,
 coetus, cogito
 at cōactor, cōemo, cōco, cōerceo, cōheres, cōhibeo, cōhors
serm. 1, 8, 43 cereā, 2, 2, 21 ostrēa 5
 at laquēo *epod.* 2, 35 [alvēo *carm.* 3, 29, 34 non probum],
 aurēo *carm.* 2, 19, 29
serm. 2, 3, 91 quōād, 2, 6, 67 prōut (cum ut Φ)
 nota: harpyiis *serm.* 2, 2, 40.
- i consona: *carm.* 3, 4, 41 consiljum, 3, 6, 6 principjum, 10
epod. 12, 7 vjetis, *serm.* 2, 8, 1 Nasidjeni, 2, 8, 21 Serviljo
 1, 7, 30 vindemjator
 u consona: *serm.* 2, 2, 76 pitvita (*epist.* 1, 1, 108), *serm.* 1,
 5, 64 larva
 at vocalis: *carm.* 2, 15, 17 fortūtum, 1, 23, 4 silūae (*epod.* 15
 13, 2), *serm.* 1, 8, 17 sūetae; legitime milūs *epod.* 16,
 32 *epist.* 1, 16, 51 cf. et Pacūvius *epist.* 2, 1, 56

SYNCOPE

- dextr- *carm.* 2, 17, 29. 3, 3, 52. 4, 4, 21 sat. 1, 2, 125.
 1, 8, 4. 2, 1, 18 *epist.* 1, 6, 51. 1, 7, 94. 1, 16, 6; at dexter-
carm. 1, 2, 3. 3, 19, 21 *epod.* 7, 1. 7, 10 sat. 1, 9, 45. 2, 1, 54
epist. 2, 1, 205
 vincla *epod.* 9, 9. 17, 72 *epist.* 1, 7. 67, at vincula *carm.* 4,
 7, 28 *serm.* 1, 8, 50. 2, 3, 71. 2, 7, 84
 pericl- *carm.* 3, 20, 1 *serm.* 1, 2, 40. 2, 7, 73. 2, 8, 57; at 25
 pericul- *carm.* 2, 12, 7. 3, 25, 18 *epod.* 1, 3 *epist.* 1, 18, 83. 2, 1, 136
 caldior *serm.* 1, 3, 53, at calid- *carm.* 3, 14, 27. 3, 27, 70.
epist. 1, 3, 33. 2, 2, 72.
 soldum, soldo *serm.* 2, 5, 65. 1, 2, 113, at solid- *carm.* 1,
 1, 20. 3, 3, 4 (*serm.* 2, 1, 78. 2, 3, 240 non certi) 30
 valdius *adv.* *epist.* 1, 9, 6 *ars p.* 321, at adi. validus saepius.
 lamna *carm.* 2, 2, 2. *epist.* 1, 15, 36
 puertiae *carm.* 1, 36, 8
 surpuerat *carm.* 4, 13, 20, surpите *serm.* 2, 3, 283; at sub-
 ripis *serm.* 2, 3, 127 *epist.* 1, 16, 55 35
 (repostum *epod.* 9, 1 non certe traditum) (postosque *epod.* 2,
 65 non trad.)
 praeterita verborum: evasti *serm.* 2, 7, 68, percusti 2, 3, 273,
 erepsemus 1, 5, 79, divisse 2, 3, 169, surrexe 1, 9, 73: exempla
 omnia in sermonibus sermonis communis imitamenta. 40
 dives saepe, divitis bis, ditis *epod.* 2, 65, divitem *carm.* 2,
 18, 31, ditem *serm.* 1, 7, 19, divite 6^{es}, divitum bis, divitibus 4r,
 divites *epod.* 16, 42, dites *carm.* 1, 7, 9, ditior 4r, nusquam
 divitior.

- mihi *passim*, mi *tantum* in *serm. epist.*
 nihil et nil *passim* in omnibus carminibus; nil omnino
praeualet in *serm. epist.*, metro non *flagitatur* nisi *serm. 2, 6, 57*
epist. 1, 15, 16, 2, 1, 49. 2, 2, 16. 151 ars 122; nihilo *traditur* 5^{es},
 5 nilo metro *certum* *serm. 1, 5, 67*
 nisi et ni *passim*, ni *bis* in *carm. 4, 6, 21 epod. 1, 8.*
cf. fortasse 5^{es}, fortassis serm. 1, 4, 131. 2, 4, 70.

TMESIS

- in *fine versuum* (*de systematum synhaphia v. sapphicum p. 338*):
 10 unde — octoginta *serm. 2, 3, 117*, inter — est *serm. 1, 2, 62*,
 circum — . . . *vectari 1, 6, 58*, circum — *spectemus epist. 2,*
2, 93, inter — *noscere ars p. 423*
 in *caesura*:
versuum lyricorum: 1, 16, 21 exercitus, 1, 18, 16 per|lucidior,
 15 *1, 37, 5 de|promere, 2, 12, 25 de|torquet*
iamborum: epod. 1, 19 in|plumbis, 11, 15 in|aestuēt, 16, 8
ab ominatus
hexametrorum: epist. 2, 3, 87 ig|noro, 263 in|modulata, utrum-
que exemplum cum consilio positum ut malus pingatur versus;
 20 *porro 2, 3, 134 oc|cisa, 2, 3, 181 in|testabilis*
grammatica: serm. 1, 1, 86 argento post omnia ponas. 1, 6,
58 circum me Satureiano vectari rura caballo. 2, 6, 95 quo
bone circa. carm. 1, 6, 3 quam rem cumque. 7, 25 quo nos
cumque. 9, 14 quem fors dierum cumque dabit. 27, 14 quae te
 25 *cumque. serm. 1, 9, 33 quando consumet cumque. 2, 5, 51*
qui testamentum tradet tibi cumque. epist. 1, 1, 15 quo me
cumque. cf. uni | cuique serm. 1, 9, 51

SYLLABARVM VEL VOCALIVM MENSURA

- nomina propria: Cātīli carm. 1, 18, 2 Ītalia et casus*
 30 *semper (quinquies); Italus in lyricis (iambis) carm. 2, 13, 18. 3, 30,*
13. 4, 4, 42. 4, 15, 13, Ītalus in hexametris serm. 1, 7, 32. 2, 6, 56.
epist. 1, 18, 57. 2, 1, 2, semel in lyrico (dactylico) Ītalo carm. 2,
7, 4 Appūlia epod. 3, 16 serm. 1, 5, 77, semper Appūlus (octiens)
Porsēnae epod. 16, 4 (Verg. Aen. 8, 646 Porsēna) Prōserpinae
 35 *carm. 2, 13, 21 anceps epod. 17, 2), at Prōserpina carm. 1, 28,*
20 serm. 2, 5, 110 Sidōnius epod. 16, 59 epist. 1, 10, 26, item
plerumque Vergīlius, at ter Sidōnia Dido. Thrācius carm. 1, 25,
11. 4, 12, 2, Thrēcius carm. 1, 24, 13. 1, 36, 14 epod. 13, 3
Vaticani carm. 1, 20, 7, at Vaticanus Mart. Iuvenal. Ōrion
 40 *epod. 15, 7, recte Ōrion quinquies*
adde: pōlypūs epod. 12, 5. serm. 1, 3, 40

-is finalis

in coni. epist. 1, 6, 40 fueris

at *sat.* 1, 4, 41 dixeris (2, 3, 220. 2, 6, 39), *sat.* 2, 4, 91
iueris, *ars* 387 scripseris, *carm.* 1, 18, 1 severis

in fut. II: carm. 3, 23, 3 placaris, 4, 7, 20 dederis, 21 oc- 5
cideris, *serm.* 2, 2, 74 miscueris, *serm.* 2, 5, 101 audieris (2, 8, 33)

at *carm.* 4, 10, 6 videris, *serm.* 2, 2, 54 vitaveris, 55 de-
torseris, 2, 3, 67 acceperis, 126 coeperis (*epist.* 1, 20,
12), 319 ruperis 2, 4, 72 duraveris, *epist.* 1, 13, 11 per-
veneris, 47 dixeris 10

nota: carm. 4, 7, 16 pulvis, 1, 24, 15 sanguis.

ad *positionem notanda: Etruscus longa prima syllaba*
carm. 1, 2, 14. 3, 29, 35. *carm. saec.* 38, *brevi epod.* 16, 4. 40
serm. 1, 6, 1. 1, 10, 61 *carm.* 1, 32, 11 et Lycum nigris oculis
nigroque *serm.* 2, 1, 98 ciniffones *serm.* 1, 1, 25 crustulā blandi, 15
epist. 2, 1, 135 precē blandus (*ars* 395), 1, 1, 30 membrā Gly-
conis *serm.* 2, 5, 28 sinē gnatis (2, 3, 199 Aulide natam trad.)

serm. 1 2, 30 fornicē stantem, 71 quē stola, 1, 3, 44 fastidire
strabonem, 1, 5, 35 praemiā scribae, 1, 10, 72 saepē stilum,
2, 2, 36 quiā scilicet, 2, 3, 43 malū stultitia 2, 3, 296 mihi 20
Stertinius. *epist.* 1, 6, 50 nominā s(c)aeuum. *serm.* 2, 3, 237
tibi triplex

vocalis ante vocalem: carm. 1, 21, 1 Dianam, 2, 12, 20
Dianae, 4, 7, 25 Diana (*carm. saec.* 70), at *i brevis septies: carm.*
3, 4, 71. *carm. saec.* 1. 75 *epod.* 5, 51. 17, 3 *ars p.* 16. 454 *serm.* 1, 25
7, 12 Priamidem, at *semper Priamus notabile etiam epod.* 10, 19
Iōnius (*at nomen aliud carm.* 3, 6, 21 Iōnicos, *epod.* 2, 54 Iōnicus)
epod. 9, 16 conopium, ut *Prop.* 3, 11, 45 conopia, at *Iuv.* 6, 80
conopēo *serm.* 1, 5, 12 ohe, 2, 5, 96 ohe

correpta vocabula iambica: cavē carm. 2, 3, 38. 177. 2, 5, 30
75. *epist.* 1, 13, 19 at cavē *carm.* 1, 14, 16. 3, 7, 24 *epod.* 6, 11
cavē cavē. *epist.* 1, 6, 32; iubē *carm.* 2, 3, 15, docē *epist.* 1, 17,
16, monē *serm.* 2, 5, 93, movē *epod.* 13, 6, valē *epist.* 1, 6, 67.
1, 13, 19 ferē *epist.* 1, 6, 9. 1, 17, 24. here illic *serm.* 2, 8, 2.

nec vide nec ama leguntur apud Horatium

mihi 106^{es}, tibi 143^{es}, sibi 45^{es}, at mihi 25^{es}, tibi 29^{es}, sibi 3
6^{es} *nota: carm.* 2, 16, 31 et mihi, forsan tibi et *serm.* 2, 3,
237 sume tibi deciens, tibi tantundem, tibi triplex ibi semel,
nusquam ibi uti semper (vicies) ubi 49^{es}, ubi 9^{es} ubicumque
ter, ubique semel, ubivis semel 40

at *redī carm.* 4, 5, 4, venī 4, 12, 22. *domī epist.* 1, 5, 3

Polliō *serm.* 1, 10, 42. 85 *carm.* 2, 1, 14, mentiō *serm.* 1,
4, 93, vetō *serm.* 1, 1, 104, eō 1, 6, 119, volō 1, 9, 17, dixerō
1, 4, 104; cf. etiam nesciōquid *serm.* 1, 9, 2. 67 nesciōquod
epist. 2, 2, 35 quomodō *serm.* 1, 9, 43 et *semper adv. modō* 45
(*dummodō serm.* 1, 4, 34, *tantummodō* 1, 9, 54)

- at *subst. modō duodecies, etiam* quo spectanda modo
epist. 1, 6, 8 et quocumque modō rem epist. 1, 1, 66
palūs (-ūdis) ars 65, ut amōr colōr favōr honōr labōr, at
honōs epist. 1, 18, 102 ars 69; cf. p. 350, 39
- 5 *cf. tripēs sat. 1, 3, 13; vidēs saepius, timēs epist. 1, 5, 2;*
ferīs serm. 2, 3, 274 velīs serm. 1, 2, 75. 1, 3, 112, salīs carm.
2, 18, 26
nota: adv. supernē carm. 2, 20, 11 (anceps -e sat. 2, 7, 64
ars 4)
- 10 *brevis syllaba pro longa in caesura vel in arsi:*
in lyricis: carm. 1, 3, 36 perrupit Acheronta, 1, 13, 6 manēt
umor, 2, 6, 14 ridēt ubi, 13, 16 timēt aliunde, 3, 16, 26 arāt
impiger, 24, 5 figit adamantinos in hexametris: serm. 1, 4, 82
defendit alio, 1, 5, 90 soleāt umeris, 1, 7, 7 tumidūs (tumidus-
 15 *que Φ) adeo, 2, 1, 82 condiderit in, 2, 3, 1 scribīs (-es ①)*
ut, 187 velit Aiacem, 2, 2, 47 erāt acipensere, 3, 260 agit ubi
nota: reducere (ded-ς) serm. 2, 3, 191.
-

Q. HORATI FLACCI

CARMINVM LIBRI IV

CARMEN SAECVLARE

EPODON LIBER

SERMONVM LIBRI II

EPISTVLARVM LIBRI II

DE ARTE POETICA LIBER

C A R M I N V M

LIBER PRIMVS.

I.

Maecenas atavis edite regibus,
o et praesidium et dulce decus meum:
sunt quos curriculo pulverem Olympicum
collegisse iuvat metaque fervidis

evitata rotis palmaque nobilis. 5
terrarum dominos evehit ad deos
hunc, si mobilium turba Quiritium
certat tergeminis tollere honoribus,

illum, si proprio condidit horreo 10
quidquid de Libycis verritur areis.
gaudentem patrios findere sarculo
agros Attalicis condicionibus

numquam demoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare. 15
luctantem Icariis fluctibus Africum
mercator metuens otium et oppidi

laudat rura sui; mox reficit rates
quassas indocilis pauperiem pati.
est qui nec veteris pocula Massici
nec partem solido demere de die 20

spernit, nunc viridi membra sub arbuto
stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
multos castra iuvant et lituo tubae
permixtus sonitus bellaque matribus

25 detestata. manet sub Iove frigido
 venator tenerae coniugis inmemor,
 seu visa est catulis cerva fidelibus
 seu rupit teretes Marsus aper plagas.
 me doctarum hederæ præmia frontium
 30 dis miscent superis, me gelidum nemus
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 secernunt populo, si neque tibus
 Euterpe cohibet nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 35 quodsi me lyricis vatibus inseres,
 sublimi feriam sidera vertice.

 II.

Iam satis terris nivis atque diræ
 grandinis misit Pater et rubente
 dextera sacras iaculatus arcis
 terruit Urbem,
 5 terruit gentis, grave ne rediret
 saeculum Pyrrhæ nova monstra questæ,
 omne cum Proteus pecus egit altos
 visere montis
 piscium et summa genus haesit ulmo,
 10 nota quæ sedes fuerat columbis,
 et superiecto pavidæ natarunt
 æquore dammæ.
 vidimus flavom Tiberim retortis
 litore Etrusco violenter undis
 15 ire deiectum monumenta regis
 templaque Vestæ,
 Iliæ dum se (nimium) querenti
 iactat ultorem, vagus et sinistra
 labitur ripa Iove non probante u-
 20 xorius amnis.

audiet civis acuisse ferrum,
 quo graves Persae melius perirent,
 audiet pugnas vitio parentum
 rara iuventus.

quem vocet divom populus ruentis
 imperi rebus? prece qua fatigent
 virgines sanctae minus audientem
 carmina Vestam? 25

cui dabit partis scelus expiandi
 Iuppiter? tandem venias precamur
 nube candentis umeros amictus
 augur Apollo; 30

sive tu mavis, Erycina ridens,
 quam Iocus circum volat et Cupido;
 sive neglectum genus et nepotes
 respicis, auctor 35

heu nimis longo satiate ludo,
 quem iuvat clamor galeaeque leves
 acer et Marsi peditis cruentum
 voltus in hostem; 40

sive mutata iuvenem figura
 ales in terris imitaris almae
 filius Maiaae, patiens vocari
 Caesaris ultor:

serus in caelum redeas diuque
 laetus intersis populo Quirini
 neve te nostris vitiis iniquom
 ocior aura 45

tollat; hic magnos potius triumphos,
 hic ames dici pater atque princeps
 neu sinas Medos equitare inultos
 te duce, Caesar. 50

III.

Sic te diva potens Cypri,
 sic fratres Helenae, lucida sidera,
 ventorumque regat pater
 obstrictis aliis praeter Iapyga,
 5 navis, quae tibi creditum
 debes Vergilium; finibus Atticis
 reddas incolumem precor
 et serves animae dimidium meae.

 illi robur et aes triplex
 10 circa pectus erat, qui fragilem truci
 commisit pelago ratem
 primus: nec timuit praecipitem Africum
 decertantem Aquilonibus
 nec tristis Hyadas nec rabiem Noti,
 15 quo non arbiter Hadriae
 maior, tollere seu ponere volt freta;

 quem mortis timuit gradum
 qui siccis oculis monstra natantia,
 qui vidit mare turgidum et
 20 infamis scopulos Acroceraunia?

 nequiquam deus abscidit
 prudens oceano dissociabili
 terras, si tamen inopiae
 non tangenda rates transiliunt vada.
 25 audax omnia perpeti
 gens humana ruit per vetitum nefas:
 audax Iapeti genus
 ignem fraude mala gentibus intulit;

 post ignem aetheria domo
 30 subductum macies et nova febrium
 terris incubuit cohors
 semotique prius tarda necessitas

Leti corripuit gradum;
 expertus vacuum Daedalus aera
 pennis non homini datis; 35
 perrupit Acheronta Hercules labor —
 nil mortalibus ardui est:
 caelum ipsum petimus stultitia neque
 per nostrum patimur scelus
 iracunda Iovem ponere fulmina. 40

 III.

Solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni
 trahuntque siccas machinae carinas
 ac neque iam stabulis gaudet pecus aut arator igni
 nec prata canis albicant pruinis.
 iam Cytherea choros ducit Venus imminente luna 5
 iunctaeque Nymphis Gratiae decentes
 alterno terram quatiant pede, dum gravis Cyclopum
 Volcanus ardens visit officinas.
 nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto
 aut flore, terrae quem ferunt solutae, 10
 nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
 seu poscat agna sive malit haedo.
 pallida Mors aequo pulsat pede pauperum tabernas
 regumque turris. o beate Sesti,
 vitae summa brevis spem nos vetat incohare longam; 15
 iam te premet nox fabulaeque Manes
 et domus exilis Plutonia; quo simul mearis,
 nec regna vini sortiere talis
 nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
 nunc omnis et mox virgines tepebunt. 20

V

Quis multa gracilis te puer in rosa
 perfusus liquidis urget odoribus
 grato, Pyrrha, sub antro?
 cui flavam religas comam

6 simplex munditiis? heu quotiens fidem
 mutatosque deos flebit et aspera
 nigris aequora ventis
 emirabitur insolens

10 qui nunc te fruitur credulus aurea,
 qui semper vacuum, semper amabilem
 sperat, nescius aurae
 fallacis. miseri, quibus

intemptata nites. me tabula sacer
 votiva paries indicat uvida
 15 suspendisse potenti
 vestimenta maris deo.

VI.

Scriberis Vario fortis et hostium
 victor Maeonii carminis alite,
 quam rem cumque ferox navibus aut equis
 miles te duce gesserit.

5 nos, Agrippa, neque haec dicere nec gravem
 Pelidae stomachum cedere nescii
 nec cursus duplicis per mare Vlixei
 nec saevam Pelopis domum

10 conamur, tenues grandia, dum pudor
 inbellisque lyrae Musa potens vetat
 laudes egregii Caesaris et tuas
 culpa deterere ingeni.

quis Martem tunica tectum adamantina
 digne scripserit aut pulvere Troico
 nigrum Merionen aut ope Palladis
 Tydiden superis parem? 15

nos convivia, nos proelia virginum
 sectis in iuvenes unguibus acrium
 cantamus, vacui sive quid urimur,
 non praeter solitum leves. 20

VII.

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mytilenen
 aut Epheson bimarisque Corinthi
 moenia vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos
 insignis aut Thessala Tempe;

sunt quibus unum opus est, intactae Palladis urbem 5
 carmine perpetuo celebrare et
 undique decerptam fronti praeponere olivam;
 plurimus in Iunonis honorem

aptum dicet equis Argos ditisque Mycenas:
 me nec tam patiens Lacedaemon 10
 nec tam Larisae percussit campus opimae
 quam domus Albunae resonantis

et praeceps Anio ac Tiburni lucus et uda
 mobilibus pomaria rivis.
 albus ut obscuro deterget nubila caelo 15
 saepe Notus neque parturit imbris

perpetuos, sic tu sapiens finire memento
 tristitiam vitaeque labores
 molli, Plance, mero, seu te fulgentia signis
 castra tenent seu densa tenebit 20

Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
 cum fugeret, tamen uda Lyaeo
 tempora populea fertur vinxisse corona
 sic tristis adfatus amicos:

25 'quo nos cumque feret melior fortuna parente,
 ibimus — o socii comitesque,
 nil desperandum Teucro duce et auspice: Teuceri
 certus enim promisit Apollo

ambiguam tellure nova Salamina futuram.
 30 o fortes peioraque passi
 mecum saepe viri, nunc vino pellite curas;
 cras ingens iterabimus aequor.'

VIII.

Lydia, dic per omnis
 hoc deos vere, Sybarin cur properes amando
 perdere, cur apricum
 oderit campum patiens pulveris atque solis,
 5 cur neque militaris
 inter aequalis equitet, Gallica nec lupatis
 temperet ora frenis?
 cur timet flavom Tiberim tangere? cur olivom
 sanguine viperino
 10 cautius vitat neque iam livida gestat armis
 bracchia saepe disco,
 saepe trans finem iaculo nobilis expedito?
 quid latet, ut marinae
 filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Troiae
 15 funera, ne virilis
 cultus in caedem et Lycias proriperet catervas?

VIII.

Vides ut alta stet nive candidum
 Soracte nec iam sustineant onus
 silvae laborantes geluque
 flumina constiterint acuto?

dissolve frigus ligna super foco 5
 large reponens atque benignius
 deprome quadrimum Sabina,
 o Thaliarche, merum diota.
 permitte divis cetera, qui simul
 stravere ventos aequore fervido 10
 deproeliantis, nec cupressi
 nec veteres agitantur orni.
 quid sit futurum cras, fuge quaerere et
 quem Fors dierum cumque dabit, lucro
 adpone nec dulcis amores 15
 sperne puer neque tu choreas,
 donec virenti canities abest
 morosa. nunc et campus et areae
 lenesque sub noctem susurri
 composita repetantur hora, 20
 nunc et latentis proditor intumo
 gratus puellae risus ab angulo
 pignusque dereptum lacertis
 aut digito male pertinaci.

X.

Mercuri facunde nepos Atlantis,
 qui feros cultus hominum recentum
 voce formasti catus et decorae
 more palaestrae,
 te canam, magni Iovis et deorum 5
 nuntium curvaeque lyrae parentem,
 callidum, quidquid placuit, iocoso
 condere furto.
 te, boves olim nisi reddidisses
 per dolum amotas, puerum minaci 10
 voce dum terret, viduos pharetra
 risit Apollo.

quin et Atridas duce te superbos
 Ilio dives Priamus relicto
 15 Thessalosque ignis et iniqua Troiae
 castra fefellit.

tu pias laetis animas reponis
 sedibus virgaque levem coerces
 aurea turbam, superis deorum
 20 gratus et imis.

 XI.

Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi
 finem di dederint, Leuconoe, nec Babylonios
 temptaris numeros. ut melius, quidquid erit, pati.
 seu pluris hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam,
 5 quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
 Tyrrhenum: sapias, vina liques et spatio brevi
 spem longam reseces. dum loquimur, fugerit invida
 aetas: carpe diem quam minimum credula postero.

 XII.

Quem virum aut heroa lyra vel acri
 tibia sumis celebrare, Clio?
 quem deum? cuius recinet iocosa
 nomen imago
 5 aut in umbrosis Heliconis oris
 aut super Pindo gelidove in Haemo?
 unde vocalem temere insecutae
 Orphea silvae,
 arte materna rapidos morantem
 10 fluminum lapsus celeresque ventos,
 blandum et auritas fidibus canoris
 ducere quercus.

quid prius dicam solitis parentis
 laudibus, qui res hominum ac deorum,
 qui mare ac terras variisque mundum 15
 temperat horis?

unde nil maius generatur ipso
 nec viget quidquam simile aut secundum.
 proximos illi tamen occupavit
 Pallas honores 20

proeliis audax. neque te silebo,
 Liber et saevis inimica virgo
 beluis, nec te, metuende certa
 Phoebe sagitta.

dicam et Alciden puerosque Ladae, 25
 hunc equis, illum superare pugnis
 nobilem; quorum simul alba nautis
 stella refulsit,

defluit saxis agitatus umor,
 concidunt venti fugiuntque nubes 30
 et minax, † quia sic voluere, ponto
 unda recumbit.

Romulum post hos prius an quietum
 Pompili regnum memorem, an superbos
 Tarquini fascis, dubito, an Catonis 35
 nobile letum:

Regulum et Scauros animaeque magnae
 prodigum Paulum superante Poeno
 gratus insigni referam camena
 Fabriciumque. 40

hunc et incomptis Curium capillis
 utilem bello tulit et Camillum
 saeva paupertas et avitus apto
 cum lare fundus.

45 crescit occulto velut arbor aevo
 fama Marcellis; micat inter omnis
 Iulium sidus velut inter ignis
 luna minores.

 gentis humanae pater atque custos,
 50 orte Saturno, tibi cura magni
 Caesaris fatis data: tu secundo
 Caesare regnes.

 ille seu Parthos Latio imminentis
 egerit iusto domitos triumpho
 55 sive subiectos Orientis orae
 Seras et Indos,

 te minor laetum reget aequos orbem:
 tu gravi curru quaties Olympum,
 tu parum castis inimica mittes
 60 fulmina lucis.

XIII.

Cum tu, Lydia, Telephi
 cervicem roseam, cerea Telephi
 laudas bracchia, vae, meum
 fervens difficili bile tumet iecur.

5 tunc nec mens mihi nec color
 certa sede manent, umor et in genas
 furtim labitur arguens,
 quam lentis penitus macerer ignibus.

 uror, seu tibi candidos
 10 turparunt umeros inmodicae mero
 rixae sive puer furens
 inpressit memorem dente labris notam.

 non, si me satis audias,
 speres perpetuom dulcia barbare
 15 laedentem oscula, quae Venus
 quinta parte sui nectaris imbuit.

felices ter et amplius
 quos inrupta tenet copula nec malis
 divolsus querimoniis
 suprema citius solvet amor die. 20

XIV.

O navis, referent in mare te novi
 fluctus. o quid agis? fortiter occupa
 portum. nonne vides, ut
 nudum remigio latus

et malus celeri saucius Africo 5
 antemnaeque gemant ac sine funibus
 vix durare carinae
 possint imperiosius

aequor? non tibi sunt integra lintea,
 non di, quos iterum pressa voces malo. 10
 quamvis Pontica pinus,
 silvae filia nobilis,

iactes et genus et nomen inutile:
 nil pictis timidus navita puppibus
 fedit. tu, nisi ventis 15
 debes ludibrium, cave.

nuper sollicitum quae mihi taedium,
 nunc desiderium curaque non levis,
 interfusa nitentis
 vites aequora Cycladas. 20

XV.

Pastor cum traheret per freta navibus
 Idaeis Helenen perfidus hospitam,
 ingrato celeres obruit otio
 ventos ut caneret fera

5 Nereus fata. 'mala ducis avi domum
 quam multo repetet Graecia milite
 coniurata tuas rumpere nuptias
 et regnum Priami vetus.

10 heu heu, quantus equis, quantus adest viris
 sudor, quanta moves funera Dardanae
 genti. iam galeam Pallas et aegida
 currusque et rabiem parat.

15 nequiquam Veneris praesidio ferox
 pectes caesariem grataque feminis
 inbelli cithara carmina divides;
 nequiquam thalamo gravis

20 hastas et calami spicula Cnosii
 vitabis strepitumque et celerem sequi
 Aiacem: tamen, heu serus, adulteros
 cultus pulvere collines.

non Laertiaden, exitium tuae
 gentis, non Pylum Nestora respicis?
 urgent inpavidi te Salaminus
 Teucer, te Sthenelus, sciens

25 pugnae sive opus est imperitare equis,
 non auriga piger. Merionen quoque
 nosces. ecce furit, te reperire atrox,
 Tydides melior patre:

30 quem tu, cervos uti vallis in altera
 visum parte lupum graminis inmemor,
 sublimi fugies mollis anhelitu,
 non hoc pollicitus tuae.

35 iracunda diem proferet Ilio
 matronisque Phrygum classis Achillei;
 post certas hiemes uret Achaicus
 ignis Iliacas domos.'

XVI.

O matre pulcra filia pulcrior,
quem crimosus cumque voles modum
pones iambis, sive flamma
sive mari libet Hadriano.

non Dindymene, non adytis quatit 5
mentem sacerdotum incola Pythius,
non Liber aequae, non acuta
si geminant Corybantes aera,

tristes ut irae, quas neque Noricus 10
deterret ensis nec mare naufragum
nec saevos ignis nec tremendo
Iuppiter ipse ruens tumultu.

ferturPrometheus addere principi
limo coactus particulam undique
desectam et insani leonis 15
vim stomacho adposuisse nostro.

irae Thyesten exitio gravi
stravere et altis urbibus ultimae
stetere causae, cur perirent
funditus inprimeretque muris 20

hostile aratrum exercitus insolens.
conpesce mentem: me quoque pectoris
temptavit in dulci iuventa
fervor et in celeres iambos

misit furem. nunc ego mitibus 25
mutare quaero tristia, dum mihi
fias recantatis amica
opprobriis animumque reddas.

XVII.

Velox amoenum saepe Lucretilem
 mutat Lycaeo Faunus et igneam
 defendit aestatem capellis
 usque meis pluviosque ventos.

5 inpune tutum per nemus arbutos
 quaerunt latentis et thyma deviae
 olentis uxores mariti
 nec viridis metuont colubras

10 nec Martialis haediliae lupos,
 utcumque dulci, Tyndari, fistula
 valles et Vsticae cubantis
 levia personuere saxa.

15 di me tuentur, dis pietas mea
 et musa cordi est. hinc tibi copia
 manabit ad plenum benigno
 ruris honorum opulenta cornu.

20 hic in reducta valle Caniculae
 vitabis aestus et fide Teia
 dices laborantis in uno
 Penelopen vitreamque Circen;

 hic innocentis pocula Lesbii
 duces sub umbra nec Semeleius
 cum Marte confundet Thyoneus
 proelia nec metues protervom

25 suspecta Cyrum, ne male dispari
 incontinentis iniciat manus
 et scindat haerentem coronam
 crinibus inmeritamque vestem.

XVIII.

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
circa mite solum Tiburis et moenia Catili;
siccis omnia nam dura deus proposuit neque
mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.

quis post vina gravem militiam aut pauperiem crepat? 5
quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?
ac ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero

debellata, monet Sithoniis non levis Euhius,
cum fas atque nefas exiguo fine libidinum 10
discernunt avidi. non ego te, candide Bassareu,
invitum quatiā nec variis obsita frondibus

sub divom rapiam. saeva tene cum Berecyntio
cornu tympana, quae subsequitur caecus Amor sui
et tollens vacuum plus nimio Gloria verticem 15
arcanique Fides prodiga, perlucidior vitro.

XVIII.

Mater saeva Cupidinum

Thebanaeque iubet me Semelae puer
et lasciva Licentia

finitis animum reddere amoribus.

urit me Glycerae nitor 5

splendentis Pario marmore purius,

urit grata protervitas

et voltus nimium lubricus adspici.

in me tota ruens Venus

Cyprum deseruit nec patitur Scythas 10

aut versis animosum equis

Parthum dicere nec quae nihil attinent.

hic vivom mihi caespitem, hic
 verbenas, pueri, ponite turaque
 15 bimi cum patera meri:
 mactata veniet lenior hostia.

XX.

Vile potabis modicis Sabinum
 cantharis, Graeca quod ego ipse testa
 conditum levi, datus in theatro
 cum tibi plausus,
 5 clare Maecenas eques, ut paterni
 fluminis ripae simul et iocosa
 redderet laudes tibi Vaticani
 montis imago.
 Caecubum et prelo domitam Caleno
 10 tu bibes uvam: mea nec Falernae
 temperant vites neque Formiani
 pocula colles.

XXI.

Dianam tenerae dicite virgines,
 intonsum pueri dicite Cynthium
 Latonamque supremo
 dilectam penitus Iovi.
 5 vos laetam fluviis et nemorum coma
 quaecumque aut gelido prominet Algido
 nigris aut Erymanthi
 silvis aut viridis Cragi;
 vos Tempe totidem tollite laudibus
 10 natalemque, mares, Delon Apollinis
 insignemque pharetra
 fraternaue umerum lyra.

haec bellum lacrimosum, hic miseram famem
 pestemque a populo et principe Caesare in
 Persas atque Britannos
 vestra motus aget prece.

15

XXII.

Integer vitae scelerisque purus
 non eget Mauris iaculis neque arcu
 nec venenatis gravida sagittis,
 Fusce, pharetra,

sive per Syrtis iter aestuosas
 sive facturus per inhospitalem
 Caucasum vel quae loca fabulosus
 lambit Hydaspes.

5

namque me silva lupus in Sabina,
 dum meam canto Lalagen et ultra
 terminum curis vagor expeditis,
 fugit inermem;

10

quale portentum neque militaris
 Daunias latis alit aesculetis
 nec Iubae tellus generat, leonum
 arida nutrix.

15

pone me pigris ubi nulla campis
 arbor aestiva recreatur aura,
 quod latus mundi nebulae malusque
 Iuppiter urget;

20

pone sub curru nimium propinqui
 solis in terra domibus negata:
 dulce ridentem Lalagen amabe,
 dulce loquentem.

XXIII.

Vitas hinnuleo me similis, Chloe,
 quaerenti pavidam montibus aviis
 matrem non sine vano
 aurarum et siluae metu.

5 nam seu mobilibus vepris inhorruit
 ad ventum foliis seu virides rubum
 dimovere lacertae,
 et corde et genibus tremit.

10 atqui non ego te tigris ut aspera
 Gaetulusve leo frangere persequor:
 tandem desine matrem
 tempestiva sequi viro.

XXIII.

Quis desiderio sit pudor aut modus
 tam cari capitis? praecipe lugubris
 cantus, Melpomene, cui liquidam pater
 vocem cum cithara dedit.

5 ergo Quintilium perpetuos sopor
 urget? cui Pudor et Iustitiae soror
 incorrupta Fides nudaque Veritas
 quando ullum inveniet parem?

10 multis ille bonis flebilis occidit,
 nulli flebilior quam tibi, Vergili.
 tu, frustra pius, heu non ita creditum
 poscis Quintilium deos.

quid? si Threicio blandius Orpheo
 auditam moderere arboribus fidem,
 15 num vanae redeat sanguis imagini,
 quam virga semel horrida

non lenis precibus fata recludere
 nigro compulerit Mercurius gregi?
 durum: sed levius fit patientia
 quidquid corrigere est nefas.

20

XXV.

Parcius iunctas quatiunt fenestras
 iactibus crebris iuvenes protervi
 nec tibi somnos adimunt amatque
 ianua limen,

quae prius multum facilis movebat
 cardines. audis minus et minus iam:
 'me tuo longas pereunte noctes,
 Lydia, dormis?'

5

invicem moechos anus arrogantis
 flebis in solo levis angiportu
 Thracio bacchante magis sub inter-
 lunia vento,

10

cum tibi flagrans amor et libido,
 quae solet matres furiare equorum,
 saeviet circa iecur ulcerosum
 non sine questu,

15

laeta quod pubes hedera virenti
 gaudeat pulla magis atque myrto,
 aridas frondes hiemis sodali
 dedicet Euro.

20

XXVI.

Musis amicus trititiam et metus
 tradam protervis in mare Creticum
 portare ventis, quis sub Arcto
 rex gelidae metuatur orae,

5 quid Tiridaten terreat, unice
 securus. o quae fontibus integris
 gaudes, apricos necte flores,
 necte meo Lamiae coronam,
 Piplei dulcis. nil sine te mei
 10 prosunt honores: hunc fidibus novis,
 hunc Lesbio sacrare plectro
 teque tuasque decet sorores.

 XXVII.

Natis in usum laetitiae scyphis
 pugnare Thracum est: tollite barbarum
 morem verecundumque Bacchum
 sanguineis prohibete rixis.
 5 vino et lucernis Medus acinaces
 immane quantum discrepat: inpium
 lenite clamorem sodales
 et cubito remanete presso.
 voltis severi me quoque sumere
 10 partem Falerni? dicat Opuntiae
 frater Megillae, quo beatus
 volnere, qua pereat sagitta.
 cessat voluntas? non alia bibam
 mercede. quae te cumque domat Venus,
 15 non erubescendis adurit
 ignibus ingenuoque semper
 amore peccas. quidquid habes, age,
 depone tutis auribus. a miser,
 quanta laboras in Charybdi,
 20 digne puer meliore flamma.
 quae saga, quis te solvere Thessalis
 magus venenis, quis poterit deus?
 vix inligatum te triformi
 Pegasus expediet Chimaera.

XXVIII.

Te maris et terrae numeroque carentis harenae
 mensorem cohibent, Archyta,
 pulveris exigui prope latum parva Matinum
 munera nec quidquam tibi prodest
 aerias temptasse domos animoque rotundum 5
 percussisse polum morituro.
 occidit et Pelopis genitor, conviva deorum,
 Tithonusque remotus in auras
 et Iovis arcanis Minos admissus habentque
 Tartara Panthoiden iterum Orco 10
 demissum, quamvis clipeo Troiana refixo
 tempora testatus nihil ultra
 nervos atque cutem morti concesserat atrae,
 iudice te non sordidus auctor
 naturae verique. sed omnis una manet nox 15
 et calcanda semel via leti.
 dant alios Furiae torvo spectacula Marti,
 exitio est avidum mare nautis;
 mixta senum ac iuvenum densentur funera, nullum
 saeva caput Proserpina fugit: 20
 me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.
 at tu, nauta, vagae ne parce malignus harenae
 ossibus et capiti inhumato
 particulam dare: sic quodcumque minabitur Eurus 25
 fluctibus Hesperiiis Venusinae
 plectantur silvae te sospite multaue merces
 unde potest tibi defluat aequo
 ab Iove Neptunoque sacri custode Tarenti.
 negligis inmeritis nocituram 30
 postmodo te natis fraudem committere? fors et
 debita iura vicesque superbae

te maneant ipsum: precibus non linquar inultis
 teque piacula nulla resolvent.
 35 quamquam festinas, non est mora longa; licebit
 iniecto ter pulvere curras.

 XXVIII.

Icci, beatis nunc Arabum invides
 gazis et acrem militiam paras
 non ante devictis Sabaeae
 regibus horribilique Medo
 5 nectis catenas? quae tibi virginum
 sponso necato barbara serviet,
 puer quis ex aula capillis
 ad cyathum statuetur unctis
 doctus sagittas tendere Sericas
 10 arcu paterno? quis neget arduis
 pronos relabi posse rivos
 montibus et Tiberim reverti,
 cum tu coemptos undique nobilis
 libros Panaeti Socraticam et domum
 15 mutare loricis Hiberis,
 pollicitus meliora, tendis?

 XXX.

O Venus regina Cnidi Paphique,
 sperne dilectam Cypron et vocantis
 ture te multo Glycerae decoram
 transfer in aedem.
 5 fervidus tecum puer et solutis
 Gratiae zonis properentque Nymphae
 et parum comis sine te Iuventas
 Mercuriusque.

XXXI.

Quid dedicatum poscit Apollinem
 vates? quid orat de patera novom
 fundens liquorem? non opimae
 Sardiniae segetes feracis,
 non aestuosae grata Calabriae 5
 armenta, non aurum aut ebur Indicum,
 non rura, quae Liris quieta
 mordet aqua taciturnus amnis.
 premant Calenam falce quibus dedit
 fortuna vitem, dives ut aureis 10
 mercator exsiccet culillis
 vina Syra reparata merce,
 dis carus ipsis, quippe ter et quater
 anno revisens aequor Atlanticum
 inpune. me pascunt olivae, 15
 me cichorea levesque malvae.
 frui paratis et valido mihi,
 Latoe, dones ac precor integra
 cum mente nec turpem senectam
 degere nec cithara carentem. 20

XXXII.

Poscimur. si quid vacui sub umbra
 lusimus tecum, quod et hunc in annum
 vivat et plures, age dic Latinum,
 barbite, carmen,
 Lesbio primum modulate civi, 5
 qui ferox bello tamen, inter arma
 sive iactatam religarat udo
 litore navim,

10 Liberum et Musas Veneremque et illi
semper haerentem puerum canebat
et Lycum nigris oculis nigroque
crine decorum.

o decus Phoebi et dapibus supremi
grata testudo Iovis, o laborum
15 dulce lenimen †mihicumque salve
rite vocanti.

XXXIII.

Albi, ne doleas plus nimio memor
inmitis Glycerae neu miserabilis
decantes elegos, cur tibi iunior
laesa praeniteat fide.

5 insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor, Cyrus in asperam
declinat Pholoen: sed prius Apulis
iungentur capreae lupis

10 quam turpi Pholoe peccet adultero.
sic visum Veneri, cui placet in pares
formas atque animos sub iuga aenea
saevo mittere cum ioco.

15 ipsum me melior cum peteret Venus,
grata detinuit compede Myrtale
libertina, fretis acrior Hadriae
curvantis Calabros sinus.

XXXIII.

Parcus deorum cultor et infrequens,
insanientis dum sapientiae
consultus erro, nunc retrorsum
vela dare atque iterare cursus

cogor relectos: namque Diespiter, 5
 igni corusco nubila dividens
 plerumque, per purum tonantis
 egit equos volucremque currum,
 quo bruta tellus et vaga flumina,
 quo Styx et invisi horrida Taenari 10
 sedes Atlanteusque finis
 concutitur. valet ima summis
 mutare et insignem attenuat deus
 obscura promens; hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto 15
 sustulit, hic posuisse gaudet.

XXXV.

O diva, gratum quae regis Antium,
 praesens vel imo tollere de gradu
 mortale corpus vel superbos
 vertere funeribus triumphos:
 te pauper ambit sollicita prece 5
 ruris colonus, te dominam aequoris
 quicumque Bithyna lacessit
 Carpathium pelagus carina;
 te Dacus asper, te profugi Scythae
 urbesque gentesque et Latium ferox 10
 regumque matres barbarorum et
 purpurei metuont tyranni,
 iniurioso ne pede proruas
 stantem columnam neu populus frequens
 'ad arma', cessantis 'ad arma' 15
 concitet imperiumque frangat;
 te semper anteit serva Necessitas,
 clavos trabalis et cuneos manu
 gestans aena nec severus
 uncus abest liquidumque plumbum; 20

te Spes et albo rara Fides colit
 velata panno nec comitem abnegat,
 utcumque mutata potentis
 veste domos inimica linquis,

25 at volgus infidum et meretrix retro
 periura cedit, diffugiunt cadis
 cum faece siccatis amici,
 ferre iugum pariter dolosi:

30 serves iturum Caesarem in ultimos
 orbis Britannos et iuvenum recens
 examen Eois timendum
 partibus Oceanoque rubro.

heu heu, cicatricum et sceleris pudet
 fratrumque. quid nos dura refugimus
 35 aetas? quid intactum nefasti
 liquimus? unde manum iuventus

metu deorum continuit? quibus
 pepercit aris? o utinam nova
 incude diffingas retusum in
 40 Massagetis Arabasque ferrum.

 XXXVI.

Et ture et fidibus iuvat
 placare et vituli sanguine debito
 custodes Numidae deos,
 qui nunc Hesperia sospes ab ultima

5 caris multa sodalibus,
 nulli plura tamen dividit oscula
 quam dulci Lamiae, memor
 actae non alio rege puertiae

- mutataeque simul togae.
 Cressa ne careat pulcra dies nota 10
 neu promptae modus amphorae
 neu morem in Saliū sit requies pedum
- neu multi Damalis meri
 Bassum Threicia vincat amystide
 neu desint epulis rosae 15
 neu vivax apium neu breve lilium.
- omnes in Damalin putris
 deponent oculos nec Damalis novo
 divelletur adultero
 lascivis hederis ambitiosior. 20
-

XXXVII.

- Nunc est bibendum, nunc pede libero
 pulsanda tellus; nunc Saliaribus
 ornare pulvinar deorum
 tempus erat dapibus, sodales.
- antehac nefas depromere Caecubum 5
 cellis avitis, dum Capitolio
 regina dementis ruinas,
 funus et imperio parabat
- contaminato cum grege turpium
 morbo virorum quilibet inpotens 0
 sperare fortunaque dulci
 ebria. sed minuit furorem
- vix una sospes navis ab ignibus
 mentemque lymphatam Mareotico
 redegit in veros timores 15
 Caesar ab Italia volantem

remis adurgens, accipiter velut
 mollis columbas aut leporem citus
 venator in campis nivalis
 20 Haemoniae, daret ut catenis

fatale monstrum. quae generosius
 perire quaerens nec muliebriter
 expavit ensem nec latentis
 classe cita reparavit oras.

25 ausa et iacentem visere regiam
 voltu sereno, fortis et asperas
 tractare serpentes, ut atrum
 corpore combiberet venenum,

deliberata morte ferocior;
 30 saevis Liburnis scilicet invidens
 privata deduci superbo,
 non humilis mulier, triumpho.

XXXVIII.

Persicos odi, puer, adparatus,
 displicent nexae philyra coronae,
 mitte sectari, rosa quo locorum
 sera moretur.

5 simplici myrto nihil adlabores
 sedulus curo: neque te ministrum
 dedecet myrtus neque me sub arta
 vite bibentem.

C A R M I N V M

LIBER ALTER.

I.

Motum ex Metello consule civicum
bellique causas et vitia et modos
ludumque Fortunae gravisque
principum amicitias et arma

nondum expiatis uncta cruoribus, 5
periculosae plenum opus aleae,
tractas et incedis per ignis
suppositos cineri doloso.

paulum severae musa tragoediae
desit theatris: mox ubi publicas 10
res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,

insigne maestis praesidium reis
et consulenti, Polio, curiae,
cui laurus aeternos honores 15
Delmatico peperit triumpho.

iam nunc minaci murmure cornuom
perstringis auris, iam litui strepunt,
iam fulgor armorum fugacis
terret equos equitumque voltus. 20

audire magnos iam videor duces,
non indecoro pulvere sordidos
et cuncta terrarum subacta
praeter atrocem animum Catonis.

25 Iuno et deorum quisquis amicior
 Afris inulta cesserat inpotens
 tellure victorum nepotes
 rettulit inferias Iugurthae.

 30 quis non Latino sanguine pinguior
 campus sepulcris in pia proelia
 testatur auditumque Medis
 Hesperiae sonitum ruinae?

 35 qui gurges aut quae flumina lugubris
 ignara belli? quod mare Daunia
 non decoloravere caedes?
 quae caret ora cruore nostro?

 sed ne relictis, Musa procax, iocis
 Caeae retractes munera neniae,
 mecum Dionaeo sub antro
 40 quaere modos levio re plectro.

 II.

Nullus argento color est avaris
 abdito terris, inimice lamnae
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 splendeat usu.

 5 vivet extento Proculeius aevo,
 notus in fratres animi paterni:
 illum aget penna metuente solvi
 Fama superstes.

 10 latius regnes avidum domando
 spiritum quam si Libyam remotis
 Gadibus iungas et uterque Poenus
 serviat uni.

 15 crescit indulgens sibi dirus hydrops
 nec sitim pellit, nisi causa morbi
 fugerit venis et aquosus albo
 corpore languor.

redditum Cyri solio Prahaten
 dissidens plebi numero beatorum
 eximit Virtus populumque falsis
 dedocet uti

vocibus, regnum et diadema tutum
 deferens uni propriamque laurum
 quisquis ingentis oculo inretortum
 spectat acervos.

III.

Aequam memento rebus in arduis
 servare mentem, non secus in
 ab insolenti temperatam
 laetitia, moriture Delli,

seu maestus omni tempore vixit
 seu te in remoto gramine per cunctas
 festos reclinatum bearis
 interiore nota Falerni.

quo pinus ingens albaque populus
 umbram hospitalem consociare a
 ramis? quid obliquo laborat
 lympha fugax trepidare rivum

huc vina et unguenta et nimium
 flores amoenae ferre iube rosae,
 dum res et aetas et sororum
 fila trium patiuntur atra.

cedes coemptis saltibus et domo
 villaque, flavos quam Tiberis laqueos
 cedes et exstructis in altum
 divitiis potietur heres.

divesne prisco natus ab Inacho
 nil interest an pauper et infima
 de gente sub divo moreris:
 victima nil miserantis Orci.

25 omnes eodem cogimur, omnium
 versatur urna serius ocius
 sors exitura et nos in aeternum
 exilium inpositura cymbae.

III.

Ne sit ancillae tibi amor pudori,
 Xanthia Phoceu: prius insolentem
 serva Briseis niveo colore
 movit Achillem,

5 movit Aiacem Telamone natum
 forma captivae dominum Tecmessae,
 arsit Atrides medio in triumpho
 virgine rapta,

10 barbarae postquam cecidere turmae
 Thessalo victore et ademptus Hector
 tradidit fessis leviora tolli
 Pergama Grais.

nescias an te generum beati
 Phyllidis flavae decorent parentes:
 15 regium certe genus, et penatis
 maeret iniquos.

crede non illam tibi de scelesta
 plebe dilectam neque sic fidelem,
 sic lucro aversam potuisse nasci
 20 matre pudenda.

bracchia et voltum teretesque suras
 integer laudo: fuge suspicari
 cuius octavom trepidavit aetas
 claudere lustrum.

5 Tibur Argeo positum colono
 sit meae sedes utinam senectae,
 sit modus lasso maris et viarum
 militiaeque.

unde si Parcae prohibent iniquae,
 10 dulce pellitis ovibus Galaesi
 flumen et regnata petam Laconi
 rura Phalantho.

ille terrarum mihi praeter omnis
 angulus ridet, ubi non Hymetto
 15 mella decedunt viridique certat
 baca Venafro,

ver ubi longum tepidasque praebet
 Iuppiter brumas et amicus Aulon
 fertili Baccho minimum Falernis
 20 invidet uvis;

ille te mecum locus et beatae
 postulant arces: ibi tu calentem
 debita sparges lacrima favillam
 vatis amici.

VII.

O saepe mecum tempus in ultimum
 deducte Bruto militiae duce,
 quis te redonavit Quiritem
 dis patriis Italoque caelo,

5 Pompei, meorum prime sodalium?
 cum quo morantem saepe diem mero
 fregi, coronatus nitentis
 malobathro Syrio capillos,

tecum Philippos et celerem fugam
 10 sensi relictam non bene parmula,
 cum fracta virtus, et minaces
 turpe solum tetigere mento;

sed me per hostis Mercurius celer
 denso paventem sustulit aere,
 te rursus in bellum resorbens
 unda fretis tulit aestuosis. 15

ergo obligatam redde Iovi dapem
 longaque fessum militia latus
 depone sub lauru mea nec
 parce cadis tibi destinatis. 20

oblivioso levia Massico
 ciboria exple, funde capacibus
 unguenta de conchis. quis udo
 deproperare apio coronas

curatve myrto? quem Venus arbitrum 25
 dicet bibendi? non ego sanius
 bacchabor Edonis: recepto
 dulce mihi furere est amico.

 VIII.

Vlla si iuris tibi peierati
 poena, Barine, nocuisset umquam,
 dente si nigro fieres vel uno
 turpior ungui,

crederem: sed tu simul obligasti 5
 perfidum votis caput, enitescis
 pulcrior multo iuvenumque prodis
 publica cura.

expedit matris cineres opertos
 fallere et toto taciturna noctis
 signa cum caelo gelidaque divos 10
 morte carentis.

ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident
 simplices Nymphae, ferus et Cupido
 semper ardentis acuens sagittas 15
 cote cruenta.

adde quod pubes tibi crescit omnis,
 servitus crescit nova nec priores
 20 inopiae tectum dominae relinquunt,
 saepe minati.

te suis matres metuont iuvençis,
 te senes parci miseraeque nuper
 virgines nuptae, tua ne retardet
 aura maritos.

VIII.

Non semper imbres nubibus hispidos
 manant in agros aut mare Caspium
 vexant inaequales procellae
 usque nec Armeniis in oris,
 5 amice Valgi, stat glacies iners
 mensis per omnis aut aquilonibus
 querceta Gargani laborant
 et foliis viduantur orni:
 10 tu semper urges flebilibus modis
 Mysten ademptum nec tibi vespero
 surgente decedunt amores
 nec rapidum fugiente solem.
 at non ter aevo functus amabilem
 ploravit omnis Antiochum senex
 15 annos nec inpubem parentes
 Troilon aut Phrygiae sorores
 flere semper. desine mollium
 tandem querellarum et potius nova
 cantemus Augusti tropaea
 20 Caesaris et rigidum Niphaten
 Medumque flumen gentibus additum
 victis minores volvere vertices
 intraque praescriptum Gelonos
 exiguis equitare campis.

X.

Rectius vives, Licini, neque altum
semper urgendo neque, dum procellas
cautus horrescis, nimium premendo
litus iniquom.

auream quisquis mediocritatem
diligit, tutus caret obsoleti
sordibus tecti, caret invidenda
sobrius aula. 5

saepius ventis agitur ingens
pinus et celsae graviore casu
decidunt turres feriuntque summos
fulgura montis. 10

sperat infestis, metuit secundis
alteram sortem bene praeparatum
pectus. informis hiemes reducit
Iuppiter, idem 15

submovet. non, si male nunc, et olim
sic erit: quondam cithara tacentem
suscitat Musam neque semper arcum
tendit Apollo. 20

rebus angustis animosus atque
fortis adpare: sapienter idem
contrahes vento nimium secundo
turgida vela.

XI.

Quid bellicosus Cantaber et Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet Hadria
divisus obiecto, remittas
quaerere nec trepides in usum

5 poscentis aevi pauca: fugit retro
 levis iuventas et decor arida
 pellente lascivos amores
 canitie facilemque somnum.

 non semper idem floribus est honor
 10 vernis neque uno luna rubens nitet
 vultu: quid aeternis minorem
 consiliis animum fatigas?

 cur non sub alta vel platano vel hac
 pinu iacentes sic temere et rosa
 15 canos odorati capillos,
 dum licet, Assyriaque nardo
 potamus uncti? dissipat Euhius
 curas edacis. quis puer ocius
 restinguet ardentis Falerni
 20 pocula praetereunte lympha?
 quis devium scortum eliciet domo
 Lyden? eburna, dic age, cum lyra
 maturet, in comptum Lacaenae
 more comas religata nodum.

 XII.

Nolis longa ferae bella Numantiae
 nec durum Hannibalem nec Siculum mare
 Poeno purpureum sanguine mollibus
 aptari citharae modis
 5 nec saevos Lapithas et nimium mero
 Hylaeum domitosque Herculea manu
 Telluris iuvenes, unde periculum
 fulgens contremuit domus

 Saturni veteris: tuque pedestribus
 10 dices historiis proelia Caesaris,
 Maecenas, melius ductaque per vias
 regum colla minacium.

me dulcis dominae Musa Licymniae
 cantus, me voluit dicere lucidum
 fulgentis oculos et bene mutuis
 fidum pectus amoribus; 15

quam nec ferre pedem dedecuit choris
 nec certare ioco nec dare bracchia
 ludentem nitidis virginibus sacro
 Dianae celebris die. 20

num tu quae tenuit dives Achaemenes
 aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes
 permutare velis crine Licymniae
 plenas aut Arabum domos,
 cum flagrantia detorquet ad oscula
 cervicem aut facili saevitia negat
 quae poscente magis gaudeat eripi,
 interdum rapere occupet? 25

XIII.

Ille et nefasto te posuit die
 quicumque primum, et sacrilega manu
 produxit, arbos, in nepotum
 perniciem opprobriumque pagi;

illum et parentis crediderim sui
 fregisse cervicem et penetralia
 sparsisse nocturno cruore
 hospitis; ille venena Colcha

et quidquid usquam concipitur nefas
 tractavit, agro qui statuit meo
 te, triste lignum, te, caducum
 in domini caput inmerentis. 10

quid quisque vitet, numquam homini satis
 cautum est in horas: navita Bosporum
 Poenus perhorrescit neque ultra
 caeca timet aliunde fata, 15

miles sagittas et celerem fugam
 Parthi, catenas Parthus et Italum
 robur; sed improvisa leti
 20 vis rapuit rapietque gentis.

quam paene furvae regna Proserpinae
 et iudicantem vidimus Aeacum
 sedesque discriptas piorum et
 Aeoliis fidibus querentem

35 Sappho puellis de popularibus
 et te sonantem plenius aureo,
 Alcaeae, plectro dura navis,
 dura fugae mala, dura belli.

utrumque sacro digna silentio
 30 mirantur umbrae dicere, sed magis
 pugnas et exactos tyrannos
 densum umeris bibit aure volgus.

quid mirum, ubi illis carminibus stupens
 demittit atras belua centiceps
 35 auris et intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues?

quin et Prometheus et Pelopis parens
 dulci laborem decipitur sono
 nec curat Orion leones
 40 aut timidos agitare lyncas.

XIII.

Eheu fugaces, Postume, Postume,
 labuntur anni nec pietas moram
 rugis et instanti senectae
 adferet indomitaeque morti,

5 non, si trecenis quotquot eunt dies,
 amice, places inlacrimabilem
 Plutona tauris, qui ter amplum
 Geryonen Tityonque tristi

conpescit unda, scilicet omnibus
 quicumque terrae munere vescimur 10
 enaviganda, sive reges
 sive inopes erimus coloni.

frustra cruento Marte carebimus
 fractisque rauci fluctibus Hadriae,
 frustra per autumnos nocentem 15
 corporibus metuemus austrum:

visendus ater flumine languido
 Cocytos errans et Danaï genus
 infame damnatusque longi
 Sisypus Aeolides laboris. 20

linquenda tellus et domus et placens
 uxor neque harum quas colis arborum
 te praeter invisas cupressos
 ulla brevem dominum sequetur.

absumet heres Caecuba dignior 25
 servata centum clavibus et mero
 tinguet pavementum superbo,
 pontificum potiore cenis.

 XV.

Iam pauca aratro iugera regiae
 moles relinquent, undique latius
 extenta visentur Lucrino
 stagna lacu platanusque caelebs

evincet ulmos; tum violaria et 5
 myrtus et omnis copia narium
 spargent olivetis odorem
 fertilibus domino priori,

tum spissa ramis laurea fervidos
 excludet ictus. non ita Romuli 10
 praescriptum et intonsi Catonis
 auspiciis veterumque norma.

privatus illis census erat brevis,
 commune magnum: nulla decempedis
 15 metata privatis opacam
 porticus excipiebat arceton
 nec fortuitum spernere caespitem
 leges sinebant, oppida publico
 sumptu iubentes et deorum
 20 templa novo decorare saxo.

XVI.

Otium divos rogat in patenti
 pressus Aegaeo, simul atra nubes
 condidit lunam neque certa fulgent
 sidera nautis,
 5 otium bello furiosa Thrace,
 otium Medi pharetra decori,
 Grophe, non gemmis neque purpura ve-
 nale nec auro.
 non enim gazae neque consularis
 10 submovet lictor miseros tumultus
 mentis et curas laqueata circum
 tecta volantis.
 vivitur parvo bene cui paternum
 splendet in mensa tenui salinum
 15 nec levis somnos timor aut cupido
 sordidus aufert.
 quid brevi fortes iaculamur aevo
 multa? quid terras alio calentis
 sole mutamus? patriae quis exsul
 20 se quoque fugit?
 scandit aeratas vitiosa navis
 Cura nec turmas equitum relinquit
 ocior cervis et agente nimbos
 ocior Euro.

laetus in praesens animus quod ultra est 25
 oderit curare et amara lento
 temperet risu: nihil est ab omni
 parte beatum.

abstulit clarum cita mors Achillem,
 longa Tithonum minuit senectus 30
 et mihi forsan tibi quod negarit
 porriget hora.

te greges centum Sicalaeque circum
 mugiant vaccae, tibi tollit hinnitum
 apta quadrigis equa, te bis Afro 35
 murice tinctae

vestiunt lanae: mihi parva rura et
 spiritum Graiae tenuem Camenae
 Parca non mendax dedit et malignum
 spernere volgus. 40

 XVII.

Cur me querelis exanimas tuis?
 nec dis amicum est nec mihi te prius
 obire, Maecenas, mearum
 grande decus columenque rerum.

a, te meae si partem animae rapit 5
 maturior vis, quid moror altera,
 nec carus aequae nec superstes
 integer? ille dies utramque

ducet ruinam. non ego perfidum
 dixi sacramentum: ibimus, ibimus, 10
 utcumque praecedes, supremum
 carpere iter comites parati.

me nec Chimaerae spiritus igneae
 nec si resurgat centimanus gigas
 divellet umquam: sic potenti 15
 Iustitiae placitumque Parcis.

seu Libra seu me Scorpios adspicit
 formidolosus, pars violentior
 natalis horae, seu tyrannus
 20 Hesperiae Capricornus undae:
 utrumque nostrum incredibili modo
 consentit astrum; te Iovis inpio
 tutela Saturno refulgens
 eripuit volucrisque Fati
 25 tardavit alas, cum populus frequens
 laetum theatri ter crepuit sonum;
 me truncus inlapsus cerebro,
 sustulerat, nisi Faunus ictum
 dextra levasset, Mercurialium
 30 custos virorum. reddere victimas
 aedemque votivam memento;
 nos humilem feriemus agnam.

 XVIII.

Non ebur neque aureum
 mea renidet in domo lacunar,
 non trabes Hymettiae
 premunt columnas ultima recisas
 5 Africa neque Attali
 ignotus heres regiam occupavi
 nec Laconicas mihi
 trahunt honestae purpuras clientae.
 at fides et ingeni
 10 benigna vena est pauperemque dives
 me petit: nihil supra
 deos lacesso nec potentem amicum
 largiora flagito,
 satis beatus unicis Sabinis.
 15 truditur dies die
 novaeque pergunt interire lunae:

tu secanda marmora
 locas sub ipsum funus et sepulcri
 inmemor struis domos
 marisque Bais obstrepentis urges 20
 submovere litora,
 parum locuples continente ripa;
 quid quod usque proximos
 revellis agri terminos et ultra
 limites clientium 25
 salis avarus? pellitur paternos
 in sinu ferens deos
 et uxor et vir sordidosque natos.
 nulla certior tamen
 rapacis Orci sede destinata 30
 aula divitem manet
 erum. quid ultra tendis? aequa tellus
 pauperi recluditur
 regumque pueris nec satellites Orci
 callidum Promethea 35
 revexit auro captus; hic superbum
 Tantalum atque Tantali
 genus coercet, hic levare functum
 pauperem laboribus
 vocatus atque non vocatus audit. 40

 XVIII.

Bacchum in remotis carmina rupibus
 vidi docentem, credite posteri,
 Nymphasque discentis et auris
 capripedum Satyrorum acutas.
 euhoe, recenti mens trepidat metu, 5
 plenoque Bacchi pectore turbidum
 laetatur. euhoe, parce Liber,
 parce gravi metuende thyrso.

10 fas pervicacis est mihi Thyiadas
 vinique fontem lactis et uberes
 cantare rivos atque truncis
 lapsa cavis iterare mella;

15 fas et beatæ coniugis additum
 stellis honorem tectaque Penthei
 disiecta non leni ruina
 Thracis et exitium Lycurgi.

tu flectis amnis, tu mare barbarum,
 tu separatis uvidus in iugis
 nodo coeres viperino
 20 Bistonidum sine fraude crinis.

tu, cum parentis regna per arduom
 cohors gigantum scanderet inopia,
 Rhoetum retorsisti leonis
 unguibus horribilemque mala;

25 quamquam choreis aptior et iocis
 ludoque dictus non sat idoneus
 pugnae ferebaris; sed idem
 pacis eras mediusque belli.

30 te vidit insons Cerberus aureo
 cornu decorum leniter atterens
 caudam et recedentis trilingui
 ore pedes tetigitque crura.

 XX.

Non usitata nec tenui ferar
 penna biformis per liquidum aethera
 vates neque in terris morabor
 longius invidiaque maior
 5 urbis relinquam. non ego, pauperum
 sanguis parentum, non ego, quem vocas,
 dilecte Maecenas, obibo
 nec Stygia cohibebor unda.

iam iam residunt cruribus asperae
pelles et album mutor in alitem
 superne nascunturque leves
 per digitos umerosque plumae. 10

iam Daedaleo notior Icaro
visam gementis litora Bospori
 Syrtisque Gaetulas canorus
 ales Hyperboreosque campos. 15

me Colchus et qui dissimulat metum
Marsae cohortis Dacus et ultimi
 noscent Geloni, me peritus
 discet Hiber Rhodanique poter. 20

absint inani funere neniae
luctusque turpes et querimoniae;
 conpesce clamorem ac sepulcri
 mitte supervacuos honores.

C A R M I N V M

LIBER TERTIVS.

L

Odi profanum vulgus et arceo.
favete linguis: carmina non prius
audita Musarum sacerdos
virginibus puerisque canto.

5 regum timendorum in proprios greges,
reges in ipsos imperium est Iovis,
clari giganteo triumpho,
cuncta supercilio moventis.

10 est ut viro vir latius ordinet
arbusta sulcis, hic generosior
descendat in campum petitor,
moribus hic meliorque fama

15 contendat, illi turba clientium
sit maior: aequa lege Necessitas
sortitur insignis et imos,
omne capax movet urna nomen.

20 destriectus ensis cui super in pia
cervice pendet, non Siculae dapes
dulcem elaborabunt saporem,
non avium citharaeque cantus

somnum reducent: somnus agrestium
lenis virorum non humilis domos
fastidit umbrosamque ripam,
non Zephyris agitata Tempe.

desiderantem quod satis est neque 25
 tumultuosum sollicitat mare
 nec saevos Arcturi cadentis
 impetus aut orientis Haedi,
 non verberatae grandine vineae
 fundusque mendax arbore nunc aquas 30
 culpante, nunc torrentia agros
 sidera, nunc hiemes iniquas.
 contracta pisces aequora sentiunt
 iactis in altum molibus: huc frequens
 caementa demittit redemptor 35
 cum famulis dominusque terrae
 fastidiosus: sed Timor et Minae
 scandunt eodem, quo dominus, neque
 decedit aerata triremi et
 post equitem sedet atra Cura. 40
 quodsi dolentem nec Phrygius lapis
 nec purpurarum sidere clarior
 delenit usus nec Falerna
 vitis Achaemeniumque costum,
 cur invidendis postibus et novo 45
 sublime ritu moliar atrium?
 cur valle permutem Sabina
 divitias operosiores?

II.

Angustam amice pauperiem pati
 robustus acri militia puer
 condiscat et Parthos ferocis
 vexet eques metuendus hasta
 vitamque sub divo et trepidis agat 5
 in rebus. illum ex moenibus hosticis
 matrona bellantis tyranni
 prospiciens et adulta virgo

10 suspiret: 'eheu, ne rudis agminum
 sponsus lacessat regius asperum
 tactu leonem, quem cruenta
 per medias rapit ira caedes.'

dulce et decorum est pro patria mori:
 mors et fugacem persequitur virum
 15 nec parcit inbellis iuventae
 poplitibus timidove tergo.

Virtus, repulsae nescia sordidae,
 intaminatis fulget honoribus
 nec sumit aut ponit securis
 20 arbitrio popularis aurae.

Virtus, recludens inmeritis mori
 caelum, negata temptat iter via
 coetusque vulgaris et udam
 spernit humum fugiente penna.

25 est et fideli tuta silentio
 merces: vetabo, qui Cereris sacrum
 volgarit arcanae, sub isdem
 sit trabibus fragilemque mecum

30 solvat phaselon; saepe Diespiter
 neglectus incesto addidit integrum,
 raro antecedentem scelestum
 deseruit pede Poena claudo.

III.

Iustum et tenacem propositi virum
 non civium ardor prava iubentium,
 non voltus instantis tyranni
 mente quatit solida neque Auster,
 5 dux inquieti turbidus Hadriae,
 nec fulminantis magna manus Iovis:
 si fractus inlabatur orbis,
 inpavidum ferient ruinae.

hac arte Pollux et vagus Hercules
 enisus arces attigit igneas, 10
 quos inter Augustus recumbens
 purpureo bibet ore nectar,

hac te merentem, Bacche pater, tuae
 vexere tigres indocili iugum
 collo trahentes, hac Quirinus 15
 Martis equis Acheronta fugit,

gratum elocuta consiliantibus
 Iunone divis: 'Ilion, Ilion
 fatalis incestusque iudex
 et mulier peregrina vertit 20

in pulverem, ex quo destituit deos
 mercede pacta Laomedon, mihi
 castaeque damnatum Minervae
 cum populo et duce fraudulentio.

iam nec Lacaenae splendet adulterae 25
 famosus hospes nec Priami domus
 periura pugnacis Achivos
 Hectoreis opibus refringit

nostrisque ductum seditionibus
 bellum resedit; protinus et gravis 30
 iras et invisum nepotem,
 Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo; illum ego lucidas
 inire sedes, discere nectaris
 sucos et adscribi quietis 35
 ordinibus patiar deorum.

dum longus inter saeviat Ilion
 Romamque pontus, qualibet exsules
 in parte regnanto beati;
 dum Priami Paridisque busto 40

insultet armentum et catulos ferae
 celent inultae, stet Capitolium
 fulgens triumphatisque possit
 Roma ferox dare iura Medis.

45 horrenda late nomen in ultimas
 extendat oras, qua medius liquor
 secernit Europen ab Afro,
 qua tumidus rigat arva Nilus.

aurum inrepertum et sic melius situm,
 50 cum terra celat, spernere fortior
 quam cogere humanos in usus
 omne sacrum rapiante dextra,

quicumque mundo terminus obstitit,
 hunc tanget armis, visere gestiens,
 55 qua parte debacchentur ignes,
 qua nebulae pluviique rores.

sed bellicosus fata Quiritibus
 hac lege dico, ne nimium pii
 rebusque fidentes avitae
 60 tecta velint reparare Troiae.

Troiae renascens alite lugubri
 fortuna tristi clade iterabitur
 ducente victrices catervas
 coniuge me Iovis et sorore.

65 ter si resurgat murus aeneus
 auctore Phoebo, ter pereat meis
 excisus Argivis, ter uxor
 capta virum puerosque ploret.'

non hoc iocosae conveniet lyrae —
 70 quo, Musa, tendis? desine pervicax
 referre sermones deorum et
 magna modis tenuare parvis.

III.

Descende caelo et dic age tibia
 regina longum Calliope melos,
 seu voce nunc mavis acuta
 seu fidibus citharave Phoebi.

auditis? an me ludit amabilis
 insania? audire et videor pios
 errare per lucos, amoenae
 quos et aquae subeunt et aurae. 5

me fabulosae Volture in Apulo
 nutricis extra limina Pulliae
 ludo fatigatumque somno
 fronde nova puerum palumbes 10

texere, mirum quod foret omnibus
 quicumque celsae nidum Aceruntiae
 saltusque Bantinos et arvom
 pingue tenent humilis Forenti, 15

ut tuto ab atris corpore viperis
 dormirem et ursis, ut premerer sacra
 lauroque conlataque myrto
 non sine dis animosus infans. 20

vester, Camenae, vester in arduos
 tollor Sabinos, seu mihi frigidum
 Praeneste seu Tibur supinum
 seu liquidae placuere Baiae.

vestris amicum fontibus et choris
 non me Philippis versa acies retro,
 devota non extinxit arbor
 nec Sicula Palinurus unda. 25

utcumque mecum vos eritis, libens
 insanientem navita Bosporum
 temptabo et urentis harenas
 litoris Assyrii viator, 30

visam Britannos hospitibus feros
 et laetum equino sanguine Concanum,
 35 visam pharetratos Gelonos
 et Scythicum inviolatus amnem.

vos Caesarem altum, militia simul
 fessas cohortes abdidit oppidis,
 finire quaerentem labores
 40 Pierio recreatis antro.

vos lene consilium et datis et dato
 gaudetis, almae. scimus, ut inpios
 Titanas immanemque turbam
 fulmine sustulerit caduco

45 qui terram inertem, qui mare temperat
 ventosum et urbis regnaque tristia
 divosque mortalisque turmas
 imperio regit unus aequo

magnum illa terrorem intulerat Iovi
 50 fidens iuventus horrida braceiis
 fratresque tendentes opaco
 Pelion inposuisse Olympo.

sed quid Typhoeus et validus Mimas
 aut quid minaci Porphyriion statu,
 55 quid Rhoetus evolsisque truncis
 Enceladus iaculator audax

contra sonantem Palladis aegida
 possent ruentes? hinc avidus stetit
 Volcanus, hinc matrona Iuno et
 60 numquam umeris positurus arcum

qui rore puro Castaliae lavit
 crinis solutos, qui Lyciae tenet
 dumeta natalemque silvam
 Delius et Patareus Apollo.

vis consili expers mole ruit sua, 65
 vim temperatam di quoque provehunt
 in maius; idem odere viris
 omne nefas animo moventis.

testis mearum centimanus gigas 70
 sententiarum, notus et integrae
 temptator Orion Dianae
 virginea domitus sagitta.

iniecta monstris Terra dolet suis
 maeretque partus fulmine luridum 75
 missos ad Orcum; nec peredit
 inpositam celer ignis Aetnen

incontinentis nec Tityi iecur
 reliquit ales, nequitiae additus
 custos; amatorem trecentae
 Pirithoum cohibent catenae. 80

 V.

Caelo tonantem credidimus Iovem
 regnare; praesens divos habebitur
 Augustus adiectis Britannis
 imperio gravibusque Persis.

milesne Crassi coniuge barbara 5
 turpis maritus vixit et hostium
 (pro curia inversique mores)
 consenuit socerorum in armis

sub rege Medo Marsus et Apulus,
 anciliorum et nominis et togae 10
 oblitus aeternaeque Vestae,
 incolumi Iove et urbe Roma?

hoc caverat mens provida Reguli
 dissentientis condicionibus
 foedis et exemplo trahentis 15
 perniciem veniens in aevom,

si non periret iam miserabilis
captiva pubes. 'signa ego Punicis
adfixa delubris et arma
30 militibus sine caede' dixit

'derepta vidi, vidi ego civium
retorta tergo bracchia libero
portasque non clausas et arva
Marte coli populata nostro.

25 auro repensus scilicet acrior
miles redibit: flagitio additis
damnum; neque amissos colores
lana refert medicata fuco

nec vera virtus, cum semel excidit,
30 curat reponi deterioribus.
si pugnat extricata densis
cerva plagis, erit ille fortis

qui perfidis se credidit hostibus
et Marte Poenos proteret altero;
35 qui lora restrictis lacertis
sensit iners timuitque mortem,

hic, unde vitam sumeret inscius,
pacem duello miscuit. o pudor,
o magna Carthago, probrosis
40 altior Italiae ruinis.'

fertur pudicae coniugis osculum
parvosque natos ut capitis minor
ab se removisse et virilem
torvos humi posuisse voltum,

15 donec labantis consilio patres
firmaret auctor numquam alias dato
interque maerentis amicos
egregius properaret exul.

atqui sciebat, quae sibi barbarus
 tortor pararet: non aliter tamen 50
 dimovit obstantis propinquos
 et populum reditus morantem
 quam si clientum longa negotia
 diiudicata lite relinqueret
 tendens Venafranos in agros 55
 aut Lacedaemonium Tarentum.

VI.

Delicta maiorum inmeritus lues,
 Romane, donec templa refeceris
 aedisque labentis deorum et
 foeda nigro simulacra fumo.
 dis te minorem quod geris, imperas: 5
 hinc omne principium, huc refer exitum:
 di multa neglecti dederunt
 Hesperiae mala luctuosae.
 iam bis Monaeses et Pacori manus
 inauspicatos contudit impetus 10
 nostros et adiecisse praedam
 torquibus exiguis renidet.
 paene occupatam seditionibus
 delevit Urbem Dacus et Aethiops,
 hic classe formidatus, ille 15
 missilibus melior sagittis.
 fecunda culpa saecula nuptias
 primum inquinavere et genus et domos:
 hoc fonte derivata clades
 in patriam populumque fluxit. 20
 motus doceri gaudet Ionicos
 matura virgo et fingitur artibus
 iam nunc et incestos amores
 de tenero meditatur ungui.

- 35 mox iuniores quaerit adulteros
 inter mariti vina neque eligit
 cui donet inpermissa raptim
 gaudia luminibus remotis,

 sed iussa coram non sine conscio
 30 surgit marito, seu vocat institor
 seu navis Hispanae magister,
 dedecorum pretiosus emptor.

 non his iuventus orta parentibus
 infecit aequor sanguine Punico
 35 Pyrrhumque et ingentem cecidit
 Antiochum Hannibalemque dirum,

 sed rusticorum mascula militum
 proles, Sabellis docta ligonibus
 versare glaebas et severae
 40 matris ad arbitrium recisos

 portare fustis, sol ubi montium
 mutaret umbras et iuga demeret
 bobus fatigatis amicum
 tempus agens abeunte curru.

 45 damnosa quid non inminuit dies?
 aetas parentum, peior avis, tulit
 nos nequiores, mox daturos
 progeniem vitiosiore.

VII.

- Quid fles, Asterie, quem tibi, candida,
 primo restituent vere Favonii
 Thyna merce beatum,
 constantis iuvenem fide

 5 Gygen? ille Notis actus ad Oricum
 post insana Caprae sidera frigidas
 noctes non sine multis
 insomnis lacrimis agit.

atqui sollicitae nuntius hospitae,
 suspirare Chloen et miseram tuis
 10 dicens ignibus uri,
 temptat mille vafer modis.
 ut Proetum mulier perfida credulum
 falsis inpulerit criminibus nimis
 15 casto Bellerophontae
 maturare necem, refert;
 narrat paene datum Pelea Tartaro,
 Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens,
 et peccare docentis
 20 fallax historias monet.
 frustra: nam scopulis surdior Icari
 voces audit adhuc integer. at tibi
 ne vicinus Enipeus
 plus iusto placeat cave;
 quamvis non alius flectere equom sciens 25
 aequae conspicitur gramine Martio,
 nec quisquam citus aequae
 Tusco denatat alveo.
 prima nocte domum claude neque in vias
 sub cantu querulae despice tibiae 30
 et te saepe vocanti
 duram difficilis mane.

 VIII.

Martiis caelebs quid agam kalendis,
 quid velint flores et acerra turis
 plena miraris positusque carbo in
 caespite vivo,
 docte sermones utriusque linguae? 5
 voveram dulcis epulas et album
 Libero caprum prope funeratus
 arboris ictu.

10 hic dies anno redeunte festus
 corticem adstrictum pice dimovebit
 amphorae fumum bibere institutae
 consule Tullo.

sume, Maecenas, cyathos amici
 sospitis centum et vigiles lucernas
 15 perfer in lucem: procul omnis esto
 clamor et ira.

mitte civilis super Vrbe curas:
 occidit Daci Cotisonis agmen,
 Medus infestus sibi luctuosis
 20 dissidet armis,

servit Hispanae vetus hostis orae
 Cantaber, sera domitus catena,
 iam Scythae laxo meditantur arcu
 cedere campis.

25 neglegens, ne qua populus laboret,
 parce privatus nimium cavere et
 dona praesentis cape laetus horae ac
 linque severa.

VIII.

'Donec gratus eram tibi
 nec quisquam potior bracchia candidae
 cervici iuvenis dabat,
 Persarum vigui rege beatior.'

5 'donec non alia magis
 arsisti neque erat Lydia post Chloen,
 multi Lydia nominis,
 Romana vigui clarior Iliia.'

10 'me nunc Thressa Chloe regit,
 dulcis docta modos et citharae sciens,
 pro qua non metuam mori,
 si parcent animae fata superstiti.'

'me torret face mutua
 Thurini Calais filius Ornyti,
 pro quo bis patiar mori, 15
 si parcent puero fata superstiti.'

'quid si prisca redit Venus
 diductosque iugo cogit aeneo?
 si flava excutitur Chloe
 reiectaeque patet ianua Lydiae?' 20

'quamquam sidere pulcrior
 ille est, tu levior cortice et improbo
 iracundior Hadria:
 tecum vivere amem, tecum obeam lubens.'

X.

Extremum Tanain si biberes, Lyce,
 saevo nupta viro, me tamen asperas
 porrectum ante foris obicere incolis
 plorares Aquilonibus.

audis, quo strepitu ianua, quo nemus 5
 inter pulcra satum tecta remugiat
 ventis et positas ut glaciēt nives
 puro numine Iuppiter?

ingratam Veneri pone superbiam,
 ne currente retro funis eat rota: 10
 non te Penelopen difficilem procis
 Tyrrhenus genuit parens.

o quamvis neque te munera nec preces
 nec tinctus viola pallor amantium
 nec vir Pieria paelice saucius 15
 curvat, supplicibus tuis

parcas, nec rigida mollior aesculo
 nec Mauris animum mitior anguibus:
 non hoc semper erit liminis aut aquae
 caelestis patiens latus. 20

XI.

Mercuri, nam te docilis magistro
 movit Amphion lapides canendo,
 tuque testudo resonare septem
 callida nervis,

5 nec loquax olim neque grata, nunc et
 divitum mensis et amica templis,
 dic modos, Lyde quibus obstinatas
 adplicet auris,

10 quae velut latis equa trima campis
 ludit exsultim metuitque tangi
 nuptiarum expers et adhuc protervo
 cruda marito.

15 tu potes tigris comitesque silvas
 ducere et rivos celeres morari;
 cessit immanis tibi blandienti
 ianitor aulae

20 Cerberus, quamvis furiale centum
 muniant angues caput eius atque
 spiritus taeter saniesque manet
 ore trilingui;

 quin et Ixion Tityosque voltu
 risit invito, stetit urna paulum
 sicca, dum grato Danai puellas
 carmine mulces.

25 audiat Lyde scelus atque notas
 virginum poenas et inane lymphae
 dolium fundo pereuntis imo
 seraque fata,

30 quae manent culpas etiam sub Orco.
 inipiae nam (quid potuere maius?),
 inipiae sponsos potuere duro
 perdere ferro.

una de multis face nuptiali
 digna periurum fuit in parentem
 splendide mendax et in omne virgo 35
 nobilis aevom,

'surge' quae dixit iuveni marito,
 'surge, ne longus tibi somnus unde
 non times detur; socerum et scelestas
 falle sorores, 40

quae velut nactae vitulos leaenae
 singulos eheu lacerant: ego illis
 mollior nec te feriam neque intra
 claustra tenebo.

me pater saevis oneret catenis, 45
 quod viro clemens misero peperci,
 me vel extremos Numidarum in agros
 classe releget:

i pedes quo te rapiunt et aerae,
 dum favet Nox et Venus, i secundo 50
 omine et nostri memorem sepulcro
 scalpe querelam.'

XII.

Miserarum est neque amori dare ludum neque dulci
 mala vino lavere aut exanimari metuentis patruae
 verbera linguae.

tibi qualum Cythereae puer ales, tibi telas opero-
 saeque Minervae studium aufert, Neobule, Lipa- 5
 raei nitor Hebri,

simul unctos Tiberinis umeros lavit in undis, eques
 ipso melior Bellerophonta, neque pugno neque
 segni pede victus,

10 catus idem per apertum fugientis agitato grege cervos iaculari et celer arto latitantem fruticeto excipere aprum.

XIII.

O fons Bandusiae splendidior vitro,
 dulci digne mero non sine floribus,
 cras donaberis haedo,
 cui frons turgida cornibus

5 primis et venerem et proelia destinat.
 frustra, nam gelidos inficiet tibi
 rubro sanguine rivos
 lascivi suboles gregis.

10 te flagrantis atrox hora Caniculae
 nescit tangere, tu frigus amabile
 fessis vomere tauris
 praebes et pecori vago.

fies nobilium tu quoque fontium
 me dicente cavis inpositam ilicem
 15 saxis, unde loquaces
 lymphae desiliunt tuae.

XIII.

Herculis ritu modo dictus, o plebs,
 morte venalem petiisse laurum
 Caesar Hispana repetit penatis
 victor ab ora.

unico gaudens mulier marito
 prodeat iustis operata sacris
 et soror clari ducis et decorae
 supplice vitta

virginum matres iuvenumque nuper
 sospitum; vos, o pueri et puellae 10
 iam virum †expertae, male nominatis
 parcite verbis.

hic dies vere mihi festus atras
 exiget curas: ego nec tumultum
 nec mori per vim metuam tenente 15
 Caesare terras.

i pete unguentum, puer, et coronas
 et cadum Marsi memorem duelli,
 Spartacum siqua potuit vagantem
 fallere testa. 20

dic et argutae properet Neaerae
 murreum nodo cohibere crinem;
 si per invisum mora ianitorem
 fiet, abito.

lenit albescens animos capillus
 litium et rixae cupidos protervae;
 non ego hoc ferrem calidus iuventa
 consule Planco.

 XV.

Vxor pauperis Ibyci,
 tandem nequitiae fige modum tuae
 famosisque laboribus;
 maturo propior desine funeri
 inter ludere virgines 5
 et stellis nebulam spargere candidis.
 non, siquid Pholoen, satis
 et te, Chlori, decet: filia rectius
 expugnat iuvenum domos,
 pulso Thyias uti concita tympano. 10
 illam cogit amor Nothi
 lascivae similem ludere capreae,

te lanae prope nobilem
 tonsae Luceriam, non citharae decent
 15 nec flos purpureus rosae
 nec poti, vetulam, faece tenus cadi.

 XVI.

Inclusam Danaen turris aenea
 robustaeque fores et vigilum canum
 tristes excubiae munierant satis
 nocturnis ab adulteris,
 5 si non Acrisium virginis abditae
 custodem pavidum Iuppiter et Venus
 risissent: fore enim tutum iter et patens
 converso in pretium deo.

aurum per medios ire satellites
 10 et perrumpere amat saxa potentius
 ictu fulmineo: concidit auguris
 Argivi domus ob lucrum

demersa exitio; diffidit urbium
 portas vir Macedo et subruit aemulos
 15 reges muneribus; munera navium
 saevos inlaqueant duces.

crescentem sequitur cura pecuniam
 maiorumque fames. iure perhorru
 late conspicuom tollere verticem,
 20 Maecenas, equitum decus.

quanto quisque sibi plura negaverit,
 ab dis plura feret: nil cupientium
 nudus castra peto et transfuga divitum
 partis linquere gestio,

25 contemptae dominus splendidior rei,
 quam si quidquid arat inpiger Apulus
 occultare meis dicerer horreis,
 magnas inter opes inops.

purae rivos aquae silvaque iugerum
 paucorum et segetis certa fides meae 30
 fulgentem imperio fertilis Africae
 fallit sorte beatior.

quamquam nec Calabrae mella ferunt apes
 nec Laestrygonia Bacchus in amphora
 languescit mihi nec pinguis Gallicis 35
 crescunt vellera pascuis:

inportuna tamen pauperies abest
 nec, si plura velim, tu dare deneges.
 contracto melius parva cupidine
 vectigalia porrigam 40

quam si Mygdoniis regnum Alyattei
 campis continuem. multa petentibus
 desunt multa: bene est cui deus obtulit
 parca quod satis est manu.

 XVII.

Aeli vetusto nobilis ab Lamo —
 quando et priores hinc Lamias ferunt
 denominatos et nepotum
 per memores genus omne fastos,
 auctore ab illo ducis originem, 5
 qui Formiarum moenia dicitur
 princeps et innantem Maricae
 litoribus tenuisse Lirim,

late tyrannus —: cras foliis nemus
 multis et alga litus inutili 10
 demissa tempestas ab Euro
 sternet, aquae nisi fallit augur

annosa cornix. dum potes, aridum
 conpone lignum: cras genium mero
 curabis et porco bimenstri 15
 cum famulis operum solutis.

XVIII.

Faune, Nympharum fugientum amator,
 per meos finis et aprica rura
 lenis incedas abeasque parvis
 aequos alumnis,

5 si tener pleno cadit haedus anno
 larga nec desunt Veneris sodali
 vina craterae, vetus ara multo
 fumat odore.

10 ludit herboso pecus omne campo
 cum tibi nonae redeunt Decembres,
 festus in pratis vacat otioso
 cum bove pagus,

15 inter audacis lupus errat agnos,
 spargit agrestis tibi silva frondes,
 gaudet invisam pepulisse fossor
 ter pede terram.

XVIII.

Quantum distet ab Inacho
 Codrus pro patria non timidus mori
 narras et genus Aeaci
 et pugnata sacro bella sub Ilio:

5 quo Chium pretio cadum
 mercemur, quis aquam temperet ignibus,
 quo praebente domum et quota
 Paelignis caream frigoribus, taces.

10 da lunae propere novae,
 da noctis mediae, da, puer, auguris
 Murenæ: tribus aut novem
 miscentur cyathis pocula commodis.

qui Musas amat imparis,
 ternos ter cyathos attonitus petet
 vates; tris prohibet supra 15
 rixarum metuens tangere Gratia
 nudis iuncta sororibus.
 insanire iuvat: cur Berecynthiae
 cessant flamina tibiae?
 cur pendet tacita fistula cum lyra? 20
 parcentis ego dexteras
 odi: sparge rosas, audiat invidus
 dementem strepitum Lycus
 et vicina seni non habilis Lyco.
 spissa te nitidum coma, 25
 puro te similem, Telephe, Vespero
 tempestiva petit Rhode;
 me lentus Glyceræ torret amor meae.

XX.

Non vides, quanto moveas periclo,
 Pyrrhe, Gaetulæ catulos leaenæ?
 dura post paulo fugies inaudax
 proelia raptor,
 cum per obstantis iuvenum catervas 5
 ibit insignem repetens Nearchum:
 grande certamen, tibi praeda cedat,
 maior an illa.
 interim, dum tu celeres sagittas
 promis, haec dentes acuit timendos, 10
 arbiter pugnae posuisse nudo
 sub pede palmam
 fertur et leni recreare vento
 sparsum odoratis umerum capillis,
 qualis aut Nireus fuit aut aquosa 15
 raptus ab Ida.

XXI.

O nata mecum consule Manlio,
 seu tu querelas sive geris iocos
 seu rixam et insanos amores
 seu facilem, pia testa, somnum,

5 quocumque lectum nomine Massicum
 servas, moveri digna bono die,
 descende Corvino iubente
 promere languidiora vina.

10 non ille, quamquam Socraticis madet
 sermonibus, te neglegit horridus:
 narratur et prisca Catonis
 saepe mero caluisse virtus.

15 tu lene tormentum ingenio admoves
 plerumque duro, tu sapientium
 curas et arcanum iocoso
 consilium retegis Lyaeo,

20 tu spem reducis mentibus anxiis
 virisque et addis cornua pauperi
 post te neque iratos trementi
 regum apices neque militum arma.

te Liber et si laeta aderit Venus
 segnesque nodum solvere Gratiae
 vivaeque producent lucernae,
 dum rediens fugat astra Phoebus.

XXII.

Montium custos nemorumque, virgo,
 quae laborantis utero puellas
 ter vocata audis adimisque leto,
 diva triformis,

imminens villae tua pinus esto, 5
 quam per exactos ego laetus annos
 verris obliquom meditantis ictum
 sanguine donem.

 XXIII.

Caelo supinas si tuleris manus
 nascente luna, rustica Phidyle,
 si ture placaris et horna
 fruge Laris avidaque porca:
 nec pestilentem sentiet Africum 5
 fecunda vitis nec sterilem seges
 robiginem aut dulces alumni
 pomifero grave tempus anno.
 nam quae nivali pascitur Algido
 devota quercus inter et ilices 10
 aut crescit Albanis in herbis
 victima, pontificum securis
 cervice tinguet: te nihil attinet
 temptare multa caede bidentium
 parvos coronantem marino 15
 rore deos fragilique myrto.
 immunis aram si tetigit manus,
 non sumptuosa blandior hostia,
 mollivit aversos Penatis
 farre pio et saliente mica. 20

 XXIII.

Intactis opulentior
 thesauris Arabum et divitis Indiae
 caementis licet occupes
 terrenum omne tuis et mare publicum:

- 5 si figit adamantinos
 summis verticibus dira Necessitas
 clavos, non animum metu,
 non mortis laqueis expedies caput.
- 10 campestres melius Scythae,
 quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
 vivont et rigidi Getae,
 inmetata quibus iugera liberas
 fruges et Cererem ferunt
 nec cultura placet longior annua
 15 defunctumque laboribus
 aequali recreat sorte vicarius.
- illic matre carentibus
 privignis mulier temperat innocens
 nec dotata regit virum
 20 coniunx nec nitido fidit adultero;
- dos est magna parentium
 virtus et metuens alterius viri
 certo foedere castitas,
 et peccare nefas aut pretium est mori.
- 25 o quisquis volet inpias
 caedis et rabiem tollere civicam,
 si quaeret PATER urbium
 subscribi statuis, indomitam audeat
 refrenare licentiam,
 30 clarus postgenitis: quatenus, heu nefas,
 virtutem incolumem odimus,
 sublatam ex oculis quaerimus invidi.
- quid tristes querimoniae,
 si non supplicio culpa reciditur,
 35 quid leges sine moribus
 vanae proficiunt, si neque fervidis

pars inclusa caloribus
 mundi nec Boreae finitimum latus
 durataeque solo nives
 mercatorem abigunt? horrida callidi 40
 vincunt aequora navitae,
 magnum pauperies opprobrium iubet
 quidvis et facere et pati
 virtutisque viam deserit arduae.
 vel nos in Capitolium, 45
 quo clamor vocat et turba faventium,
 vel nos in mare proximum
 gemmas et lapides aurum et inutile,
 summi materiem mali,
 mittamus, scelerum si bene paenitet. 50
 eradenda cupidinis
 pravi sunt elementa et tenerae nimis
 mentes asperioribus
 formandae studiis. nescit equo rudis
 haerere ingenuos puer 55
 venarique timet, ludere doctior,
 seu Graeco iubeas trocho
 seu malis vetita legibus alea,
 cum periura patris fides
 consortem socium fallat et hospites
 indignoque pecuniam
 heredi properet. scilicet improbae
 crescunt divitiae, tamen
 curtae nescio quid semper abest rei.

XXV.

Quo me, Bacche, rapis tui
 plenum? quae nemora aut quos agor in specus,
 velox mente nova? quibus
 antris egregii Caesaris audiar

5 aeternum meditans decus
 stellis inserere et consilio Iovis?
 dicam insigne, recens, adhuc
 indictum ore alio. non secus in iugis

Edonis stupet Euhias
 10 Hebrum prospiciens et nive candidam
 Thracen ac pede barbaro
 lustratam Rhodopen, ut mihi devio

ripas et vacuum nemus
 mirari libet. o Naiadum potens
 15 Baccharumque valentium
 proceras manibus vertere fraxinos,

nil parvom aut humili modo,
 nil mortale loquar. dulce periculum est,
 o Lenaeae, sequi deum
 20 cingentem viridi tempora pampino.

 XXVI.

Vixi puellis nuper idoneus
 et militavi non sine gloria;
 nunc arma defunctumque bello
 barbiton hic paries habebit,

5 laevom marinae qui Veneris latus
 custodit. hic, hic ponite lucida
 funalia et vectis securisque
 oppositis foribus minacis.

o quae beatam diva tenes Cyprum et
 10 Memphin carentem Sithonia nive,
 regina, sublimi flagello
 tange Chloen semel arrogantem.

XXVII.

Inpios parrae recinentis omen
 ducat et praegnans canis aut ab agro
 rava decurrens lupa Lanuvino
 fetaque volpes;

rumpit et serpens iter institutum, 5
 si per obliquom similis sagittae
 terruit mannos: ego cui timebo,
 providus auspex,

antequam stantis repetat paludes 10
 imbrium divina avis imminentium,
 oscinem corvom prece suscitabo
 solis ab ortu.

sis licet felix, ubicumque mavis,
 et memor nostri, Galatea, vivas
 teque nec laevos vetet ire picus 15
 nec vaga cornix.

sed vides, quanto trepidet tumultu
 pronus Orion. ego quid sit ater
 Hadriae novi sinus et quid albus
 peccet Iapyx. 20

hostium uxores puerique caecos
 sentiant motus orientis Austri et
 aequoris nigri fremitum et trementis
 verbere ripas.

sic et Europe niveum doloso 25
 credidit tauro latus et scatentem
 beluis pontum mediasque fraudes
 palluit audax.

nuper in pratis studiosa florum et
 debitae Nymphis opifex coronae 30
 nocte sublustri nihil astra praeter
 vidit et undas.

35 quae simul centum tetigit potentem
 oppidis Creten, 'pater, o relictum
 filiae nomen pietasque' dixit
 'victa furore.

40 unde quo veni? levis una mors est
 virginum culpa. vigilansne ploro
 turpe commissum an vitiis carentem
 ludit imago

vana, quae porta fugiens eburna
 somnium ducit? meliusne fluctus
 ire per longos fuit an recentis
 carpere flores?

45 siquis infamem mihi nunc iuvenum
 dedat iratae, lacerare ferro et
 frangere enitar modo multum amati
 cornua monstri.

50 inpudens liqui patrios Penates,
 inpudens Orcum moror. o deorum
 siquis haec audis, utinam inter errem
 nuda leones.

55 antequam turpis macies decentis
 occupet malas teneraeque sucus
 defluat praedae, speciosa quaero
 pascere tigris.

60 "vilis Europe" pater urget absens:
 "quid mori cessas? potes hac ab orno
 pendulum zona bene te secuta e-
 lidere collum.

sive te rupes et acuta leto
 saxa delectant, age te procellae
 crede veloci, nisi erile mavis
 carpere pensum

regius sanguis dominaeque tradi
 barbarae paelex." " aderat querenti
 perfidum ridens Venus et remisso
 filius arcu. 65

mox ubi lusit satis, 'abstineto'
 dixit 'irarum calidaeque rixae,
 cum tibi invisus laceranda reddet
 cornua taurus. 70

uxor invicti Iovis esse nescis.
 mitte singultus, bene ferre magnam
 disce fortunam; tua sectus orbis
 nomina ducet.' 75

 XXVIII

Festo quid potius die
 Neptuni faciam — prome reconditum,
 Lyde, strenua Caecubum
 munitaeque adhibe vim sapientiae.

inclinare meridiem 5
 sentis ac, veluti stet volucris dies,
 parcis deripere horreo
 cessantem Bibuli consulis amphoram.

nos cantabimus invicem
 Neptunum et viridis Nereidum comas; 10
 tu curva recines lyra
 Latonam et celeris spicula Cynthiae;

summo carmine quae Cnidon
 fulgentisque tenet Cycladas et Paphon
 iunctis visit oloribus 15
 dicetur, merita Nox quoque nenia.

XXVIII.

Tyrrhena regum progenies, tibi
 non ante verso lene merum cado
 cum flore, Maecenas, rosarum et
 pressa tuis balanus capillis

5 iamdudum apud me est: eripe te morae
 nec semper udum Tibur et Aefulae
 declive contempleris arvom et
 Telegoni iuga parricidae.

fastidiosam desere copiam et
 10 molem propinquam nubibus arduis,
 omitte mirari beatae
 fumum et opes strepitumque Romae

plerunque gratae divitibus vices
 mundaque parvo sub lare pauperum
 15 cenae sine aulaeis et ostro
 sollicitam explicuere frontem.

iam clarus occultum Andromedae pater
 ostendit ignem, iam Procyon furit
 et stella vesani Leonis
 20 sole dies referente siccos;

iam pastor umbras cum grege languido
 rivomque fessus quaerit et horridi
 dumeta Silvani caretque
 ripa vagis taciturna ventis.

25 tu civitatem quis deceat status
 curas et urbi sollicitus times,
 quid Seres et regnata Cyro
 Bactra parent Tanaisque discors.

prudens futuri temporis exitum
 30 caliginosa nocte premit deus
 ridetque, si mortalis ultra
 fas trepidat. quod adest memento

conponere aequos; cetera fluminis
 ritu feruntur, nunc medio aequore
 cum pace delabentis Etruscum
 in mare, nunc lapides adesos

35

stirpisque raptas et pecus et domos
 volventis una, non sine montium
 clamore vicinaeque silvae,
 cum fera diluvies quietos

40

irritat amnis. ille potens sui
 laetusque deget cui licet in diem
 dixisse 'vixi: cras vel atra
 nube polum Pater occupato

vel sole puro; non tamen irritum
 quodcumque retro est efficiet neque
 diffinget infectumque reddet
 quod fugiens semel hora vexit.

45

Fortuna saevo laeta negotio et
 ludum insolentem ludere pertinax
 transmutat incertos honores,
 nunc mihi nunc alii benigna.

50

laudo manentem; si celeres quatit
 pennas, resigno quae dedit et mea
 virtute me involvo probamque
 pauperiem sine dote quaero.

55

non est meum, si mugiat Africis
 malus procellis, ad miseras preces
 decurrere et votis pacisci
 ne Cypriae Tyriaeque merces

60

addant avaro divitias mari:
 tunc me biremis praesidio scaphae
 tutum per Aegaeos tumultus
 aura feret geminusque Pollux?

XXX.

Exegi monumentum aere perennius
regalique situ pyramidum altius,
quod non imber edax, non aquilo impotens
possit diruere aut innumerabilis

5 annorum series et fuga temporum.
non omnis moriar multaue pars mei
vitabit Libitinam; usque ego postera
crescam laude recens, dum Capitolium

scandet cum tacita virgine pontifex.
10 dicar, qua violens obstrepit Aufidus
et qua pauper aquae Daunus agrestium
regnavit populorum, ex humili potens,

princeps Aeolium carmen ad Italos
deduxisse modos. sume superbiam
15 quaesitam meritis et mihi Delphica
lauro cinge volens, Melpomene, comam.

C A R M I N V M

LIBER QVARTVS.

I.

Intermissa, Venus, diu
rursus bella moves? parce, precor, precor.
non sum qualis eram bonae
sub regno Cinarae. desine, dulcium
mater saeva Cupidinum, 5
circa lustra decem flectere mollibus
iam durum imperiis: abi,
quo blandae iuvenum te revocant preces.
tempestivius in domum
Pauli purpureis ales oloribus 10
comissabere Maximi,
si torrere iecur quaeris idoneum;
namque et nobilis et decens
et pro sollicitis non tacitus reis
et centum puer artium 15
late signa feret militiae tuae
et, quandoque potentior
largi muneribus riserit aemuli,
Albanos prope te lacus
ponet marmoream sub trabe citrea. 20
illic plurima naribus
duces tura lyraeque et Berecyntiae
delectabere tibiae
mixtis carminibus non sine fistula;

- 25 illic bis pueri die
 numen cum teneris virginibus tuom
 laudantes pede candido
 in morem Salium ter quatient humum.
 me nec femina nec puer
 30 iam nec spes animi credula mutui
 nec certare iuvat mero
 nec vincere novis tempora floribus.
 sed cur heu, Ligurine, cur
 manat rara meas lacrima per genas?
 35 cur facunda parum decoro
 inter verba cadit lingua silentio?
 nocturnis ego somniis
 iam captum teneo, iam volucrem sequor
 te per gramina Martii
 40 campi, te per aquas, dure, volubilis.

 II.

- Pindarum quisquis studet aemulari,
 Iulle, ceratis ope Daedalea
 nititur pennis vitreo daturus
 nomina ponto.
 5 monte decurrens velut amnis, imbres
 quem super notas aluere ripas,
 fervet immensusque ruit profundo
 Pindarus ore,
 laurea donandus Apollinari,
 10 seu per audacis nova dithyrambos
 verba devolvit numerisque fertur
 lege solutis,
 seu deos regesque canit, deorum
 sanguinem, per quos cecidere iusta
 15 morte Centauri, cecidit tremendae
 flamma Chimaerae,

sive quos Elea domum reducit
 palma caelestis pugilemve equomve
 dicit et centum potiore signis
 munere donat, 20

flebili sponsae iuvenemve raptum
 plorat et viris animumque moresque
 aureos educit in astra nigroque
 invidet Orco —

multa Dircaeum levat aura cycnum,
 tendit, Antoni, quotiens in altos
 nubium tractus: ego apis Matinae
 more modoque 25

grata carpentis thyma per laborem
 plurimum circa nemus uvidique
 Tiburis ripas operosa parvos
 carmina fingo. 30

concines maiore poeta plectro
 Caesarem, quandoque trahet ferocis
 per sacrum clivom merita decorus
 fronde Sygambros; 35

quo nihil maius meliusve terris
 fata donavere bonique divi
 nec dabunt, quamvis redeant in aurum
 tempora priscum. 40

concines laetosque dies et Urbis
 publicum ludum super inpetrato
 fortis Augusti reditu forumque
 litibus orbum.

tum meae, siquid loquar audiendum,
 vocis accedet bona pars et 'o sol
 pulcer, o laudande!' canam recepto
 Caesare felix. 45

†teque, dum procedis, 'io triumphe'
 50 non semel dicemus, 'io triumphe'
 civitas omnis dabimusque divis
 tura benignis.

te decem tauri totidemque vaccae,
 me tener solvet vitulus, relicta
 55 matre qui largis iuvenescit herbis
 in mea vota,

fronte curvatos imitatus ignis
 tertium lunae referentis ortum,
 qua notam duxit, niveus videri,
 60 cetera fulvos.

III.

Quem tu, Melpomene, semel
 nascentem placido lumine videris,
 illum non labor Isthmius
 clarabit pugilem, non equos inpiger
 5 curru ducet Achaico
 victorem neque res bellica Deliis
 ornatum foliis ducem,
 quod regum tumidas contuderit minas,
 ostendet Capitolio:
 10 sed quae Tibur aquae fertile praefluunt
 et spissae nemorum comae
 fingent Aeolio carmine nobilem.

Romae principis urbium
 dignatur suboles inter amabilis
 15 vatam ponere me choros
 et iam dente minus mordeor invido.

o testudinis aureae
 dulcem quae strepitum, Pieri, temperas,
 o mutis quoque piscibus
 20 donatura cyceni, si libeat, sonum,

totum muneris hoc tui est,
 quod monstror digito praetereuntium
 Romanae fidicen lyrae:
 quod spiro et placeo, si placeo, tuom est.

 III.

Qualem ministrum fulminis alitem,
 cui rex deorum regnum in avis vagas
 permisit expertus fidelem
 Iuppiter in Ganymede flavo,
 olim iuventas et patrius vigor 5
 nido laborum protulit inscium
 vernique iam nimbis remotis
 insolitos docuere nisus
 venti paventem, mox in ovilia
 demisit hostem vividus impetus, 10
 nunc in reluctantis^a dracones
 egit amor dapis atque pugnae;
 qualemve laetis caprea pascuis
 intenta fulvae matris ab ubere
 iam lacte depulsum leonem 15
 dente novo peritura vidit:
 videre Raetis bella sub Alpibus
 Drusum gerentem Vindelici. quibus
 mos unde deductus per omne
 tempus Amazonia securi 20
 dextras obarmet, quaerere distuli
 nec scire fas est omnia, sed diu
 lateque victrices catervae
 consiliis iuvenis revictae
 sensere, quid mens rite, quid indoles 25
 nutrita faustis sub penetralibus
 posset, quid Augusti paternus
 in pueros animus Neronas.

fortes creantur fortibus et bonis:
 30 est in iuvençis, est in equis patrum
 virtus neque inbellem feroces
 prognerant aquilae columbam.

doctrina sed vim promovet insitam
 rectique cultus pectora roborant;
 35 utcumque defecere mores,
 indecorant bene nata culpæ.

quid debeas, o Roma, Neronibus,
 testis Metaurum flumen et Hasdrubal
 devictus et pulcher fugatis
 40 ille dies Latio tenebris,

qui primus alma risit adorea,
 dirus per urbis Afer ut Italas
 ceu flamma per taedas vel Euris
 per Siculas equitavit undas.

45 post hoc secundis usque laboribus
 Romana pubes crevit et inpio
 vastata Poenorum tumultu
 fana deos habuere rectos.

dixitque tandem perfidus Hannibal:
 50 'cervi, luporum præda rapacium,
 sectamur ultro quos opimus
 fallere et effugere est triumphus.

gens, quæ cremato fortis ab Ilio
 iactata Tuscis æquoribus sacra
 55 natosque maturosque patres
 pertulit Ausonias ad urbis,

duris ut ilex tonsa bipennibus
 nigrae feraci frondis in Algido,
 per damna, per caedis ab ipso
 60 ducit opes animumque ferro.

non hydra secto corpore firmior
vinci dolentem crevit in Herculem
monstrumve submittere Colchi
maius Echioniaeve Thebae.

merses profundo, pulchrior evenit; 65
luctere, multa proruet integrum
cum laude victorem geretque
proelia coniugibus loquenda.

Karthagini iam non ego nuntios 70
mittam superbos: occidit, occidit
spes omnis et fortuna nostri
nominis Hasdrubale interempto.

nil Claudiae non perficient manus,
quas et benigno numine Iuppiter
defendit et curae sagaces 75
expediunt per acuta belli?

V.

Divis orte bonis, optume Romulae
custos gentis, abes iam nimium diu;
maturum reditum pollicitus patrum
sancto concilio redi.

lucem redde tuae, dux bone, patriae: 5
instar veris enim voltus ubi tuos
adfulsit populo, gratior it dies
et soles melius nitent.

ut mater iuvenem, quem Notus invido
flatu Carpathii trans maris aequora 10
cunctantem spatio longius annuo
dulci distinet a domo,

votis ominibusque et precibus vocat
curvo nec faciem litore dimovet:
sic desideriiis icta fidelibus 15
quaerit patria Caesarem.

tutus bos etenim rura perambulat,
 nutrit rura Ceres almaque Faustitas,
 pacatum volitant per mare navitae;
 20 culpari metuit fides,

nullis polluitur casta domus stupris,
 mos et lex maculosum edomuit nefas,
 laudantur simili prole puerperae,
 culpam poena premit comes.

25 quis Parthum paveat, quis gelidum Scythen,
 quis Germania quos horrida parturit
 fetus incolumi Caesare? quis ferae
 bellum curet Hiberiae?

condit quisque diem collibus in suis
 30 et vitem viduas ducit ad arbores;
 hinc ad vina redit laetus et alteris
 te mensis adhibet deum;

te multa prece, te prosequitur mero
 defuso pateris et Laribus tuom
 35 miscet numen, uti Graecia Castoris
 et magni memor Herculis.

'longas o utinam, dux bone, ferias
 praestes Hesperiae!' dicimus integro
 sicci mane die, dicimus uvidi,
 40 cum sol Oceano subest.

VI.

Dive, quem proles Niobeae magnae
 vindicem linguae Tityosque raptor
 sensit et Troiae prope victor altae
 Pthius Achilles,

5 ceteris maior, tibi miles impar,
 filius quamvis Thetidis marinae
 Dardanas turris quateret tremenda
 cuspide pugnax —

ille, mordaci velut icta ferro
 pinus aut impulsa cupressus Euro,
 procidit late posuitque collum in
 pulvere Teucro; 10

ille non inclusus equo Minervae
 sacra mentito male feriatos
 Troas et laetam Priami choreis
 falleret aulam, 15

sed palam captis gravis, heu nefas, heu,
 nescios fari pueros Achivis
 ureret flammis, etiam latentem
 matris in alvo, 20

ni tuis victus Venerisque gratae
 vocibus divom pater adnuisset
 rebus Aeneae potiore ductos
 alite muros —

doctor argutae fidicen Thaliae
 Phoebae, qui Xantho lavis amne crinis,
 Dauniae defende decus Camenae,
 levis Agyieus. 25

spiritum Phoebus mihi, Phoebus artem
 carminis nomenque dedit poetae.
 virginum primae puerique claris
 patribus orti, 30

Deliae tutela deae, fugacis
 lyncas et cervos cohibentis arcu,
 Lesbium servate pedem meique
 pollicis ictum 35

rite Latonae puerum canentes,
 rite crescentem face Noctilucam,
 prosperam frugum celeremque pronos
 volvere mensis. 40

nupta iam dices 'ego dis amicum
 saeculo festas referente luces
 reddidi carmen docilis modorum
 vatis Horati.'

VII.

- Diffugere nives, redeunt iam gramina campis
 arboribusque comae;
 mutat terra vices et decrescentia ripas
 flumina praetereunt;
- 5 Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
 ducere nuda choros:
 immortalia ne speres, monet annus et alnum
 quae rapit hora diem.
- frigora mitescunt Zephyris, ver proterit aestas
 10 interitura, simul
 pomifer autumnus fruges effuderit, et mox
 bruma recurrit iners.
- damna tamen celeres reparant caelestia lunae:
 nos ubi decidimus
- 15 quo pius Aeneas, quo Tullus dives et Ancus,
 pulvis et umbra sumus.
- quis scit an adiciant hodiernae crastina summae
 tempora di superi?
 cuncta manus avidas fugient heredis amico
 20 quae dederis animo.
- cum semel occideris et de te splendida Minos
 fecerit arbitria,
 non, Torquate, genus, non te facundia, non te
 restituet pietas;
- 25 infernis neque enim tenebris Diana pudicum
 liberat Hippolytum
 nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
 vincula Perithoo.

VIII.

Donarem pateras grataque commodus,
 Censorine, meis aera sodalibus,
 donarem tripodas, praemia fortium
 Graiorum, neque tu pessuma munerum
 ferres, divite me scilicet artium 5
 quas aut Parrhasius protulit aut Scopas,
 hic saxo, liquidis ille coloribus
 sollers nunc hominem ponere, nunc deum
 sed non haec mihi vis, non tibi talium
 res est aut animus deliciarum egens. 10
 gaudes carminibus; carmina possumus
 donare et pretium dicere muneri.
 non incisa notis marmora publicis,
 per quae spiritus et vita redit bonis
 post mortem ducibus, [non celeres fugae 15
 reiectaeque retrorsum Hannibalis minae,
 non incendia Karthaginis inopiae
 eius, qui domita nomen ab Africa
 lucratus rediit,] clarius indicant
 laudes quam Calabrae Pierides neque, 20
 si chartae sileant quod bene feceris,
 mercedem tuleris. quid foret Iliae
 Mavortisque puer, si taciturnitas
 obstaret meritis invida Romuli?
 ereptum Stygiis fluctibus Aeacum 25
 virtus et favor et lingua potentium
 vatium divitibus consecrat insulis.
 dignum laude virum Musa vetat mori,
 caelo Musa beat. sic Iovis interest
 optatis epulis inpiger Hercules, 30
 clarum Tyndaridae sidus ab infimis
 quassas eripiunt aequoribus rates,
 ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

VIII.

Ne forte credas interitura quae
 longe sonantem natus ad Aufidum
 non ante volgatas per artis
 verba loquor socianda chordis:

5 non, si priores Maeonius tenet
 sedes Homerus, Pindaricae latent
 Caeaque et Alcaei minaces
 Stesichorive graves Camenae

nec siquid olim lusit Anacreon
 10 delevit aetas; spirat adhuc amor
 vivontque commissi calores
 Aeoliae fidibus puellae.

non sola comptos arsit adulteri
 crinis et aurum vestibus illitum
 15 mirata regalisque cultus
 et comites Helene Lacaena

primusve Teucer tela Cydonio
 derexit arcu; non semel Ilios
 vexata; non pugnavit ingens
 20 Idomeneus Sthenelusve solus

dicenda Musis proelia; non ferox
 Hector vel acer Deiphobus gravis
 excepit ictus pro pudicis
 coniugibus puerisque primus.

25 vixere fortes ante Agamemnona
 multi; sed omnes inlacrimabiles
 urgentur ignotique longa
 nocte, carent quia vate sacro.

30 paulum sepultae distat inertiae
 celata virtus — non ego te meis
 chartis inornatum sileri
 totve tuos patiar labores

inpune, Lolli, carpere lividas
 obliviones. est animus tibi
 rerumque prudens et secundis 35
 temporibus dubiisque rectus,

vindex avarae fraudis et abstinens
 ducentis ad se cuncta pecuniae,
 consulque non unius anni,
 sed quotiens bonus atque fidus 40

iudex honestum praetulit utili,
 reiecit alto dona nocentium
 voltu, per obstantis catervas
 explicuit sua victor arma.

non possidentem multa vocaveris 45
 recte beatum; rectius occupat
 nomen beati qui deorum
 muneribus sapienter uti

duramque callet pauperiem pati
 peiusque leto flagitium timet, 50
 non ille pro caris amicis
 aut patria timidus perire.

X.

O crudelis adhuc et Veneris muneribus potens,
 insperata tuae cum veniet pluma superbiae
 et, quae nunc umeris involitant, deciderint comae,
 nunc et qui color est puniceae flore prior rosae

mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam, 5
 dices 'heu', quotiens te in speculo videris alterum,
 'quae mens est hodie, cur eadem non puero fuit
 vel cur his animis incolumes non redeunt genae?'

XI.

Est mihi nonum superantis annum
 plenus Albani cadus, est in horto,
 Phylli, nectendis apium coronis,
 est hederæ vis

5 multa, qua crinis religata fulges,
 ridet argento domus, ara castis
 vincta verbenis avet immolato
 spargier agno;

10 cuncta festinat manus, huc et illuc
 cursitant mixtae pueris puellae,
 sordidum flammæ trepidant rotantes
 vertice fumum.

15 ut tamen noris, quibus advoceris
 gaudiis: Idus tibi sunt agendae,
 qui dies mensem Veneris marinae
 findit Aprilem,

20 iure sollemnis mihi sanctiorque
 paene natali proprio, quod ex hac
 luce Maecenas meus affluentis
 ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit
 non tuæ sortis iuvenem puella
 dives et lasciva tenetque grata
 compede vinctum.

25 terret ambustus Phaethon avaras
 spes et exemplum grave praebet ales
 Pegasus terrenum equitem gravatus
 Bellerophontem,

30 semper ut te digna sequare et ultra
 quam licet sperare nefas putando
 disparem vites. age iam, meorum
 finis amorum,

(non enim posthac alia calebo
femina) condisce modos, amanda
voce quos reddas: minuentur atrae
carmine curae. 35

XII.

Iam veris comites, quae mare temperant,
inpellunt animae lintea Thraciae,
iam nec prata rigent nec fluvii strepunt
hiberna nive turgidi.

nidum ponit, Ityn flebiliter gemens, 5
infelix avis et Cecropiae domus
aeternum opprobrium, quod male barbaras
regum est ultra libidines.

dicunt in tenero gramine pinguium
custodes ovium carmina fistula 10
delectantque deum, cui pecus et nigri
colles Arcadiae placent.

adduxere sitim tempora, Vergili:
sed pressum Calibus ducere Liberum
si gestis, iuvenum nobilium cliens, 15
nardo vina merebere.

nardi parvos onyx eliciet cadum,
qui nunc Sulpiciis ad cubat horreis,
spes donare novas largus amaraque
curarum eluere efficax. 20

ad quae si properas gaudia, cum tua
velox merce veni: non ego te meis
immunem meditor tinguere poculis,
plena dives ut in domo.

25 verum pone moras et studium lucri
 nigrorumque memor, dum licet, ignium
 misce stultitiam consiliis brevem:
 dulce est desipere in loco.

 XIII.

Audivere, Lyce, di mea vota, di
 audivere, Lyce: fis anus et tamen
 vis formosa videri
 ludisque et bibis inpudens
 5 et cantu tremulo pota Cupidinem
 lentum sollicitas. ille virentis et
 doctae psallere Chiaie
 pulcris excubat in genis.
 inportunus enim transvolat aridas
 10 quercus et refugit te quia luridi
 dentes, te quia rugae
 turpant et capitis nives.
 nec Coae referunt iam tibi purpurae
 nec cari lapides tempora, quae semel
 15 notis condita fastis
 inclusit volucris dies.
 quo fugit venus, heu, quove color, decens
 quo motus? quid habes illius, illius,
 quae spirabat amores,
 20 quae me surpuerat mihi
 felix post Cinaram notaque et artium
 gratarum facies? sed Cinarae brevis
 annos fata dederunt,
 servatura diu parem
 25 cornicis vetulae temporibus Lycen,
 possent ut iuvenes visere fervidi
 multo non sine risu
 dilapsam in cineres facem.

te copias, te consilium et tuos
 praebente divos. nam tibi quo die
 35 portus Alexandria supplex
 et vacuum patefecit aulam,
 Fortuna lustris prospera tertio
 belli secundos reddidit exitus
 laudemque et optatum peractis
 40 imperiis decus adrogavit.
 te Cantaber non ante domabilis
 Medusque et Indus, te profugus Scythes
 miratur, o tutela praesens
 Italiae dominaeque Romae.
 45 te fontium qui celat origines
 Nilusque et Hister, te rapidus Tigris
 te beluosus qui remotis
 obstrepit Oceanus Britannis,
 50 te non paventes funera Galliae
 duraeque tellus audit Hiberiae,
 te caede gaudentes Sygambri
 conpositis venerantur armis.

 XV.

Phoebus volentem proelia me loqui
 victas et urbis increpuit lyra,
 ne parva Tyrrhenum per aequor
 vela darem. tua, Caesar, aetas
 5 fruges et agris rettulit uberes
 et signa nostro restituit Iovi
 derepta Parthorum superbis
 postibus et vacuum duellis
 Ianum Quirini clausit et ordinem
 10 rectum evaganti frena licentiae
 iniecit emovitque culpas
 et veteres revocavit artis,

per quas Latinum nomen et Italae
crevere vires famaue et imperi
porrecta maiestas ad ortus
solis ab Hesperio cubili. 15

custode rerum Caesare non furor
civilis aut vis exiget otium,
non ira, quae procudit ensis
et miseram inimicat urbem. 20

non qui profundum Danuvium bibunt
edicta rumpent Iulia, non Getae,
non Seres infidique Persae,
non Tanain prope flumen orti.

nosque et profestis lucibus et sacris
inter iocosi munera Liberi 25
cum prole matronisque nostris,
rite deos prius adprecari,

virtute functos more patrum duces
Lydis remixto carmine tibiis 30
Troiamque et Anchisen et almae
progeniem Veneris canemus.

CARMEN SAECVLARE.

Phoebe silvarumque potens Diana,
lucidum caeli decus, o colendi
semper et culti, date quae precamur
tempore sacro,

5 quo Sibyllini monuere versus
virgines lectas puerosque castos
dis, quibus septem placuere colles,
dicere carmen.

10 alme Sol, curru nitido diem qui
promis et celas aliusque et idem
nascaris, possis nihil urbe Roma
visere maius.

15 rite maturos aperire partus
lenis, Ilithyia, tuere matres,
sive tu Lucina probas vocari
seu Genitalis:

20 diva, producas subolem patrumque
prosperes decreta super iugandis
feminis prolisque novae feraci
lege marita,

certus undenos deciens per annos
orbis ut cantus referatque ludos
ter die claro totiensque grata
nocte frequentis.

vosque, veraces cecinisse Parcae, 25
 quod semel dictum est stabilisque rerum
 terminus servet, bona iam peractis
 iungite fata.

fertilis frugum pecorisque tellus 30
 spicea donet Cererem corona;
 nutriant fetus et aquae salubres
 et Iovis aurae.

condito mitis placidusque telo
 supplices audi pueros, Apollo;
 siderum regina bicornis, audi, 35
 Luna, puellas.

Roma si vestrum est opus Iliaequē
 litus Etruscum tenuere turmae,
 iussa pars mutare Lares et urbem 40
 sospite cursu,

cui per ardentem sine fraude Troiam
 castus Aeneas patriae superstes
 liberum munivit iter, daturus
 plura relictis:

di, probos mores docili iuventae, 45
 di, senectuti placidae quietem,
 Romulae genti date remque prolemque
 et decus omne.

quaque vos bobus veneratur albis
 clarus Anchisae Venerisque sanguis 50
 inpetret, bellante prior, iacentem
 lenis in hostem.

iam mari terraque manus potentis
 Medus Albanasque timet securis,
 iam Scythae responsa petunt, superbi 55
 nuper, et Indi.

iam Fides et Pax et Honor Pudorque
priscus et neglecta redire Virtus
audet adparetque beata pleno

60 Copia cornu.

augur et fulgente decorus arcu
Phoebus acceptusque novem Camenis,
qui salutari levat arte fessos
corporis artus,

65 si Palatinas videt aequos aras
remque Romanam Latiumque felix
alterum in lustrum meliusque semper
prorogat aevom,

70 quaeque Aventinum tenet Algidumque,
quindecim Diana preces virorum
curat et votis puerorum amicas
adplicat auris:

75 haec Iovem sentire deosque cunctos
spem bonam certamque domum reporto
doctus et Phoebi chorus et Dianae
dicere laudes.

EPODON

LIBER.

I.

Ibis Liburnis inter alta navium,
 amice, propugnacula,
paratus omne Caesaris periculum
 subire, Maecenas, tuo:
quid nos, quibus te vita sit superstitute 5
 iucunda, si contra, gravis?
utrumne iussi persequemur otium
 non dulce, ni tecum simul,
an hunc laborem mente laturi, decet
 qua ferre non mollis viros? 10
feremus et te vel per Alpium iuga
 inhospitalem et Caucasum
vel occidentis usque ad ultimum sinum
 forti sequemur pectore.
roges, tuom labore quid iuvenem meo, 15
 inbellis ac firmus parum?
comes minore sum futurus in metu,
 qui maior absentis habet:
ut adsidens inplumibus pullis avis
 serpentium adlapsus timet 20
magis relictis, non, ut adsit, auxili
 latura plus praesentibus.
libenter hoc et omne militabitur
 bellum in tuae spem gratiae,

25 non ut iuvenis inligata pluribus
 aratra nitantur meis
 pecusve Calabris ante sidus fervidum
 Lucana mutet pascuis
 neque ut superni villa candens Tusculi
 30 Circaea tangat moenia:
 satis superque me benignitas tua
 ditavit, haud paravero
 quod aut avarus ut Chremes terra premam,
 discinctus aut perdam nepos.

 II.

'Beatus ille qui procul negotiis,
 ut prisca gens mortalium,
 paterna rura bobus exercet suis
 solutus omni faenore
 5 neque excitatur classico miles truci
 neque horret iratum mare
 forumque vitat et superba civium
 potentiorum limina.
 ergo aut adulta vitium propagine
 10 altas maritat populos
 aut in reducta valle mugientium
 prospectat errantis greges
 inutilisque falce ramos amputans
 feliciores inserit
 15 aut pressa puris mella condit amphoris
 aut tondet infirmas ovis.
 vel cum decorum mitibus pomis caput
 Autumnus agris extulit,
 ut gaudet insitiva decerpens pira
 20 certantem et uvam purpurae,
 qua muneretur te, Priape, et te, pater
 Silvane, tutor finium.
 libet iacere modo sub antiqua ilice,
 modo in tenaci gramine:

labuntur altis interim ripis aquae, 25
 queruntur in silvis aves
 frondesque lymphis obstrepunt manantibus,
 somnos quod invitet levis.
 at cum tonantis annus hibernus Iovis
 imbris nivisque comparat, 30
 aut trudit acris hinc et hinc multa cane
 apros in obstantis plagas
 aut amite levi rara tendit retia
 turdis edacibus dolos
 pavidumque leporem et advenam laqueo gruem 35
 iucunda captat praemia.
 quis non malarum quas amor curas habet
 haec inter obliviscitur?
 quodsi pudica mulier in partem iuvet
 domum atque dulcis liberos, 40
 Sabina qualis aut perusta solibus
 pernicious uxor Apuli,
 sacrum vetustis exstruat lignis focum
 lassi sub adventum viri
 claudensque textis cratibus laetum pecus 45
 distenta siccet ubera
 et horna dulci vina promens dolio
 dapes inemptas adparet:
 non me Lucrina iuverint conchylia
 magisve rhombus aut scari, 50
 siquos Eois intonata fluctibus
 hiems ad hoc vertat mare,
 non Afra avis descendat in ventrem meum,
 non attagen Ionicus
 iucundior quam lecta de pinguiissimis 55
 oliva ramis arborum
 aut herba lapathi prata amantis et gravi
 malvae salubres corpori
 vel agna festis caesa Terminalibus
 vel haedus ereptus lupo. 60

has inter epulas ut iuvat pastas ovis
 videre properantis domum,
 videre fessos vomerem inversum boves
 collo trahentis languido
 65 positosque vernas, ditis examen domus,
 circum renidentis Laris.
 haec ubi locutus faenerator Alfius,
 iam iam futurus rusticus,
 omnem redegit idibus pecuniam,
 70 quaerit kalendis ponere.

 III.

Parentis olim siquis inopia manu
 senile guttur fregerit,
 edit cicutis alium nocentius.
 o dura messorum ilia.
 5 quid hoc veneni saevit in praecordiis?
 num viperinus his cruor
 incoctus herbis me fefellit? an malas
 Canidia tractavit dapes?
 ut Argonautas praeter omnis candidum
 10 Medea mirata est ducem,
 ignota tauris inligaturum iuga
 perunxit hoc Iasonem,
 hoc delibutis ulta donis paelicem
 serpente fugit alite.
 15 nec tantus umquam siderum insedit vapor
 siticulosae Apuliae
 nec munus umeris efficacis Herculis
 inarsit aestuosius.
 at siquid umquam tale concupiveris,
 20 iocose Maecenas, precor,
 manum puella savio opponat tuo,
 extrema et in sponda cubet.

III.

Lupis et agnis quanta sortito obtigit,
 tecum mihi discordia est,
 Hibericis peruste funibus latus
 et crura dura compede.
 licet superbus ambules pecunia, 5
 fortuna non mutat genus.
 videsne, sacram metiente te viam
 cum bis trium ulnarum toga,
 ut ora vertat huc et huc euntium
 liberrima indignatio? 10
 'sectus flagellis hic triumphalibus
 praeconis ad fastidium
 arat Falerni mille fundi iugera
 et Appiam mannis terit
 sedilibusque magnus in primis eques 15
 Othone contempto sedet.
 quid attinet tot ora navium gravi
 rostrata duci pondere
 contra latrones atque servilem manum
 hoc, hoc tribuno militum?' 20

V.

'At o deorum quidquid in caelo regit
 terras et humanum genus,
 quid iste fert tumultus aut quid omnium
 voltus in unum me truces?
 per liberos te, si vocata partubus 5
 Lucina veris adfuit,
 per hoc inane purpurae decus precor,
 per improbaturum haec Iovem,
 quid ut noverca me intueris aut uti
 petita ferro belua? 10
 ut haec trementi questus ore constitit
 insignibus raptis puer,

inpube corpus, quale posset inpia
 mollire Thracum pectora:
 15 Canidia, brevibus illigata viperis
 crinis et incomptum caput,
 iubet sepulcris caprificos erutas,
 iubet cupressos funebris
 et uncta turpis ova ranae sanguine
 20 plumamque nocturnae strigis
 herbasque, quas Iolcos atque Hiberia
 mittit venenorum ferax,
 et ossa ab ore rapta ieiunae canis
 flammis aduri Colchicis.
 25 at expedita Sagana, per totam domum
 spargens Avernalis aquas,
 horret capillis ut marinus asperis
 echinus aut Laurens aper.
 abacta nulla Veia conscientia
 30 ligonibus duris humum
 exhauriebat, ingemens laboribus,
 quo posset infossus puer
 longo die bis terque mutatae dapis
 inemori spectaculo,
 35 cum promineret ore, quantum exstant aqua
 suspensa mento corpora;
 exsucta uti medulla et aridum iecur
 amoris esset poculum,
 interminato cum semel fixae cibo
 40 intabuissent pupulae.
 non defuisse masculae libidinis
 Ariminensem Foliam
 et otiosa credit Neapolis
 et omne vicinum oppidum,
 45 quae sidera excantata voce Thessala
 lunamque caelo deripit.
 hic inresectum saeva dente livido
 Canidia rodens pollicem

quid dixit aut quid tacuit? 'o rebus meis
 non infideles arbitrae, 50
 Nox et Diana, quæ silentium regis,
 arcana cum fiunt sacra,
 nunc, nunc adeste, nunc in hostilis domos
 iram atque numen vertite.
 formidulosis cum latent silvis ferae 55
 dulci sopore languidæ,
 senem, quod omnes rideant, adulterum
 latrent Suburanæ canes
 nardo perunctum, quale non perfectius
 meae laborarint manus. 60
 quid accidit? cur dira barbaræ minus
 venena Medæe valent,
 quibus superbam fugit ultra paelicem,
 magni Creontis filiam,
 cum palla, tabo munus imbutum, novam 65
 incendio nuptam abstulit?
 atqui nec herba nec latens in asperis
 radix fefellit me locis.
 indormit unctis omnium cubilibus
 oblivione paelicum? 70
 a, a, solutus ambulat veneficæ
 scientioris carmine.
 non usitatis, Vare, potionibus,
 o multa fleturum caput,
 ad me recurre nec vocata mens tua 75
 Marsis redibit vocibus.
 maius parabo, maius infundam tibi
 fastidienti poculum
 priusque caelum sidet inferius mari
 tellure porrecta super 80
 quam non amore sic meo flagres uti
 bitumen atris ignibus.'
 sub hæc puer iam non, ut ante, mollibus
 lenire verbis inpias,

85 sed dubius unde rumperet silentium,
 misit Thyesteas preces:
 'venena maga non fas nefasque, non valent
 convertere humanam vicem.
 diris agam vos: dira detestatio
 90 nulla expiatur victima.
 quin, ubi perire iussus exspiravero,
 nocturnus occurram Furor
 petamque voltus umbra curvis unguibus,
 quæ vis deorum est Manium,
 95 et inquietis adsidens præcordiis
 pavore somnos auferam.
 vos turba vicatim hinc et hinc saxis petens
 contundet obscaenas anus;
 post insepulta membra different lupi
 100 et Esquilinae alites
 neque hoc parentes, heu mihi superstites,
 effugerit spectaculum.'

 VI.

Quid inmerentis hospites vexas, canis
 ignavos adversum lupos?
 quin huc inanis, si potes, vertis minas
 et me remorsurum petis?
 5 nam qualis aut Molossus aut fulvos Lacon,
 amica vis pastoribus,
 agam per altas aure sublata nivis
 quaecumque præcedet fera;
 tu, cum timenda voce complesti nemus,
 proiectum odoraris cibum.
 10 cave, cave, namque in malos asperrimus
 parata tollo cornua,
 qualis Lycambæ spretus infido gener
 aut acer hostis Bupalò.
 15 an si quis atro dente me petiverit,
 inultus ut flebo puer?

VII.

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
 aptantur enses conditi?
 parumne campis atque Neptuno super
 fusum est Latini sanguinis,
 non ut superbas invidiae Karthaginis 5
 Romanus arces ureret,
 intactus aut Britannus ut descenderet
 sacra catenatus via,
 sed ut secundum vota Parthorum sua
 Vrbs haec periret dextera? 10
 neque hic lupis mos nec fuit leonibus
 umquam nisi in dispar feris.
 furorne caecos an rapit vis acrior
 an culpa? responsum date.
 tacent et albus ora pallor inficit 15
 mentesque percussae stupent.
 sic est: acerba fata Romanos agunt
 scelusque fraternae necis,
 ut inmerentis fluxit in terram Remi
 sacer nepotibus cruor. 20

VIII.

Rogare longo putidam te saeculo,
 viris quid enervet meas,
 cum sit tibi dens ater et rugis vetus
 frontem senectus exaret 5
 hietque turpis inter aridas natis
 podex velut crudae bovis.
 sed incitat me pectus et mammae putres
 equina quales ubera
 venterque mollis et femur tumentibus
 exile suris additum. 10
 esto beata, funus atque imagines
 ducant triumphales tuom

nec sit marita, quae rotundioribus
 onusta bacis ambulet.
 15 quid? quod libelli Stoici inter Sericos
 iacere pulvillos amant,
 inlitterati num minus nervi rigent
 minusve languet fascinum?
 quod ut superbo provoces ab inguine,
 20 ore adlaborandum est tibi.

VIII.

Quando repositum Caecubum ad festas dapes
 victore laetus Caesare
 tecum sub alta — sic Iovi gratum — domo,
 beate Maecenas, bibam
 5 sonante mixtum tibiis carmen lyrā,
 hac Dorium, illis barbarum?
 ut nuper, actus cum freto Neptunius
 dux fugit ustis navibus
 minatus Vrbi vincla, quae detraxerat
 10 servis amicus perfidis.
 Romanus eheu — posteri negabitis —
 emancipatus feminae
 fert vallum et arma miles et spadonibus
 servire rugosis potest
 15 interque signa turpe militaria
 sol adspicit conopium.

 ad hunc frementis verterunt bis mille equos
 Galli canentes Caesarem
 hostiliumque navium portu latent
 20 puppes sinistrorsum citae.
 io Triumphe, tu moraris aureos
 currus et intactas boves?
 io Triumphe, nec Iugurthino parem
 bello reportasti ducem

neque Africanum, cui super Karthaginem 25
 virtus sepulcrum condidit.
 terra marique victus hostis Punico
 lugubre mutavit sagum.
 aut ille centum nobilem Cretam urbibus
 ventis iturus non suis 30
 exercitatas aut petit Syrtis noto
 aut fertur incerto mari.
 capaciores adfer huc, puer, scyphos
 et Chia vina aut Lesbia
 vel quod fluentem nauseam coerceat 35
 metire nobis Caecubum.
 curam metumque Caesaris rerum iuvat
 dulci Lyaeo solvere.

X.

Mala soluta navis exit alite
 ferens olentem Maeivium.
 ut horridis utrumque verberes latus,
 Auster, memento fluctibus;
 niger rudentis Euris inverso mari 5
 fractosque remos differat;
 insurgat Aquilo, quantus altis montibus
 frangit trementis ilices;
 nec sidus atra nocte amicum adpareat,
 qua tristis Orion cadit; 10
 quietiore nec feratur aequore
 quam Graia victorum manus,
 cum Pallas usto vertit iram ab Ilio
 in inpiam Aiakis ratem.
 o quantus instat navitis sudor tuis 15
 tibi que pallor luteus
 et illa non virilis heulatio
 preces et aversum ad Iovem,
 Ionius udo cum remugiens sinus
 Noto carinam ruperit. 20

opima quodsi praeda curvo litore
 porrecta mergos iuverit,
 libidinosus immolabitur caper
 et agna Tempestatibus.

 XI.

Petti, nihil me sicut antea iuvat
 scribere versiculos amore percussum gravi,
 amore, qui me praeter omnis expetit
 mollibus in pueris aut in puellis urere.
 5 hic tertius December, ex quo destiti
 Inachia furere, silvis honorem decutit.
 heu me, per Urbem (nam pudet tanti mali)
 fabula quanta fui, conviviorum et paenitet,
 in quis amantem languor et silentium
 10 arguit et latere petitus imo spiritus.
 'contrane lucrum nil valere candidum
 pauperis ingenium' querebar adplorans tibi,
 simul calentis inverecundus deus
 fervidiore mero arcana promorat loco.
 15 'quodsi meis inaestuet praecordiis
 libera bilis, ut haec ingrata ventis dividat
 fomenta vulnus nil malum levantia,
 desinet inparibus certare submotus pudor.'
 ubi haec severus te palam laudaveram,
 20 iussus abire domum ferebar incerto pede
 ad non amicos heu mihi postis et heu
 limina dura, quibus lumbos et infregi latus.
 nunc glorientis quamlibet mulierculam
 vincere mollitia amor Lycisci me tenet;
 25 unde expedire non amicorum queant
 libera consilia nec contumeliae graves,
 sed alius ardor aut puellae candidae
 aut teretis pueri longam renodantis comam.

XII.

Quid tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
 munera quid mihi quidve tabellas
 mittis nec firmo iuveni neque naris obesae?
 namque sagacius unus odor,
 polypus an gravis hirsutis cubet hircus in alis, 5
 quam canis acer ubi lateat sus.
 qui sudor vietis et quam malus undique membris
 crescit odor, cum pene soluto
 indomitam properat rabiem sedare, neque illi
 iam manet umida creta colorque 10
 stercore fucatus crocodili iamque subando
 tenta cubilia tectaque rumpit.
 vel mea cum saevis agitat fastidia verbis:
 'Inachia langues minus ac me;
 Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum 15
 mollis opus. pereat male quae te
 Lesbia quaerenti taurum monstravit inertem,
 cum mihi Cous adesset Amyntas,
 cuius in indomito constantior inguine nervos
 quam nova collibus arbor inhaeret. 20
 muricibus Tyriis iteratae vellera lanae
 cui properabantur? tibi nempe,
 ne foret aequalis inter conviva, magis quem
 diligeret mulier sua quam te.
 o ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acris 25
 agna lupos capreaeque leones!'

XIII.

Horrida tempestas caelum contraxit et imbres
 nivesque deducunt Iovem; nunc mare, nunc silvae
 Threicio Aquilone sonant. rapiamus, amici,
 occasionem de die dumque virent genua
 et decet, obducta solvatur fronte senectus. 5
 tu vina Torquato move consule pressa meo.

cetera mitte loqui: deus haec fortasse benigna
 reducet in sedem vice. nunc et Achaemenio
 perfundi nardo iuvat et fide Cyllenea
 10 levare diris pectora sollicitudinibus,
 nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
 'invicte, mortalis dea nate puer Thetide,
 te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
 findunt Scamandri flumina lubricus et Simois,
 15 unde tibi reditum certo subtemine Parcae
 rupere, nec mater domum caerulea te revehet.
 illic omne malum vino cantuque levato,
 deformis aegrimoniae dulcibus adloquiis.'

 XIII.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
 oblivionem sensibus,
 pocula Lethaeos ut si ducentia somnos
 arente fauce traxerim,
 5 candide Maecenas, occidis saepe rogando:
 deus, deus nam me vetat
 inceptos, olim promissum carmen, iambos
 ad umbilicum adducere.
 non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
 10 Anacreonta Teium,
 qui persaepe cava testudine flevit amorem
 non elaboratum ad pedem.
 ureris ipse miser: quodsi non pulcrior ignis
 accendit obsessam Ilium,
 15 gaude sorte tua; me libertina, nec uno
 contenta, Phryne macerat.

XV.

Nox erat et caelo fulgebat Luna sereno
 inter minora sidera,
 cum tu, magnorum numen laesura deorum,
 in verba iurabas mea,
 artius atque hedera procera adstringitur ilex 5
 lentis adhaerens bracchiis,
 dum pecori lupus et nautis infestus Orion,
 turbaret hibernum mare
 intonsosque agitare Apollinis aura capillos,
 fore hunc amorem mutuom, 10
 o dolitura mea multum virtute Neaera:
 nam siquid in Flacco viri est,
 non feret adsiduas potiori te dare noctes
 et quaeret iratus parem
 nec semel offensi cedit constantia formae, 15
 si certus intrarit dolor.
 et tu, quicumque es felicior atque meo nunc
 superbus incedis malo,
 sis pecore et multa dives tellure licebit
 tibi que Pactolus fluat 20
 nec te Pythagorae fallant arcana renati
 formaque vincas Nirea,
 heu heu, translatos alio maerebis amores,
 ast ego vicissim risero.

XVI.

Altera iam teritur bellis civilibus aetas,
 suis et ipsa Roma viribus ruit.
 quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi
 minacis aut Etrusca Porsenae manus,
 aemula nec virtus Capuae nec Spartacus acer 5
 novisque rebus infidelis Allobrox
 nec fera caerulea domuit Germania pube
 parentibusque abominatus Hannibal:

- inpia perdemus devoti sanguinis aetas
 10 ferisque rursus occupabitur solum:
 barbarus heu cineres insistet victor et Urbem
 eques sonante verberabit ungula,
 quaeque carent ventis et solibus ossa Quirini,
 (nefas videre) dissipabit insolens.
- 15 forte quid expediat communiter aut melior pars
 malis carere quaeritis laboribus;
 nulla sit hac potior sententia: Phocaeorum
 velut profugit exsecrata civitas
 agros atque lares patrios habitandaque fana
 20 apris reliquit et rapacibus lupis,
 ire, pedes quocumque ferent, quocumque per undas
 Notus vocabit aut protervos Africanus.
 sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
 ratem occupare quid moramur alite?
- 25 sed iuremus in haec: 'simul imis saxa renarint
 vadis levata, ne redire sit nefas;
 neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
 Padus Matina laverit cacumina,
 in mare seu celsus procurrerit Appenninus
 30 novaque monstra iunxerit libidine
 mirus amor, iuuet ut tigris subsidere cervis,
 adulteretur et columba miluo,
 credula nec rivos timeant armenta leones
 ametque salsa levis hircus aequora.'
- 35 haec et quae poterunt reditus abscindere dulcis
 eamus omnis exsecrata civitas
 aut pars indocili melior grege; mollis et exspes
 inominata perpremat cubilia.
 vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
 40 Etrusca praeter et volate litora.
 nos manet Oceanus circum vagus: arva beata
 petamus, arva divites et insulas,
 reddit ubi cererem tellus inarata quotannis
 et inputata floret usque vinea,

germinat et numquam fallentis termes olivae 45
 suamque pulla ficus ornat arborem,
 mella cava manant ex ilice, montibus altis
 levis crepante lympa desilit pede.
 illic iniussae veniunt ad mulctra capellae
 refertque tenta grex amicus ubera 50
 nec vespertinus circumgemit ursus ovile
 nec intumescit alta viperis humus;
 pluraque felices mirabimur, ut neque largis
 aquosus Eurus arva radat imbribus,
 pingua nec siccis urantur semina glaebis, 55
 utrumque rege temperante caelitem. 56
 nulla nocent pecori contagia, nullius astri
 gregem aestuosa torret inpotentia. 61
 non huc Argoo contendit remige pinus 57
 neque inpudica Colchis intulit pedem,
 non huc Sidonii torserunt cornua nautae,
 laboriosa nec cohors Vlixei. 60
 Iuppiter illa piaae secrevit litora genti, 63
 ut inquinavit aere tempus aureum,
 aere, dehinc ferro duravit saecula, quorum 65
 piis secunda vate me datur fuga.

 XVII.

'Iam iam efficaci do manus scientiae,
 supplex et oro regna per Proserpinae,
 per et Dianae non movenda numina,
 per atque libros carminum valentium
 refixa caelo devocare sidera, 5
 Canidia: parce vocibus tandem sacris
 citumque retro solve, solve turbinem.
 movit nepotem Telephus Nereium,
 in quem superbus ordinarat agmina
 Mysorum et in quem tela acuta torserat. 10
 unxere matres Iliae additum feris

- alitibus atque canibus homicidam Hectorem,
 postquam relictis moenibus rex procidit
 heu pervicacis ad pedes Achillei.
- 15 saetosa duris exuere pellibus
 laboriosi remiges Vlixei
 volente Circa membra; tunc mens et sonus
 relapsus atque notus in voltus honor.
 dedi satis superque poenarum tibi,
- 20 amata nautis multum et institoribus.
 fugit iuventas et verecundus color
 reliquit ossa pelle amicta lurida,
 tuis capillus albus est odoribus,
 nullum a labore me reclinat otium;
- 25 urget diem nox et dies noctem neque est
 levare tenta spiritu praecordia.
 ergo negatum vincor ut credam miser,
 Sabella pectus increpare carmina
 caputque Marsa dissilire nenia.
- 30 quid amplius vis? o mare et terra, ardeo,
 quantum neque atro delibutus Hercules
 Nessi cruore nec Sicana fervida
 virens in Aetna flamma; tu, donec cinis
 iniuriosis aridus ventis ferar,
- 35 cales venenis officina Colchicis.
 quae finis aut quod me manet stipendium?
 effare; iussas cum fide poenas luam,
 paratus expiare, seu poposceris
 centum iuvenco sive mendaci lyra
- 40 voles sonare: "tu pudica, tu proba
 perambulabis astra sidus aureum."
 infamis Helenae Castor offensus vice
 fraterque magni Castoris, victi prece,
 adempta vati reddidere lumina:
- 45 et tu, potes nam, solve me dementia,
 o nec paternis obsoleta sordibus
 neque in sepulcris pauperum prudens anus
 novendialis dissipare pulveres,

tibi hospitale pectus et purae manus
 tuosque venter Pactumeius et tuo 50
 cruore rubros obstetrix pannos lavit,
 utcumque fortis exsilis puerpera.'

'quid obseratis auribus fundis preces?
 non saxa nudis surdiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus salo. 55

inultus ut tu riseris Cotytia
 volgata, sacrum liberi Cupidinis,
 et Esquilini pontifex venefici
 inpune ut Urbem nomine inpleris meo?
 quid proderat ditasse Paelignas anus 60
 velociusve miscuisse toxicum?

sed tardiora fata te votis manent:
 ingrata misero vita ducenda est in hoc,
 novis ut usque suppetas laboribus.
 optat quietem Pelopis infidi pater, 65

egens benignae Tantalus semper dapis,
 optat Prometheus obligatus aliti,
 optat supremo collocare Sisyphus
 in monte saxum; sed vetant leges Iovis.
 voles modo altis desilire turribus, 70

modo ense pectus Norico recludere
 frustra que vincla gutturi innectes tuo
 fastidiosa tristis aegrimonia.
 vectabor umeris tunc ego inimicis eques
 meaeque terra cedit insolentiae. 75

an quae movere cereas imagines,
 ut ipse nosti curiosus, et polo
 deripere lunam vocibus possim meis,
 possim crematos excitare mortuos
 desiderique temperare pocula, 80
 plorem artis in te nil agentis exitus?'

S E R M O N V M

LIBER PRIMVS.

I.

Qui fit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem
seu ratio dederit seu fors obiecerit, illa
contentus vivat, laudet diversa sequentis?
'o fortunati mercatores' gravis annis
5 miles ait, multo iam fractus membra labore.
contra mercator, navim iactantibus Austris,
'militia est potior. quid enim? concurritur: horae
momento cita mors venit aut victoria laeta.'
agricolam laudat iuris legumque peritus,
10 sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
ille, datis vadibus qui rure extractus in Urbem est.
solos felicis viventis clamat in Vrbe.
cetera de genere hoc, adeo sunt multa, loquacem
delassare valent Fabium. ne te morer, audi,
15 quo rem deducam. si quis deus 'en ego' dicat,
'iam faciam quod voltis: eris tu, qui modo miles,
mercator; tu, consultus modo, rusticus: hinc vos,
vos hinc mutatis discedite partibus. eia,
quid statis?' — nolint. atqui licet esse beatiss.
20 quid causae est, merito quin illis Iuppiter ambas
iratus buccas inflet neque se fore posthac
tam facilem dicat, votis ut praebeat aurem?
praeterea (ne sic ut qui iocularia ridens
percurram, quamquam ridentem dicere verum
25 quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi
doctores, elementa velint ut discere prima;
sed tamen amoto quaeramus seria ludo):

ille gravem duro terram qui vertit aratro,
 perfidus hic caupo, miles nautaeque, per omne
 audaces mare qui currunt, hac mente laborem 30
 sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
 parvola, nam exemplo est, magni formica laboris
 ore trahit quodcumque potest atque addit acervo
 quem struit, haud ignara ac non incauta futuri. 35
 quae, simul inversum contristat Aquarius annum,
 non usquam prorepat et illis utitur ante
 quaesitis patiens, cum te neque fervidus aestus
 demoveat lucro neque hiemps ignis mare ferrum,
 nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter. 40
 quid iuvat inmensum te argenti pondus et auri
 furtim defossa timidum deponere terra?
 'quod, si conminuas, vilem redigatur ad assem.'
 at ni id fit, quid habet pulcri constructus acervos?
 milia frumenti tua triverit area centum: 45
 non tuos hoc capiet venter plus ac meus, ut si
 reticulum panis venalis inter onusto
 forte vehas umero, nihilo plus accipias quam
 qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
 naturae finis viventi, iugera centum an 50
 mille aret? 'at suave est ex magno tollere acervo.'
 dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquis,
 cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
 ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna
 vel cyatho et dicas magno de flumine malim 55
 quam ex hoc fonticulo tantundem sumere.' eo fit,
 plenior ut siquos delectet copia iusto,
 cum ripa simul avolsos ferat Aufidus acer.
 at qui tantuli eget quanto est opus, is neque limo
 turbatam haurit aquam neque vitam amittit in undis. 60
 ut bona pars hominum decepta cupidine falso
 'nil satis est', inquit, 'quia tanti quantum habeas sis':
 quid facias illi? iubeas miserum esse, libenter
 quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis

65 sordidus ac dives, populi contemnere voces
 sic solitus 'populus me sibilat, at mihi plaudo
 ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.'
 'Tantalus a labris sitiens fugientia captat
 flumina' — quid rides? mutato nomine de te
 70 fabula narratur: congestis undique saccis
 indormis inhians et tamquam parcere sacris
 cogaris aut pictis tamquam gaudere tabellis.
 nescis quo valeat nummus, quem praebat usum?
 panis ematur, holus, vini sextarius, adde
 75 quis humana sibi doleat natura negatis.
 an vigilare metu exanimem, noctesque diesque
 formidare malos fures, incendia, servos,
 ne te concipient fugientes, hoc iuvat? horum
 semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
 80 at si condoluit temptatum frigore corpus
 aut alius casus lecto te adfixit, habes qui
 adsideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
 suscitet ac reddat gnatis carisque propinquis?
 non uxor salvom te volt, non filius; omnes
 85 vicini oderunt, noti, pueri atque puellae.
 miraris, cum tu argento post omnia ponas,
 si nemo praestet, quem non merearis, amorem?
 an si cognatos, nullo natura labore
 quos tibi dat, retinere velis servareque amicos
 90 infelix, operam perdas, ut siquis asellum
 in campo doceat parentem currere frenis?
 denique sit finis quaerendi cumque habeas plus,
 pauperiem metuas minus et finire laborem
 incipias, parto quod avebas, ne facias quod
 95 Vmmidius quidam. non longa est fabula. dives
 ut metiretur nummos, ita sordidus ut se
 non umquam servo melius vestiret, ad usque
 supremum tempus ne se penuria victus
 opprimeret metuebat. at hunc liberta securi
 100 divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
 'quid mi igitur suades? ut vivam Naevius aut sic

ut Nomentanus? pèrgis pugnancia secum
 frontibus adversis componere: non ego, avarum
 cum veto te fieri, vappam iubeo ac nebulonem.
 est inter Tanain quiddam socerumque Viselli: 105
 est modus in rebus, sunt certi denique fines,
 quos ultra citraque nequit consistere rectum.

illuc, unde abii, redeo: <cum> nemo, ut avarus,
 se probet ac potius laudet diversa sequentis
 quodque aliena capella gerat distentius uber, 110
 tabescat neque se maiori pauperiorum
 turbæ conparet, hunc atque hunc superare laboret
 (sic festinanti semper locupletior obstat),
 ut, cum carceribus missos rapit ungula currus,
 instat equis auriga suos vincentibus, illum 115
 praeteritum temnens extremos inter euntem: —
 inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
 dicat et exacto contentus tempore vita
 cedat uti conviva satur, reperire queamus.

iam satis est. ne me Crispini scrinia lippi 120
 conpilassee putes, verbum non amplius addam.

II.

Ambubaiarum collegia, pharmacopolae,
 mendici, mimae, balatrones, hoc genus omne
 maestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
 quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
 dicatur metuens, inopi dare nolit amico, 5
 frigus quo duramque famem propellere possit.
 hunc si perconteris, avi cur atque parentis
 praeclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
 omnia conductis coemens obsonia nummis:
 sordidus atque animi quod parvi nolit haberi, 10
 respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
 Fufidius vappae famam timet ac nebulonis,
 dives agris, dives positus in faenore nummis.

quinas hic capiti mercedes exsecat atque
 15 quanto perditior quisque est, tanto acrius urget;
 nomina sectatur modo sumpta veste virili
 sub patribus duris tironum. 'maxime' quis non
 'Iuppiter' exclamat simul atque audivit? 'at in se
 pro quaestu sumptum facit hic.' vix credere possis,
 20 quam sibi non sit amicus, ita, ut pater ille, Terenti
 fabula quem miserum gnato vixisse fugato
 inducit, non se peius cruciaverit atque hic.
 siquis nunc quaerat 'quo res haec pertinet?' illuc:
 dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 25 Maltinus tunicis demissis ambulat; est qui
 inguen ad obscaenum subductis usque; facetus
 pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum:
 nil medium est. sunt qui nolint tetigisse nisi illas
 quarum subsuta talos tegat instita veste,
 30 contra alius nullam nisi olenti in fornice stantem.
 quidam notus homo cum exiret fornice, 'macte
 virtute esto' inquit sententia dia Catonis;
 'nam simul ac venas inflavit taetra libido,
 huc iuvenes aequom est descendere, non alienas
 35 permolere uxores'. 'nolim laudariet' inquit
 'sic me' mirator cunni Cupiennius albi.
 audire est operae pretium, procedere recte
 qui moechis non voltis, ut omni parte laborent
 utque illis multo corrupta dolore voluptas
 40 atque haec rara cadat dura inter saepe pericla.
 hic se praecipitem tecto dedit, ille flagellis
 ad mortem caesus, fugiens hic decedit acrem
 praedonum in turbam, dedit hic pro corpore nummos,
 hunc perminxerunt calones; quin etiam illud
 45 accidit ut cuidam testis caudamque salacem
 demeterent ferro. 'iure' omnes; Galba negabat.
 tutior at quanto merx est in classe secunda,
 libertinarum dico, Sallustius in quas
 non minus insanit quam qui moechatur. at hic si,
 50 qua res, qua ratio suaderet quaque modeste

munifico esse licet, vellet bonus atque benignus
 esse, daret quantum satis esset nec sibi damno
 dedecorique foret. verum hoc se amplectitur uno,
 hoc amat et laudat 'matronam nullam ego tango.'
 ut quondam Marsaeus, amator Originis ille, 55
 qui patrium mimae donat fundumque Laremque,
 'nil fuerit mi' inquit 'cum uxoribus umquam alienis.'
 verum est cum mimis, est cum meretricibus, unde
 fama malum gravius quam res trahit. an tibi abunde
 personam satis est, non illud, quidquid ubique 60
 officit, evitare? bonam deperdere famam,
 rem patris oblimare malum est ubicumque. quid inter-
 est in matrona, ancilla peccesne togata?
 Villius in Fausta Syllae gener, hoc miser uno
 nomine deceptus, poenas dedit usque superque 65
 quam satis est, pugnis caesus ferroque petitus,
 exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
 huic si mutonis verbis mala tanta videnti
 diceret haec animus 'quid vis tibi? numquid ego a te
 magno prognatum depono consule cunnum 70
 velatumque stola, mea cum conferbuit ira?'
 quid responderet? 'magno patre nata puella est.'
 at quanto meliora monet pugnantiisque istis
 dives opis natura suae, tu si modo recte
 dispensare velis ac non fugienda petendis 75
 immiscere. tuo vitio rerumne labores,
 nil referre putas? quare, ne paeniteat te,
 desine sectari matronas, unde laboris
 plus haurire mali est quam ex re decerpere fructus.
 nec magis huic, inter niveos viridisque lapillos 80
 sit licet, hoc, Cerinthe, tuo tenerum est femur aut crus
 rectius; atque etiam melius persaepe togatae <est>.
 adde huc quod mercem sine fucis gestat, aperte
 quod venale habet ostendit nec, siquid honesti est,
 iactat habetque palam, quaerit, quo turpia celet. 85
 regibus hic mos est, ubi equos mercantur: oportos
 inspiciunt, ne si facies, ut saepe, decora

molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem,
 quod pulchrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.
 90 hoc illi recte; ne corporis optima Lyncei
 contemplare oculis, Hypsaea caecior illa,
 quae mala sunt, spectes. 'o crus, o bracchia.' verum
 depugis, nasuta, brevi latere ac pede longo est.
 matronae praeter faciem nil cernere possis
 95 cetera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
 si interdicta petes, vallo circumdata (nam te
 hoc facit insanum), multae tibi tum officient res:
 custodes, lectica, ciniflones, parasitae,
 ad talos stola demissa et circumdata palla,
 100 plurima, quae inuideant pure adparere tibi rem.
 altera, nil obstat: Cois tibi paene videre est
 ut nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi;
 metiri possis oculo latus. an tibi mavis
 insidias fieri pretiumque avellier ante
 105 quam mercem ostendi? 'leporem venator ut alta
 in nive sectetur, positum sic tangere nolit'
 cantat et adponit 'meus est amor huic similis: nam
 transvolat in medio posita et fugientia captat.'
 hiscine versiculis speras tibi posse dolores
 110 atque aestus curasque gravis e pectore pelli?
 nonne, cupidinibus statuatur natura modum quem,
 quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
 quaerere plus prodest et inane abscindere soldo?
 num, tibi cum faucis urit sitis, aurea quaeris
 115 pocula? num esuriens fastidis omnia praeter
 pavonem rhombumque? tument tibi cum inguina, num, si
 ancilla aut verna est praesto puer, impetus in quem
 continuo fiat, malis tentigine rumpi?
 non ego: namque parabilem amo venerem facilemque.
 120 illam 'post paulo' 'sed pluris' 'si exierit vir'
 Gallis, hanc Philodamus ait sibi, quae neque magno
 stet pretio neque cunctetur, cum est iussa, venire.
 candida rectaque sit, munda hactenus, ut neque longa
 nec magis alba velit quam dat natura videri.

haec ubi supposituit dextro corpus mihi laevom, 125
 Ilia et Egeria est; do nomen quodlibet illi.
 nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat,
 ianua frangatur, latret canis, undique magno
 pulsa domus strepitu resonet, vepallida lecto
 desiliat mulier, miseram se conscia clamet, 130
 eruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.
 discincta tunica fugiendum est et pede nudo,
 ne nummi pereant aut puga aut denique fama.
 deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

 III.

Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
 ut numquam inducant animum cantare rogati,
 iniussi numquam desistant. Sardus habebat
 ille Tigellius hoc: Caesar, qui cogere posset,
 si peteret per amicitiam patris atque suam, non 5
 quicquam proficeret; si conlibuisset, ab ovo
 usque ad mala citaret 'io Bacchae' modo summa
 voce, modo hac, resonat quae chordis quattuor ima.
 nil aequale homini fuit illi: saepe velut qui
 currebat fugiens hostem, persaepe velut qui 10
 Iunonis sacra ferret; habebat saepe ducentos,
 saepe decem servos; modo reges atque tetrarchas,
 omnia magna loquens, modo 'sit mihi mensa tripes et
 concha salis puri et toga, quae defendere frigus
 quamvis crassa queat.' deciens centena dedisses 15
 huic parco, paucis contento: quinque diebus
 nil erat in oculis. noctis vigilabat ad ipsum
 mane, diem totum stertebat. nil fuit unquam
 sic inpar sibi. nunc aliquis dicat mihi 'quid tu?
 nullane habes vitia?' immo alia et fortasse minora. 20
 Maenius absentem Novium cum carperet, 'heus, tu'
 quidam ait 'ignoras te an ut ignotum dare nobis
 verba putas?' 'egomet mi ignosco' Maenius inquit.
 stultus et improbus hic amor est dignusque notari.

25 cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis
 cur in amicorum vitiis tam cernis acutum
 quam aut aquila aut serpens Epidaurius? at tibi contra
 evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.
 iracundior est paullo, minus aptus acutis
 30 naribus horum hominum, rideri possit eo quod
 rusticius tonso toga defluit et male laxus
 in pede calceus haeret — at est bonus, ut melior vir
 non alius quisquam, at tibi amicus, at ingenium ingens
 inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
 35 concute, numqua tibi vitiorum inseverit olim
 natura aut etiam consuetudo mala; namque
 neglectis urenda filix innascitur agris.
 illuc praevertamur, amatorem quod amicae
 turpia decipiunt caecum vitia aut etiam ipsa haec
 40 delectant, veluti Balbinum polypus Hagnae.
 vellem in amicitia sic errarem et isti
 errori nomen virtus posuisset honestum.
 ac pater ut gnati, sic nos debemus amici
 siquod sit vitium non fastidire: strabonem
 45 appellat paetum pater, et pullum, male parvos
 sicui filius est, ut abortivos fuit olim
 Sisyphus; hunc varum distortis cruribus, illum
 balbutit scaurum pravis fultum male talis.
 parcius hic vivit: frugi dicatur; ineptus
 50 et iactantior hic paullo est: concinnus amicis
 postulat ut videatur; at est truculentior atque
 plus aequo liber: simplex fortisque habeatur;
 caldior est: acris inter numeretur: — opinor,
 haec res et iungit, iunctos et servat amicos.
 55 at nos virtutes ipsas invertimus atque
 sincerum furimus vas incrustare. probus quis
 nobiscum vivit, multum demissus homo: illi
 'tardo' cognomen, 'pingui' damus. hic fugit omnis
 insidias nullique malo latus obdit apertum,
 60 cum genus hoc inter vitae versetur, ubi acris
 invidia atque vigent ubi crimina: pro bene sano

ac non incauto fictum astutumque vocamus.
 simplicior quis et est, qualem me saepe libenter
 obtulerim tibi, Maecenas, ut forte legentem
 aut tacitum inpellat quovis sermone: 'molestus 65
 communi sensu plane caret' inquit. eheu,
 quam temere in nosmet legem sancimus iniquam.
 nam vitii nemo sine nascitur; optimus ille est,
 qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut aequom est,
 cum mea compensat vitii bona, pluribus hisce, 70
 si modo plura mihi bona sunt, inclinet, amari
 si volet: hac lege in trutina ponetur eadem.
 qui ne tuberibus propriis offendat amicum
 postulat, ignoscet verrucis illius: aequom est
 peccatis veniam poscentem reddere rursus. 75
 denique, quatenus excidi penitus vitium irae,
 cetera item nequeunt stultis haerentia, cur non
 ponderibus modulisque suis ratio utitur ac res
 ut quaeque est, ita suppliciiis delicta coerces?
 siquis eum servom, patinam qui tollere iussus 80
 semesos piscis tepidumque ligurrierit ius,
 in cruce suffigat, Labeone insanior inter
 sanos dicatur. quanto hoc furiosius atque
 maius peccatum est: paulum deliquit amicus,
 quod nisi concedas, habere insuavis: acerbus 85
 odisti et fugis ut Rusonem debitor aeris,
 qui nisi, cum tristes misero venere kalendae,
 mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
 porrecto iugulo historias captivos ut audit.
 conminxit lectum potus mensave catillum 90
 Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
 aut positum ante mea quia pullum in parte catini
 sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
 sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit aut si
 prodiderit commissa fide sponsumve negarit? 95
 quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
 cum ventum ad verum est: sensus moresque repugnant
 atque ipsa utilitas, iusti prope mater et aequi.

cum proreperunt primis animalia terris,
 100 mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter
 unguibus et pugnīs, dein fustibus atque ita porro
 pugnabant armis quae post fabricaverat usus,
 donec verba, quibus voces sensusque notarent,
 nominaque invenere; dehinc absistere bello,
 105 oppida coeperunt munire et ponere leges,
 ne quis fur esset neu latro neu quis adulter.
 nam fuit ante Helenam cunnus taeterrima belli
 causa, sed ignotis perierunt mortibus illi,
 quos venerem incertam rapientis more ferarum
 110 viribus editior caedebat ut in grege taurus.
 iura inventa metu iniusti fateare necesse est,
 tempora si fastosque velis evolvere mundi.
 nec natura potest iusto secernere iniquom,
 dividit ut bona diversis, fugienda petendis;
 115 nec vincet ratio hoc, tantumque ut peccet idemque,
 qui teneros caulīs alieni fregerit horti
 et qui nocturnus sacra divom legerit. adsit
 regula, peccatis quae poenas inroget aequas,
 ne scutica dignum horribili sectere flagello.
 120 nam ut ferula caedas meritum maiora subire
 verbera non vereor, cum dicas esse paris res
 furta latrociniis et magnis parva mineris
 falce recisurum simili te, si tibi regnum
 permittant homines. si dives, qui sapiens est,
 125 et sutor bonus et solus formosus et est rex,
 cur optas quod habes? 'non nosti, quid pater,' inquit,
 'Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi numquam
 nec soleas fecit; sutor tamen est sapiens.' qui?
 'ut quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
 130 optimus est modulator; ut Alfenus vafer omni
 abiecto instrumento artis clausaque taberna
 sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
 est opifex, solus sic rex.' vellunt tibi barbā
 lascivi pueri, quos tu nisi fuste coerces,
 135 urgeris turba circum te stante miserque

rumperis et latras, magnorum maxime regum.
 ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
 rex ibis neque te quisquam stipator ineptum
 praeter Crispinum sectabitur, et mihi dulces
 ignoscent, siquid peccaro stultus, amici 140
 inque vicem illorum patiar delicta libenter
 privatusque magis vivam te rege beatus.

 III.

Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poetae
 atque alii, quorum comoedia prisca virorum est,
 siquis erat dignus describi, quod malus ac fur,
 quod moechus foret aut sicarius aut alioqui
 famosus, multa cum libertate notabant. 5
 hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus
 mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
 emunctae naris, durus componere versus.
 nam fuit hoc vitiosus: in hora saepe ducentos,
 ut magnum, versus dictabat stans pede in uno. 10
 cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles;
 garrulus atque piger scribendi ferre laborem,
 scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce,
 Crispinus minimo me provocat 'accipe, si vis,
 accipiam tabulas; detur nobis locus, hora, 15
 custodes; videamus uter plus scribere possit.'
 di bene fecerunt, inopis me quodque pusilli
 finxerunt animi, raro et perpauca loquentis;
 at tu conclusas hircinis follibus auras,
 usque laborantis, dum ferrum molliat ignis, 20
 ut mavis, imitare. beatus Fannius ultro
 delatis capsis et imagine, cum mea nemo
 scripta legat volgo recitare timentis ob hanc rem,
 quod sunt quos genus hoc minime iuvat, utpote plures
 culpari dignos. quemvis media erue turba: 25
 aut ob avaritiam aut misera ambitione laborat.

hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum;
 hunc capit argenti splendor; stupet Albius aere;
 hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
 30 vespertina tepet regio, quin per mala praeceps
 fertur uti pulvis collectus turbine, nequid
 summa deperdat metuens aut ampliet ut rem.
 omnes hi metuont versus, odere poetas.
 'faenum habet in cornu, longe fuge; dummodo risum
 35 excutiat sibi, non hic cuiquam parcat amico
 et quodcumque semel chartis inleverit, omnis
 gestiet a furno redeuntis scire lacuque
 et pueros et anus.' agedum, pauca accipe contra.
 primum ego me illorum, dederim quibus esse poetis.
 40 excerptam numero: neque enim concludere versum
 dixeris esse satis neque, siqui scribat uti nos
 sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
 ingenium cui sit, cui mens divinior atque os
 magna sonaturum, des nominis huius honorem.
 45 idcirco quidam comoedia necne poema
 esset quaesivere, quod acer spiritus ac vis
 nec verbis nec rebus inest, nisi quod pede certo
 differt sermoni, sermo merus. 'at pater ardens
 saevit, quod meretrice nepos insanus amica
 50 filius uxorem grandi cum dote recuset,
 ebrius et, magnum quod dedecus, ambulet ante
 noctem cum facibus.' numquid Pomponius istis
 audiret leviora, pater si viveret? ergo
 non satis est puris versum perscribere verbis,
 55 quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem
 quo personatus pacto pater. his, ego quae nunc,
 olim quae scripsit Lucilius, eripias si
 tempora certa modosque, et quod prius ordine verbum est
 posterius facias, praeponens ultima primis,
 60 non, ut si solvas 'postquam Discordia taetra
 belli ferratos postis portasque refregit,'
 invenias etiam disiecti membra poetae.
 hactenus haec: alias, iustum sit necne poema.

nunc illud tantum quaeram, meritone tibi sit
suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer 65
ambulat et Caprius, rauci male cumque libellis,
magnus uterque timor latronibus; at bene siquis
et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
ut sis tu similis Caeli Birrique latronum,
non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me? 70
nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
quis manus insudet volgi Hermogenisque Tigelli,
nec recito cuiquam nisi amicis idque coactus,
non ubivis coramve quibuslibet. in medio qui
scripta foro recitent, sunt multi quique lavantes: 75
suave locus voci resonat conclusus. inanis
hoc iuvat, haud illud quaerentis, num sine sensu,
tempore num faciant alieno. 'laedere gaudes,'
inquit, 'et hoc studio pravos facis.' unde petitum
hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum, 80
vixi cum quibus? absentem qui rodit, amicum
qui non defendit alio culpante, solutos
qui captat risus hominum famamque dicacis,
fingere qui non visa potest, commissa tacere
qui nequit: hic niger est, hunc tu, Romane, caveto. 85
saepe tribus lectis videas cenare quaternos,
e quibus unus avet quavis aspergere cunctos
praeter eum qui praebet aquam; post hunc quoque potus,
condita cum verax aperit praecordia Liber.
hic tibi comis et urbanus liberque videtur, 90
infesto nigris; ego si risi, quod ineptus
'pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum',
lividus et mordax videor tibi? mentio siquae
de Capitolini furtis iniecta Petilli
te coram fuerit, defendas, ut tuos est mos: 95
'me Capitolinus convictore usus amicoque
a puero est causaque mea permulta rogatus
fecit et incolumis laetor quod vivit in Vrbe;
sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
fugerit': hic nigrae sucus lolliginis, haec est 100

aerugo mera; quod vitium procul afore chartis
 atque animo prius, ut siquid promittere de me
 possum aliud vere, promitto. liberius si
 dixero quid, si forte iocosius, hoc mihi iuris
 105 cum venia dabis: insuevit pater optimus hoc me,
 ut fugerem exemplis vitiorum quaeque notando.
 cum me hortaretur, parce frugaliter atque
 viverem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
 'nonne vides, Albi ut male vivat filius utque
 110 Baius inops? magnum documentum, ne patriam rem
 perdere quis velit.' a turpi meretricis amore
 cum deterreret: 'Scetani dissimilis sis.'
 ne sequerer moechas, concessa cum venere uti
 possem: 'deprenti non bella est fama Treboni'
 115 aiebat. 'sapiens, vitatu quidque petitu
 sit melius, causas reddet tibi; mi satis est si
 traditum ab antiquis morem servare tuamque,
 dum custodis eges, vitam famamque tueri
 incolumem possum; simul ac duraverit aetas
 120 membra animumque tuom, nabis sine cortice.' sic me
 formabat puerum dictis et, sive iubebat
 ut facerem quid, 'habes auctorem, quo facias hoc'
 (unum ex iudicibus selectis obiciebat)
 sive vetabat, 'an hoc inhonestum et inutile factu
 125 necne sit addubites, flagret rumore malo cum
 hic atque ille?' avidos vicinum funus ut aegros
 exanimat mortisque metu sibi parcere cogit,
 sic teneros animos aliena opprobria saepe
 absterrent vitiis. ex hoc ego sanus ab illis
 130 perniciem quaecumque ferunt mediocribus et quis
 ignoscas vitiis teneor; fortassis et istinc
 largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
 consilium proprium: neque enim, cum lectulus aut me
 porticus exceptit, desum mihi. 'rectius hoc est.
 135 hoc faciens vivam melius. sic dulcis amicis
 occurram. hoc quidam non belle: numquid ego illi
 imprudens olim faciam simile?' haec ego mecum

compressis agito labris; ubi quid datur oti,
 inludo chartis. hoc est mediocribus illis
 ex vitiis unum; cui si concedere nolis, 140
 multa poetarum veniat manus, auxilio quae
 sit mihi (nam multo plures sumus), ac veluti te
 Iudaei cogemus in hanc concedere turbam.

V.

Egressum magna me accepit Aricia Roma
 hospitio modico, rhetor comes Heliodorus,
 Graecorum longe doctissimus; inde Forum Appi
 differtum nautis cauponibus atque malignis.
 hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos 5
 praecinctis unum: minus est gravis Appia tardis.
 hic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
 indico bellum, cenantis haud animo aequo
 exspectans comites. iam nox inducere terris
 umbras et caelo diffundere signa parabat; 10
 tum pueri nautis, pueris convicia nautae
 ingerere 'huc adpelle'; 'trecentos inseris'; 'ohe,
 iam satis est.' dum aes exigitur, dum mula ligatur,
 tota abit hora. mali culices ranaeque palustres
 avertunt somnos; absentem ut cantat amicam 15
 multa prolutus vappa nauta atque viator
 certatim, tandem fessus dormire viator
 incipit ac missae pastum retinacula mulae
 nauta piger saxo religat stertitque supinus.
 iamque dies aderat, nil cum procedere lintrem 20
 sentimus, donec cerebrosus prosilit unus
 ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno
 fuste dolat: quarta vix demum exponimur hora.
 ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha;
 milia tum pransi tria repimus atque subimus 25
 inpositum saxis late candentibus Anxur.
 huc venturus erat Maecenas optimus atque

- Cocceius, missi magnis de rebus uterque legati, aversos soliti componere amicos.
- 30 hic oculis ego nigra meis collyria lippus inlinere; interea Maecenas advenit atque Cocceius Capitoque simul Fonteius, ad unguem factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus. Fundos Aufidio Lusco praetore libenter
- 35 linquimus, insani ridentes praemia scribae, praetextam et latum clavom prunaeque vatillum. in Mamurrarum lassi deinde urbe manemus, Murena praebente domum, Capitone culinam. postera lux oritur multo gratissima: namque
- 40 Plotius et Varius Sinuessae Vergiliusque occurrunt, animae qualis neque candidiores terra tulit neque quis me sit devinctior alter. o qui complexus et gaudia quanta fuerunt. nil ego contulerim iucundo sanus amico.
- 45 proxima Campano ponti quae villula, tectum praebuit et parochi, quae debent, ligna salemque. hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt. lusum it Maecenas, dormitum ego Vergiliusque; namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
- 50 hinc nos Coccei recipit plenissima villa, quae super est Caudi cauponas. nunc mihi paucis Sarmenti scurrae pugnam Messique Cicerri, musa, velim memores et quo patre natus uterque contulerit litis. Messi clarum genus Osci;
- 55 Sarmenti domina exstat: ab his maioribus orti ad pugnam venere. prior Sarmentus 'equi te esse feri similem dico.' ridemus, et ipse Messius 'accipio,' caput et movet. 'o, tua cornu ni foret exsecto frons,' inquit, 'quid faceres, cum
- 60 sic mutilus minitaris?' at illi foeda cicatrix saetosam laevi frontem turpaverat oris. Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus, pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat: nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.

multa Cicerrus ad haec: donasset iamne catenam 65
 ex voto Laribus, quaerebat; scriba quod esset,
 nilo deterius dominae ius esse: rogabat
 denique, cur umquam fugisset, cui satis una
 farris libra foret, gracili sic tamque pusillo.
 prorsus iucunde cenam producimus illam. 70
 tendimus hinc recta Beneventum, ubi sedulus hospes
 paene macros arsit dum turdos versat in igni:
 nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Volcano summum properabat lambere tectum.
 convivas avidos cenam servosque timentis 75
 tum rapere atque omnis restinguere velle videres.
 incipit ex illo montis Apulia notos
 ostentare mihi, quos torret Atabulus et quos
 nunquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
 villa recepisset lacrimoso non sine fumo, 80
 udos cum foliis ramos urente camino.
 hic ego mendacem stultissimus usque puellam
 ad mediam noctem exspecto; somnus tamen aufert
 intentum veneri: tum inmundo somnia visu
 nocturnam vestem maculant ventremque supinum. 85
 quattuor hinc rapimur viginti et milia raedis,
 mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
 signis perfacile est: venit vilissima rerum
 hic aqua, sed panis longe pulcerrimus, ultra
 callidus ut soleat umeris portare viator. 90
 nam Canusi lapidosus, aquae non ditior urna
 qui locus a forti Diomede est conditus olim.
 flentibus hinc Varius discedit maestus amicis.
 inde Rubos fessi pervenimus, utpote longum
 carpentes iter et factum corruptius imbri. 95
 postera tempestas melior, via peior ad usque
 Bari moenia piscosi; dein Gnatia Lymphis
 iratis exstructa dedit risusque iocosque,
 dum flamma sine tura liquescere limine sacro
 persuadere cupit. credat Iudaeus Apella, 100
 non ego: namque deos didici securum agere aevom

nec, siquid miri faciat natura, deos id
 tristis ex alto caeli demittere tecto.
 Brundisium longae finis chartaeque viaeque est.

 VI.

Non quia, Maecenas, Lydorum quidquid Etruscos
 incoluit finis, nemo generosior est te
 nec quod avos tibi maternus fuit atque paternus
 olim qui magnis legionibus imperitarint,
 5 ut plerique solent, naso suspendis adunco
 ignotos ut me libertino patre natum.
 cum referre negas, quali sit quisque parente
 natus, dum ingenuos, persuades hoc tibi vere,
 ante potestatem Tulli atque ignobile regnum
 10 multos saepe viros nullis maioribus ortos
 et vixisse probos, amplis et honoribus auctos;
 contra Laevinum, Valeri genus, unde Superbus
 Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
 non umquam pretio pluris licuisse, notante
 15 iudice quo nosti populo, qui stultus honores
 saepe dat indignis et famae servit ineptus,
 qui stupet in titulis et imaginibus. quid oportet
 nos facere a volgo longe longeque remotos?
 namque esto: populus Laevino mallet honorem
 20 quam Decio mandare novo censorque moveret
 Appius, ingenuo si non essem patre natus:
 vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem
 sed fulgente trahit constrictos Gloria curru
 non minus ignotos generosis. quo tibi, Tilli,
 25 sumere depositum clavom fierique tribuno?
 invidia adcrevit, privato quae minor esset.
 nam ut quisque insanus nigris medium impediit crus
 pellibus et latum demisit pectore clavom,
 audit continuo 'quis homo hic' et 'quo patre natus?'
 30 ut siqui aegrotet quo morbo Barrus, haberi

et cupiat formosus, eat quacumque, puellis
 inicit curam quaerendi singula, quali
 sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
 sic qui promittit civis, Urbem sibi curae,
 imperium fore et Italiam, delubra deorum, 35
 quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
 omnis mortalis curare et quaerere cogit.

'tunc, Syri, Damae aut Dionysi filius, audes
 deicere de saxo civis aut tradere Cadmo?'
 'at Novius collega gradu post me sedet uno: 40
 namque est ille, pater quod erat meus.' 'hoc tibi Paulus
 et Messalla videris? at hic, si plostra ducenta
 concurrantque foro tria funera, magna sonabit
 cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc nos.'

nunc ad me redeo libertino patre natum, 45
 quem rodunt omnes libertino patre natum,
 nunc, quia sim tibi, Maecenas, convictor, at olim,
 quod mihi pareret legio Romana tribuno.
 dissimile hoc illi est, quia non, ut forsit honorem
 iure mihi invadeat quivis, ita te quoque amicum, 50
 praesertim cautum dignos adsumere, prava
 ambitione procul. felicem dicere non hoc
 me possim, casu quod te sortitus amicum:
 nulla etenim mihi te fors obtulit; optimus olim
 Vergilius, post hunc Varius dixere quid essem. 55

ut veni coram, singultim pauca locutus
 (infans namque pudor prohibebat plura profari)
 non ego me claro natum patre, non ego circum
 me Satureiano vectari rura caballo,
 sed quod eram narro. respondes, ut tuos est mos, 60
 pauca: abeo, et revocas nono post mense iubesque
 esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
 quod placui tibi, qui turpi secernis honestum
 non patre praeclaro, sed vita et pectore puro.
 atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis 65
 mendosa est natura, alioqui recta, velut si
 egregio inspersos reprecandas corpore naevos,

si neque avaritiam neque sordes aut mala lustra
 obiciet vere quisquam mihi, purus et insons
 70 (ut me collaudem), si et vivo carus amicis:
 causa fuit pater his, qui macro pauper agello
 noluit in Flavi ludum me mittere, magni
 quo pueri magnis e centurionibus orti,
 laevo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 75 ibant octonos referentes idibus aeris,
 sed puerum est ausus Romam portare docendum
 artis, quas doceat quivis eques atque senator
 semet prognatos. vestem servosque sequentis,
 in magno ut populo, siqui vidisset, avita
 80 ex re praeberi sumptus mihi crederet illos.
 ipse mihi custos incorruptissimus omnis
 circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
 qui primus virtutis honos, servavit ab omni
 non solum facto, verum opprobrio quoque turpi
 85 nec timuit sibi ne vitio quis verteret, olim
 si praeco parvas aut, ut fuit ipse, coactor
 mercedes sequerer; neque ego essem questus. at hoc nunc
 laus illi debetur et a me gratia maior.
 nil me paeniteat sanum patris huius, eoque
 90 non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
 quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 sic me defendam. longe mea discrepat istis
 et vox et ratio: nam si natura iuberet
 a certis annis aevom remeare peractum
 95 atque alios legere, ad fastum quoscumque parentes
 optaret sibi quisque, meis contentus honestos
 fascibus et sellis nollem mihi sumere, demens
 iudicio volgi, sanus fortasse tuo, quod
 nollem onus haud umquam solitus portare molestum.
 100 nam mihi continuo maior quaerenda foret res
 atque salutandi plures, ducendus et unus
 et comes alter, uti ne solus rusve peregre<ve>
 exirem, plures calones atque caballi
 pascendi, ducenda petorrta. nunc mihi curto

ire licet mulo vel si libet usque Tarentum, 105
 mantica cui lumbos onere ulceret atque eques armos:
 obiciet nemo sordis mihi, quas tibi, Tilli,
 cum Tiburte via praetorem quinque sequuntur
 te pueri, lasanum portantes oenophorumque.
 hoc ego commodius quam tu, praeclare senator, 110
 milibus atque aliis vivo. quacumque libido est,
 incedo solus; percontor quanti holus ac far,
 fallacem circum vespertinumque pererro
 saepe forum, adsisto divinis, inde domum me
 ad porri et ciceris refero laganique catinum; 115
 cena ministratur pueris tribus et lapis albus
 pocula cum cyatho duo sustinet, adstat echinus
 vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
 deinde eo dormitum, non sollicitus mihi quod cras
 surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se 120
 voltum ferre negat Noviorum posse minoris.
 ad quartam iaceo; post hanc vagor aut ego, lecto
 aut scripto quod me tacitum iuuet, unguor olivo,
 non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
 ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum 125
 admonuit, fugio campum lusumque trigonem.
 pransus non avide, quantum interpellet inani
 ventre diem durare, domesticus otior. haec est
 vita solutorum misera ambitione graviq̄ue;
 his me consolor victurum suavius ac si 130
 quaestor avos pater atque meus patruosque fuissent.

 VII

Proscripti Regis Rupili pus atque venenum
 hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.
 Persius hic permagna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam litis cum Rege molestas, 5
 durus homo atque odio qui posset vincere Regem,

confidens tumidus, adeo sermonis amari,
 Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.
 ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
 10 convenit (hoc etenim sunt omnes iure molesti
 quo fortes, quibus adversum bellum incidit: inter
 Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
 ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors,
 non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
 15 summa fuit; duo si discordia vexet inertis
 aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
 cum Lycio Glaucō, discedat — pulchrior, ultro
 muneribus missis): Bruto praetore tenente
 ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat, uti non
 20 compositum melius cum Bitho Bacchius. in ius
 acres concurrunt, magnum spectaculum uterque.
 Persius exponit causam; ridetur ab omni
 conventu; laudat Brutum laudatque cohortem,
 solem Asiae Brutum appellat stellasque salubris
 25 appellat comites excepto Rege; Canem illum,
 invisum agricolis sidus, venisse: ruebat
 flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 tum Praenestinus salso multoque fluenti
 expressa arbusto regerit convicia, durus,
 30 vindemiator et invictus, cui saepe viator
 cessisset magna conpellans voce cuculum.
 at Graecus, postquam est Italo perfusus aceto,
 Persius exclamat: 'per magnos, Brute, deos te
 oro, qui reges consueris tollere, cur non
 35 hunc Regem iugulas? operum hoc, mihi crede, tuorum est.'

 VIII.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum,
 cum faber, incertus scamnum faceretne Priapum,
 maluit esse deum. deus inde ego, furum aviumque
 maxima formido: nam fures dextra coercet
 5 obscaenoque ruber porrectus ab inguine palus,

ast inportunas volucris in vertice harundo
 terret fixa vetatque novis considerare in hortis.
 huc prius angustis eiecta cadavera cellis
 conservos vili portanda locabat in arca;
 hoc miserae plebi stabat commune sepulcrum, 10
 Pantolabo scurrae Nomentanoque nepoti.
 mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
 hic dabat, heredes monumentum ne sequeretur.
 nunc licet Esquiliis habitare salubribus atque
 aggere in aprico spatari, qua modo tristes 15
 albis informem spectabant ossibus agrum;
 cum mihi non tantum furesque feraeque suetae
 hunc vexare locum curae sunt atque labori,
 quantum carminibus quae versant atque venenis
 humanos animos. has nullo perdere possum 20
 nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorum
 protulit os, quin ossa legant herbasque nocentis.
 vidi egomet nigra succinctam vadere palla
 Canidiam pedibus nudis passoque capillo,
 cum Sagana maiore ululantem: pallor utrasque 25
 fecerat horrendas adspectu. scalpere terram
 unguibus et pullam divellere mordicus agnam
 coeperunt; cruor in fossam confusus, ut inde
 manis elicerent animas responsa daturas.
 lanea et effigies erat, altera cerea: maior 30
 lanea, quae poenis conpesceret inferiorem;
 cerea suppliciter stabat, servilibus ut quae
 iam peritura modis. Hecaten vocat altera, saevam
 altera Tesiphonen: serpentes atque videres
 infernas errare canes Lunamque rubentem, 35
 ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
 mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
 corvorum atque in me veniat mictum atque cacatum
 Iulius et fragilis Pediatia furque Voranus.
 singula quid memorem, quo pacto alterna loquentes 40
 umbrae cum Sagana resonarint triste et acutum
 utque lupi barbam variae cum dente colubrae

abdiderint furtim terris et imagine cerea
 largior arserit ignis et ut non testis inultus
 45 horruerim voces Furiarum et facta duarum.
 nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
 diffissa nate ficus; at illae currere in Urbem.
 Canidiae dentis, altum Saganæ caliendrum
 excidere atque herbas atque incantata lacertis
 50 vincula cum magno risuque iocoque videres.

VIII.

Ibam forte via sacra, sicut meus est mos,
 nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
 accurrit quidam notus mihi nomine tantum
 arreptaque manu 'quid agis, dulcissime rerum?'
 5 'suaviter, ut nunc est,' inquam, 'et cupio omnia quae vis.'
 cum adsectaretur, 'numquid vis?' occupo. at ille
 'noris nos' inquit; 'docti sumus.' hic ego 'pluris
 hoc' inquam 'mihi eris.' misere discedere quaerens
 ire modo ocuis, interdum consistere, in aurem
 10 dicere nescio quid puero, cum sudor ad imos
 manaret talos. 'o te, Bolane, cerebri
 felicem' aiebam tacitus, cum quidlibet ille
 garriret, vicos, Urbem laudaret. ut illi
 nil respondebam, 'misere cupis' inquit 'abire.
 15 iamdudum video; sed nil agis: usque tenebo;
 persequar hinc quo nunc iter est tibi'. 'nil opus est te
 circumagi: quendam volo visere non tibi notum;
 trans Tiberim longe cubat is prope Caesaris hortos.'
 'nil habeo quod agam et non sum piger: usque sequar te.'
 20 demitto auriculas, ut iniquae mentis asellus,
 cum gravius dorso subiit onus. incipit ille:
 'si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
 non Varium facies: nam quis me scribere plures
 aut citius possit versus? quis membra movere
 25 mollius? inuideat quod et Hermogenes, ego canto.'
 interpellandi locus hic erat 'est tibi mater,

cognati, quis te salvo est opus?' 'haud mihi quisquam.
 omnis composui.' 'felices. nunc ego resto.
 confice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
 quod puero cecinit divina mota anus urna: 30
 "hunc neque dira venena nec hosticus auferet ensis
 nec laterum dolor aut tussis nec tarda podagra;
 garrulus hunc quando consumet cumque: loquacis,
 si sapiat, vitet, simul atque adoleverit aetas."
 ventum erat ad Vestae quarta iam parte diei 35
 praeterita, et casu tum respondere vadato
 debebat, quod ni fecisset, perdere litem.
 'si me amas,' inquit 'paulum hic ades.' 'inteream, si
 aut valeo stare aut novi civilia iura;
 et propero quo scis.' 'dubius sum, quid faciam,' inquit, 40
 'tene relinquam an rem.' 'me, sodes.' 'non faciam' ille,
 et praecedere coepit; ego, ut contendere durum <est>
 cum victore, sequor. 'Maecenas quomodo tecum?'
 hinc repetit, 'paucorum hominum et mentis bene sanae;
 nemo dexterius fortuna est usus. haberes 45
 magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
 summosses omnis.' 'non isto vivimus illic,
 quo tu rere, modo; domus hac nec purior ulla est
 nec magis his aliena malis; nil mi officit,' inquam, 50
 'ditior hic aut est quia doctior; est locus uni
 cuique suos.' 'magnum narras, vix credibile.' 'atqui
 sic habet.' 'accendis quare cupiam magis illi
 proximus esse.' 'velis tantummodo: quae tua virtus,
 expugnabis; et est qui vinci possit eoque 55
 difficilis aditus primos habet.' 'haud mihi deero:
 muneribus servos corrumpam; non, hodie si
 exclusus fuero, desistam; tempora quaeram,
 occurram in triviis, deducam. nil sine magno
 vita labore dedit mortalibus.' haec dum agit, ecce 60
 Fuscus Aristius occurrit, mihi carus et illum
 qui pulcre nosset. consistimus. 'unde venis' et
 'quo tendis?' rogat et respondet. vellere coepi

et pressare manu lentissima braccia, nutans,
 65 distorquens oculos, ut me eriperet. male salsus
 ridens dissimulare; meum iecur urere bilis.
 'certe nescio quid secreto velle loqui te
 aiebas mecum.' 'memini bene, sed meliore
 tempore dicam; hodie tricesima sabbata: vin tu
 70 curtis Iudaeis oppedere?' 'nulla mihi' inquam
 'religio est.' 'at mi: sum paulo infirmior, unus
 multorum. ignosces; alias loquar.' huncine solem
 tam nigrum surrexe mihi! fugit improbus ac me
 sub cultro linquit. casu venit obuius illi
 75 adversarius et 'quo tu, turpissime?' magna
 inclamat voce, et 'licet antestari?' ego vero
 oppono auriculam. rapit in ius; clamor utrimque,
 undique concursus. sic me servavit Apollo.

 X.

Nempe inconposito dixi pede currere versus
 Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
 ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
 Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
 5 nec tamen hoc tribuens dederim quoque cetera: nam sic
 et Laberi mimos ut pulcra poemata mirer.
 ergo non satis est risu diducere rictum
 auditoris (et est quaedam tamen hic quoque virtus):
 est brevitatem opus, ut currat sententia neu se
 10 inpediat verbis lassas onerantibus auris,
 et sermone opus est modo tristi, saepe iocoso,
 defendente vicem modo rhetoris atque poetae,
 interdum urbani, parentis viribus atque
 extenuantis eas consulto. ridiculum acri
 15 fortius et melius magnas plerumque secat res.
 illi, scripta quibus comoedia prisca viris est,
 hoc stabant, hoc sunt imitandi; quos neque pulcer
 Hermogenes umquam legit neque simius iste
 nil praeter Calvom et doctus cantare Catullum.

'at magnum fecit, quod verbis graeca latinis 20
 miscuit.' o seri studiorum, quine putetis
 difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
 contigit? 'at sermo lingua concinnus utraque
 suavior, ut Chio nota si conmixta Falerni est.'
 cum versus facias, te ipsum percontor, an et cum 25
 dura tibi peragenda rei sit causa Petilli?
 scilicet oblitos patriaeque patrisque Latini,
 cum Pedius causas exsudet Poplicola atque
 Corvinus, patriis intermiscere petita
 verba foris malis Canusini more bilinguis? 30
 atque ego cum graecos facerem, natus mare citra,
 versiculos, vetuit me tali voce Quirinus
 post mediam noctem visus, cum somnia vera:
 'in silvam non ligna feras insanius ac si
 magnas Graecorum malis implere catervas.' 35
 turgidus Alpinus iugulat dum Memnona dumque
 diffingit Rheni luteum caput, haec ego ludo,
 quae neque in aede sonent certantia iudice Tarpa
 nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
 arguta meretrice potes Davoque Chremeta 40
 eludente senem comis garrere libellos
 unus vivorum, Fundani; Pollio regum
 facta canit pede ter percusso; forte epos acer,
 ut nemo, Varius ducit; molle atque facetum
 Vergilio adnuerunt gaudentes rure Camenae. 45
 hoc erat, experto frustra Varrone Atacino
 atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
 inventore minor; neque ego illi detrudere ausim
 haerentem capiti cum multa laude coronam.
 at dixi fluere hunc lutulentum, saepe ferentem 50
 plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeso,
 tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
 nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
 non ridet versus Enni gravitate minores,
 cum de se loquitur non ut maiore repressis? 55
 quid vetat et nosmet Lucili scripta legentis

quaerere, num illius, num rerum dura negarit
 versiculos natura magis factos et euntis
 mollius ac siquis pedibus quid claudere senis,
 60 hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
 ante cibum versus, totidem cenatus; Etrusci
 quale fuit Cassi rapido ferventius anni
 ingenium, capsis quem fama est esse librisque
 ambustum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
 65 comis et urbanus, fuerit limatior idem
 quam rudis et Graecis intacti carminis auctor
 quamque poetarum seniorum turba; sed ille,
 si foret hoc nostrum fato delapsus in aevom,
 detereret sibi multa, recideret omne, quod ultra
 70 perfectum traheretur, et in versu faciendo
 saepe caput scaberet, vivos et roderet unguis.
 saepe stilum vertas, iterum quae digna legi sint
 scripturus, neque te ut miretur turba labores,
 contentus paucis lectoribus. an tua demens
 75 vilibus in ludis dictari carmina malis?
 non ego: nam 'satis est equitem mihi plaudere', ut audax,
 contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
 men moveat cimex Pantilius aut cruciet quod
 vellicet absentem Demetrius aut quod ineptus
 80 Fannius Hermogenis laedat conviva Tigelli?
 Plotius et Varius, Maecenas Vergiliusque,
 Valgius et probet haec Octavius optimus atque
 Fuscus et haec utinam Viscorum laudet uterque.
 ambitione relegata te dicere possum,
 85 Pollio, te, Messalla, tuo cum fratre, simulque
 vos, Bibule et Servi, simul his te, candide Furni,
 compluris alios, doctos ego quos et amicos
 prudens praetereo, quibus haec, sint qualiacumque,
 adridere velim, doliturus, si placeant spe
 90 deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
 discipularum inter iubeo plorare cathedras.
 i, puer, atque meo citus haec subscribe libello.

S E R M O N V M

LIBER ALTER.

I.

'Sunt quibus in satura videar nimis acer et ultra legem tendere opus; sine nervis altera quidquid composui pars esse putat similisque meorum mille die versus deduci posse. Trebati, quid faciam, praescribe.' 'quiescas.' 'ne faciam, inquis, 5 omnino versus?' 'aio.' 'peream male, si non optimum erat; verum nequeo dormire.' 'ter uncti transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto, inriguomque mero sub noctem corpus habento. aut si tantus amor scribendi te rapit, aude 10 Caesaris invicti res dicere, multa laborum praemia laturus.' 'cupidum, pater optime, vires deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis agmina nec fracta pereuntis cuspide Gallos aut labentis equo describit volnera Parthi.' 15 'attamen et iustum poteras et scribere fortem, Scipiadam ut sapiens Lucilius.' 'haud mihi deero, cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci verba per attentam non ibunt Caesaris aurem, cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.' 20 'quanto rectius hoc quam tristi laedere versu Pantolabum scurram Nomentanumque nepotem, cum sibi quisque timet, quamquam est intactus, et odit.' 'quid faciam?' saltat Milonius, ut semel icto accessit fervor capiti numerusque lucernis; 25 Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem

pugnis; quot capitum vivunt, totidem studiorum
 milia: me pedibus delectat claudere verba
 Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
 30 ille velut fidis arcana sodalibus olim
 credebat libris neque, si male cesserat, usquam
 decurrens alio neque, si bene: quo fit ut omnis
 votiva pateat veluti descripta tabella
 vita senis. sequor hunc, Lucanus an Apulus anceps:
 35 nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
 missus ad hoc pulsus, vetus est ut fama, Sabellis,
 quo ne per vacuom Romano incurreret hostis,
 sive quod Apula gens seu quod Lucania bellum
 incuteret violenta. sed hic stilus haud petet ultro
 40 quemquam animantem et me veluti custodiet ensis
 vagina tectus: quem cur destringere coner
 tutus ab infestis latronibus? o pater et rex
 Iuppiter, ut pereat positum robigine telum
 nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
 45 qui me conmorit (melius non tangere, elamo),
 flebit et insignis tota cantabitur Vrbe.
 Cervius iratus leges minitatur et urnam,
 Canidia Albuca, quibus est inimica, venenum,
 grande malum Turius, siquid se iudice certos.
 50 ut quo quisque valet suspectos terreat utque
 imperet hoc natura potens, sic collige mecum.
 dente lupus, cornu taurus petit: unde nisi intus
 monstratum? Scaevae vivacem crede nepoti
 matrem: nil faciet sceleris pia dextera (mirum,
 55 ut neque calce lupus quemquam neque dente petit bos),
 sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
 ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
 exspectat seu mors atris circumvolat alis,
 dives, inops, Romae seu fors ita iusserit exsul,
 60 quisquis erit vitae scribam color.' 'o puer, ut sis
 vitalis metuo et maiorum nequis amicus
 frigore te feriat.' 'quid? cum est Lucilius ausus
 primus in hunc operis componere carmina morem,

detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
 cederet, introrsum turpis: num Laelius aut qui 65
 duxit ab oppressa meritum Karthagine nomen
 ingenio offensi aut laeso doluere Metello
 famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
 primores populi arripuit populumque tributim,
 scilicet uni aequos virtuti atque eius amicis. 70
 quin ubi se a volgo et scaena in secreta remorant
 virtus Scipiadae et mitis sapientia Laeli,
 nugari cum illo et discincti ludere, donec
 decoqueretur holus, soliti. quidquid sum ego, quamvis
 infra Lucili censum ingeniumque, tamen me 75
 cum magnis vixisse invita fatebitur usque
 invidia et fragili quaerens illidere dentem
 offendet solido, nisi quid tu, docte Trebati,
 dissentis.' 'equidem nihil hinc diffindere possum.
 sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti 80
 incutiat tibi quid sanctarum incitiae legum:
 si mala condiderit in quem quis carmina, ius est
 iudiciumque.' 'esto, si quis mala; sed bona si quis
 iudice condiderit laudatus Caesare? si quis
 opprobriis dignum latraverit, integer ipse?' 85
 'solventur risu tabulae, tu missus abibis.'

 II.

Quae virtus et quanta, boni, sit vivere parvo
 (nec meus hic sermo est, sed quae praecepit Ofellus
 rusticus, abnormis sapiens crassaque Minerva),
 discite non inter lancis mensasque nitentis, 5
 cum stupet insanis acies fulgoribus et cum
 acclinis falsis animus meliora recusat,
 verum hic inpransi mecum disquirite. 'cur hoc'?
 dicam, si potero. male verum examinat omnis
 corruptus iudex. leporem sectatus equove
 lassus ab indomito vel (si Romana fatigat 10
 militia adsuetum graecari) seu pila velox

molliter austerum studio fallente laborem,
 seu te discus agit (pete cedentem aera disco) —
 cum labor extuderit fastidia: siccus, inanis
 15 sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
 ne biberis diluta. foris est promus, et atrum
 defendens piscis hiemat mare: cum sale panis
 latrantem stomachum bene leniet. unde putas aut
 qui partum? non in caro nidore voluptas
 20 summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quaere
 sudando: pinguem vitiis albumque neque ostrea
 nec scarus aut poterit peregrina iuvare lagois.
 vix tamen eripiam, posito pavone velis quin
 hoc potius quam gallina tergere palatum,
 25 corruptus vanis rerum, quia veneat auro
 rara avis et picta pandat spectacula cauda:
 tamquam ad rem attineat quidquam. num vesceris ista,
 quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
 carne tamen quamvis distat nil, hac magis illam
 30 inparibus formis deceptum te petere esto:
 unde datum sentis, lupus hic Tiberinus an alto
 captus hiet? pontisne inter iactatus an amnis
 ostia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem
 mullum, in singula quem minuas pulmenta necesse est.
 35 ducit te species, video: quo pertinet ergo
 proceros odisse lupos? quia scilicet illis
 maiorem natura modum dedit, his breve pondus:
 ieiunus raro stomachus volgaria temnit.
 'porrectum magno magnum spectare catino
 40 vellem' ait Harpyiis gula digna rapacibus. at vos,
 praesentes, Austri, coquite horum obsonia. quamquam
 putet aper rhombusque recens, mala copia quando
 aegrum sollicitat stomachum, cum rapula plenus
 atque acidus mavolt inulas. necdum omnis abacta
 45 pauperies epulis regum: nam vilibus ovis
 nigrisque est oleis hodie locus. haud ita pridem
 Galloni praeconis erat acipensere mensa
 infamis. quid? tunc rhombos minus aequor alebat?

tutus erat rhombus tutoque ciconia nido,
 donec vos auctor docuit praetorius. ergo 50
 siquis nunc mergos suavis edixerit assos,
 parebit pravi docilis Romana iuventus. —
 sordidus a tenui victu distabat Ofello
 iudice: nam frustra vitium vitaveris illud,
 si te alio pravom detorseris. Aufidienus, 55
 cui Canis ex vero dictum cognomen adhaeret,
 quinquennis oleas est et silvestria corna
 ac nisi mutatum parcit defundere vinum et
 cuius odorem olei nequeas perferre, (licebit
 ille repotia, natalis aliosve dierum 60
 festos albatu celebrat) cornu ipse bilibri
 caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
 quali igitur victu sapiens utetur et horum
 utrum imitabitur? hac urget lupo, hac canis, aiunt.
 mundus erit, qua non offendat sordibus atque 65
 in neutram partem cultus miser. hic neque servis
 Albu senis exemplo, dum munia didit,
 saevos erit, nec sic ut simplex Naeui unctam
 convivis praebebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
 accipe nunc, victus tenuis quae quantaque secum 70
 adferat. in primis valeas bene: nam variae res
 ut noceant homini, credas, memor illius escae,
 quae simplex olim tibi sederit. at simul assis
 miscueris elixa, simul conchylia turdis,
 dulcia se in bilem vertent stomachoque tumultum 75
 lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
 cena desurgat dubia? quin corpus onustum
 hesternis vitiis animum quoque praegravat una
 atque adfigit humo divinae particulam aurae.
 alter, ubi dicto citius curata sopori 80
 membra dedit, vegetus praescripta ad munia surgit.
 hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
 sive diem festum rediens advexerit annus,
 seu recreare volet tenuatum corpus ubique
 accedent anni, tractari mollius aetas 85

imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad istam,
 quam puer et validus praesumis, mollitiem, seu
 dura valetudo inciderit seu tarda senectus?
 rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
 90 illis nullus erat, sed, credo, hac mente, quod hospes
 tardius adveniens vitiatum commodius quam
 integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
 heroas natum tellus me prima tulisset.
 das aliquid famae, quae carmine gratior aurem
 95 occupet humanam? grandes rhombi patinaeque
 grande ferunt una cum damno dedecus. adde
 iratum patruum, vicinos, te tibi iniquom
 et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
 as, laquei pretium. 'iure' inquit 'Trausius istis
 100 iurgatur verbis; ego vectigalia magna
 divitiasque habeo tribus amplas regibus.' ergo
 quod superat non est melius quo insumere possis?
 cur eget indignus quisquam te divite? quare
 templa ruont antiqua deum? cur, inprobe, carae
 105 non aliquid patriae tanto emetiris acervo?
 uni nimirum recte tibi semper erunt res,
 o magnus posthac inimicis risus. uterne
 ad casus dubios fidet sibi certius? hic qui
 pluribus adsuerit mentem corpusque superbum
 110 an qui contentus parvo metuensque futuri
 in pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
 quo magis his credas, puer hunc ego parvos Ofellum
 integris opibus novi non latius usum
 quam nunc accisis. videas metato in agello
 115 cum pecore et gnatis fortem mercede colonum
 'non ego' narrantem 'temere edi luce profesta
 quicquam praeter holus fumosae cum pede pernae.
 ac mihi seu longum post tempus venerat hospes
 sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 120 vicinus, bene erat non piscibus Vrbe petitis,
 sed pullo atque haedo; tum pensilis uva secundas
 et nux ornabat mensas cum duplice ficu.

post hoc ludus erat †culpa potare magistra
 ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
 explicuit vino contractae seria frontis. 125
 saeviat atque novos moveat Fortuna tumultus:
 quantum hinc inminuet? quanto aut ego parcius aut vos,
 o pueri, nituistis, ut huc novos incola venit?
 nam propriae telluris erum natura nec illum
 nec me nec quemquam statuit: nos expulit ille, 130
 illum aut nequities aut vafri inscitia iuris,
 postremum expellet certe vivacior heres.
 nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
 dictus, erit nulli proprius, sed cedit in usum
 nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes 135
 fortiaque adversis opponite pectora rebus'.

 III.

'Sic raro scribis, ut toto non quater anno
 membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,
 iratus tibi, quod vini somnique benignus
 nil dignum sermone canas. quid fiet? at ipsis
 Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo 5
 die aliquid dignum promissis. incipe. nil est?
 culpantur frustra calami inmeritusque laborat
 iratis natus paries dis atque poetis.
 atqui voltus erat multa et praeclara minantis,
 si vacuum tepido cepisset villula tecto. 10
 quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
 Eupolin, Archilochem, comites educere tantos?
 invidiam placare paras virtute relicta?
 contemnere miser. vitanda est inproba Siren
 desidia aut quidquid vita meliore parasti 15
 ponendum aequo animo.' 'di te, Damasippe, deaque
 verum ob consilium donent tonsore. sed unde
 tam bene me nosti?' 'postquam omnis res mea Ianum
 ad medium fracta est, aliena negotia curo
 excussus propriis. olim nam quaerere amabam, 20

quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus aere,
 quid sculptum infabre, quid fusum durius esset.
 callidus huic signo ponebam milia centum;
 hortos egregiasque domos mercarier unus
 25 cum lucro noram: unde frequentia Mercuriale
 inposuere mihi cognomen compita.' 'novi
 et miror morbi purgatum te illius.' 'atqui
 emovit veterem mire novos, ut solet, in cor
 traiecto lateris miseri capitisve dolore,
 30 ut lethargicus hic cum fit pugil et medicum urget.'
 'dum nequid simile huic, esto ut libet.' 'o bene, ne te
 frustrere: insanis et tu stultique prope omnes,
 siquid Stertinius veri crepat, unde ego mira
 descripsi docilis praecepta haec, tempore quo me
 35 solatus iussit sapientem pascere barbam
 atque a Fabricio non tristem ponte reverti.
 nam male re gesta cum vellem mittere operto
 me capite in flumen, dexter stetit et "cave faxis
 te quicquam indignum. pudor" inquit "te malus angit,
 40 insanos qui inter vereare insanus haberi.
 primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
 solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam. —
 "quem mala stultitia et quemcumque inscitia veri
 caecum agit, insanum Chrysippi porticus et grex
 45 autumat. haec populos, haec magnos formula reges,
 excepto sapiente, tenet. nunc accipe, quare
 desipiant omnes aequae ac tu, qui tibi nomen
 insano posuere.
 "velut silvis, ubi passim
 palantis error certo de tramite pellit,
 50 ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit, unus utrique
 error, sed variis inludit partibus: hoc te
 crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille
 qui te deridet caudam trahat.
 "est genus unum
 stultitiae nihilum metuenda timentis, ut ignis,
 55 ut rupes fluviosque in campo obstare queratur;

alterum et huic varum et nihilo sapientius ignis
per medios fluviosque ruentis: clamet amica,
mater, honesta soror cum cognatis, pater, uxor:
'hic fossa est ingens, hic rupes maxima: serva!
non magis audierit, quam Fufius ebrius olim, 60
cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis
'mater, te appello' clamantibus. huic ego volugus
errori similem cunctum insanire docebo.
insanit veteres statuas Damasippus emendo:
integer est mentis Damasippi creditor? esto. 65
'accipe quod numquam reddas mihi' si tibi dicam:
tunc insanus eris, si acceperis, an magis excors
reiecta praeda, quam praesens Mercurius fert?
scribe decem a Nerio: non est satis; adde Cicutae
nodosi tabulas, centum, mille adde catenas; 70
effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus.
cum rapies in ius malis ridentem alienis,
fiet aper, modo avis, modo saxum et, cum volet, arbor.
si male rem gerere insani est, contra bene sani:
putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perelli 75
dictantis, quod tu numquam rescribere possis.
audire atque togam iubeo componere, quisquis
ambitione mala aut argenti pallet amore,
quisquis luxuria tristive superstitione
aut alio mentis morbo calet: huc propius me, 80
dum doceo insanire omnis, vos ordine adite.

"danda est ellebori multo pars maxima avaris:
nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
heredes Staberi summam incidere sepulcro,
ni sic fecissent, gladiatorum dare centum 85
damnati populo paria atque epulum arbitrio Arri,
frumenti quantum metit Africa. 'sive ego prave
seu recte hoc volui, ne sis patruos mihi': credo,
hoc Staberi prudentem animum vidisse. 'quid ergo
sensit, cum summam patrimoni insculpere saxo 90
heredes voluit?' quoad vixit, credidit ingens
pauperiem vitium et cavit nihil acrius, ut, si

forte minus locuples uno quadrante perisset,
 ipse videretur sibi nequior: 'omnis enim res,
 95 virtus, fama, decus, divina humanaque pulcris
 divitiis parent; quas qui construxerit, ille
 clarus erit, fortis, iustus.' 'sapiensne?' 'etiam et rex
 et quidquid volet.' hoc, veluti virtute paratum,
 speravit magnae laudi fore. quid simile isti
 100 Graecus Aristippus? qui servos proicere aurum
 in media iussit Libya, quia tardius irent
 propter onus segnes. uter est insanior horum?
 nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
 siquis emat citharas, emptas conportet in unum,
 105 nec studio citharae nec Musae deditus ulli,
 si scalpra et formas non sutor, nautica vela
 aversus mercaturis: delirus et amens
 undique dicatur merito. qui discrepat istis
 qui nummos aurumque recondit, nescius uti
 110 compositis metuensque velut contingere sacrum?
 siquis ad ingentem frumenti semper acervom
 porrectus vigilet cum longo fuste neque illinc
 audeat esuriens dominus contingere granum
 ac potius foliis parcus vescatur amaris;
 115 si positus intus Chii veterisque Falerni
 mille cadis, nihil est, tercentum milibus, acre
 potet acetum; age, si et stramentis incubet unde-
 octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 blattarum ac tinearum epulae, putrescat in arca:
 120 nimirum insanus paucis videatur, eo quod
 maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
 filius aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
 dis inimice senex, custodis? ne tibi desit?
 quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
 125 unguere si caulis oleo meliore caputque
 coeperis inpexa foedum porrigine? quare,
 si quidvis satis est, periuras, surripis, auferis
 undique? tun sanus? populum si caedere saxis
 incipias servosve tuos, quos aere pararis,

insanum te omnes pueri clamentque puellae; 130
 cum laqueo uxorem interimis matremque veneno,
 incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis
 nec ferro ut demens genetricem occidis Orestes
 an tu reris eum occisa insanisse parente
 ac non ante malis dementem actum Furiis quam 135
 in matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
 quin, ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,
 nil sane fecit quod tu reprehendere possis:
 non Pyladen ferro violare aususve sororem
 Electran, tantum maledicit utrique vocando 140
 hanc Furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
 pauper Opimius argenti positi intus et auri,
 qui Veientanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla vappamque profestis,
 quondam lethargo grandi est oppressus, ut heres 145
 iam circum loculos et clavis laetus ovansque
 curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
 excitat hoc pacto: mensam poni iubet atque
 effundi saccos nummorum, accedere plures
 ad numerandum: hominem sic erigit; addit et illud: 150
 'ni tua custodis, avidus iam haec auferet heres.'
 'men vivo?' 'ut vivas igitur, vigila. hoc age.' 'quid vis?'
 'deficient inopem venae te, ni cibus atque
 ingens accedit stomacho fultura ruenti.
 tu cessas? agedum, sume hoc ptisanarium oryzae.' 155
 'quanti emptae?' 'parvo.' 'quanti ergo?' 'octussibus.' 'eheu,
 quid refert, morbo an furtis pereamque rapinis?'
 'quisnam igitur sanus?' qui non stultus. 'quid avarus?'
 stultus et insanus.

"quid, siquis non sit avarus,
 continuo sanus?' minime. 'cur, Stoice?' dicam. 160
 'non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
 hic aeger'. recte est igitur, surgetque? negabit,
 quod latus aut renes morbo temptentur acuto.
 non est periurus neque sordidus, inmolet aequis
 hic porcum Laribus; verum ambitiosus et audax: 165

- naviget Anticyram. quid enim differt, barathrone
dones quidquid habes an numquam utare paratis? —
Servius Oppidius Canusi duo praedia, dives
antiquo censu, gnatis divisisse duobus
170 fertur et hoc moriens pueris dixisse vocatis
ad lectum: 'postquam te talos, Aule, nucesque
ferre sinu laxo, donare et ludere vidi,
te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem,
extimui, ne vos ageret vesania discors,
175 tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
quare per divos oratus uterque Penatis
tu cave ne minuas, tu ne maius facias id,
quod satis esse putat pater et natura coercet.
praeterea ne vos titillet gloria, iure
180 iurando obstringam ambo: uter aedilis fueritve
vestrum praetor, is intestabilis et sacer esto.'
in cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
latus ut in circo spatiere et aeneus ut stes,
nudus agris, nudus nummis, insane, paternis;
185 scilicet ut plausus quos fert Agrippa feras tu,
astuta ingenuom volpes imitata leonem? —
'nequis humasse velit Aiacem, Atrida, vetas cur?'
'rex sum.' 'nil ultra quaero plebeius.' 'et aequam
rem imperito ac sicui videor non iustus, inulto
190 dicere quod sentit permitto.' 'maxime regum,
di tibi dent capta classem reducere Troia.
ergo consulere et mox respondere licebit?'
'consule.' 'cur Ajax, heros ab Achille secundus,
putescit, totiens servatis clarus Achivis,
195 gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
per quem tot iuvenes patrio caruere sepulcro?'
'mille ovium insanus morti dedit, inclitum Vlixen
et Menelaum una mecum se occidere clamans.'
'tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
200 ante aras spargisque mola caput, inprobe, salsa,
rectum animi servas?' 'quorsum?' 'insanus quid enim Ajax
fecit? cum stravit ferro pecus, abstinuit vim

uxore et gnato; mala multa precatus Atridis
 non ille aut Teucrum aut ipsum violavit Vlixen.
 'verum ego, ut haerentis adverso litore navis 205
 eriperem, prudens placavi sanguine divos.'
 'nempe tuo, furiose?' 'meo, sed non furiosus.'
 'qui species alias veris scelerisque tumultu
 permixtas capiet, commotus habebitur atque
 stultitiane erret nihilum distabit an ira. 210
 Ajax cum inmeritos occidit desipit agnos;
 cum prudens scelus ob titulos admittis inanis,
 stas animo et purum est vitio tibi, cum tumidum est cor?'
 siquis lectica nitidam gestare amet agnam,
 huic vestem ut gnatae, paret ancillas, paret aurum, 215
 Rufam aut Pusillam appellet fortique marito
 destinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
 praetor et ad sanos abeat tutela propinquos.
 quid, siquis gnatam pro muta devovet agna,
 integer est animi? ne dixeris. ergo ubi prava 220
 stultitia, hic summa est insania; qui sceleratus,
 et furiosus erit; quem cepit vitrea fama,
 hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 "nunc age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum:
 vincet enim stultos ratio insanire nepotes. 225
 hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
 unguentarius ac Tusci turba inopia vici,
 cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum
 mane domum veniant. quid tum? venere frequentes, 230
 verba facit leno: 'quidquid mihi, quidquid et horum
 cuique domi est, id crede tuom et vel nunc pete vel cras.'
 accipe quid contra haec iuvenis responderit aequos.
 'tu nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 cenem ego; tu piscis hiberno ex aequore verris. 235
 segnis ego, indignus qui tantum possideam: aufer,
 sumne tibi deciens; tibi tantundem; tibi triplex,
 unde uxor media currit de nocte vocata.' —
 filius Aesopi detractam ex aure Metellae,

- 240 scilicet ut deciens solidum absorberet, aceto
 diluit insignem bacam: qui sanior ac si
 illud idem in rapidum flumen iaceretve cloacam? —
 Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
 nequitia et nugis, pravorum et amore gemellum,
 245 lusciniis soliti inpenso prandere coemptas,
 quorsum abeant? sani ut creta, an carbone notati?
 "aedificare casas, plostello adiungere muris,
 ludere par inpar, equitare in harundine longa
 siquem delectet barbatum: amentia verset.
 250 si puerilius his ratio esse evincet amare
 nec quicquam differre, utrumne in pulvere, trimus
 quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 sollicitus plores: quaero, faciasne quod olim
 mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
 255 fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille
 dicitur ex collo furtim carpisse coronas,
 postquam est inpransi correptus voce magistri?
 porrigis irato puero cum poma, recusat;
 'sume, catelle': negat; si non des, optet. amator
 260 exclusus qui distat, agit ubi secum, eat an non,
 quo rediturus erat non arcessitus, et haeret
 invisis foribus? 'nec nunc, cum me vocat ultro,
 accedam? an potius mediter finire dolores?
 exclusit; revocat: redeam? non, si obsecret.' — ecce
 265 servos, non paulo sapientior 'o ere, quae res
 nec modum habet neque consilium, ratione modoque
 tractari non volt. in amore haec sunt mala, bellum,
 pax rursus: haec siquis tempestatis prope ritu
 mobilia et caeca fluitantia sorte laboret
 270 reddere certa sibi, nihilo plus explicet ac si
 insanire paret certa ratione modoque.'
 quid? cum Picenis excerpens semina pomis
 gaudes, si cameram percusti forte, penes te es?
 quid? cum balba feris annoso verba palato,
 275 aedificante casas qui sanior? adde cruorem
 stultitiae atque ignem gladio scrutare. modo, inquam,

Hellade percussa Marius cum praecipitat se,
 cerritus fuit? an commotae crimine mentis
 absolves hominem et sceleris damnabis eundem
 ex more inponens cognata vocabula rebus? 280

“libertinus erat, qui circum compita siccus
 lautis mane senex manibus currebat et ‘unum’,
 (‘quid tam magnum?’ addens), ‘unum me surpitem morti!
 dis etenim facile est’ orabat, sanus utrisque
 auribus atque oculis; mentem, nisi litigiosus, 285

exciperet dominus, cum venderet. hoc quoque volgus
 Chrysippus ponit fecunda in gente Meneni. —

‘Iuppiter, ingentis qui das adimisque dolores,’
 mater ait pueri mensis iam quinque cubantis,
 ‘frigida si puerum quartana reliquerit, illo 290
 mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
 in Tiberi stabit.’ casus medicusve levarit
 aegrum ex praecipiti: mater delira necabit
 in gelida fixum ripa febrimque reducet.

quone malo mentem concussa? timore deorum.” 295

‘haec mihi Stertinius, sapientum octavos, amico
 arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
 dixerit insanum qui me, totidem audiet atque
 respicere ignoto discet pendentia tergo.’

‘Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris, 300
 qua me stultitia, quoniam non est genus unum,
 insanire putas? ego nam videor mihi sanus.’

‘quid, caput abscissum demens cum portat Agaue
 gnati infelicis, sibi tunc furiosa videtur?’

‘stultum me fateor (liceat concedere veris) 305

atque etiam insanum; tantum hoc edissere, quo me
 aegrotare putes animi vitio.’ ‘accipe: primum
 aedificas, hoc est longos imitaris, ab imo
 ad summum totus moduli bipedalis, et idem
 corpore maiorem rides Turbonis in armis 310

spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
 an, quodcumque facit Maecenas, te quoque verum est,
 tanto dissimilem et tanto certare minorem?

absentis ranae pullis vituli pede pressis
 315 unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
 belua cognatos eliserit: illa rogare,
 quantane? num tantum, sufflans se, magna fuisset?
 'maior dimidio'. 'num tanto?' cum magis atque
 se magis inflaret, 'non, si te ruperis,' inquit,
 320 'par eris.' haec a te non multum abludit imago.
 adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino,
 quae siquis sanus fecit, sanus facis et tu.
 non dico horrendam rabiem' — 'iam desine' — 'cultum
 maiorem censu' — 'teneas, Damasippe, tuis te' —
 325 'mille puellarum, puerorum mille furores' —
 'o maior tandem parcas, insane, minori.'

III.

'Vnde et quo Catius?' 'non est mihi tempus aventi
 ponere signa novis praeceptis, qualia vincent
 Pythagoran Anytique reum doctumque Platona.'
 'peccatum fateor, cum te sic tempore laevo
 5 interpellarim; sed des veniam bonus, oro.
 quodsi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,
 sive est naturae hoc sive artis, mirus utroque.'
 'quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem
 utpote res tenuis, tenui sermone peractas.'
 10 'ede hominis nomen, simul et, Romanus an hospes.'
 'ipsa memor praecepta canam, celabitur auctor.
 longa quibus facies ovis erit, illa memento,
 ut suci melioris et ut magis alba rotundis,
 ponere: namque marem cohibent callosa vitellum.
 15 caule suburbano qui siccis crevit in agris
 dulcior, inriguo nihil est elutius horto.
 si vespertinus subito te oppresserit hospes,
 ne gallina malum responset dura palato,
 doctus eris vivam musto mersare Falerno:
 20 hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
 natura est; aliis male creditur. ille salubris

aestates peraget qui nigris prandia moris
 finiet, ante gravem quae legerit arbore solem.
 Aufidius forti miscebat mella Falerno,
 mendose, quoniam vacuis committere venis 25
 nil nisi lene decet: leni praecordia mulso
 prolueris melius. si dura morabitur alvos,
 mitulus et viles pellent obstantia conchae
 et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo.
 lubrica nascentes implent conchyliia lunae; 30
 sed non omne mare est generosae fertile testae:
 murice Baiano melior Lucrina peloris,
 ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini,
 pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
 nec sibi cenarum quivis temere arroget artem, 35
 non prius exacta tenui ratione saporum.
 nec satis est cara piscis averrere mensa
 ignarum, quibus est ius aptius et quibus assis
 languidus in cubitum iam se conviva reponet.
 Vmber et iligna nutritus glande rotundas 40
 curvat aper lances carnem vitantis inertem:
 nam Laurens malus est, ulvis et harundine pinguis.
 vinea submittit capreas non semper edulis.
 fecundae leporis sapiens sectabitur armos.
 piscibus atque avibus quae natura et foret aetas, 45
 ante meum nulli patuit quaesita palatum.
 sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
 nequaquam satis in re una consumere curam,
 ut siquis solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
 quali perfundat piscis securus olivo. 50
 Massica si caelo suppones vina sereno,
 nocturna siquid crassi est tenuabitur aura
 et decedet odor nervis inimicus; at illa
 integrum perdunt lino vitiata saporem.
 Surrentina vafer qui miscet faece Falerna 55
 vina, columbino limum bene colligit ovo,
 quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
 tostis marcentem squillis recreabis et Afra

- potorem coclea: nam lactuca innatat acri
 60 post vinum stomacho; perna magis et magis hillis
 flagitat inmorsus refici, quin omnia malit
 quaecumque inmundis fervent adlata popinis.
 est operae pretium duplicis pernoscere iuris
 naturam. simplex e dulci constat olivo,
 65 quod pingui miscere mero muriaque decebit
 non alia quam qua Byzantia putuit orca.
 hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis
 Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes
 pressa Venafranae quod baca remisit olivae.
 70 Picenis cedunt pomis Tiburtia suco:
 nam facie praestant. venucula convenit ollis;
 rectius Albanam fumo duraveris uvam.
 hanc ego cum malis, ego faecem primus et hallec,
 primus et invenior piper album cum sale nigro
 75 inretum puris circumposuisse catillis.
 inmane est vitium dare milia terna macello
 angustoque vagos piscis urgere catino.
 magna movet stomacho fastidia seu puer unctis
 tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit,
 80 sive gravis veteri craterae limus adhaesit.
 vilibus in scopis, in mappis, in scobe quantus
 consistit sumptus? neglectis flagitium ingens.
 ten lapides varios lutulenta radere palma
 et Tyrias dare circum inluta toralia vestis,
 85 oblitum, quanto curam sumptumque minorem
 haec habeant, tanto reprehendi iustius illis,
 quae nisi divitibus nequeant contingere mensis?
 'docte Cati, per amicitiam divosque rogatus
 ducere me auditum, perges quocumque, memento.
 90 nam quamvis memori referas mihi pectore cuncta,
 non tamen interpret tantundem iuveris. adde
 voltum habitumque hominis, quem tu vidisse beatus
 non magni pendis, quia contigit; at mihi cura
 non mediocris inest, fontes ut adire remotos
 95 atque haurire queam vitae praecepta beatae.'

V.

'Hoc quoque, Teresia, praeter narrata petenti
 responde, quibus amissas reparare queam res
 artibus atque modis. quid rides?' 'iamne doloso
 non satis est Ithacam revehi patriosque Penates
 adspicere?' 'o nulli quicquam mentite, vides ut 5
 nudus inopsque domum redeam te vate, neque illic
 aut apotheca procis intacta est aut pecus: atqui
 et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est.'
 'quando pauperiem missis ambagibus horres,
 accipe qua ratione queas ditescere. turdus 10
 sive aliud privom dabitur tibi, devolet illuc,
 res ubi magna nitet domino sene; dulcia poma
 et quoscumque feret cultus tibi fundus honores
 ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
 qui quamvis periurus erit, sine gente, cruentus 15
 sanguine fraterno, fugitivos, ne tamen illi
 tu comes exterior, si postulet, ire recuses.'
 'utne tegam spurco Damae latus? haud ita Troiae
 me gessi, certans semper melioribus.' 'ergo
 pauper eris.' ' fortem hoc animum tolerare iubebo; 20
 et quondam maiora tuli<t>. tu protinus, unde
 divitias aerisque ruam, dic augur, acervos.'
 'dixi equidem et dico: captus astutus ubique
 testamenta senum neu, si vafer unus et alter
 insidiatorem praeroso fugerit hamo, 25
 aut spem deponas aut artem inlusus omittas.
 magna minorve foro si res certabitur olim:
 vivet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
 qui meliorem audax vocet in ius, illius esto
 defensor; fama civem causaque priorem 30
 sperne, domi si gnatus erit fecundave coniux.
 "Quinte" puta aut "Publi" (gaudent praenomine molles
 auriculae) "tibi me virtus tua fecit amicum.
 ius anceps novi, causas defendere possum;
 eripiet quivis oculos citius mihi quam te 35

contemptum cassa nuce pauperet; haec mea cura est,
 nequid tu perdas neu sis iocus." ire domum atque
 pelliculam curare iube; fi cognitor ipse,
 persta atque obdura: seu rubra Canicula findet
 40 infantis statuas, seu pingui tentus omaso
 Furius "hibernas cana nive conspuet Alpīs."
 "nonne vides" aliquis cubito stantem prope tangens
 inquiet, "ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?"
 plures adnabunt thynni et cetaria crescent.
 45 sicui praeterea validus male filius in re
 praeclara sublatus aletur, ne manifestum
 caelibis obsequium nudet te, leniter in spem
 adrepe officiosus, ut et scribare secundus
 heres et, siquis casus puerum egerit Orco,
 50 in vacuum venias: perraro haec alea fallit.
 qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
 abnuere et tabulas a te remove memento,
 sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
 cera velit versu; solus multisne coheres,
 55 veloci percurrere oculo. plerumque recoctus
 scriba ex quinquevirō corvom deludet hiantem
 captatorque dabit risus Nasica Corano.
 'num furis? an prudens ludis me obscura canendo?'
 'o Laertiade, quidquid dicam, aut erit aut non:
 60 divinare etenim magnus mihi donat Apollo.'
 'quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.'
 'tempore quo iuvenis Parthis horrendus, ab alto
 demissum genus Aenea, tellure marique
 magnus erit, forti nubet procera Corano
 65 filia Nasicae, metuentis reddere soldum.
 tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit atque
 ut legat orabit; multum Nasica negatas
 accipiet tandem et tacitus leget invenietque
 nil sibi legatum praeter plorare suisque.
 70 illud ad haec iubeo: mulier si forte dolosa
 libertusve senem delirum temperet, illis
 accedas socius: laudes, lauderis ut absens.

adiuvat hoc quoque, sed vincit longe prius ipsum
 expugnare caput. scribet mala carmina vecors:
 laudato. scortator erit: cave te roget: ultro 75
 Penelopam facilis potiori trade.' 'putasne,
 perduci poterit tam frugi tamque pudica,
 quam nequiere proci recto depellere cursu?'
 'venit enim magnum donandi parca iuventus
 nec tantum veneris quantum studiosa culinae. 80
 sic tibi Penelope frugi est; quae si semel uno
 de sene gustarit tecum partita lucellum,
 ut canis a corio numquam absterrebitur uncto.
 me sene quod dicam factum est. anus inproba Thebis
 ex testamento sic est elata: cadaver 85
 unctum oleo largo nudis umeris tulit heres,
 scilicet elabi si posset mortua; credo,
 quod nimium institerat viventi. cautus adito
 neu desis operae neve inmoderatus abundes.
 difficilem et morosum offendet garrulus: ultra 90
 "non" "etiam" sileas; Davos sis comicus atque
 stes capite obstipo, multum similis metuenti.
 obsequio grassare; mone, si increbruit aura,
 cautus uti velet carum caput; extrahe turba
 oppositis umeris; aurem substringe loquaci. 95
 inportunus amat laudari: donec "ohe iam"
 ad caelum manibus sublatis dixerit, urge:
 crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 cum te servitio longo curaque levarit,
 et certum vigilans "quartae sit partis Vlixes" 100
 audieris "heres": "ergo nunc Dama sodalis
 nusquam est? unde mihi tam fortem tamque fidelem?"
 sparge subinde et, si paullum potes inlacrimare, est
 gaudia prodentem voltum celare. sepulcrum
 permissum arbitrio sine sordibus exstrue: funus 105
 egregie factum laudet vicinia. siquis
 forte coheredum senior male tussiet, huic tu
 dic, ex parte tua seu fundi sive domus sit
 emptor, gaudentem nummo te addicere. sed me
 imperiosa trahit Proserpina: vive valeque.' 110

VI.

- Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
hortus ubi et tecto vicinus iugis aquae fons
et paulum silvae super his foret. auctius atque
di melius fecere. bene est. nil amplius oro,
5 Maia nate, nisi ut propria haec mihi munera faxis.
si neque maiorem feci ratione mala rem
nec sum facturus vitio culpave minorem;
si veneror stultus nihil horum 'o si angulus ille
proximus accedat, qui nunc denormat agellum!'
10 'o si urnam argenti fors quae mihi monstret, ut illi,
thesauro invento qui mercennarius agrum
illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule!', si quod adest gratum iuvat (haec prece te oro).
pingue pecus domino facias et cetera praeter
15 ingenium, utque soles, custos mihi maximus adsis.
ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe removi—
(quid prius inlustrem saturis musaque pedestri)
nec mala me ambitio perdit nec plumbeus auster
autumnusque gravis, Libitinae quaestus acerbae.
20 Matutine pater, seu 'Iane' libentius audis,
unde homines operum primos vitaeque labores
instituant (sic dis placitum), tu carminis esto
principium. Romae sponsorem me rapis. 'eia,
ne prior officio quisquam respondeat, urge.'
25 sive aquilo radit terras seu bruma nivalem
interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
postmodo quod mi obsit clare certumque locuto
luctandum in turba et facienda iniuria tardis.
'quid tibi vis, insane, et quam rem agis?' improbus urget
30 iratis precibus: 'tu pulses omne quod obstat,
ad Maecenatem memori si mente recurras.'
hoc iuvat et melli est, non mentiar. at simul atras
ventum est Esquilias, aliena negotia centum
per caput et circa saliunt latus. 'ante secundam
35 Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras.'

'de re communi scribae magna atque nova te
 orabant hodie meminisses, Quinte, reverti.'
 'inprimat his cura Maecenas signa tabellis.'
 dixeris: 'experiar', 'si vis, potes,' addit et instat.
 septimus octavo propior iam fugerit annus, 40
 ex quo Maecenas me coepit habere suorum
 in numero, dumtaxat ad hoc, quem tollere raeda
 vellet iter faciens et cui concedere nugas
 hoc genus: 'hora quota est?' 'Thraex est Gallina Syro par?'
 'matutina parum cautos iam frigora mordent'; 45
 et quae rimosa bene deponuntur in aure.
 per totum hoc tempus subiectior in diem et horam
 invidiae noster. ludos spectaverat, una
 luserat in campo: 'fortunae filius' omnes.
 frigidus a rostris manat per compita rumor: 50
 quicumque obvius est, me consulit: 'o bone (nam te
 scire, deos quoniam propius contingis, oportet),
 numquid de Dacis audisti?' 'nil equidem.' 'ut tu
 semper eris derisor.' 'at omnes di exagitent me,
 si quicquam.' 'quid? militibus promissa Triquetra 55
 praedia Caesar an est Itala tellure daturus?'
 iurantem me scire nihil mirantur ut unum
 scilicet egregii mortalem altique silenti.
 perditur haec inter misero lux non sine votis:
 o rus, quando ego te adspiciam quandoque licebit 60
 nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis
 ducere sollicitae iucunda oblivia vitae?
 o quando faba Pythagorae cognata simulque
 uncta satis pingui ponentur holuscula lardo?
 o noctes cenaque deum, quibus ipse meique 65
 ante Larem proprium vescor vernasque procacis
 pasco libatis dapibus. prout cuique libido est,
 siccatur inaequalis calices conviva solutus
 legibus insanis, seu quis capit acria fortis
 pocula seu modicis uvescit laetius. ergo 70
 sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
 nec male necne Lepos saltet; sed, quod magis ad nos

pertinet et nescire malum est, agitamus, utrumne
 divitiis homines an sint virtute beati;
 75 quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos
 et quae sit natura boni summumque quid eius.
 Cervius haec inter vicinus garrat anilis
 ex re fabellas. si quis nam laudat Arelli
 sollicitas ignarus opes, sic incipit: 'olim
 80 rusticus urbanum murem mus paupere fertur
 accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum,
 asper et attentus quaesitis, ut tamen artum
 solveret hospitium animum. quid multa? neque ille
 sepositi ciceris nec longae invidit avenae,
 85 aridum et ore ferens acinum semesaque lardi
 frustra dedit, cupiens varia fastidia cena
 vincere tangentis male singula dente superbo;
 cum pater ipse domus palea porrectus in horna
 esset ador loliumque, dapis meliora relinquens.
 90 tandem urbanus ad hunc "quid te iuvat" inquit, "amice,
 praerupti nemoris patientem vivere dorso?
 vis tu homines Urbemque feris praepone silvis?
 carpe viam, mihi crede, comes, terrestria quando
 mortalis animas vivunt sortita neque ulla est
 95 aut magno aut parvo leti fuga: quo, bone, circa,
 dum licet, in rebus incundis vive beatus,
 vive memor, quam sis aevi brevis." haec ubi dicta
 agrestem pepulere, domo levis exsilit; inde
 ambo propositum peragunt iter, Urbis aventes
 100 moenia nocturni subrepere. iamque tenebat
 nox medium caeli spatium, cum ponit uterque
 in locuplete domo vestigia, rubro ubi cocco
 tincta super lectos canderet vestis eburnos
 multaue de magna superessent fercula cena,
 105 quae procul exstructis inerant hesterna canistris.
 ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
 agrestem, veluti succinctus cursitat hospes
 continuatque dapes nec non verniliter ipsis
 fungitur officiis, praelambens omne quod adfert.

ille cubans gaudet mutata sorte bonisque 110
 rebus agit laetum convivam, cum subito ingens
 valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
 currere per totum pavidi conclave magisque
 exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
 personuit canibus. tum rusticus: "haud mihi vita 115
 est opus hac" ait et "valeas: me silva cavosque
 tutus ab insidiis tenui solabitur ervo."

VII.

'Iamdudum ausculto et cupiens tibi dicere servos
 pauca reformido.' 'Davosne?' 'ita; Davos, amicum
 mancipium domino et frugi quod sit satis, hoc est,
 ut vitale putes.' 'age, libertate decembri,
 quando ita maiores voluerunt, utere: narra.' 5
 'pars hominum vitiis gaudet constanter et urget
 propositum; pars multa natat, modo recta capessens,
 interdum pravis obnoxia. saepe notatus
 cum tribus anellis, modo laeva Priscus inani
 vixit inaequalis, clavom ut mutaret in horas, 10
 aedibus ex magnis subito se conderet unde
 mundior exiret vix libertinus honeste;
 iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis
 vivere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
 scurra Volanerius, postquam illi iusta cheragra 15
 contudit articulos, qui pro se tolleret atque
 mitteret in phimum talos, mercede diurna
 conductum pavit: quanto constantior isdem
 in vitiis, tanto levius miser ac prior ille
 qui iam contento, iam laxo fune laborat.' 20
 'non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant,
 furcifer?' 'ad te, inquam.' quo pacto, pessime?' 'laudas
 fortunam et mores antiquae plebis, et idem,
 siquis ad illa deus subito te agat, usque recuses,
 aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse, 25

aut quia non firmus rectum defendis et haeres
 nequiquam caeno cupiens evellere plantam.
 Romae rus optas; absentem rusticus Urbem
 tollis ad astra levis. si nusquam es forte vocatus
 30 ad cenam, laudas securum holus ac, velut usquam
 vinctus eas, ita te felicem dicis amasque,
 quod nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
 Maecenas serum sub lumina prima venire
 convivam: "nemon oleum fert ocius? ecquis
 35 audit?" cum magno blateras clamore fugisque.
 Mulvius et scurrae, tibi non referenda precati,
 discedunt. "etenim fateor me" dixerit ille
 "duci ventre levem, nasum nidore supinor,
 imbecillus, iners, siquid vis, adde, popino.
 40 tu cum sis quod ego et fortassis nequior, ultro
 insectere velut melior verbisque decoris
 obvolvas vitium?" quid, si me stultior ipso
 quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
 me voltu terrere; manum stomachumque teneto,
 45 dum, quae Crispini docuit me ianitor, edo.
 te coniunx aliena capit, meretricula Davom:
 peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
 natura intendit, sub clara nuda lucerna
 quaecumque excepit turgentis verbera caudae
 50 clunibus aut agitavit equom lasciva supinum,
 dimittit neque famosum neque sollicitum ne
 ditior aut formae melioris meiat eodem.
 tu cum proiectis insignibus, anulo equestri
 Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama,
 55 turpis odoratum caput obscurante lacerna,
 non es quod simulas? metuens induceris atque
 altercante libidinibus tremis ossa pavore.
 quid refert, uri virgis ferroque necari
 auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
 60 quo te demisit peccati conscia erilis,
 contractum genibus tangas caput? estne marito
 matronae peccantis in ambo iusta potestas,

in corruptorem vel iustior? illa tamen se
 non habitu mutatae loco peccatae superne,
 cum te formidet mulier neque credat amanti. 65
 ibis sub furcam prudens dominoque furenti
 committes rem omnem et vitam et cum corpore famam.
 evasti: credo, metues doctusque cavebis —
 quaeris, quando iterum paveas iterumque perire
 possis, o totiens servos. quae belua ruptis, 70
 cum semel effugit, reddit se prava catenis?
 “non sum moechus” ais. neque ego, hercule, fur, ubi vasa
 praetereo sapiens argentea. tolle periculum:
 iam vaga prosiliet frenis natura remotis.
 tunc mihi dominus, rerum imperiis hominumque 75
 tot tantisque minor, quem ter vindicta quaterque
 inposita haud umquam misera formidine privet?
 adde super, dictis quod non levius valeat: nam,
 sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
 vester ait, seu conservos, tibi quid sum ego? nempe 80
 tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser atque
 duceris ut nervis alienis mobile lignum.
 quisnam igitur liber? sapiens, sibi qui imperiosus,
 quem neque pauperies neque mors neque vincula terrent,
 responsare cupidinibus, contemnere honores 85
 fortis, et in se ipso totus, teres atque rotundus,
 externi nequid valeat per leve morari,
 in quem manca ruit semper fortuna. potesne
 ex his ut proprium quid noscere? quinque talenta
 poscit te mulier, vexat foribusque repulsum 90
 perfundit gelida, rursus vocat: eripe turpi
 colla iugo, “liber liber sum,” dic age. non quis.
 urget enim dominus mentem non lenis et acris
 subiectat lasso stimulos versatque negantem.
 vel cum Pausiaca torpes, insane, tabella, 95
 qui peccas minus atque ego, cum Fulvi Rutubaeque
 aut Pacideiani contento poplite miror
 proelia rubrica picta aut carbone velut si
 re vera pugnent, feriant vitentque moventes

- 100 arma viri? nequam et cessator Davos; at ipse
 subtilis veterum iudex et callidus audis.
 nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
 virtus atque animus cenis responsat opimis?
 obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
- 105 tergo plector enim qui tu inpunitior illa,
 quae parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
 nempe inamarescunt epulae sine fine petitae
 inlusique pedes vitiosum ferre recusant
 corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uvam
- 110 furtiva mutat strigili: qui praedia vendit,
 nil servile gulae parens habet? adde, quod idem
 non horam tecum esse potes, non otia recte
 ponere teque ipsum vitas fugitivos et erro,
 iam vino quaerens, iam somno fallere curam;
- 115 frustra: nam comes atra premit sequiturque fugacem.
 'unde mihi lapidem?' 'quorsum est opus?' 'unde sagittas?'
 'aut insanit homo aut versus facit.' 'ocius hinc te
 ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.'

 VIII.

- 'Vt Nasidieni iuivit te cena beati?
 nam mihi quaerenti convivam dictus here illic
 de medio potare die.' 'sic, ut mihi numquam
 in vita fuerit melius.' 'dic, si grave non est,
- 5 quae prima iratum ventrem pacaverit esca.'
 'in primis Lucanus aper: leni fuit Austro
 captus, ut aiebat cenae pater: acria circum
 rapula, lactucae, radices, qualia lassum
 pervellunt stomachum, siser, hallec, faecula Coa.
 his ut sublatis puer alte cinctus acernam
- 10 gausape purpureo mensam pertersit et alter
 sublegit quodcumque iaceret inutile quodque
 posset cenantis offendere: ut Attica virgo
 cum sacris Cereris procedit fuscus Hydaspes

Caecuba vina ferens, Alcon Chium maris expers. 15
 hic erus "Albanum, Maecenas, sive Falernum
 te magis adpositis delectat: habemus utrumque."
 'divitias miseris! sed quis cenantibus una,
 Fundani, pulcre fuerit tibi, nosse laboro.'
 'summus ego et prope me Viscus Thurinus et infra, 20
 si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
 Vibidius quos Maecenas adduxerat umbras.
 Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
 ridiculus totas semel absorbere placentas;
 Nomentanus ad hoc, qui, siquid forte lateret, 25
 indice monstraret digito: nam cetera turba,
 nos, inquam, cenamus avis, conchyliis, piscis,
 longe dissimilem noto celantia sucum,
 ut vel continuo patuit, cum passeris atque
 ingustata mihi porrexerat ilia rhombi. 30
 post hoc me docuit melimela rubere minorem
 ad lunam delecta. quid hoc intersit, ab ipso
 audieris melius. tum Vibidius Balatroni
 "nos nisi damnose bibimus, moriemur inulti,"
 et calices poscit maiores. vertere pallor 35
 tum parochi faciem nil sic metuentis ut acris
 potores, vel quod maledicunt liberius vel
 fervida quod subtile exsurdant vina palatum.
 invertunt Allifanis vinaria tota
 Vibidius Balatroque secutis omnibus: imi 40
 convivae lecti nihilum nocuere lagoenis.
 adfertur squillas inter murena natantis
 in patina porrecta. sub hoc erus "haec gravida" inquit
 "capta est, deterior post partum carne futura.
 his mixtum ius est: oleo, quod prima Venafri 45
 pressit cella; garo de sucis piscis Hiberi;
 vino quinquenni, verum citra mare nato,
 dum coquitur (cocto Chium sic convenit, ut non
 hoc magis ullum aliud); pipere albo, non sine aceto,
 quod Methymnaeam vitio mutaverit uvam. 50
 erucas viridis, inulas ego primus amaras

monstravi incoquere; inlutos Curtillus echinos,
 ut melius muria quod testa marina remittat.”
 interea suspensa gravis aulaea ruinas
 55 in patinam fecere, trahentia pulveris atri
 quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 nos maius veriti, postquam nihil esse pericli
 sensimus, erigimur; Rufus posito capite, ut si
 filius inmaturus obisset, flere. quis esset
 60 finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
 tolleret: “heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
 te deus? ut semper gaudes inludere rebus
 humanis!” Varius mappa conpescere risum
 vix poterat. Balatro suspendens omnia naso
 65 “haec est condicio vivendi” aiebat, “eoque
 responsura tuo numquam est par fama labori.
 tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 sollicitudine districtum, ne panis adustus,
 ne male conditum ius adponatur, ut omnes
 70 praecincti recte pueri comptique ministrent?
 adde hos praeterea casus, aulaea ruant si,
 ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso
 sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
 adversae nudare solent, celare secundae.”
 75 Nasidienus ad haec “tibi di, quaecumque preceris,
 comoda dent: ita vir bonus es convivaque comis”
 et soleas poscit. tum in lecto quoque videres
 stridere secreta divisos aure susurros.
 ‘nullos his malle ludos spectasse; sed illa
 80 redde, age, quae deinceps risisti.’ ‘Vibidius dum
 quaerit de pueris, num sit quoque fracta lagoena,
 quod sibi poscenti non dentur pocula, dumque
 ridetur fictis rerum Balatrone secundo,
 Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
 85 emendaturus fortunam; deinde secuti
 mazonomo pueri magno discerpta ferentes
 membra gruis sparsi sale multo non sine farre,
 pinguibus et ficis pastum iecur anseris albae

et leporum avolsos, ut multo suavius, armos,
quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto 90
vidimus et merulas poni et sine clune palumbis,
suavis res, si non causas narraret earum et
naturas dominus; quem nos sic fugimus ulti,
ut nihil omnino gustaremus, velut illis
Canidia adflasset, peior serpentibus Afris.' 95

EPISTVLARVM

LIBER PRIMVS.

I.

Prima dicte mihi, summa dicende Camena,
spectatum satis et donatum iam rude quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo?
non eadem est aetas, non mens. Veianius armis
5 Herculis ad postem fixis latet abditus agro,
ne populum extrema totiens exoret harena.
est mihi purgatam crebro qui personet aurem:
'solve senescentem mature sanus equom, ne
peccet ad extremum ridendus et ilia ducat.'
10 nunc itaque et versus et cetera ludicra pono,
quid verum atque decens, curo et rogo et omnis in hoc sum:
condo et conpono quae mox depromere possim.
ac ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:
nullius adductus iurare in verba magistri,
15 quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
nunc agilis fio et mersor civilibus undis,
virtutis verae custos rigidusque satelles;
nunc in Aristippi furtim praecepta relabor
et mihi res, non me rebus subiungere conor.
20 ut nox longa quibus mentitur amica diesque
longa videtur opus debentibus, ut piger annus
pupillis, quos dura premit custodia matrum:
sic mihi tarda fluont ingrataque tempora quae spem
consiliumque morantur agendi naviter id quod
25 aequae pauperibus, prodest locupletibus aequae,
aequae neglectum pueris senibusque nocebit.

restat ut his ego me ipse regam solerque elementis.
 non possis oculo quantum contendere Lynceus:
 non tamen idcirco contemnas lippus inungui;
 nec, quia desperes invicti membra Glyconis, 30
 nodosa corpus nolis prohibere cheragra.
 est quadam prodire tenus, si non datur ultra.
 fervet avaritia miseroque cupidine pectus:
 sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
 possis et magnam morbi deponere partem. 35
 laudis amore tumes: sunt certa piacula, quae te
 ter pure lecto poterunt recreare libello.
 invidus, iracundus, iners, vinosus, amator —
 nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
 si modo culturae patientem commodet aurem. 40
 virtus est vitium fugere et sapientia prima
 stultitia caruisse. vides, quae maxima credis
 esse mala, exiguom censum turpemque repulsam,
 quanto devites animi capitisque labore
 (inpiger extremos curris mercator ad Indos, 45
 per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignis):
 ne cures ea quae stulte miraris et optas,
 discere et audire et meliori credere non vis?
 quis circum pagos et circum compita pugnax
 magna coronari contemnat Olympia, cui spes, 50
 cui sit condicio dulcis sine pulvere palmae?
 vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
 'o cives, cives, quaerenda pecunia primum est;
 virtus post nummos': haec Ianus summus ab imo
 prodocet, haec recinunt iuvenes dictata senesque 55
 'laevo suspensi loculos tabulamque lacerto.'
 est animus tibi, sunt mores et lingua fidesque, 58
 sed quadringentis sex septem milia desunt: 57
 plebs eris. at pueri ludentes 'rex eris' aiunt,
 'si recte facies.' hic murus aeneus esto: 60
 nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
 Roscia, dic sodes, melior lex an puerorum est
 nenia, quae regnum recte facientibus offert,

et maribus Curiis et decantata Camillis?
 65 isne tibi melius suadet, qui 'rem facias, rem,
 si possis, recte, si non, quocumque modo, rem,'
 ut propius spectes lacrimosa poemata Pupi;
 an qui Fortunae te responsare superbae
 liberum et erectum praesens hortatur et aptat?
 70 quodsi me populus Romanus forte roget, cur
 non ut porticibus sic iudiciis fruam isdem
 nec sequar aut fugiam quae diligit ipse vel odit:
 olim quod volpes aegrotō cauta leoni
 respondit, referam: 'quia me vestigia terrent,
 75 omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.'
 belua multorum es capitum. nam quid sequar aut quem?
 pars hominum gemit conducere publica; sunt qui
 frustis et pomis viduas venentur avaras
 excipiantque senes, quos in vivaria mittant;
 80 multis occulto crescit res faenore. verum
 esto aliis alios rebus studiisque teneri:
 idem eadem possunt horam durare probantes?
 'nullus in orbe sinus Bais praelucet amoenis'
 si dixit dives, lacus et mare sentit amorem
 85 festinantis eri; cui si vitiosa libido
 fecerit auspiciū, cras ferramenta Teanum
 tolletis, fabri. lectus genialis in aula est:
 nil ait esse prius, melius nil caelibae vita;
 si non est, iurat bene solis esse maritis.
 90 quo teneam voltus mutantem Protea nodo?
 quid pauper? ride: mutat cenacula, lectos,
 balnea, tonsores, conducto navigio aequae
 nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.
 si curatus inaequali tonsore capillos
 95 occurri, rides; si forte subucula pexae
 trita subest tunicae vel si toga dissidet inpar,
 rides: quid? mea cum pugnat sententia secum,
 quod petiit spernit, repetit quod nuper omisit,
 aestuat et vitae disconvenit ordine toto,
 100 diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis?

insanire putas sollemnia me neque rides
 nec medici credis nec curatoris egere
 a praetore dati, rerum tutela mearum
 cum sis et prave sectum stomacheris ob unguem
 de te pendentis, te respicientis amici? 105
 ad summam: sapiens uno minor est Iove, dives,
 liber, honoratus, pulcer, rex denique regum,
 praecipue sanus, nisi cum pitvita molesta est.

II.

Troiani belli scriptorem, Maxime Lolli,
 dum tu declamas Romae, Praeneste relegi;
 qui, quid sit pulcrum, quid turpe, quid utile, quid non,
 planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit. 5
 cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
 fabula, qua Paridis propter narratur amorem
 Graecia barbariae lento collisa duello,
 stultorum regum et populorum continet aestus.
 Antenor censet belli praecidere causam:
 quid Paris? ut salvos regnet vivatque beatus, 10
 cogi posse negat. Nestor componere litis
 inter Peliden festinat et inter Atriden.
 hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
 quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
 seditione, dolis, scelere atque libidine et ira 15
 Iliacos intra muros peccatur et extra.
 rursus, quid virtus et quid sapientia possit,
 utile proposuit nobis exemplar Vlixen,
 qui domitor Troiae multorum providus urbes
 et mores hominum inspexit latumque per aequor, 20
 dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
 pertulit, adversis rerum inmersabilis undis.
 Sirenum voces et Circae pocula nosti;
 quae si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
 sub domina meretrice fuisset turpis et excors, 25
 vixisset canis inmundus vel amica luto sus.

nos numerus sumus et fruges consumere nati,
 sponsi Penelopæ nebulones Alcinoique
 in cute curanda plus aequo operata iuventus,
 30 cui pulcrum fuit in medios dormire dies et
 ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
 ut iugulent hominem, surgunt de nocte latrones:
 ut te ipsum serves, non expergisceris? atqui
 si noles sanus, curres hydropicus; et ni
 35 posces ante diem librum cum lumine, si non
 intendes animum studiis et rebus honestis,
 invidia vel amore vigil torquebere. nam cur
 quæ laedunt oculum, festinas demere: siquid
 est animum, differs curandi tempus in annum?
 40 dimidium facti, qui coepit, habet: sapere aude,
 incipe. qui recte vivendi prorogat horam,
 rusticus exspectat, dum defluat amnis; at ille
 labitur et labetur in omne volubilis aevom.
 quaeritur argentum puerisque beata creandis
 45 uxor et incultæ pacantur vomere silvæ:
 quod satis est cui contingit, nihil amplius optet
 non domus et fundus, non aeris acervos et auri
 aegroto domini deduxit corpore febris,
 non animo curas; valeat possessor oportet,
 50 si conportatis rebus bene cogitat uti.
 qui cupit aut metuit, iuvat illum sic domus et res
 ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagrum,
 auriculas citharæ collecta sorde dolentis.
 sincerum est nisi vas, quodcumque infundis acescit.
 55 sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
 semper avarus eget: certum voto pete finem.
 invidus alterius macrescit rebus opimis;
 invidia Siculi non invenere tyranni
 maius tormentum. qui non moderabitur iræ,
 60 infectum volet esse, dolor quod suaserit et mens,
 dum poenas odio per vim festinat inulto.
 ira furor brevis est: animum rege; qui nisi paret,
 imperat; hunc frenis, hunc tu conpesce catena.

fingit equom tenera docilem cervice magister
 ire viam qua monstret eques; venaticus, ex quo 65
 tempore cervinam pellem latravit in aula,
 militat in silvis catulus. nunc adhibe puro
 pectore verba, puer, nunc te melioribus offer.
 quo semel est imbuta recens servabit odorem
 testa diu. quodsi cessas aut strenuos anteis, 70
 nec tardum opperior nec praecedentibus insto.

 III.

Iuli Flore, quibus terrarum militet oris
 Claudius Augusti privignus, scire laboro.
 Thracane vos Hebrusque nivali compede vinctus
 an freta vicinas inter currentia turris
 an pingues Asiae campi collesque morantur? 5
 quid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo.
 quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
 bella quis et paces longum diffundit in aevom?
 quid Titius? Romana brevi venturus in ora,
 Pindarici fontis qui non expalluit haustus 10
 fastidire lacus et rivos ausus apertos,
 ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
 Thebanos aptare modos studet auspice Musa,
 an tragica desaevit et ampullatur in arte?
 quid mihi Celsus agit? monitus multumque monendus, 15
 privatas ut quaerat opes et tangere vitet
 scripta, Palatinus quaecumque recepit Apollo,
 ne, si forte suas repetitum venerit olim
 grex avium plumas, moveat cornicula risum
 furtivis nudata coloribus. ipse quid audes? 20
 quae circumvolitas agilis thyma? non tibi parvom
 ingenium, non incultum est et turpiter hirtum:
 seu linguam causis acuis seu civica iura
 respondere paras seu condis amabile carmen,
 prima feres hederæ victricis praemia. quodsi 25
 frigida curarum fomenta relinquere posses,

quo te caelestis sapientia duceret, ires.
 hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli,
 si patriae volumus, si nobis vivere cari.
 30 debes hoc etiam rescribere, sit tibi curae
 quantae conveniat Munatius. an male sarta
 gratia nequiquam coit et rescinditur ac vos
 seu calidus sanguis seu rerum incitiae vexat
 indomita cervice feros? ubicumque locorum
 35 vivitis, indigni fratrum rumpere foedus,
 pascitur in vestrum reditum votiva iuvenca.

III.

Albi, nostrorum sermonum candide iudex,
 quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
 scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat
 an tacitum silvas inter reptare salubris
 5 curantem quidquid dignum sapiente bonoque est?
 non tu corpus eras sine pectore: di tibi formam,
 di tibi divitias dederunt artemque fruendi.
 quid voveat dulci nutricula maius alumno,
 qui sapere et fari possit quae sentiat et cui
 10 gratia fama valetudo contingat abunde
 et mundus victus non deficiente crumina?
 inter spem curamque, timores inter et iras
 omnem crede diem tibi diluxisse supremum:
 grata superveniet, quae non sperabitur hora.
 15 me pinguem et nitidum bene curata cute vises,
 cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

V.

Si potes Archiacis conviva recumbere lectis
 nec modica cenare times holus omne patella,
 supremo te sole domi, Torquate, manebo.
 vina bibes iterum Tauro diffusa palustris
 5 inter Minturnas Sinuessanumque Petrinum.

si melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
 iamdudum splendet focus et tibi munda supellex.
 mitte levis spes et certamina divitiarum
 et Moschi causam: cras nato Caesare festus
 dat veniam somnumque dies; inpune licebit 10
 aestivam sermone benigno tendere noctem.
 quo mihi fortunam, si non conceditur uti?
 parcus ob heredis curam nimiumque severus
 adsidet insano: potare et spargere flores
 incipiam patiarque vel inconsultus haberi. 15
 quid non ebrietas dissignat? operata recludit,
 spes iubet esse ratas, ad proelia trudit inertem,
 sollicitis animis onus eximit, addocet artis.
 facundi calices quem non fecere disertum,
 contracta quem non in paupertate solutum? 20
 haec ego procurare et idoneus imperor et non
 invitus, ne turpe toral, ne sordida mappa
 corruget naris, ne non et cantharus et lanx
 ostendat tibi te, ne fidos inter amicos
 sit qui dicta foras eliminat, ut coeat par 25
 iungaturque pari: Butram tibi Septiciumque
 et nisi cena prior potiorque puella Sabinum
 detinet adsumam; locus est et pluribus umbris;
 sed nimis arta premunt olidae convivia caprae.
 tu quotus esse velis rescribe et rebus omissis 30
 atria servantem postico falle clientem.

 VI.

Nil admirari prope res est una, Numici,
 solaque, quae possit facere et servare beatum.
 hunc solem et stellas et decedentia certis
 tempora momentis sunt qui formidine nulla
 imbuti spectent: quid censes munera terrae, 5
 quid maris extremos Arabas ditantis et Indos
 ludicra, quid plausus et amici dona Quiritis,

- quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
 qui timet his adversa, fere miratur eodem,
 10 quo cupiens, pacto; pavor est utrobique molestus,
 improvisa simul species exterruit. utrum
 gaudeat an doleat, cupiat metuatne, quid ad rem,
 si, quidquid vidit melius peiusve sua spe,
 defixis oculis animoque et corpore torpet?
 15 insani sapiens nomen ferat, aequos iniqui,
 ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.
 i nunc, argentum et marmor vetus aeraque et artis
 suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores;
 gaude quod spectant oculi te mille loquentem;
 20 navos mane forum et vespertinus pete tectum,
 ne plus frumenti dotalibus emetat agris
 Mutus et (indignum, quod sit peioribus ortus)
 hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
 quidquid sub terra est, in apricum proferet aetas,
 25 defodiet condetque nitentia. cum bene notum
 porticus Agrippae, via te conspexerit Appi,
 ire tamen restat, Numa quo devenit et Ancus.
 si latus aut renes morbo temptantur acuto,
 quaere fugam morbi. vis recte vivere (quis non?):
 30 si virtus hoc una potest dare, fortis omissis
 hoc age deliciis. virtutem verba putas et
 lucum ligna: cave ne portus occupet alter,
 ne Cibyrica, ne Bithyna negotia perdas;
 mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et
 35 tertia succedant et quae pars quadret acervom.
 scilicet uxorem cum dote fidemque et amicos
 et genus et formam regina Pecunia donat
 ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.
 mancupiis locuples eget aeris Cappadocum rex:
 40 ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
 si posset centum scaenae praebere rogatus,
 'qui possum tot?' ait; 'tamen et quaeram et quot habebom
 mittam'; post paulo scribit sibi milia quinque
 esse domi chlamydum; partem vel tolleret omnis.

exilis domus est, ubi non et multa supersunt 45
 et dominum fallunt et prosunt furibus. ergo
 si res sola potest facere et servare beatum,
 hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 si fortunatum species et gratia praestat,
 mercemur servom, qui dictet nomina, scaevom 50
 qui fodicet latus et cogat trans pondera dextram
 porrigere: 'hic multum in Fabia valet, ille Velina;
 cui libet hic fascis dabit eripietque curule
 cui volet inportunus ebur.' 'frater' 'pater' adde;
 ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta. 55
 si bene qui cenat bene vivit, lucet, eamus
 quo ducit gula; piscemur, venemur, ut olim
 Gargilius (qui mane plagas, venabula, servos
 differtum transire forum populumque iubebat,
 unus ut e multis populo spectante referret 60
 emptum mulus aprum), crudi tumidique lavemur,
 quid deceat, quid non, obliti, Caerite cera
 digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlizei,
 cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 si, Mimnermus uti censet, sine amore iocisque 65
 nil est iucundum, vivas in amore iocisque.
 vive, vale. siquid novisti rectius istis,
 candidus inperti; si nil, his utere mecum.

VII.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum
 Sextilem totum mendax desideror. atque
 si me vivere vis sanum recteque valentem,
 quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
 Maecenas, veniam, dum ficus prima calorque 5
 dissignatorem decorat lictoribus atris,
 dum pueris omnis pater et matercula pallet
 officiosaque sedulitas et opella forensis
 adducit febris et testamenta resignat.

- 10 quodsi bruma nives Albanis inlinet agris,
 ad mare descendet vates tuos et sibi parcat
 contractusque leget; te, dulcis amice, reviset
 cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
 non quo more piris vesci Calaber iubet hospes
 15 tu me fecisti locupletem: 'vescere, sodes'
 'iam satis est' 'at tu, quantum vis, tolle' 'benigne'
 'non invisa ferēs pueris munuscula parvis'
 'tam teneor dono, quam si dimittar onustus'
 'ut libet: haec porcis hodie comedenda relinques.'
 20 prodigus et stultus donat quae spernit et odit:
 haec seges ingratos tulit et feret omnibus annis.
 vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus
 nec tamen ignorat, quid distent aera lupinis.
 dignum praestabo me etiam pro laude merentis.
 25 quodsi me noles usquam discedere, reddes
 forte latus, nigros angusta fronte capillos,
 reddes dulce loqui, reddes ridere decorum et
 inter vina fugam Cīnarae maerere protervae.
 forte per angustam tenuis volpecula rimam
 30 repserat in cumeram frumenti, pastaque rursus
 ire foras pleno tendebat corpore frustra.
 cui mustela procul 'si vis' ait 'effugere istinc,
 macra cavom repetes artum, quem macra subisti.'
 hac ego si compellor imagine, cuncta resigno:
 35 nec somnum plebis laudo satur altilium nec
 otia divitiis Arabum liberrima muto.
 saepe verecundum laudasti, rexque paterque
 audisti coram, nec verbo parcius absens:
 inspice, si possum donata reponere laetus.
 40 haud male Telemachus, proles patientis Vlīxei:
 'non est aptus equis Ithace locus, ut neque planis
 porrectus spatiis nec multae prodigus herbae;
 Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.'
 parvom parva decent: mihi iam non regia Roma,
 45 sed vacuom Tibur placet aut inbelle Tarentum.
 strenuos et fortis causisque Philippus agendis

clarus, ab officiis octavam circiter horam
 dum redit atque foro nimium distare Carinas
 iam grandis natu queritur, conspexit, ut aiunt,
 adrasum quendam vacua tonsoris in umbra 50
 cultello proprios purgantem leniter unguis.
 'Demetri,' (puer hic non laeve iussa Philippi
 accipiebat) 'abi, quaere et refer, unde domo, quis,
 cuius fortunae, quo sit patre quove patrono.'
 it, redit et narrat, Volteium nomine Menam, 55
 praeconem, tenui censu, sine crimine, notum
 et properare loco et cessare et quaerere et uti,
 gaudentem parvisque sodalibus et lare certo
 et ludis et post decisa negotia Campo.
 'scitari libet ex ipso quodcumque refers: dic, 60
 ad cenam veniat.' non sane credere Mena,
 mirari secum tacitus. quid multa? 'benigne'
 respondet. 'neget ille mihi?' 'negat improbus et te
 neglegit aut horret.' Volteium mane Philippus
 vilia vendentem tunicato scruta popello 65
 occupat et salvere iubet prior; ille Philippo
 excusare laborem et mercennaria vincla,
 quod non mane domum venisset, denique quod non
 providisset eum. 'sic ignovisse putato
 me tibi, si cenas hodie mecum.' 'ut libet.' 'ergo 70
 post nonam venies; nunc i, rem strenuos auge.'
 ut ventum ad cenam est, dicenda tacenda locutus
 tandem dormitum dimittitur. hic ubi saepe
 occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 mane cliens et iam certus conviva, iubetur 75
 rura suburbana indictis comes ire Latinis.
 inpositus mannis arvom caelumque Sabinum
 non cessat laudare. videt ridetque Philippus,
 et sibi dum requiem, dum risus undique quaerit,
 dum septem donat sestertia, mutua septem 80
 promittit, persuadet uti mercetur agellum.
 mercatur. ne te longis ambagibus ultra
 quam satis est morer: ex nitido fit rusticus atque

sulcos et vineta crepat mera, praeparat ulmos,
 85 inmoritur studiis et amore senescit habendi.
 verum ubi oves furto, morbo periere capellae,
 spem mentita seges, bos est enectus arando:
 offensus damnis media de nocte caballum
 arripit iratusque Philippi tendit ad aedis.
 90 quem simul adspexit scabrum intonsumque Philippus,
 'durus', ait, 'Voltei, nimis attentusque videris
 esse mihi. 'pol, me miserum, patrone, vocares,
 si velles' inquit 'verum mihi ponere nomen.
 quod te per Genium dextramque deosque Penatis
 95 obsecro et obtestor, vitae me redde priori.'
 qui semel adspexit, quantum dimissa petitis
 praestent, mature redeat repetatque relicta.
 metiri se quemque suo modulo ac pede verum est.

VIII.

Celso gaudere et bene rem gerere Albinovano
 musa rogata refer, comiti scribaeque Neronis.
 si quaeret quid agam, dic multa et pulcra minantem
 vivere nec recte nec suaviter, haud quia grando
 5 contuderit vitis oleamque momorderit aestus,
 nec quia longinquis armentum aegrotet in agris;
 sed quia mente minus validus quam corpore toto
 nil audire velim, nil discere, quod levet aegrum;
 fidis offendar medicis, irascar amicis,
 10 cur me funesto properent arcere veterno;
 quae nocuere sequar, fugiam quae profore credam;
 Romae Tibur amem, ventosus Tibure Romam.
 post haec, ut valeat, quo pacto rem gerat et se,
 ut placeat iuveni, percontare utque cohorti.
 15 si dicet 'recte,' primum gaudere, subinde
 praeceptum auriculis hoc instillare memento:
 ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

VIII.

Septimius, Claudi, nimirum intellegit unus,
 quanti me facias; nam cum rogat et prece cogit,
 scilicet ut tibi se laudare et tradere coner,
 dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
 munere cum fungi propioris censet amici: 5
 quid possim videt ac novit me valdius ipso.
 multa quidem dixi, cur excusatus abirem,
 sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
 dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
 sic ego, maioris fugiens opprobria culpae, 10
 frontis ad urbanae descendi praemia. quodsi
 depositum laudas ob amici iussa pudorem,
 scribe tui gregis hunc et fortem crede bonumque.

X.

Vrbis amatorem Fuscum salvere iubemus
 ruris amatores, hac in re scilicet una
 multum dissimiles, at cetera paene gemelli
 fraternis animis: quidquid negat alter, et alter,
 adnuimus pariter. vetuli notique columbi 5
 tu nidum servas, ego laudo ruris amoeni
 rivos et musco circumlita saxa nemusque.
 quid quaeris? vivo et regno, simul ista reliqui,
 quae vos ad caelum fertis rumore secundo,
 utque sacerdotis fugitivos liba recuso: 10
 pane egeo iam mellitis potiore placentis.
 vivere naturae si convenienter oportet
 ponendaeque domo quaerenda est area primum:
 novistine locum potiolem rure beato?
 est ubi plus tepeant hiemes, ubi gratior aura 15
 leniat et rabiem Canis et momenta Leonis,
 cum semel accepit Solem furibundus acutum?
 est ubi divellat somnos minus invida cura?
 deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?

20 purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum
 quam quæ per pronum trepidat cum murmure rivom?
 nempe inter varias nutritur silva columnas
 laudaturque domus, longos quæ prospicit agros:
 naturam expelles furca, tamen usque recurret
 25 et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
 non, qui Sidonio contendere callidus ostro
 nescit Aquinatem potentia vellera fucum,
 certius accipiet damnum propiusve medullis
 quam qui non poterit vero distinguere falsum.
 30 quem res plus nimio delectavere secundæ,
 mutatæ quatient. siquid mirabere, pones
 invitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
 reges et regum vita præcurrere amicos.
 cervos equom pugna melior communibus herbis
 35 pellebat, donec minor in certamine longo
 inploravit opes hominis frenumque recepit.
 sed postquam victor †violens discessit ab hoste,
 non equitem dorso, non frenum depulit ore.
 sic qui pauperiem veritus potiore metallis
 40 libertate caret, dominum vehet improbus atque
 serviet æternum, quia parvo nesciet uti.
 cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
 si pede maior erit, subvertet, si minor, uret.
 laetus sorte tua vives sapienter, Aristi,
 45 nec me dimittes incastigatum, ubi plura
 cogere quam satis est ac non cessare videbor.
 imperat aut servit collecta pecunia cuique,
 tortum digna sequi potius quam ducere funem.
 hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
 50 excepto quod non simul esses, cetera laetus.

 XI.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos,
 quid concinna Samos, quid Croesi regia Sardis,
 Zmyrna quid et Colophon, maiora minorane fama?

cunctane prae Campo et Tiberino flumine sordent?
 an venit in votum Attalicis ex urbibus una, 5
 an Lebedum laudas odio maris atque viarum?
 'scis, Lebedus quid sit: Gabiis desertior atque
 Fidenis vicus; tamen illic vivere vellem
 oblitusque meorum, obliviscendus et illis
 Neptunum procul ex terra spectare furentem.' 10
 sed neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoque
 adpersus volet in caupona vivere; nec qui
 frigus collegit, furnos et balnea laudat
 ut fortunatam plene praestantia vitam;
 nec si te validus iactaverit Auster in alto, 15
 idcirco navim trans Aegaeum mare vendas.
 incolumi Rhodos et Mytilene pulcra facit quod
 paenula solstitio, campestre nivalibus auris,
 per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
 dum licet ac voltum servat Fortuna benignum, 20
 Romae laudetur Samos et Chios et Rhodos absens.
 tu quamcumque deus tibi fortunaverit horam
 grata sume manu neu dulcia differ in annum,
 ut quocumque loco fueris vixisse libenter
 te dicas: nam si ratio et prudentia curas, 25
 non locus effusi late maris arbiter aufert,
 caelum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
 strenua nos exercet inertia: navibus atque
 quadrigis petimus bene vivere. quod petis, hic est,
 est Vlubris, animus si te non deficit aequos. 30

 XII.

Fructibus Agrippae Siculis, quos colligis, Icci,
 si recte frueris, non est ut copia maior
 ab Iove donari possit tibi. tolle querellas;
 pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
 si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, 5
 divitiae poterunt regales addere maius.
 si forte in medio positorum abstemius herbis

vivis et urtica, sic vives protinus, ut te
 confestim liquidus Fortunae rivos inaret,
 10 vel quia naturam mutare pecunia nescit
 vel quia cuncta putas una virtute minora.
 miramur, si Democriti pecus edit agellos
 cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox?
 cum tu inter scabiem tantam et contagia lucri
 15 nil parvom sapias et adhuc sublimia cures:
 quae mare conpescant causae, quid temperet annum,
 stellae sponte sua iussaene vagentur et errent,
 quid premat obscurum lunae, quid proferat orbem,
 quid velit et possit rerum concordia discors,
 20 Empedocles an Stertinium deliret acumen.
 verum seu piscis seu porrum et caepe trucidas,
 utere Pompeio Grospho et, siquid petet, ultro
 defer: nil Grosphus nisi verum orabit et aequom.
 vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
 25 ne tamen ignores, quo sit Romana loco res:
 Cantaber Agrippae, Claudii virtute Neronis
 Armenius cecidit; ius imperiumque Prahates
 Caesaris accepit genibus minor; aurea fruges
 Italiae pleno defudit Copia cornu.

 XIII.

Vt proficiscentem docui te saepe diuque,
 Augusto reddes signata volumina, Vini,
 si validus, si laetus erit, si denique poscet;
 ne studio nostri pecces odiumque libellis
 5 sedulus inportes opera vehemente minister.
 si te forte meae gravis uret sarcina chartae,
 abicito potius, quam quo perferre iuberis
 clitellas ferus inpingas Asinaeque paternum
 cognomen vertas in risum et fabula fias.
 10 viribus uteris per clivos flumina lamas.
 victor propositi simul ac perveneris illuc,
 sic positum servabis onus, ne forte sub ala

fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
 ut vinosa glomus furtivae †Pirria lanae,
 ut cum pileolo soleas conviva tribulis. 15
 ne volgo narres, te sudavisse ferendo
 carmina quae possint oculos aurisque morari
 Caesaris. oratus multa prece nitere, porro
 vade; vale, cave ne titubes mandataque frangas.

XIII.

Vilice silvarum et mihi me reddentis agelli,
 quem tu fastidis, habitatum quinque focis et
 quinque bonos solitum Variam dimittere patres,
 certemus, spinas animone ego fortius an tu 5
 evellas agro, et melior sit Horatius an res.
 me quamvis Lamiae pietas et cura moratur
 fratrem maerentis, raptō de fratre dolentis
 insolabiliter, tamen istuc mens animusque
 fert et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
 rure ego viventem, tu dicis in Vrbe beatum: 10
 cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
 stultus uterque locum inmeritum causatur inique:
 in culpa est animus, qui se non effugit umquam.
 tu mediastinus tacita prece rura petebas,
 nunc Urbem et ludos et balnea vilicus optas; 15
 me constare mihi scis et discedere tristem
 quandocumque trahunt invisa negotia Romam.
 non eadem miramur; eo disconvenit inter
 meque et te: nam quae deserta et inhospita tesqua
 credis, amoena vocat mecum qui sentit, et odit 20
 quae tu pulchra putas. fornix tibi et uncta popina
 incutiunt Urbis desiderium, video, et quod
 angulus iste feret piper et tus ocus uva
 nec vicina subest vinum praebere taberna
 quae possit tibi nec meretrix tibicina cuius 25
 ad strepitum salias terrae gravis; et tamen urges
 iampridem non tacta ligonibus arva bovemque

disiunctum curas et strictis frondibus explēs.
 addit opus pigro rivos, si decidit imber,
 30 multa mole docendus aprico parcere prato.
 nunc age, quid nostrum concentum dividat, audi.
 quem tenues decuere togae nitidique capilli,
 quem scis immunem Cinarae placuisse rapaci,
 quem bibulum liquidi media de luce Falerni:
 35 cena brevis iuvat et prope rivom somnus in herba;
 nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
 non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
 limat, non odio obscuro morsuque venenat:
 rident vicini glaebas et saxa moventem
 40 cum servis. urbana diaria rodere mavis,
 horum tu in numerum voto ruis; invidet usum
 lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
 optat ephippia bos, piger optat arare caballus:
 quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

 XV.

Quae sit hiems Veliae, quod caelum, Vala, Salerni,
 quorum hominum regio et qualis via (nam mihi Baias
 Musa supervacuas Antonius, et tamen illis
 me facit invisum, gelida cum perluor unda
 5 per medium frigus. sane murteta relinqui
 dictaque cessantem nervis elidere morbum
 sulphura contemni vicus gemit, invidus aegris
 qui caput et stomachum supponere fontibus audent
 Clusinis Gabiosque petunt et frigida rura.
 10 mutandus locus est et deversoria nota
 praeterendus equos. 'quo tendis? non mihi Cumas
 est iter aut Baias' laeva stomachosus habena
 dicet eques; sed equi frenato est auris in ore);
 maior utrum populum frumenti copia pascat,
 15 collectosne bibant imbris puteosne perennis
 iugis aquae (nam vina nihil moror illius orae.
 rure meo possum quidvis perferre patique;

ad mare cum veni, generosum et lene requiro,
 quod curas abigat, quod cum spe divite manet
 in venas animumque meum, quod verba ministret, 20
 quod me Lucanae iuvenem commendet amicae);
 tractus uter pluris lepores, uter educet apros;
 utra magis piscis et echinos aequora celent,
 pinguis ut inde domum possim Phaeaxque reverti —
 scribere te nobis, tibi nos adcredere par est. 25
 Maenius, ut rebus maternis atque paternis
 fortiter absumptis urbanus coepit haberi
 scurra, vagus, non qui certum praesepe teneret,
 inpransus non qui civem dignosceret hoste,
 quaelibet in quemvis opprobria fingere saevos, 30
 pernicies et tempestas barathrumque macelli,
 quidquid quaesierat ventri donabat avaro.
 hic ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
 aut paulum abstulerat, patinas cenabat omasi
 vilis et agninae, tribus ursis quod satis esset; 35
 scilicet ut ventres lamna candente nepotum
 diceret urendos correctus Bestius. idem,
 quidquid erat nactus praedae maioris, ubi omne 38
 verterat in fumum et cinerem, 'non hercule miror,' 41
 aiebat, 'siqui comedunt bona, cum sit obeso
 nil melius turdo, nil volva pulchrius ampla.'
 nimirum hic ego sum; nam tuta et parvola laudo, 44
 cum res deficiunt, satis inter vilia fortis: 39
 verum ubi quid melius contingit et unctius, idem 40
 vos sapere et solos aio bene vivere, quorum 45
 conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

 XVI.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quinti,
 arvo pascat erum an bacis opulentet olivae,
 pomisne et pratis an amicta vitibus ulmo:
 scribetur tibi forma loquaciter et situs agri.
 continui montes, ni dissocientur opaca

- valle, sed ut veniens dextrum latus adspiciat sol,
 laevom discedens curru fugiente vaporet.
 temperiem laudes. quid si rubicunda benigni
 corna vepres et pruna ferant, <si> quercus et ilex
 10 multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra?
 dicas adductum propius frondere Tarentum.
 fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
 frigidior Thraecam nec purior ambiat Hebrus,
 infirmo capiti fluit aptus et utilis alvo.
 15 hae latebrae dulces et, iam si credis, amoenae
 incolumem tibi me praestant septembribus horis.
 tu recte vivis, si curas esse quod audis.
 iactamus iam pridem omnis te Roma beatum;
 sed vereor, ne cui de te plus quam tibi credas
 20 neve putes alium sapiente bonoque beatum
 neu, si te populus sanum recteque valentem
 dictitet, occultam febrim sub tempus edendi
 dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.
 stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
 25 siquis bella tibi terra pugnata marique
 dicat et his verbis vacuas permulceat auris;
 'tene magis salvom populus velit an populum tu,
 servet in ambiguo qui consulit et tibi et Vrbi
 Iuppiter,' Augusti laudes agnoscere possis;
 30 cum pateris sapiens emendatusque vocari,
 respondesne tuo, dic, sodes, nomine? 'nempe
 vir bonus et prudens dici delector ego ac tu.'
 qui dedit hoc hodie, cras si volet auferet, ut, si
 detulerit fasces indigno, detrahet idem.
 35 'pone, meum est,' inquit: pono tristisque recedo.
 idem si clamet furem, neget esse pudicum,
 contendat laqueo collum pressisse paternum:
 mordear opprobriis falsis mutemque colores?
 falsus honor iuvat et mendax infamia terret
 40 quem nisi mendosum et medicandum? vir bonus est quis?
 'qui consulta patrum, qui leges iuraque servat,
 quo multae magnaequae secantur iudice lites,

quo res sponsore et quo causae teste tenentur.
 sed videt hunc omnis domus et vicinia tota
 introrsum turpem, speciosum pelle decora. 45
 'nec furtum feci nec fugi,' si mihi dicat
 servos: 'habes pretium, loris non ureris,' aio.
 'non hominem occidi.' 'non pasces in cruce corvos.'
 'sum bonus et frugi.' renuit negitatque Sabellus.
 cautus enim metuit foveam lupus accipiterque 50
 suspectos laqueos et opertum miluos hamum.
 oderunt peccare boni virtutis amore:
 tu nihil admittes in te formidine poenae;
 sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
 nam de mille fabae modiis cum surripis unum, 55
 damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
 vir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal,
 quandocumque deos vel porco vel bove placat,
 'Iane pater' clare, <clare> cum dixit 'Apollo,'
 labra movet metuens audiri: 'pulchra Laverna, 60
 da mihi fallere, da iusto sanctoque videri,
 noctem peccatis et fraudibus obice nubem.'
 qui melior servo, qui liberior sit avarus,
 in triviis fixum cum se demittit ob assem,
 non video: nam qui cupiet, metuet quoque; porro 65
 qui metuens vivet, liber mihi non erit umquam.
 perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 semper in augenda festinat et obruitur re.
 vendere cum possis captivom, occidere noli:
 serviet utiliter; sine pascat durus aretque, 70
 naviget ac mediis hiemet mercator in undis,
 annonae prosit, portet frumenta penusque.
 vir bonus et sapiens audebit dicere: 'Pentheu
 rector Thebarum, quid me perferre patique
 indignum coges?' 'adimam bona.' 'nempe pecus, rem, 75
 lectos, argentum: tollas licet.' 'in manicis et
 compedibus saevo te sub custode tenebo.'
 'ipse deus, simulatque volam, me solvet.' opinor,
 hoc sentit 'moriar.' mors ultima linea rerum est.

XVII.

Quamvis, Scaeva, satis per te tibi consulis et scis,
 quo tandem pacto deceat maioribus uti,
 disce, docendus adhuc quae censet amicus, ut si
 caecus iter monstrare velit, tamen adspice, siquid
 5 et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
 si te grata quies et primam somnus in horam
 delectat, si te pulvis strepitusque rotarum,
 si laedit caupona, Ferentinum ire iubebo:
 nam neque divitibus contingunt gaudia solis
 10 nec vixit male, qui natus moriensque fefellit.
 si prodesse tuis pauloque benignius ipsum
 te tractare voles, accedes siccus ad unctum.
 'si pranderet holus patienter, regibus uti
 nollet Aristippus.' 'si sciret regibus uti,
 15 fastidiret holus, qui me notat.' utrius horum
 verba probes et facta, doce vel iunior audi,
 cur sit Aristippi potior sententia. namque
 mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
 'scurror ego ipse mihi, populo tu: rectius hoc et
 20 splendidius multo est. equos ut me portet, alat rex,
 officium facio; tu poscis vilia, verum es
 dante minor. quamvis fers te nullius egentem.'
 omnis Aristippum decuit color et status et res,
 temptantem maiora fere, praesentibus aequom.
 25 contra, quem duplici panno patientia velat,
 mirabor, vitae via si conversa decebit.
 alter purpureum non exspectabit amictum,
 quilibet indutus celeberrima per loca vadet
 personamque feret non inconcinnus utramque;
 30 alter Miletii textam cane peius et angui
 vitabit chlanidem, morietur frigore, si non
 rettuleris pannum. refer et sine vivat ineptus.
 res gerere et captos ostendere civibus hostis
 attingit solium Iovis et caelestia temptat:
 35 principibus placuisse viris non ultima laus est.

non cuivis homini contingit adire Corinthum.
 sedit qui timuit, ne non succederet. 'esto.
 quid? qui pervenit fecitne viriliter?' atqui
 hic est aut nusquam, quod quaerimus. hic onus horret,
 ut parvis animis et parvo corpore maius; 40
 hic subit et perfert. aut virtus nomen inane est,
 aut decus et pretium recte petit experiens vir.
 coram rege suo de paupertate tacentes
 plus poscente ferent: distat, sumasne pudenter
 an rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons. 45
 'indotata mihi soror est, paupercula mater,
 et fundus nec vendibilis nec pascere firmus'
 qui dicit, clamat 'victum date.' succinit alter
 'et mihi.' dividuo findetur munere quadra.
 sed tacitus pasci si posset corvos, haberet 50
 plus dapis et rixae multo minus invidiaeque.
 Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum
 qui queritur salebras et acerbum frigus et imbris
 aut cistam effractam et subducta viatica plorat,
 nota refert meretricis acumina, saepe catellam, 55
 saepe periscelidem raptam sibi flentis, uti mox
 nulla fides damnis verisque doloribus adsit.
 nec semel inrisus triviis attollere curat
 fracto crure planum, licet illi plurima manet
 lacrima, per sanctum iuratus dicat Osirim: 60
 'credite, non ludo; crudeles, tollite claudum.'
 'quaere peregrinum' vicinia rauca reclamat.

 XVIII.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 scurrantis speciem praebere, professus amicum.
 ut matrona meretrici dispar erit atque
 discolor, infido scurrae distabit amicus.
 est huic diversum vitio vitium prope maius, 5
 asperitas agrestis et inconcinna gravisque,
 quae se commendat tonsa cute, dentibus atris.
 dum volt libertas dici mera veraque virtus

virtus est medium vitiorum et utrimque reductum.
 10 alter in obsequium plus aequo pronus et imi
 derisor lecti sic nutum divitis horret,
 sic iterat voces et verba cadentia tollit,
 ut puerum saevo credas dictata magistro
 reddere vel partis mimum tractare secundas;
 15 alter rixatur, de lana saepe caprina,
 propugnat nugis armatus: 'scilicet, ut non
 sit mihi prima fides et vere quod placet ut non
 acriter elatrem, pretium aetas altera sordet.'
 ambigitur quid enim? Castor sciat an Docilis plus;
 20 Brundisium Minuci melius via ducat an Appi.
 quem damnosa venus, quem praeceps alea nudat,
 gloria quem supra vires et vestit et unguis,
 quem tenet argenti sitis inportuna famesque,
 quem paupertatis pudor et fuga, dives amicus,
 25 saepe decem vitiis instructor, odit et horret,
 aut, si non odit, regit ac veluti pia mater
 plus quam se sapere et virtutibus esse priorem
 volt et ait prope vera: 'meae (contendere noli)
 stultitiam patiuntur opes; tibi parvola res est:
 30 arta decet sanum comitem toga; desine mecum
 certare.' Eutrapelus cuicumque nocere volebat
 vestimenta dabat pretiosa: beatus enim iam
 cum pulchris tunicis sumet nova consilia et spes,
 dormiet in lucem, scorto postponet honestum
 35 officium, nummos alienos pascet, ad imum
 Thraex erit aut holitoris aget mercede caballum.
 arcanum neque tu scrutaberis illius umquam,
 commissumque teges et vino tortus et ira.
 nec tua laudabis studia aut aliena reprendes,
 40 nec, cum venari volet ille, poemata panges.
 gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi, dissiluit, donec suspecta severo
 conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
 moribus Amphion: tu cede potentis amici
 45 lenibus imperiis, quotiensque educet in agros

Aetolis onerata plagis iumenta canesque,
 surge et inhumanae senium depone Camenae,
 cenes ut pariter pulmenta laboribus empta:
 Romanis sollemne viris opus, utile famae
 vitaeque et membris, praesertim cum valeas et 50
 vel cursu superare canem vel viribus aprum
 possis. adde, virilia quod speciosius arma
 non est qui tractet: scis, quo clamore coronae
 proelia sustineas campestria; denique saevam
 militiam puer et Cantabrica bella tulisti 55
 sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
 nunc et, siquid abest, Italis adiudicat armis
 ac ne te retrahas et inexcusabilis absis,
 quamvis nil extra numerum fecisse modumque
 curas: interdum nugaris rure paterno. 60
 partitur lintres exercitus, Actia pugna
 te duce per pueros hostili more refertur;
 adversarius est frater, lacus Hadria, donec
 alterutrum velox Victoria fronde coronet.
 consentire suis studiis qui crediderit te 65
 fautor, utroque tuom laudabit pollice ludum.
 protinus ut moneam (siquid monitoris eges), tu
 quid de quoque viro et cui dicas, saepe videtp.
 percontatorem fugito: nam garrulus idem est
 nec retinent patulae commissa fideliter aures 70
 et semel emissum volat inrevocabile verbum.
 non ancilla tuom iecur ulceret ulla puerve
 intra marmoreum venerandi limen amici,
 ne dominus pueri pulchri caraeve puellae
 munere te parvo beet aut incommodus angat. 75
 qualem commendes, etiam atque etiam aspice, ne mox
 incutiant aliena tibi peccata pudorem.
 fallimur et quondam non dignum tradimus: ergo
 quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri,
 ut penitus notum, si temptent crimina, serves 80
 tuterisque tuo fidentem praesidio: qui
 dente Theonino cum circumroditur, ecquid

ad te post paulo ventura pericula sentis?
 nam tua res agitur, paries cum proximus ardet,
 85 et neglecta solent incendia sumere vires.
 dulcis inexpertis cultura potentis amici,
 expertus metuet. tu, dum tua navis in alto est,
 hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
 oderunt hilarem tristes tristemque iocosi,
 90 sedatum celeres, agilem navomque remissi;

 oderunt porrecta negantem pocula, quamvis
 nocturnos iures te formidare tepores.
 deme supercilio nubem: plerumque modestus
 95 occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
 inter cuncta leges et percontabere doctos,
 qua ratione queas traducere leniter aevom,
 num te semper inops agitet vexetque cupido,
 num pavor et rerum mediocriter utilium spes,
 100 virtutem doctrina paret naturane donet,
 quid minuatur curas, quid te tibi reddat amicum,
 quid pure tranquillet, honos ac dulce lucellum
 an secretum iter et fallentis semita vitae.
 me quotiens reficit gelidus Digentia rivos,
 105 quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus,
 quid sentire putas, quid credis, amice, precari?
 'sit mihi, quod nunc est, etiam minus, ut mihi vivam
 quod superest aevi, siquid superesse volunt di;
 sit bona librorum et provisae frugis in annum
 110 copia neu flitem dubiae spe pendulus horae.'
 sed satis est orare Iovem quae ponit et aufert,
 det vitam, det opes; aequom mi animum ipse parabo.

 XVIII.

Prisco si credis, Maecenas docte, Cratino,
 nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 quae scribuntur aquae potoribus. ut male sanos
 adscripsit Liber Satyris Faunisque poetas,
 5 vina fere dulces oluerunt mane Camenae.

laudibus arguitur vini vinosus Homerus;
 Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma
 prosiluit dicenda. 'forum putealque Libonis
 mandabo siccis, adimam cantare severis'
 hoc simul edixi, non cessavere poetae 10
 nocturno certare mero, putere diurno.
 quid? siquis voltu torvo ferus et pede nudo
 exiguaeque togae simulet textore Catonem,
 virtutemne repraesentet moresque Catonis?
 rupit Iarbitam Timagenis aemula lingua, 15
 dum studet urbanus tenditque disertus haberi.
 decipit exemplar vitiis imitabile: quodsi
 pallerem casu, biberent exsanguie cuminum.
 o imitatores, servom pecus, ut mihi saepe
 bilem, saepe iocum vestri movere tumultus! 20
 libera per vacuum posui vestigia princeps,
 non aliena meo pressi pede. qui sibi fidet,
 dux reget examen. Parios ego primus iambos
 ostendi Latio, numeros animosque secutus
 Archilochi, non res et agentia verba Lycamben. 25
 ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 quod timui mutare modos et carminis artem:
 temperat Archilochi musam pede mascula Sappho,
 temperat Alcaeus, sed rebus et ordine dispar,
 nec socerum quaerit, quem versibus oblinat atris, 30
 nec sponsae laqueum famoso carmine nectit.
 hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
 volgavi fidicen; iuvat inmemorata ferentem
 ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
 scire velis, mea cur ingratus opuscula lector 35
 laudet ametque domi, premat extra limen iniquos.
 non ego ventosae plebis suffragia venor
 impensis cenarum et tritae munere vestis;
 non ego, nobilium scriptorum auditor et ultor,
 grammaticas ambire tribus et pulpita dignor: 40
 hinc illae lacrimae. 'spissis indigna theatri
 scripta pudet recitare et nugis addere pondus'

si dixi, 'rides' ait, 'et Iovis auribus ista
 servas: fidis enim manare poetica mella
 45 te solum, tibi pulcher.' ad haec ego naribus uti
 formido et, luctantis acuto ne secer ungui,
 'displicet iste locus' clamo et diludia posco.
 ludus enim genuit trepidum certamen et iram,
 ira truces inimicitias et funebre bellum.

XX.

Vortumnum Ianumque liber, spectare videris,
 scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
 odisti clavis et grata sigilla pudico;
 paucis ostendi gemis et communia laudas,
 5 non ita nutritus. fuge quo descendere gestis:
 non erit emisso reditus tibi. 'quid miser egi?
 quid volui?' dices, ubi quid te laeserit; et scis
 in breve te cogi, cum plenus languet amator.
 quodsi non odio peccantis desipit augur,
 10 carus eris Romae, donec te deserat aetas;
 contrectatus ubi manibus sordescere volgi
 coeperis, aut tineas pasces taciturnus inertis
 aut fugies Vticam aut vinctus mitteris Ilerdam.
 ridebit monitor non exauditus, ut ille,
 15 qui male parentem in rupis protrusit asellum
 iratus: quis enim invitum servare laboret?
 hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
 occupet extremis in vicis balba senectus.
 cum tibi sol tepidus pluris admoverit auris,
 20 me libertino natum patre et in tenui re
 maiores pennas nido extendisse loqueris,
 ut, quantum generi demas, virtutibus addas;
 me primis Urbis belli placuisse domique,
 corporis exigui, praecanum, solibus aptum,
 25 irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
 forte meum siquis te percontabitur aevom:
 me quater undenos sciat inplevisse decembris,
 collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

EPISTVLARVM

LIBER ALTER

I.

Cum tot sustineas et tanta negotia solus,
res Italas armis tuteris, moribus ornes,
legibus emendes: in publica commoda peccem,
si longo sermone morer tua tempora, Caesar. 5
Romulus et Liber pater et cum Castore Pollux,
post ingentia facta deorum in templa recepti,
dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
conponunt, agros adsignant, oppida condunt,
ploravere suis non respondere favorem
speratum meritis. diram qui contudit hydram 10
notaque fatali portenta labore subegit,
comperit invidiam supremo fine domari.
urit enim fulgore suo qui praegravat artes
infra se positas: extinctus amabitur idem.
praesenti tibi maturos largimur honores 15
iurandasque tuom per numen ponimus aras,
nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
sed tuos hic populus sapiens et iustus in uno
te nostris ducibus, te Grais anteferendo
cetera nequaquam simili ratione modoque 20
aestimat et, nisi quae terris semota suisque
temporibus defuncta videt, fastidit et odit,
sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantis,
quas bis quinque viri sanxerunt, foedera regum
vel Gabiis vel cum rigidis aequata Sabinis, 25
pontificum libros, annosa volumina vatum

dictitet Albano Musas in monte locutas.
 si, quia Graiorum sunt antiquissima quaeque
 scripta vel optima, Romani pensantur eadem
 30 scriptores trutina, non est quod multa loquamur:
 nil intra est olea, nil extra est in nuce duri;
 venimus ad summum fortunae, pingimus atque
 psallimus et luctamur Achivis doctius unctis.
 si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
 35 scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
 scriptor abhinc annos centum qui decedit, inter
 perfectos veteresque referri debet an inter
 vilis atque novos? excludat iurgia finis.
 'est vetus atque probus, centum qui perficit annos.'
 40 quid? qui deperit minor uno mense vel anno,
 inter quos referendus erit? veteresne poetas
 an quos et praesens et postera respuat aetas?
 'iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 qui vel mense brevi vel toto est iunior anno.'
 45 utor permissio caudaeque pilos ut equinae
 paulatim vello et demo unum, demo etiam unum,
 dum cadat elusus ratione ruentis acervi
 qui redit in fastos et virtutem aestimat annis
 miraturque nihil nisi quod Libitina sacravit.
 50 Ennius, et sapiens et fortis et 'alter Homerus',
 ut critici dicunt, leviter curare videtur,
 quo promissa cadant et somnia Pythagorea;
 Naevius in manibus non est et mentibus haeret
 paene recens? adeo sanctum est vetus omne poema.
 55 ambigitur quotiens, uter utro sit prior, aufert
 Pacuvius docti famam senis, Accius alti,
 dicitur Afrani toga convenisse Menandro,
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi,
 vincere Caecilius gravitate, Terentius arte.
 60 hos ediscit et hos arto stipata theatro
 spectat Roma potens, habet hos numeratque poetas
 ad nostrum tempus Livi scriptoris ab aevo.
 interdum volgus rectum videt, est ubi peccat.

si veteres ita miratur laudatque poetas,
 ut nihil anteferat, nihil illis conparet: errat; 65
 si quaedam nimis antiquae, si pleraque dure
 dicere credit eos, ignave multa fatetur:
 et sapit et mecum facit et Iove iudicat aequo.
 non equidem insector delendave carmina Livi
 esse reor, memini quae plagosum mihi parvo 70
 Orbilius dictare; sed emendata videri
 pulchraque et exactis minimum distantia miror.
 inter quae verbum emicuit si forte decorum et
 si versus paulo concinnior unus et alter,
 iniuste totum ducit venditque poema. 75
 indignor quicquam reprimi, non quia crasse
 compositum inlepidè putetur, sed quia nuper,
 nec veniam antiquis sed honorem et praemia posci.
 recte necne crocum floresque perambulet Attae
 fabula si dubitem, clament periisse pudorem 80
 cuncti paene patres, ea cum reprehendere coner,
 quae gravis Aesopus, quae doctus Roscius egit:
 vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt
 vel quia turpe putant parere minoribus et quae
 inberbes didicere, senes perdenda fateri. 85
 iam Saliare Numae carmen qui laudat et illud,
 quod mecum ignorat, solus volt scire videri,
 ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
 nostra sed impugnat, nos nostraque lividus odit.
 quod si tam Graecis novitas invisâ fuisset 90
 quam nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
 quod legeret tereretque viritim publicus usus?
 ut primum positis nugari Graecia bellis
 coepit et in vitium fortuna labier aequa:
 nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum, 95
 marmoris aut eboris fabros aut aeris amavit,
 suspendit picta voltum mentemque tabella,
 nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragoedis;
 sub nutrice puella velut si luderet infans,
 quod cupide petiit, mature plena reliquit. 100

109 hoc paces habuere bonae ventique secundi.
 101 quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
 103 Romae dulce diu fuit et sollemne reclusa
 mane domo vigilare, clienti promere iura,
 105 cautos nominibus rectis expendere nummos,
 maiores audire, minori dicere per quae
 crescere res posset, minui damnosa libido.
 mutavit mentem populus levis, et calet uno
 scribendi studio: pueri patresque severi
 110 fronde comas vincti cenant et carmina dictant.
 ipse ego, qui nullos me adfirmo scribere versus,
 invenior Parthis mendacior et prius orto
 sole vigil calamum et chartas et scrinia posco.
 navem agere ignarus navis timet, habrotonum aegro
 115 non audet nisi qui didicit dare, quod medicorum est
 promittunt medici, tractant fabrilia fabri:
 scribimus indocti doctique poemata passim.
 hic error tamen et levis haec insania quantas
 virtutes habeat, sic collige: vatis avarus
 120 non temere est animus; versus amat, hoc studet unum;
 detrimenta, fugas servorum, incendia ridet,
 non fraudem socio puerove incogitat ullam
 pupillo; vivit siliquis et pane secundo:
 militiae quamquam piger et malus, utilis Vrbi,
 125 si das hoc, parvis quoque rebus magna iuvari.
 os tenerum pueri balbumque poeta figurat,
 torquet ab obscaenis iam nunc sermonibus aurem,
 mox etiam pectus praeceptis format amicis,
 asperitatis et invidiae corrector et irae;
 130 recte facta refert, orientia tempora notis
 instruit exemplis, inopem solatur et aegrum.
 castis cum pueris ignara puella mariti
 disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
 poscit opem chorus et praesentia numina sentit,
 135 caelestis inplorat aquas docta prece blandus.
 avertit morbos, metuenda pericula pellit,
 inpetrat et pacem et locupletem frugibus annum:

carmine di superi placantur, carmine Manes.
 agricolae prisci, fortes parvoque beati,
 condita post frumenta levantes tempore festo 140
 corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem
 cum sociis operum et pueris et coniuge fida
 Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
 floribus et vino Genium memorem brevis aevi.
 Fescennina per hunc inventa licentia morem 145
 versibus alternis opprobria rustica fudit
 libertasque recurrentis accepta per annos
 lusit amabiliter, donec iam saevos apertam
 in rabiem coepit verti iocus et per honestas
 ire domos inpune minax. doluere cruento 150
 dente lacessiti, fuit intactis quoque cura
 condicione super communi, quin etiam lex
 poenae lata, malo quae nollet carmine quemquam
 describi: vertere modum formidine fustis
 ad bene dicendum delectandumque redacti. 155
 Graecia capta ferum victorem cepit et artes
 intulit agresti Latio: sic horridus ille
 defluxit numerus Saturnius et grave virus
 munditiae pepulere; sed in longum tamen aevom
 manserunt hodieque manent vestigia ruris. 160
 serus enim Graecis admovit acumina chartis
 et post Punica bella quietus quaerere coepit,
 quid Sophocles et Thespis et Aeschylus utile ferrent;
 temptavit quoque rem si digne vertere posset
 et placuit sibi, natura sublimis et acer: 165
 nam spirat tragicum satis et feliciter audet,
 sed turpem putat inscite metuitque lituram.
 creditur, ex medio quia res accersit, habere
 sudoris minimum, sed habet comoedia tanto
 plus oneris, quanto veniae minus: adspice, Plautus 170
 quo pacto partis tutetur amantis ephēbi,
 ut patris attenti, lenonis ut insidiosius,
 quantus sit Dossennus edacibus in parasitis,
 quam non adstricto percurrat pulpita socco;

- 175 gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
 securus, cadat an recto stet fabula talo.
 quem tulit ad scaenam ventoso Gloria curru,
 exanimat lentus spectator, sedulus inflat:
 sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
 180 subruit aut reficit. valeat res ludicra, si me
 palma negata macrum, donata reducit opinum
 saepe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
 quod numero plures, virtute et honore minores,
 indocti stolidique et depugnare parati,
 185 si discordet eques, media inter carmina poscunt
 aut ursum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
 verum equitis quoque iam migravit ab aure voluptas
 omnis ad incertos oculos et gaudia vana.
 quattuor aut plures aulaea premuntur in horas,
 190 dum fugiunt equitum turmae peditumque catervae;
 mox trahitur manibus regum fortuna retortis,
 esseda festinant, pilenta, petorrita, naves,
 captivom portatur ebur, captiva Corinthus.
 si foret in terris, rideret Democritus, seu
 195 divorsum confusa genus panthera camelo
 sive elephans albus volgi converteret ora;
 spectaret populum ludis attentius ipsis,
 ut sibi praebentem mimo spectacula plura,
 scriptores autem narrare putaret asello
 200 fabellam surdo. nam quae pervincere voces
 evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putes nemus aut mare Tuscum:
 tanto cum strepitu ludi spectantur et artes
 divitiaeque peregrinae, quibus oblitus actor
 205 cum stetit in scaena, concurrat dextera laevae.
 'dixit adhuc aliquid?' 'nil sane.' 'quid placet ergo?'
 'lana Tarentino violas imitata veneno.'
 ac ne forte putes me, quae facere ipse recusem,
 cum recte tractent alii, laudare maligne:
 210 ille per extentum funem mihi posse videtur
 ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,

irratat, mulcet, falsis terroribus inplet
 ut magus, et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
 verum age et his, qui se lectori credere malunt
 quam spectatoris fastidia ferre superbi, 215
 curam redde brevem, si munus Apolline dignum
 vis conplere libris et vatibus addere calcar,
 ut studio maiore petant Helicon virentem.
 multa quidem nobis facimus mala saepe poetae,
 (ut vineta egomet caedam mea), cum tibi librum 220
 sollicito damus aut fesso; cum laedimur, unum
 siquis amicorum est ausus reprehendere versum;
 cum loca iam recitata revolvimus inrevocati;
 cum lamentamur non adparere labores
 nostros et tenui deducta poemata filo; 225
 cum speramus eo rem venturam, ut simul atque
 carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
 arcessas et egere vetes et scribere cogas.
 sed tamen est operae pretium cognoscere, qualis
 aedituos habeat belli spectata domique 230
 virtus, indigno non committenda poetae.
 gratus Alexandro regi magno fuit ille
 Choerilus, incultis qui versibus et male natis
 rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
 sed veluti tractata notam labemque remittunt 235
 atramenta, fere scriptores carmine foedo
 splendida facta linunt. idem rex ille, poema
 qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
 edicto vetuit, nequis se praeter Apellen
 pingeret aut alius Lysippo duceret aera 240
 fortis Alexandri voltum simulantia. quodsi
 iudicium subtile videndis artibus illud
 ad libros et ad haec Musarum dona vocares,
 Boeotum in crasso iurares aere natum.
 at neque dedecorant tua de se iudicia atque 245
 munera, quae multa dantis cum laude tulerunt
 dilecti tibi Vergilius Variusque poetae,
 nec magis expressi voltus per aenea signa

quam per vatis opus mores animique virorum
 250 clarorum adparent. nec sermones ego mallem
 repentis per humum quam res componere gestas
 terrarumque situs et flumina dicere et arces
 montibus inpositas et barbara regna tuisque
 auspiciis totum confecta duella per orbem
 255 claustraque custodem pacis cohibentia Ianum
 et formidatam Parthis te principe Romam,
 si quantum cuperem possem quoque; sed neque parvum
 carmen maiestas recipit tua nec meus audet
 rem temptare pudor quam vires ferre recusent.
 260 sedulitas autem stulte quem diligit urget,
 praecipue cum se numeris commendat et arte.
 discit enim citius meminitque libentius illud
 quod quis deridet quam quod probat et veneratur.
 nil moror officium quod me gravat ac neque ficto
 265 in peius voltu proponi cereus usquam
 nec prave factis decorari versibus opto,
 ne rubeam pingui donatus munere et una
 cum scriptore meo capsula porrectus operta
 deferar in vicum vendentem tus et odores
 270 et piper et quidquid chartis amicitur ineptis.

 II.

Flore, bono claroque fidelis amice Neroni,
 siquis forte velit puerum tibi vendere natum
 Tibure vel Gabiis et tecum sic agat 'hic et
 candidus et talos a vertice pulcher ad imos
 5 fiet eritque tuos nummorum milibus octo,
 verna ministeriis ad nutus aptus erilis,
 litterulis Graecis imbutus, idoneus arti
 cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda;
 quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
 10 multa fidem promissa levant, ubi plenius aequo
 laudat venalis qui volt extrudere merces:
 res urget me nulla: meo sum pauper in aere.

nemo hoc mangonum faceret tibi; non temere a me
 quivis ferret idem. semel hic cessavit et, ut fit,
 in scalis latuit metuens pendentis habenae' 15
 des nummos, excepta nihil te si fuga laedat:
 ille ferat pretium poenae securus, opinor.
 prudens emisti vitiosum, dicta tibi est lex:
 insequeris tamen hunc et lite moraris iniqua? —
 dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi 20
 talibus officiis prope mancum, ne mea saevos
 iurgares ad te quod epistula nulla rediret.
 quid tum profeci, mecum facientia iura
 si tamen attemptas? quereris super hoc etiam, quod
 exspectata tibi non mittam carmina mendax. 25
 Luculli miles collecta viatica multis
 aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 perdidit: post hoc vehemens lupus et sibi et hosti
 iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
 praesidium regale loco deiecit, ut aiunt, 30
 summe munito et multarum divite rerum.
 clarus ob id factum donis ornatur honestis,
 accipit et bis dena super sestertia nummum.
 forte sub hoc tempus castellum evertere praetor
 nescio quod cupiens hortari coepit eundem 35
 verbis, quae timido quoque possent addere mentem:
 'i bone, quo virtus tua te vocat, i pede fausto,
 grandia laturus meritorum praemia. quid stas?'
 post haec ille catus, quantumvis rusticus, 'ibit,
 ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit' inquit. 40
 Romae nutriri mihi contigit atque doceri,
 iratus Grais quantum nocuisset Achilles.
 adiecere bonae paulo plus artis Athenae,
 scilicet ut vellem curvo dignoscere rectum
 atque inter silvas Academi quaerere verum. 45
 dura sed emovere loco me tempora grato
 civilisque rudem belli tulit aestus in arma
 Caesaris Augusti non responsura lacertis.
 unde simul primum me dimisere Philippi

50 decisis humilem pennis inopemque paterni
 et laris et fundi, paupertas inpulit audax
 ut versus facerem. sed quod non desit habentem
 quae poterunt umquam satis expurgare cicutae,
 ni melius dormire putem quam scribere versus?
 55 singula de nobis anni praedantur euntes:
 eripuerunt iocos, venerem, convivia, ludum;
 tendunt extorquere poemata: quid faciam vis?
 denique non omnes eadem mirantur amantque.
 carmine tu gaudes, hic delectatur iambis,
 60 ille Bioneis sermonibus et sale nigro.
 tres mihi convivae prope dissentire videntur
 poscentes vario multum diversa palato.
 quid dem? quid non dem? renuis quod tu, iubet alter;
 quod petis, id sane est invisum acidumque duobus.
 65 praeter cetera me Romaene poemata censes
 scribere posse inter tot curas totque labores?
 hic sponsum vocat, hic auditum scripta relictis
 omnibus officiis; cubat hic in colle Quirini,
 hic extremo in Aventino, visendus uterque;
 70 intervalla vides humane commoda. 'verum
 purae sunt plateae, nihil ut meditantibus obstet'.
 festinat calidus mulis gerulisque redemptor,
 torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum,
 tristia robustis luctantur funera plaustris,
 75 hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus:
 i nunc et versus tecum meditare canoros.
 scriptorum chorus omnis amat nemus et fugit Urbem,
 rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra:
 tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
 80 vis canere et contacta sequi vestigia vatium?
 ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas
 et studiis annos septem dedit insenuitque
 libris et curis, statua taciturnus exit
 plerumque et risu populum quatit: hic ego rerum
 85 fluctibus in mediis et tempestatibus Urbis
 verba lyrae motura sonum conectere digner?

frater erat Romae consulti rhetor, ut alter
 alterius sermone meros audiret honores,
 Gracchus ut hic illi, foret huic ut Mucius ille.
 qui minus argutos vexat furor iste poetas? 90
 carmina conpono, hic elegos: mirabile visu
 caelatumque novem Musis opus. adspice primum,
 quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 spectemus vacuum Romanis vatibus aedem;
 mox etiam, si forte vacas, sequere et procul audi, 95
 quid ferat et quare sibi nectat uterque coronam.
 caedimur et totidem plagis consumimus hostem
 lento Samnites ad lumina prima duello.
 discedo Alcaeus puncto illius; ille meo quis?
 quis nisi Callimachus? si plus adposcere visus, 100
 fit Mimnermus et optivo cognomine crescit.
 multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
 cum scribo et supplex populi suffragia capto;
 idem finitis studiis et mente recepta
 obturem patulas inpune legentibus auris. 105
 ridentur mala qui componunt carmina; verum
 gaudent scribentes et se venerantur et ultro,
 si taceas, laudant quidquid scripsere beati.
 at qui legitimum cupiet fecisse poema,
 cum tabulis animum censoris sumet honesti. 110
 audebit, quaecumque parum splendoris habebunt
 et sine pondere erunt et honore indigna ferentur,
 verba movere loco, quamvis invita recedant
 et versentur adhuc intra penetralia Vestae;
 obscurata diu populo bonus eruet atque 115
 proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
 quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis
 nunc situs informis premit et deserta vetustas;
 adsciscet nova, quae genitor produxerit usus.
 vemens et liquidus puroque simillimus amni 120
 fundet opes Latiumque beabit divite lingua:
 luxuriantia conpescet, nimis aspera sano
 levabit cultu, virtute carentia tollet:

ludentis speciem dabit et torquebitur, ut qui
 135 nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
 praetulerim scriptor delirus inersque videri,
 dum mea delectent mala me vel denique fallant,
 quam sapere et ringi? fuit haud ignobilis Argis,
 qui se credebat miros audire tragoedos
 150 in vacuo laetus sessor plausorque theatro,
 cetera qui vitae servaret munia recto
 more, bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 comis in uxorem, posset qui ignoscere servis
 et signo laeso non insanire lagoenae,
 135 posset qui rupem et puteum vitare patentem.
 hic ubi cognatorum opibus curisque refectus
 expulit elleboro morbum bilemque meraco
 et redit ad sese, 'pol, me occidistis, amici,
 non servastis' ait, 'cui sic extorta voluptas
 140 et demptus per vim mentis gratissimus error.'
 nimirum sapere est abiectis utile nugis
 et tempestivom pueris concedere ludum
 ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 sed verae numerosque modosque ediscere vitae.
 145 quocirca mecum loquor haec tacitusque recordor:
 si tibi nulla sitim finiret copia lymphae,
 narrares medicis: quod quanto plura parasti,
 tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 si volnus tibi monstrata radice vel herba
 150 non fieret levius, fugeres radice vel herba
 proficiente nihil curarier: audieras, cui
 rem di donarent, illi decedere pravam
 stultitiam; et, cum sis nihilo sapientior ex quo
 plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
 155 at si divitiae prudentem reddere possent,
 si cupidum timidumque minus te: nempe ruberes,
 viveret in terris te siquis avarior uno.
 si proprium est, quod quis libra mercatus et aere est,
 quaedam, si credis consultis, mancipat usus:
 160 qui te pascit ager tuos est, et vilicus Orbi,

cum segetes occat tibi mox frumenta daturus,
 te dominum sentit. das nummos, accipis uvam,
 pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
 paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
 aut etiam supra nummorum milibus emptum. 165
 quid refert, vivas numerato nuper an olim?
 emptor Aricini quondam Veientis et arvi
 emptum cenat holus, quamvis aliter putat: emptis
 sub noctem gelidam lignis calefactat aenum;
 sed vocat usque suam qua populus adsita certis 170
 limitibus vicina refugit iurgia; tamquam
 sit proprium quicquam, puncto quod mobilis horae
 nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprema
 permutet dominos et cedat in altera iura.
 si<c> quia perpetuos nulli datur usus et heres 175
 heredem alterius velut unda supervenit undam,
 quid vici prosunt aut horrea? quidve Calabris
 saltibus adiecti Lucani, si metit Orcus
 grandia cum parvis, non exorabilis auro?
 gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas, 180
 argentum, vestis Gaetulo murice tinctas
 sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
 cur alter fratrum cessare et ludere et ungui
 praeferat Herodis palmetis pinguibus, alter
 dives et inportunus ad umbram lucis ab ortu 185
 silvestrem flammis et ferro mitiget agrum,
 scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 naturae deus humanae, mortalis in unum
 quodque caput, voltu mutabilis, albus et ater.
 utar et ex modico, quantum res poscet, acervo 190
 tollam nec metuam, quid de me iudicet heres,
 quod non plura datis invenerit; et tamen idem
 scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti
 discrepet et quantum discordet parcus avaro.
 distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumptum 195
 invitus facias neque plura parare labores
 ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,

exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 pauperies inmundi domus procul absit: ego utrum
 200 nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.
 non agimur tumidis velis aquilone secundo:
 non tamen adversis aetatem ducimus austris,
 viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re
 extremi primorum, extremis usque priores.
 205 non es avarus: abi. quid? cetera iam simul isto
 cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
 ambitione? caret mortis formidine et ira?
 somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 nocturnos lemures portentaque Thessala rides?
 210 natalis grate numeras? ignoscis amicis?
 lenior et melior fis accedente senecta?
 quid te exempta iuvat spinis de pluribus una?
 vivere si recte nescis, decede peritis.
 lusisti satis, edisti satis atque bibisti:
 215 tempus abire tibi est, ne potum largius aequo
 rideat et pulset lasciva decentius aetas.

DE ARTE POETICA.

Humano capiti cervicem pictor equinam
 iungere si velit et varias inducere plumas,
 undique collatis membris ut turpiter atrum
 desinat in piscem mulier formosa superne:
 5 spectatum admissi risum teneatis, amici?
 credite Pisones, isti tabulae fore librum
 persimilem, cuius, velut aegri somnia, vanae
 fingentur species, ut nec pes nec caput uni
 reddatur formae. 'pictoribus atque poetis
 10 quidlibet audendi semper fuit aequa potestas.'
 scimus, et hanc veniam petimusque damusque vicissim;
 sed non ut placidis coeant inimitia, non ut
 serpentes avibus gementur, tigribus agni.

inceptis gravibus plerumque et magna professis
 purpureus, late qui splendeat, unus et alter 15
 adsuitur pannus, cum lucus et ara Dianae
 et properantis aquae per amoenos ambitus agros
 aut flumen Rhenum aut pluvius describitur arcus;
 sed nunc non erat his locus. et fortasse cupressum
 scis simulare: quid hoc, si fractis enatat exspes 20
 navibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
 institui: currente rota cur urceus exit?
 denique sit quod vis, simplex dumtaxat et unum.
 maxima pars vatium, pater et iuvenes patre digni,
 decipimur specie recti. brevis esse laboro, 25
 obscurus fio; sectantem levia nervi
 deficient animique; professus grandia turget;
 serpit humi tutus nimium timidusque procellae:
 qui variare cupit rem prodigialiter unam,
 delphinum silvis adpingit, fluctibus aprum. 30
 in vitium ducit culpae fuga, si caret arte.
 Aemilium circa ludum faber imus et unguis
 exprimet et mollis imitabitur aere capillos,
 infelix operis summa, quia ponere totum
 nesciet: hunc ego me, siquid componere curem, 35
 non magis esse velim quam naso vivere pravo
 spectandum nigris oculis nigroque capillo.
 sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
 viribus et versate diu, quid ferre recusent,
 quid valeant umeri. cui lecta potenter erit res, 40
 nec facundia deseret hunc nec lucidus ordo.
 ordinis haec virtus erit et venus, aut ego fallor,
 ut iam nunc dicat iam nunc debentia dici,
 pleraque differat et praesens in tempus omittat. 44
 in verbis etiam tenuis cautusque serendis 46
 hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor. 45
 dixeris egregie, notum si callida verbum 47
 reddiderit iunctura novom. si forte necesse est
 indicium monstrare recentibus abdita rerum: et
 fingere cinctus non exaudita Cethegis 50

continget dabiturque licentia sumpta pudenter,
 et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
 Graeco fonte cadent parce detorta. quid autem
 Caecilio Plautoque dabit Romanus ademptum
 55 Vergilio Varioque? ego cur, adquirere pauca
 si possum, invideor, cum lingua Catonis et Enni
 sermonem patrium ditaverit et nova rerum
 nomina protulerit? licuit semperque licebit
 signatum praesente nota producere nomen.
 60 ut silvae foliis pronos mutantur in annos,
 prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas,
 et iuvenum ritu florent modo nata vigentque.
 debemur morti nos nostraque: sive receptus
 terra Neptunus classis Aquilonibus arcet,
 65 regis opus, sterilisve diu palus aptaque remis
 vicinas urbes alit et grave sentit aratrum,
 seu cursum mutavit iniquom frugibus amnis,
 doctus iter melius: mortalia facta peribunt,
 nedum sermonum stet honos et gratia vivax.
 70 multa renascentur quae iam cedere cadentque
 quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
 quem penes arbitrium est et ius et norma loquendi.
 res gestae regumque ducumque et tristia bella
 quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
 75 versibus inpariter iunctis querimonia primum,
 post etiam inclusa est voti sententia compos;
 quis tamen exiguos elegos emisit auctor,
 grammatici certant et adhuc sub iudice lis est.
 Archilochum proprio rabies armavit iambo:
 80 hunc socci cepere pedem grandesque cothurni,
 alternis aptum sermonibus et popularis
 vincentem strepitus et natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus divos puerosque deorum
 et pugilem victorem et equom certamine primum
 85 et iuvenum curas et libera vina referre.
 discriptas servare vices operumque colores
 cur ego si nequeo ignoroque, poeta salutor?

cur nescire pudens prave quam discere malo?
 versibus exponi tragicis res comica non volt;
 indignatur item privatis ac prope socco 90
 dignis carminibus narrari cenâ Thyestae:
 singula quaeque locum teneant sortita decenter.
 interdum tamen et vocem comoedia tollit
 iratusque Chremes tumido delitigat ore;
 et tragicus plerumque dolet sermone pedestri 95
 Telephus et Peleus, cum pauper et exsul uterque
 proicit ampullas et sesquipedalia verba,
 si curat cor spectantis tetigisse querella.
 non satis est pulchra esse poemata; dulcia sunt
 et quocumque volent animum auditoris agunto. 100
 ut ridentibus adrident, ita flentibus adflent
 humani voltus. si vis me flere, dolendum est
 primum ipsi tibi: tum tua me infortunia laedent,
 Telephe vel Peleu; male si mandata loqueris,
 aut dormitabo aut ridebo. tristia maestum 105
 voltum verba decent, iratum plena minarum,
 ludentem lasciva, severum seria dictu.
 format enim natura prius nos intus ad omnem
 fortunarum habitum: iuvat aut impellit ad iram
 aut ad humum maerore gravi deducit et angit; 110
 post effert animi motus interprete lingua.
 si dicentis erunt fortunis absona dicta,
 Romani tollent equites peditesque cachinnum.
 intererit multum, divosne loquatur an heros,
 matusne senex an adhuc florente iuventa 115
 fervidus, et matrona potens an sedula nutrix,
 mercatorne vagus cultorne virentis agelli,
 Colchus an Assyrius, Thebis nutritus an Argis.
 aut famam sequere aut sibi convenientia finge,
 scriptor. honoratum si forte reponis Achillem, 120
 impiger iracundus, inexorabilis acer,
 iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
 sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
 perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.

- 125 siquid inexpertum scaenae committis et audes
 personam formare novam, servetur ad imum
 qualis ab incepto processerit et sibi constet.
 difficile est proprie communia dicere; tuque
 rectius Iliacum carmen deducis in actus
- 130 quam si proferres ignota indictaque primus.
 publica materies privati iuris erit, si
 non circa vilem patulumque moraberis orbem
 nec verbo verbum curabis reddere fidus
 interpretes nec desilies imitator in artum,
- 135 unde pedem proferre pudor vetet aut operis lex,
 nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim:
 'fortunam Priami cantabo et nobile bellum'.
 quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
 parturient montes, nascetur ridiculus mus.
- 140 quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
 'dic mihi, Musa, virum, captae post tempora Troiae
 qui mores hominum multorum vidit et urbes.'
 non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
- 145 Antiphaten Scyllamque et cum Cyclope Charybdin,
 nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri
 nec gemino bellum Troianum orditur ab ovo;
 semper ad eventum festinat et in medias res
 non secus ac notas auditorem rapit et quae
- 150 desperat tractata nitescere posse, relinquit
 atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
 primo ne medium, medio ne discrepet imum.
 tu, quid ego et populus mecum desideret, audi.
 si plosoris eges aulaea manentis et usque
- 155 sessuri, donec cantor 'vos plaudite' dicat:
 aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores,
 mobilibusque decor naturis dandus et annis.
 reddere qui voces iam scit puer et pede certo
 signat humum, gestit paribus concludere et iram
- 160 colligit ac ponit temere et mutatur in horas.
 inerbis iuvenis, tandem custode remoto,

gaudet equis canibusque et aprici gramine Campi,
 cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 utilium tardus provisor, prodigus aeris,
 sublimis cupidusque et amata relinquere pernix. 165
 conversis studiis aetas animusque virilis
 quaerit opes et amicitias, inservit honori,
 commisisse cavet quod mox mutare laboret.
 multa senem circumveniunt incommoda, vel quod
 quaerit et inventis miser abstinet ac timet uti, 170
 vel quod res omnis timide gelideque ministrat,
 dilator, spe longus, iners avidusque futuri,
 difficilis, querulus, laudator temporis acti
 se puero, castigator censorque minorum.
 multa ferunt anni venientes commoda secum, 175
 multa recedentes adimunt: ne forte seniles
 mandentur iuveni partes pueroque viriles:
 semper in adiunctis aevoque morabitur aptis.
 aut agitur res in scaenis aut acta refertur.
 segnius irritant animos demissa per aurem 180
 quam quae sunt oculis subiecta fidelibus et quae
 ipse sibi tradit spectator; non tamen intus
 digna geri promes in scaenam multaue tolles
 ex oculis, quae mox narret facundia praesens:
 ne pueros coram populo Medea trucidet 185
 aut humana palam coquat exta nefarius Atreus
 aut in avem Procne vertatur, Cadmus in anguem.
 quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 neve minor neu sit quinto productior actu
 fabula, quae posci volt et spectanda reponi; 190
 nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus
 inciderit; nec quarta loqui persona laboret.
 actoris partes chorus officiumque virile
 defendat, neu quid medios intercinat actus
 quod non proposito conducat et haereat apte. 195
 ille bonis faveatque et consilietur amice
 et regat iratos et amet pacare timentis;
 ille dapes laudet mensae brevis, ille salubrem

- iustitiam legesque et apertis otia portis;
 200 ille tegat conmissa deosque precetur et oret,
 ut redeat miseris, abeat Fortuna superbis.
 tibia non, ut nunc, orichalco vincta tubaeque
 aemula, sed tenuis simplexque foramine pauco
 adspirare et adesse choris erat utilis atque
 205 nondum spissa nimis complere sedilia flatu;
 quo sane populus numerabilis, utpote parvos,
 et frugi castusque verecundusque coibat.
 postquam coepit agros extendere victor et urbis
 latior amplecti murus vinoque diurno
 210 placari Genius festis inpune diebus,
 accessit numerisque modisque licentia maior.
 indoctus quid enim saperet liberque laborum
 rusticus urbano confusus, turpis honesto?
 sic priscae motumque et luxuriam addidit arti
 215 tibicen traxitque vagus per pulpita vestem;
 sic etiam fidibus voces crevere severis
 et tulit eloquium insolitum facundia praeceptis
 utiliumque sagax rerum et divina futuri
 sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 220 carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
 mox etiam agrestis Satyros nudavit et asper
 incolumi gravitate iocum temptavit eo quod
 illecebris erat et grata novitate morandus
 spectator functusque sacris et potus et exlex.
 225 verum ita risores, ita commendare dicacis
 conveniet Satyros, ita vertere seria ludo,
 ne, quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
 regali conspectus in auro nuper et ostro,
 migret in obscuras humili sermone tabernas
 230 aut, dum vitat humum, nubis et inania captet.
 effutire levis indigna tragoedia versus,
 ut festis matrona moveri iussa diebus,
 intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
 non ego inornata et dominantia nomina solum
 235 verbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo

nec sic enitar tragico differre colori,
 ut nihil intersit, Davosne loquatur et audax
 Pythias, emuncto lucrata Simone talentum,
 an custos famulusque dei Silenus alumni.
 ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quivis 240
 speret idem, sudet multum frustraue laboret
 ausus idem: tantum series iuncturaque pollet,
 tantum de medio sumptis accedit honoris.
 silvis deducti caveant me iudice Fauni,
 ne velut innati triviis ac paene forenses 245
 aut nimium teneris iuvenentur versibus umquam
 aut immunda crepent ignominiosaque dicta,
 offenduntur enim, quibus est equos et pater et res
 nec, siquid fricti ciceris probat et nucis emptor,
 aequis accipiunt animis donantve corona. 250
 syllaba longa brevi subiecta vocatur iambus,
 pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
 nomen iambeis, cum senos redderet ictus
 primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
 tardior ut paullo graviorque veniret ad auris, 255
 spondeos stabilis in iura paterna recepit
 commodus et patiens, non ut de sede secunda
 cederet aut quarta socialiter. hic et in Acci
 nobilibus trimetris adparet rarus et Enni
 in scaenam missos cum magno pondere versus 260
 aut operae celeris nimium curaue carentis
 aut ignoratae premit artis crimine turpi.
 non quivis videt inmodulata poemata iudex
 et data Romanis venia est indigna poetis.
 idcircone vager scribamque licenter? an omnis 265
 visuros peccata putem mea, tutus et intra
 spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
 non laudem merui. vos exemplaria Graeca
 nocturna versate manu, versate diurna.
 at vestri proavi Plautinos et numeros et 270
 laudavere sales, nimium patienter utrumque,
 ne dicam stulte, mirati, si modo ego et vos

- scimus inurbanum lepidò seponere dicto
 legitimumque sonum digitis callemus et aure.
 275 ignotum tragicæ genus invenisse Camenæ
 dicitur et plaustris vexisse poemata Thespis,
 quæ canerent agerentque peruncti faecibus ora.
 post hunc personæ pallæque repertor honestæ
 Aeschylus et modicis instravit pulpita tignis
 280 et docuit magnumque loqui nitique cothurno.
 successit vetus his comoedia, non sine multa
 laude; sed in vitium libertas excidit et vim
 dignam lege regi: lex est accepta chorusque
 turpiter obticuit sublato iure nocendi.
 285 nil intemptatum nostri liquere poetæ
 nec minimum meruere decus vestigia Graeca
 ausi deserere et celebrare domestica facta
 vel qui praetextas vel qui docuere togatas.
 nec virtute foret clarisve potentius armis
 290 quam lingua Latium, si non offenderet unum
 quemque poetarum limae labor et mora. vos, o
 Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
 multa dies et multa litura coercuit atque
 praesectum decies non castigavit ad unguem.
 295 ingenium misera quia fortunatius arte
 credit et excludit sanos Helicone poetas
 Democritus, bona pars non unguis ponere curat,
 non barbam, secreta petit loca, balnea vitat.
 nanciscetur enim pretium nomenque poetæ,
 300 si tribus Anticyris caput insanabile numquam
 tonsori Licino commiserit. o ego laevos,
 qui purgor bilem sub verni temporis horam.
 non alius faceret meliora poemata: verum
 nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
 305 reddere quæ ferrum valet exsors ipsa secandi;
 munus et officium, nil scribens ipse, docebo:
 unde parentur opes, quid alat formetque poetam,
 quid deceat, quid non, quo virtus, quo ferat error.

scribendi recte sapere est et principium et fons.
 rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae 310
 verbaque provisam rem non invita sequentur.
 qui didicit, patriae quid debeat et quid amicis,
 quo sit amore parens; quo frater amandus et hospes,
 quod sit conscripti, quod iudicis officium, quae
 partes in bellum missi ducis: ille profecto 315
 reddere personae scit convenientia cuique.
 respicere exemplar vitae morumque iubebo
 doctum imitatorem et vivas hinc ducere voces.
 interdum speciosa locis morataque recte
 fabula nullius veneris, sine pondere et arte, 320
 valdius oblectat populum meliusque moratur
 quam versus inopes rerum nugaeque canorae.
 Grais ingenium, Grais dedit ore rotundo
 Musa loqui, praeter laudem nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus assem 325
 discunt in partis centum diducere. 'dicat
 filius Albini: si de quincunce remota est
 uncia, quid superat? poteras dixisse'. 'triens.' 'eu!
 rem poteris servare tuam. redit uncia, quid fit?'
 'semis.' an, haec animos aerugo et cura peculi 330
 cum semel imbuerit, speremus carmina fingi
 posse linenda cedro et levi servanda cupresso?
 aut prodesse volunt aut delectare poetae
 aut simul et iucunda et idonea dicere vitae.
 quidquid praecipies, esto brevis, ut cito dicta 335
 percipiant animi dociles teneantque fideles;
 omne supervacuom pleno de pectore manat.
 ficta voluptatis causa sint proxima veris,
 ne quodcumque velit poscat sibi fabula credi
 neu pransae Lamiae vivom puerum extrahat alvo. 340
 centuriae seniorum agitant expertia frugis,
 celsi praetereunt austera poemata Ramnes.
 omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci
 lectorem delectando pariterque monendo.
 hic meret aera liber Sosiis, hic et mare transit 345

- et longum noto scriptori prorogat aevom.
 sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
 nam neque chorda sonum reddit quem volt manus et mens.
 poscentique gravem persaepe remittit acutum
 350 nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.
 verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
 offendar maculis, quas aut incuria fudit
 aut humana parum cavit natura. quid ergo est?
 ut scriptor si peccat idem librarius usque,
 355 quamvis est monitus, venia caret et citharoedus
 ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 sic mihi, qui multum cessat, fit Choerilus ille,
 quem bis terve bonum cum risu miror; et idem
 indignor, quandoque bonus dormitat Homerus,
 360 verum operi longo fas est obrepere somnum.
 ut pictura poesis: erit quae, si propius stes,
 te capiat magis, et quaedam, si longius abstes.
 haec amat obscurum; volet haec sub luce videri,
 iudicis argutum quae non formidat acumen;
 365 haec placuit semel, haec deciens repetita placebit.
 o maior iuvenum, quamvis et voce paterna
 fingeris ad rectum et per te sapis, hoc tibi dictum
 tolle memor, certis medium et tolerabile rebus
 recte concedi. consultus iuris et actor
 370 causarum mediocris abest virtute diserti
 Messallae nec scit quantum Cascellius Aulus,
 sed tamen in pretio est: mediocribus esse poetis
 non homines, non di, non concessere columnae.
 ut gratas inter mensas symphonia discors
 375 et crassum unguentum et Sardo cum melle papaver
 offendunt, poterat duci quia cena sine istis:
 sic animis natum inventumque poema iuvandis,
 si paulum summo decessit, vergit ad imum.
 ludere qui nescit, campestribus abstinet armis
 380 indoctusque pilae discive trochive quiescit,
 ne spissae risum tollant inpune coronae:
 qui nescit, versus tamen audet fingere. quidni?

liber et ingenuos, praesertim census equestrem
 summam nummorum vitioque remotus ab omni.
 tu nihil invita dices faciesve Minerva: 385
 id tibi iudicium est, ea mens. siquid tamen olim
 scripseris, in Maeci descendat iudicis auris
 et patris et nostras nonumque prematur in annum
 membranis intus positis; delere licebit,
 quod non edideris; nescit vox missa reverti. 390 7
 silvestris homines sacer interpresque deorum
 caedibus et victu foedo deterruit Orpheus,
 dictus ob hoc lenire tigres rabidosque leones;
 dictus et Amphion, Thebanæ conditor urbis,
 saxa movere sono testudinis et prece blanda 395
 ducere, quo vellet. fuit haec sapientia quondam
 publica privatis secernere, sacra profanis,
 concubitu prohibere vago, dare iura maritis,
 oppida moliri, leges incidere ligno.
 sic honor et nomen divinis vatibus atque 400
 carminibus venit. post hos insignis Homerus
 Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
 versibus exacuit; dictae per carmina sortes
 et vitae monstrata via est et gratia regum
 Pieriis temptata modis ludusque repertus 405
 et longorum operum finis: ne forte pudori
 sit tibi Musa lyrae sollers et cantor Apollo.
 natura fieret laudabile carmen an arte,
 quaesitum est: ego nec studium sine divite vena
 nec rude quid prosit video ingenium: alterius sic 410
 altera poscit opem res et coniurat amice.
 qui studet optatam cursu contingere metam,
 multa tulit fecitque puer, sudavit et alsit,
 abstinuit venere et vino; qui P_hthia cantat
 tibicen, didicit prius extimuitque magistrum. 415
 nunc satis est dixisse 'ego mira poemata pango;
 occupet extremum scabies; mihi turpe relinqui est
 et quod non didici sane nescire fateri.'
 ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas,

- 420 adsentatores iubet ad lucrum ire poeta
 'dives agris, dives positus in faenore nummis.'
 si vero est, unctum qui recte ponere possit
 et spondere levi pro paupere et eripere artis
 litibus implicitum, mirabor, si sciet inter-
 425 noscere mendacem verumque beatus amicum.
 tu seu donaris seu quid donare voles cui,
 nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 laetitiae; clamabit enim 'pulchre, bene, recte,'
 pallescet super his, etiam stillabit amicis
 430 ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
 ut qui conducti plorant in funere dicunt
 et faciunt prope plura dolentibus ex animo, sic
 derisor vero plus laudatore movetur.
 reges dicuntur multis urgere culillis
 435 et torquere mero, quem perspexisse laborant
 an sit amicitia dignus; si carmina condes,
 numquam te fallent animi sub volpe latentes.
 Quintilio siquid recitares, 'corrige, sodes,
 hoc' aiebat 'et hoc.' melius te posse negares
 440 bis terque expertum frustra: delere iubebat
 et male tornatos incudi reddere versus.
 si defendere delictum quam vertere mallet,
 nullum ultra verbum aut operam insumebat inanem,
 quin sine rivali teque et tua solus amares.
 445 vir bonus et prudens versus reprendet inertis,
 culpabit duos, incomptis adlinet atrum
 transverso calamo signum, ambitiosa recidet
 ornamenta, parum claris lucem dare coget,
 arguet ambigue dictum, mutanda notabit,
 450 fiet Aristarchus nec dicet 'cur ego amicum
 offendam in nugis?' hae nugae seria ducent
 in mala derisum semel exceptumque sinistre.
 ut mala quem scabies aut morbus regius urget
 aut fanaticus error et iracunda Diana,
 455 vesanum tetigisse timent fugiuntque poetam
 qui sapiunt; agitant pueri incautique sequuntur.

hic, dum sublimis versus ructatur et errat,
 si veluti merulis intentus decidit auceps
 in puteum foveamve, licet 'succurrite' longum
 clamet 'io cives,' non sit qui tollere curet. 460
 si curet quis opem ferre et demittere funem:
 'qui scis, an prudens huc se deiecerit atque
 servari nolit?' dicam Siculique poetae
 narrabo interitum. 'deus immortalis haberi
 dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam 465
 insiluit. sit ius liceatque perire poetis:
 invitum qui servat, idem facit occidenti.
 nec semel hoc fecit, nec si retractus erit, iam
 fiet homo et ponet famosae mortis amorem.
 nec satis adparet, cur versus factitet; utrum 470
 minxerit in patrios cineres an triste bidental
 moverit incestus: certe furit ac velut ursus,
 obiectos caveae valuit si frangere clatros,
 indoctum doctumque fugat recitator acerbus;
 quem vero arripuit, tenet occiditque legendo, 475
 non missura cutem nisi plena cruoris hirudo'

ANNALES CARMINVM

<i>anni</i>	<i>carmina facta</i>	<i>libri editi</i>
714 : 40	<i>epod.</i> 16	
715 : 39	” 7	
717 : 37	” <i>serm.</i> 1, 5	
<i>fere</i> 719 : 35		<i>serm.</i> 1
723 : 31	<i>epod.</i> 1	
	” 9	
	” <i>serm.</i> 2, 6	
724 · 30	” 2, 5	<i>serm.</i> 2
	<i>carm.</i> 1, 37	<i>epodon liber</i>
	” 1, 20	
	” 1, 26	
	” 2, 13	
725 : 29	” 3, 8	
726 : 28	” 1, 31	
727 · 27	” 1, 2	
	” 3, 3	
	” 3, 5	
728 : 26	” 1, 35	
729 : 25	” 1, 29	
	” 2, 4	
730 : 24	” 1, 21	
	” 1, 24	
	” 3, 14	
731 : 23	” 1, 1	<i>carm.</i> 1—3
	” 2, 20	
	” 3, 30	
	<i>epist.</i> 1, 13	
733 : 21	” 1, 3	
	” 1, 15	
734 : 20	” 1, 12	<i>epist.</i> 1
	” 1, 20	
	” 1, 1	
736 : 18	” 2, 2	
737 : 17	<i>carm.</i> 4, 6	
	” <i>saec.</i>	
	” 4, 3	
<i>fere</i> 738 : 16		<i>ars poet.</i>
740 : 14	” 4, 2	
	” 4, 4	
	” 4, 5	
	” 4, 14	
	<i>epist.</i> 2, 1	<i>epist.</i> 2
<i>ante</i> 746 : 8		<i>carm.</i> 4

INITIA CARMINVM

Aeli vetusto . . .	<i>carm.</i> 3, 17	Exegi monumen-	
Aequam memento . . .	„ 2, 3	tum	<i>carm.</i> 3, 30
Albi, ne doleas . . .	„ 1, 33	Extremum Tanain . . .	„ 3, 10
Albi nostrorum ser-		Faune Nympharum . . .	„ 3, 18
monum	<i>epist.</i> 1, 4	Festo quid potius	
Altera iam teritur . . .	<i>epod.</i> 16	die	„ 3, 28
Ambubaiarum col-		Flore bono claroque	<i>epist.</i> 2, 2
legia	<i>serm.</i> 1, 2	Fructibus Agrippae . . .	„ 1, 12
Angustam amice . . .	<i>carm.</i> 3, 2	Herculis ritu modo	<i>carm.</i> 3, 14
At o deorum	<i>epod.</i> 5	Hoc erat in votis . . .	<i>serm.</i> 2, 6
Audivere, Lyce . . .	<i>carm.</i> 4, 13	Hoc quoque Teresia . . .	„ 2, 5
Bacchum in remotis	„ 2, 19	Horrida tempestas	<i>epod.</i> 13
Beatus ille, qui		Humano capiti . . .	<i>ars poet.</i>
procul	<i>epod.</i> 2	Iamdudum ausulto	<i>serm.</i> 2, 7
Caelo supinas . . .	<i>carm.</i> 3, 23	Iam iam efficaci . . .	<i>epod.</i> 17
Caelo tonantem . . .	„ 3, 5	Iam pauca aratro . . .	<i>carm.</i> 2, 15
Celso gaudere . . .	<i>epist.</i> 1, 8	Iam satis terris . . .	„ 1, 2
Cum tot sustineas . . .	„ 2, 1	Iam veris comites . . .	„ 4, 12
Cum tu, Lydia, Te-		Ibam forte via sacra	<i>serm.</i> 1, 9
lephi	<i>carm.</i> 1, 13	Ibis Liburnis inter	
Cur me querellis . . .	„ 2, 17	alta	<i>epod.</i> 1
Delicta maiorum . . .	„ 3, 6	Icei, beatis nunc	
Descende caelo . . .	„ 3, 4	Arabum	<i>carm.</i> 1, 29
Dianam tenerae di-		Ille et nefasto . . .	„ 2, 13
cite	„ 1, 21	Inclusam Danaen . . .	„ 3, 16
Diffugere nives . . .	„ 4, 7	Inpios parrae reci-	
Dive, quem proles		nentis	„ 3, 27
Niobea	„ 4, 6	Intactis opulentior . . .	„ 3, 24
Divis orte bonis . . .	„ 4, 5	Integer vitae	„ 1, 22
Donarem pateras . . .	„ 4, 8	Intermissa, Venus,	
Donec gratus eram		diu	„ 4, 1
tibi	„ 3, 9	Iuli Flore, quibus . . .	<i>epist.</i> 1, 3
Egressum magna . . .	<i>serm.</i> 1, 5	Iustum et tenacem	<i>carm.</i> 3, 3
Eheu fugaces	<i>carm.</i> 2, 14	Laudabunt alii cla-	
Est mihi nonum . . .	„ 4, 11	ram Rhodon	„ 1, 7
Et ture et fidibus		Lupis et agnis . . .	<i>epod.</i> 4
iuvat	„ 1, 36	Lydia, dic, per	
Eupolis atque Cra-		omnes	<i>carm.</i> 1, 8
tinus	<i>serm.</i> 1, 4	Maecenas atavis . . .	„ 1, 1

Mala soluta navis	<i>epod.</i> 10	O nata mecum con-	
Martiis caelebs . . .	<i>carm.</i> 3, 8	sule Manlio . . .	<i>carm.</i> 3, 21
Mater saeva Cupi-		O navis, referent in	
dinum	" 1, 19	mare	" 1, 14
Mercuri, facunde		O saepe mecum . . .	" 2, 7
nepos	" 1, 10	O Venus, regina	
Mercuri, nam te		Cnidi	" 1, 30
docilis	" 3, 11	Odi profanum vol-	
Miserarum est ne-		gus	" 3, 1
que	" 3, 12	Otium divos rogat	" 2, 16
Mollis inertia cur.	<i>epod.</i> 14	Parcius iunctas . . .	" 1, 25
Montium custos . . .	<i>carm.</i> 3, 22	Parcus deorum cul-	
Motum ex Metello	" 2, 1	tor	" 1, 34
Musis amicus tri-		Parentis olim si-	
stititiam	" 1, 26	quis	<i>epod.</i> 3
Natis in usum lae-		Pastor cum traheret	<i>carm.</i> 1, 15
titiae	" 1, 27	Persicos odi, puer	" 1, 38
Ne forte credas . . .	" 4, 9	Petti, nihil me . . .	<i>epod.</i> 11
Nempe in composito	<i>serm.</i> 1, 10	Phoebe silvarum-	
Ne perconteris . . .	<i>epist.</i> 1, 16	que potens	<i>carm. saec.</i>
Ne sit ancillae . . .	<i>carm.</i> 2, 4	Phoebus volentem	<i>carm.</i> 4, 15
Nil admirari prope		Pindarum quisquis	" 4, 2
res	<i>epist.</i> 1, 6	Poscimur, si quid . .	" 1, 32
Nolis longa ferae . .	<i>carm.</i> 2, 12	Prima dicte mihi . .	<i>epist.</i> 1, 1
Nondum subacta		Prisco si credis . . .	" 1, 19
ferre	" 2, 5	Proscripti Regis	
Non ebur neque		Rupili	<i>serm.</i> 1, 7
aureum	" 2, 18	Quae cura patrum	<i>carm.</i> 4, 14
Non quia Maecenas	<i>serm.</i> 1, 6	Quae sit hiems Ve-	
Non semper imbres	<i>carm.</i> 2, 9	liae	<i>epist.</i> 1, 15
Non vides, quanto	" 3, 20	Quae virtus et	
Non usitata	" 2, 20	quanta	<i>serm.</i> 2, 2
Nox erat et caelo	<i>epod.</i> 15	Qualem ministrum	<i>carm.</i> 4, 4
Nullam, Vare, sacra		Quamvis Scaeva	
vite	<i>carm.</i> 1, 18	satis	<i>epist.</i> 1, 17
Nullus argento co-		Quando repostum . . .	<i>epod.</i> 9
lor	" 2, 2	Quantum distet . . .	<i>carm.</i> 3, 19
Nunc est bibendum	" 1, 37	Quem tu, Melpo-	
O crudelis adhuc . . .	" 4, 10	mene	" 4, 3
O diva, gratum		Quem virum aut	
quae regis	" 1, 35	heroa	" 1, 12
O fons Bandusiae . . .	" 3, 13	Quid bellicosus	
Olim truncus eram	<i>serm.</i> 1, 8	Cantaber	" 2, 11
O matre pulchra filia	<i>carm.</i> 1, 16	Quid dedicatum	
Omnibus hoc vi-		poscit	" 1, 31
tium est	<i>serm.</i> 1, 3	Quid fles, Asterie . .	" 3, 7

Quid inmerentes hospites	<i>epod. 6</i>	Solvitur acris hiems	<i>carm. 1, 4</i>
Quid tibi visa Chios	<i>epist. 1, 11</i>	Sunt quibus in sa- tura	<i>serm. 2, 1</i>
Quid tibi vis, mulier	<i>epod. 12</i>	Te maris et terrae	<i>carm. 1, 28</i>
Qui fit, Maecenas.	<i>serm. 1, 1</i>	Troiani belli scrip- torem	<i>epist. 1, 2</i>
Quinque dies tibi.	<i>epist. 4, 7</i>	Tu ne quaesieris .	<i>carm. 1, 11</i>
Quis desiderio sit pudor	<i>carm. 1, 24</i>	Tyrrhena regum .	<i>„ 3, 29</i>
Quis multa gracilis te, puer	<i>„ 1, 5</i>	Velox amoenum .	<i>„ 1, 17</i>
Quo me, Bacche .	<i>„ 3, 25</i>	Vertumnum lanum- que	<i>epist. 1, 20</i>
Quo, quo scelesti ruitis	<i>epod. 7</i>	Vides, ut alta .	<i>carm. 1, 9</i>
Rectius vives, Licini	<i>carm. 2, 10</i>	Vile potabis modi- cis	<i>„ 1, 20</i>
Rogare longo . .	<i>epod. 8</i>	Vilice silvarum .	<i>epist. 1, 14</i>
Scriberis Vario . .	<i>carm. 1, 6</i>	Vitas hinuleo me similis	<i>carm. 1, 23</i>
Septimi, Gades adi- ture mecum . .	<i>„ 2, 6</i>	Vixi puellis nuper	<i>„ 3, 26</i>
Septimius, Claudi.	<i>epist. 1, 9</i>	Vlla si iuris tibi .	<i>„ 2, 8</i>
Si bene te novi .	<i>„ 1, 18</i>	Vnde et quo Catius	<i>serm. 2, 4</i>
Sic te diva potens	<i>carm. 1, 3</i>	Urbis amatorem .	<i>epist. 1, 10</i>
Si potes Archiacis	<i>epist. 1, 5</i>	Vt Nasidieni . . .	<i>serm. 2, 8</i>
Si raro scribis . .	<i>serm. 2, 3</i>	Vt proficiscentem .	<i>epist. 1, 13</i>
		Vxor pauperis Ibyci	<i>carm. 3, 15</i>

INDEX NOMINVM

- inter silvas Academi *epist.* 2, 2, 45
- Accius *epist.* 2, 1, 56, *tragicus*
... Acci *sat.* 1, 10, 53, Acci...
trimetris ars 258
- celsae nidum Aceruntiae
carm. 3, 4, 14
- dives Achaemenes *carm.* 2,
12, 21
- Achaemeniumque costum
carm. 3, 1, 44, -io ... nardo
epod. 13, 8
- Achaicus ignis *carm.* 1, 15,
35, curru ... -co 4, 3, 5
- Acheronta *carm.* 1, 3, 36, -tä
3, 3, 16
- Achilles *carm.* 4, 6, 4 *epist.* 2,
2, 42, -ēi *carm.* 1, 15, 34 *epod.*
17, 14, -em *carm.* 2, 4, 4, 2,
16, 29 *serm.* 1, 7, 12 *ars* 120
(-en *F11*), ab -ē *serm.* 2, 3,
193; v. Nereius Pelides Thes-
salus Thetis
- Achivi *epist.* 1, 2, 14, -os *carm.*
3, 3, 27, -is *serm.* 2, 3, 194
epist. 2, 1, 33. *adi.* -is ...
flammis *carm.* 4, 6, 18
- Acrisium *carm.* 3, 16, 5
- Acroceraunia *carm.* 1, 3, 20
- Actia pugna i. *Actiaca epist.*
1, 18, 61
- genus Aeaci *carm.* 3, 19, 3,
-um 2, 13, 22. 4, 8, 25
- Aefulae *gen.* *carm.* 3, 29, 6
- Aegaeum mare *epist.* 1, 11, 16,
in patente ... -aeo *carm.* 2,
16, 2 -os tumultus 3, 29, 63
- Aeli *voc. carm.* 3, 17, 1. v. Lamia
- Aemilium circa ludum faber
ars 32
- Aeneas *carm.* 4, 7, 15 *carm.*
sacc. 42, -ae *gen. carm.* 4, 6,
23, -ā *abl. serm.* 2, 5, 63
- Sisyphus Aeolides *carm.* 2,
14, 20
- Aeoliae ... puellae *Sapphus*
carm. 4, 9, 12, -um *carmen*
3, 30, 13, -io *carmine* 4, 3,
12, -iis *fidibus* 2, 13, 24
- Aeschylus (-us a) *epist.* 2, 1,
163, -us (-nus $\text{\textcircled{II}}$) *ars* 279
- Aesopus *tragoedus epist.* 2, 1,
82, filius -i *serm.* 2, 3, 239
- Dacus et Aethiops i. *Aegyptius*
carm. 3, 6, 14
- Aetnen (-am Φ) *carm.* 3, 4, 76,
-am *ars* 465, in -ā *epod.* 17, 33
- Aetolis ... plagis *epist.* 1,
18, 46
- dirus ... Afer *Hannibal carm.*
4, 4, 42, Afra avis *epod.* 2, 53,
Afro murice *carm.* 2, 16, 35,
secernit European ab Afro 3,
3, 47, Afrā ... cochleā *serm.*
2, 4, 58, Afris *carm.* 2, 1, 26,
serpentibus Afris (atris $\text{\textcircled{II}}$)
serm. 2, 8, 95
- Afrani toga *epist.* 2, 1, 57
- Africa *serm.* 2, 3, 87, -ae *carm.*
3, 16, 31, -ā 2, 18, 5. 4, 8, 18
- Africanum Scipionem *epod.*
9, 25
- Africanus *ventus epod.* 16, 22,
-um *carm.* 1, 1, 15. 1, 3, 12.

- 3, 23, 5, -o 1, 14, 5 -is . . .
 procellis 3, 29, 57
- Agamemnona *carm.* 4, 9, 25
- Agave *serm.* 2, 3, 303
- Agrippa *M. Vipsanius serm.*
 2, 3, 185, porticus -ae *epist.*
 1, 6, 26, -ae 1, 12, 1. 26, -ă
voc. Carm. 1, 6, 5
- Agyiēu *Apollo Carm.* 4, 6, 28
- Aiax *Telamonius serm.* 2, 3,
 193. 201. 211, -cem *carm.* 2,
 4, 5 *serm.* 2, 3, 187
- Aiacis *Oilei epod.* 10, 14, -cem
carm. 1, 15, 19
- Albanum *vinum serm.* 2, 8,
 16, plenus -i cadus *carm.* 4,
 11, 2, -am . . . uvam *serm.* 2,
 4, 72, -o . . . in monte *epist.*
 2, 1, 27, -is . . . agris *epist.*
 1, 7, 10, -os . . . lacus *carm.*
 4, 1, 19, -as . . . secures *carm.*
saec. 54, -is in herbis *carm.*
 3, 23, 11 v. Albinus
- Celso . . . Albinovano *epist.* 1,
 8, 1
- filius Albini (-ani ①) *ars* 327
- Albi *Tibulle Carm.* 1, 33, 1
epist. 1, 4, 1 *Albius serm.* 1,
 4, 28, Albi . . . filius *serm.* 1,
 4, 109
- Albuci . . . venenum *serm.* 2,
 1, 48, -i senis 2, 2, 67
- domus Albunae *carm.* 1, 7, 12
- Alcaeus *epist.* 1, 19, 29. 2, 2,
 99, -i *carm.* 4, 9, 7, -e 2, 13,
 27. v. Lesbius
- Aldiden *carm.* 1, 12, 25; v.
 Hercules
- Alcinoi . . . iuventus *epist.* 1,
 2, 28
- Alcon *servus serm.* 2, 8, 15
- fortis Alexandri *epist.* 2, 1,
 241, -dro regi magno 2, 1, 232
- Alexandrea *carm.* 4, 14, 35
- Alfenus vafer . . . sutor *serm.*
 1, 3, 130
- faenerator *Alfius epod.* 2, 67
- Algidum *carm. saec.* 69, gelido
 . . . -o *carm.* 1, 21, 6, nivali
 3, 23, 9, nigrae feraci fron-
 dis 4, 4, 58
- Allifanis *poculis serm.* 2, 8,
 39
- infidelis Allobrox *epod.* 16, 6
- per Alpium iuga *epod.* 1, 11,
 -ibus . . . tremendis *carm.* 4,
 14, 12, hibernas . . . -es *serm.*
 2, 5, 41, Raeti(s) . . . sub
 -ibus *carm.* 4, 4, 17
- turgidus *Alpinus serm.* 1, 10,
 36 v. Furius
- regnum Alyattēi *Lydia Carm.*
 3, 16, 41
- Amazonia securi *carm.* 4, 4, 20
 [Amor] v. Cupido Cytherea;
cf. Carm. 1, 32, 9
- Amphion *carm.* 3, 11, 2 *epist.*
 1, 18, 44, Thebanae conditor
 arcis *ars* 394, -onis atque
 Zethi *epist.* 1, 18, 41
- Cous . . . Amyntas *epod.* 12, 18
- Anacreon *carm.* 4, 9, 9, -onta
 Teium *epod.* 14, 10, v. Teius
- Anchisae *carm. saec.* 50, -ēn
carm. 4, 15, 31
- Ancus *Marcus rex Carm.* 4, 7,
 15 *epist.* 1, 6, 27
- Andromedae pater *Cepheus*
carm. 3, 29, 17
- praiceps Anio *carm.* 1, 7, 13
- Antenor *epist.* 1, 2, 9
- Anticyram *serm.* 2, 3, 83. 166,
 tribus -is *helleboris ars* 300
- Antiochum *carm.* 2, 9, 14
- ingentem . . . Antiochum
Syrum Carm. 3, 6, 36
- Antiphaten *ars* 145
- gratum . . . Antium *carm.* 1,
 35, 1
- Antoni *triumviri* . . . amicus
serm. 1, 5, 33
- Inlle . . . Antoni *carm.* 4, 2, 26

- Musa . . . Antonius *epist.* 1, 15, 3
 Anxur (-yr Φ) *serm.* 1, 5, 26
 Anyti . . . reum *Socratem serm.* 2, 4, 3
 credat Iudaeus Apella *serm.* 1, 5, 100
 Apellen *epist.* 2, 1, 239
 laurea . . . Apollinari *carm.* 4, 2, 9
 Apollo *carm.* 1, 2, 32. 1, 7, 28. 1, 10, 12. 2, 10, 20. 3, 4, 64. *serm.* 1, 9, 78. 2, 5, 60
epist. 1, 3, 17 *ars* 407, -inis *carm.* 1, 21, 10. *epod.* 15, 9, -inem *carm.* 1, 31, 1, *voc.* -o *carm. saec.* 34 *epist.* 1, 16, 59, -ine *carm.* 1, 7, 3. *epist.* 2, 1, 216. *v.* Agyieus Cynthius Delius Latona Latous Palatinus Patareus Phoebus Pythius.
 celsus . . . Appenninus *epod.* 16, 29
 Appia *via serm.* 1, 5, 6, -am *epod.* 4, 14
 censor . . . Appius *serm.* 1, 6, 21. Forum Appi 1, 5, 3, *via* . . . Appi *epist.* 1, 6, 26. 1, 18, 20
 mensem Veneris . . . Aprilem *carm.* 4, 11, 16
 Apulia *serm.* 1, 5, 77, siti-
 culosae -ae *epod.* 3, 16
 Apulus *carm.* 3, 5, 9. 3, 16, 26 *serm.* 2, 1, 34, -a gens *serm.* 2, 1, 38, Dauni -i *carm.* 4, 14, 26, pernicious . . . -i *epod.* 2, 42, Volture in -o *carm.* 3, 4, 9, -is . . . lupis 1, 33, 7
 Aquarius *serm.* 1, 1, 36
 Aquilo *carm.* 3, 30, 3 *epod.* 10, 7 *serm.* 2, 6, 25. 2, 8, 56, -ne *epod.* 13, 3 *epist.* 2, 2, 201, -nibus *dat. carm.* 1, 3, 13. 3, 10, 4, -ibus *abl.* 2, 9, 6 *ars* 64
 Aquinatem . . . fucum *epist.* 1, 10, 27
 Arabum *carm.* 1, 29, 1. 2, 12, 24. 3, 24, 2 *epist.* 1, 7, 36, -bas *carm.* 1, 35, 40 *epist.* 1, 6, 6
 Arbuscula *mima serm.* 1, 10, 77
 colles Arcadiae *carm.* 4, 12, 12
 Archiacis . . . lectis *epist.* 1, 5, 1
 Archilochi *epist.* 1, 19, 25. 28, -um *sat.* 2, 3, 12 *ars* 79 *v.* Lycambes Parius
 Archyta *voc. carm.* 1, 28, 2
 opacam . . . arcton *carm.* 2, 15, 16, sub -o 1, 26, 3
 arcturi cadentis *carm.* 3, 1, 27
 Arelli *gen. serm.* 2, 6, 78
 Tibur Argeo positum colono *carm.* 2, 6, 5
 aptum equis . . . Argos *carm.* 1, 7, 8, Argis *loc. serm.* 2, 3, 132 *epist.* 2, 2, 128 *ars* 118
 auguris Argivi *carm.* 3, 16, 12, -vae . . . Thaliae 4, 6, 25, -is 3, 3, 67
 Argonautas *epod.* 3, 9
 Argoo . . . remige *epod.* 16, 57
 Aricia *serm.* 1, 5, 1
 Aricini . . . arvi *epist.* 2, 2, 167
 Ariminensem Foliam *epod.* 5, 42
 fiet Aristarchus *ars* 450
 Graecus Aristippus *serm.* 2, 3, 100 *epist.* 1, 17, 14, -pi . . . praecepta *epist.* 1, 1, 18, -pi . . . sententia 1, 17, 17, -um 1, 17, 23
 Fuscus Aristius *serm.* 1, 9, 61, -sti *voc. epist.* 1, 10, 44
 Aristophanes *serm.* 1, 4, 1
 Armenius *epist.* 1, 12, 27, -iis in oris *carm.* 2, 9, 4
 Arri *gen. serm.* 2, 3, 86, Quinti . . . Arri 2, 3, 243

- Asiae *gen. serm.* 1, 7, 24 *epist.*
 1, 3, 5, -am *serm.* 1, 7, 19
 Asinae . . . cognomen *epist.*
 1, 13, 8; cf. Vinus
 Assaraci tellus *epod.* 13, 13
 Assyrius *ars* 118, litoris -ii
carm. 3, 4, 32, -a . . . nardo
 2, 11, 16
 Asteriē *voc. carm.* 3, 7, 1
 Atabulus ventus *serm.* 1, 5, 78
 Varrone Atacino *serm.* 1,
 10, 46
 Athenae *epist.* 2, 2, 43, -as
 2, 2, 81, -is *serm.* 1, 1, 64,
 2, 7, 13 *epist.* 2, 1, 213
 Atlanteus . . . finis *carm.* 1,
 34, 11
 aequor Atlanticum *carm.*
 1, 31, 14
 Mercuri facunde nepos At-
 lantis *carm.* 1, 10, 1
 Atrēus *ars* 186
 Atrides Agamemno *carm.* 2,
 4, 7, -en *epist.* 1, 2, 12, -ū
voc. serm. 2, 3, 187, -ē *voc.*
Menelae epist. 1, 7, 43; -dīs
serm. 2, 3, 203, -das *carm.*
 1, 10, 13.
 Attae fabula *epist.* 2, 1, 79
 Attali . . . heres *carm.* 2, 18, 5
 Attalicis condicionibus *carm.*
 1, 1, 12, urbibus *epist.* 1, 11, 5
 Attica virgo *serm.* 2, 8, 13,
 finibus -is *carm.* 1, 3, 6
 Aventinum *carm. saec.* 69,
 extremo in -o *epist.* 2, 2, 69
 Avernales aquas *epod.* 5, 26
 Au<f>idienus *serm.* 2, 2, 55
 Aufidio Lusco *serm.* 1, 5, 34
 Aufidius *serm.* 2, 4, 24
 Aufidus amnis *carm.* 3, 30, 10.
 4, 14, 25 *serm.* 1, 1, 58, -um
carm. 4, 9, 2
 Augustus *carm.* 3, 3, 11, 3,
 5, 3, -i . . . Caesaris 2, 9, 19,
 4, 2, 43, 4, 4, 27 *epist.* 1, 3, 2,
 1, 3, 7, 1, 16, 29, Caesaris
 -i *epist.* 2, 2, 48, -o *epist.*
 1, 13, 2, -e *carm.* 4, 14, 3
 Aulide *loc. serm.* 2, 3, 199
 amicus Aulon . . . Baccho
carm. 2, 6, 18
 Cascellius Aulus *ars* 371
 Aule Oppidi *serm.* 2, 3, 171
 Ausonias ad urbes *Italicas*
carm. 4, 4, 56
 auster *carm.* 3, 3, 4, 4, 14, 21.
serm. 2, 6, 18 *epist.* 1, 11,
 15 austri *carm.* 3, 27, 22,
 austrum *carm.* 2, 14, 16,
 auster *voc. epod.* 10, 4, austro
serm. 2, 8, 6, austri *voc.*
serm. 2, 2, 41, austris *serm.*
 1, 1, 6 *epist.* 2, 2, 202
 Autumnus *epod.* 2, 18
 Babylonios . . . numeros
astrologorum carm. 1, 11, 2
 Baccharum *carm.* 3, 25, 15,
 io Bacchae *serm.* 1, 3, 7.
 v. Bistonis Euhias Thyias
 Bacchius gladiator *serm.* 1,
 7, 20
 Bacchus *carm.* 3, 16, 34, -i
 2, 19, 6 *epist.* 2, 2, 78, -o
carm. 2, 6, 19, -um *carm.*
 1, 27, 3, 2, 19, 1, -e pater
 1, 18, 6, 3, 3, 13, 3, 25, 1,
 -o 1, 7, 3. v. Bassareus Eu-
 hius Lenaeus Liber Lyaeus
 Thyoneus. Semele
 regnata Cyro Bactra *carm.*
 3, 29, 28
 Baiae *carm.* 3, 4, 24, Baiis
 2, 18, 20 *epist.* 1, 1, 83,
 Baias *epist.* 1, 15, 2, 1, 15, 12
 murice Baiano *serm.* 2, 4, 32
 Baius (-rus Φ) inops *serm.* 1,
 4, 110
 Balatro *serm.* 2, 8, 40, 64,
 -oni 33 cum Servilio -one
 21, 83

- Balbinum *serm.* 1, 3, 40
 fons Bandusiae *carm.* 3, 13, 1
 saltus . . . Bantinos *carm.* 3, 4, 15
 Barinē *voc. carm.* 2, 8, 2
 Bari moenia *serm.* 1, 5, 97
 Barrus *serm.* 1, 6, 30, -os 1, 7, 8 *v.* Baius
 Bassarēu *carm.* 1, 18, 11
 Bassum *carm.* 1, 36, 14.
 Samio . . . Bathyllo *epod.* 14, 9
 casto Bellerophontae (-ti Φ)
carm. 3, 7, 15, -tem 4, 11, 28,
 -tā (-te *trad.*) 3, 12, 8
 Bellona *serm.* 2, 3, 223
 Beneventum *acc. serm.* 1, 5, 71
 Berecynthiae . . . tibiae *carm.* 3, 19, 18. 4, 1, 22, -o cornu 1, 18, 13
 Bestius *epist.* 1, 15, 37
 Bibule (-li *trad.*) *serm.* 1, 10, 86
 Bibuli consulis *carm.* 3, 28, 8
 Bioneis sermonibus *epist.* 2, 2, 60
 Birri *v.* Caeli
 Bistonidum *carm.* 2, 19, 20
v. Baccha
 Bitho *abl. gladiator serm.* 1, 7, 20
 Bithyna . . . carina *carm.* 1, 35, 7, -na negotia *epist.* 1, 6, 33
 Boeotum in crasso . . . aere natum *epist.* 2, 1, 244
 Bolane *serm.* 1, 9, 11
 boreae *dat. carm.* 3, 24, 38
 Bospori *carm.* 2, 20, 14, -um 2, 13, 14. 3, 4, 30
 Breunos . . . veloces *carm.* 4, 14, 11
 Brisēis *carm.* 2, 4, 3
 Britannus *epod.* 7, 7, -is *carm.* 4, 14, 48, -os *carm.* 1, 21, 15. 1, 35, 30. 3, 4, 33.
 -is 3, 5, 3
 Brundisium *serm.* 1, 5, 104, -um *acc. epist.* 1, 17, 52. 1, 18, 20
 Brutum *serm.* 1, 7, 23. 24, -e 1, 7, 33, -o 1, 7, 18 *carm.* 2, 7, 2
 Buccillus *v.* Rufillus
 Bullati *voc. epist.* 1, 11, 1
 acer hostis Bupalō *Hipponax epod.* 6, 14
 Butram *epist.* 1, 5, 26
 Byzantia . . . orca *serm.* 2, 4, 66
 Cadmus *Thebanus ars* 187
 tradere Cadmo *carnifici serm.* 1, 6, 39
 Caecilius *comicus epist.* 2, 1, 59, -o Plautoque *ars* 54
 Caecubum *acc. carm.* 1, 20, 9
 1, 37, 5. 3, 28, 3 *epod.* 9, 1. 9, 36, -ba *acc. carm.* 2, 14. 25 *serm.* 2, 8, 15
 Caeli Birrique latronum *serm.* 1, 4, 69
 Caerite cera *epist.* 1, 6, 62
 Caesaris divi Iuli *carm.* 1, 2, 44 *serm.* 1, 9, 18
 Caesar Octavianus *carm.* 1, 37, 16. 3, 14, 3 *serm.* 1, 3, 4. 2, 6, 56, -ris *carm.* 1, 6, 11. 1, 12, 51. 2, 9, 20. 2, 12, 10. 3, 25, 4 *epod.* 1, 3. 9, 37 *serm.* 2, 1, 11. 2, 1, 19. *epist.* 1, 12, 28. 1, 13, 18. 2, 2, 48. -rem *carm.* 1, 35, 29. 3, 4, 37. 4, 2, 34. 4, 5, 16 *epod.* 9, 18. -ar *voc. carm.* 1, 2, 52. 4, 15, 4 *epist.* 2, 1, 4, -are *carm.* 1, 12, 52. 1, 21, 14. 3, 14, 16. 4, 2, 48. 4, 5, 27. 4, 15, 17 *epod.* 9, 2 *serm.* 2, 1, 84 *epist.* 1, 5, 9. *v.* Augustus

- Calaber *epist.* 1, 7, 14, -brae
 ... apes *carm.* 3, 16, 33,
 Pierides 4, 8, 20, -bris salti-
 bus *epist.* 2, 2, 177, -bros
 sinus *carm.* 1, 33, 16. -bris
 ... pascuis *epod.* 1, 27.
 aestuosae ... Calabriae
carm. 1, 31, 5
 Thurini Calais filius Ornyti
carm. 3, 9, 14
 Calenam ... vitem *carm.* 1,
 31, 9, prelo ... -no 1,
 20, 9
 Calibus *loc. carm.* 4, 12, 14
 Callimachus *epist.* 2, 2,
 100
 regina ... Calliopē *carm.* 3,
 4, 2
 Calvom et ... Catullum *serm.*
 1, 10, 19
 Graiae ... Camenae *gen.*
carm. 2, 16, 38, Dauniae 4,
 6, 27, inhumanae *epist.* 1,
 18, 47, tragicae *ars* 275,
 -nā *carm.* 1, 12, 39, *epist.*
 1, 1, 1, -nae *carm.* 4, 9, 8
serm. 1, 10, 45 *epist.* 1, 19, 5,
 novem -nis *carm. saec.* 62,
 -nae *voc. carm.* 3, 4, 21. v.
 Musa
 Curium ... et Camillum
carm. 1, 12, 42, Curiis et
 ... -is *epist.* 1, 1, 64
 Campana supellex *serm.* 1,
 6, 118, -no ponti 1, 5, 45,
 -num in morbum 1, 5, 62,
 -nā ... trulla 2, 3, 144,
 -nis ... agris 2, 8, 56
 proelia ... Campestria *epist.*
 1, 18, 54, -ibus ... armis
ars 279
 Campus *carm.* 1, 9, 18, Martii
 Campi *carm.* 4, 1, 40. *ars* 162
 -um 1, 8, 4. 3, 1, 11 *serm.*
 1, 6, 126, -o *serm.* 2, 6, 49
epist. 1, 7, 59. 1, 11, 4
 Canicula Sirius *serm.* 2, 5,
 39, -lae *carm.* 1, 17, 17. 3,
 13, 9 v. canis
 Canidia *epod.* 3, 8. 5, 15.
 5, 48 *serm.* 2, 1, 48. 2, 8, 95,
 -ae *dat. serm.* 1, 8, 48, -am
 1, 8, 24, -a *voc. epod.* 17, 6
 Canis *nom.* ... cognomen
Aufidiēni serm. 2, 2, 56
 rabiem Canis *epist.* 1, 10, 16,
 Canem illum, invisum agri-
 colis sidus *serm.* 1, 7, 25
 Cantaber *carm.* 2, 11, 1. 3,
 8, 22. 4, 14, 41 *epist.* 1, 12,
 26, -brum *carm.* 2, 6, 2
 Cantabrica bella *epist.* 1,
 18, 55
 Canusini more bilinguis *serm.*
 1, 10, 30
 Canusi *loc. serm.* 1, 5, 91. 2,
 3, 168
 Capito ... Fonteius *serm.* 1,
 5, 32, -one 1, 5, 38
 Capitolinus *serm.* 1, 4, 96,
 -ni[s] ... Petilli 1, 4, 94
 Capitolium *carm.* 3, 3, 42,
 -io *dat.* 1, 37, 6. 4, 3, 9,
 -um 3, 24, 45. 3, 30, 8
 Cappadocum rex Archelaus
epist. 1, 6, 39
 Caprae sidera *carm.* 3, 7, 6
 Capricornus *carm.* 2, 17, 20
 Caprius *serm.* 1, 4, 66, Capri
gen. 1, 4, 70
 Capuae *gen. epod.* 16, 5 *serm.*
 1, 5, 47, qui -uā Romam
 petit *epist.* 1, 11, 11
 foro nimium distare Carinas
epist. 1, 7, 48
 Carpathii ... maris *carm.*
 4, 5, 10, -ium pelagus 1, 35, 8
 Carthaginis *carm.* [4, 8, 17]
epod. 7, 5, -ini *carm.* 4, 4, 69,
 -inē *epod.* 9, 25, -go *voc.*
carm. 3, 5, 39, -ine *serm.* 2,
 1, 66

- Cascellius Aulus *ars* 371
 mare Caspium *carm.* 2, 9, 2
 (Cassandra) *carm.* 2, 4, 8
 Etrusci . . . Cassi . . . ingenium *serm.* 1, 10, 62
 Cassi Parmensis opuscula *epist.* 1, 4, 3
 [in Cassium Severum] *tit. epod.* 6
 rore . . . Castaliae *carm.* 3, 4, 61
 Castor . . . fraterque magni Castoris *epod.* 17, 42, Castor *serm.* 2, 1, 26, -oris *carm.* 4, 5, 35, cum -ore Pollux *epist.* 2, 1, 5; v. Helena, Pollux
 Castor sciat an Docilis plus *epist.* 1, 18, 19
 Catia *serm.* 1, 2, 95
 Catienis mille ducentis *serm.* 2, 3, 61
 moenia Catili Tibur *carm.* 1, 18, 2
 Catius *serm.* 2, 4, 1, docte Cati 88
 intonsi Catonis *carm.* 2, 15, 11, prisci 3, 21, 11, sententia dia -onis *serm.* 1, 2, 32, morem . . . -onis *epist.* 1, 19, 14, lingua -onis et Enni *ars* 56, -onem *epist.* 1, 19, 13, priscis . . . Catonibus atque Cethegis *epist.* 2, 2, 117
 Catonis *Viticensis* nobile letum *carm.* 1, 12, 35, atrocem animum -onis 2, 1, 24
 [Catone Valerio *serm.* 1, 10, 1*]
 Calvom et . . . Catullum *serm.* 1, 10, 19
 per inhospitalem Caucasum *carm.* 1, 22, 7 *epod.* 1, 12
 Caudi cauponas *serm.* 1, 5, 51
 Cecropio . . . cothurno *Attico carm.* 2, 1, 12, -ae domus 4, 12, 6
 Celsus *epist.* 1, 3, 15, Celso . . . Albinovano 1, 8, 1, Celse 1, 8, 17
 Censorine *carm.* 4, 8, 2
 Centaurea . . . rixa *carm.* 1, 18, 8
 Centaurus *Chiron epod.* 13, 11, cecidere . . . centauri *carm.* 4, 2, 15
 Cerberus *carm.* 2, 19, 29. 3, 11, 17
 Ceres *carm.* 4, 5, 18 *serm.* 2, 2, 124, Cereris *carm.* 3, 2, 26 *serm.* 2, 8, 14, fruges et -rem *carm.* 3, 24, 13, reddit . . . -rem tellus *epod.* 16, 43, tellus spicea donet -rem corona *carm.* *saec.* 30
 Cerinthe *serm.* 1, 2, 81
 Cervius *delator serm.* 2, 1, 47
 Cervius . . . vicinus *Horati serm.* 2, 6, 77
 priscis . . . Catonibus atque Cethegis *epist.* 2, 2, 117, cinctutis . . . -is *ars* 50
 Ceae . . . naeniae *Simonidis carm.* 2, 1, 38, non . . . latent
 Ceae . . . camenae 4, 9, 7
 Charybdin *ars* 145, -di *abl. carm.* 1, 27, 19
 Chiae *puellae carm.* 4, 13, 7
 Chimaera *carm.* 1, 27, 24, -ae . . . igneae 2, 17, 13, tremendae flamma -ae 4, 2, 16
 Chios *epist.* 1, 11, 1. 21
 [Chiron] v. Centaurus
 Chium *vinum serm.* 2, 8, 48, Chii veterisque Falerni 2, 3, 115, Chio 1, 10, 24, Chium . . . cadum *carm.* 3, 19, 5, Chium *serm.* 2, 8, 15, Chia *vina epod.* 9, 34

- Chloë *carm.* 3, 9, 9, 19 [3, 19, 27 Φ], Chloën 3, 7, 10, 3, 9, 6, 3, 26, 12, Chloë *voc.* 1, 23, 1
 Chloris *carm.* 2, 5, 18, *voc.* Chlori 3, 15, 8
 Choerilus (-os Φ) *epist.* 2, 1, 232 *ars* 357
 avarus ... Chremes *epod.* 1, 33, iratus *ars* 94, Davo ... Chremeta eludente senem *serm.* 1, 10, 40
 pater ... Chrysippus *serm.* 1, 3, 127, 2, 3, 287, -i porticus et grex 2, 3, 44, -o et Crantore *epist.* 1, 2, 4
 Cibyratice ... negotia *epist.* 1, 6, 33
 Cicirrus *serm.* 1, 5, 65, Sarmenitiscurrae pugnam Messique Cicirri 52
 Cicutae nodosi tabulas centum *serm.* 2, 3, 69, -am 175
 Cinarae *carm.* 4, 1, 4, protervae *epist.* 1, 7, 28, -ae *dat. carm.* 4, 13, 22, rapaci *epist.* 1, 14, 33, -am (-an *Aa*) *carm.* 4, 13, 21
 Circae pocula *epist.* 1, 2, 23, vitream ... -en *carm.* 1, 17, 20; volente Circa (-c(a)e Φ) *epod.* 17, 17
 Tusculi Circaea ... moenia *epod.* 1, 30
 Circeis *loc. serm.* 2, 4, 23
 fallacem Circum maximum *serm.* 1, 6, 113
 Claudius Tiberius *carm.* 4, 14, 29, Augusti privignus *epist.* 1, 3, 2, Claudii virtute Neronis *epist.* 1, 12, 26, Claudii *voc. epist.* 1, 9, 1
 Claudiae ... manus *carm.* 4, 4, 73
 Clazomenis *loc. serm.* 1, 7, 5
 (Cleopatra) *v. carm.* 1, 37, 7 *sq. epod.* 9, 11
 Clio *voc. carm.* 1, 12, 2
 fontibus ... Clusinis *epist.* 1, 15, 9
 (Clytaemestra) *v. Tyndarida*
 Cnidius ... Gyges *carm.* 2, 5, 20
 Venus regina Cnidi *carm.* 1, 30, 1, -on 3, 28, 13
 calami ... Cnosii *carm.* 1, 15, 17
 Cocceius Nerva *serm.* 1, 5, 28, 32. Coccei ... villa 50
 ater ... Coccytos *carm.* 2, 14, 18
 Codrus *carm.* 3, 19, 2
 Colchis Medea *epod.* 16, 58
 Colchus *carm.* 2, 20, 17 *ars* 118, -i *plur. carm.* 4, 4, 63 *adi. venena Colcha (-ica Φ)* 2, 13, 8
 flammis ... Colchicis *epod.* 5, 24, venenis 17, 35
 Colophon *epist.* 1, 11, 3
 Britannos et ... Concanum *carm.* 3, 4, 34
 Copia *carm. saec. 60 epist.* 1, 12, 29
 Corano *dat. serm.* 2, 5, 57, 64
 captiva Corinthus (-os *E*¹) *epist.* 2, 1, 193, bimaribus ... -i *carm.* 1, 7, 2, adire -um *epist.* 1, 17, 36
 Corvinus *serm.* 1, 10, 29, -no iubente *carm.* 3, 21, 7, *v. Messala*
 Corybantēs *carm.* 1, 16, 8
 Corycio ... croco *serm.* 2, 4, 68
 Daci Cotisonis *carm.* 2, 8, 18
 Cotytia volgata *epod.* 17, 56
 Cous ... Amyntas *epod.* 12, 18, faecula Coa *serm.* 2, 8, 9, albo non sine Coo vino 2, 4, 29, Coae ... purpurae

- carm.* 4, 13, 13, *Cois vestibus serm.* 1, 2, 101
viridis Cragi carm. 1, 21, 8
Chryssippo et Crantore epist. 1, 2, 4
miles ... Crassi carm. 3, 5, 5
Craterum medicum serm. 2, 3, 161
Eupolis atque Cratinus serm. 1, 4, 1, *prisco ... -no dat. epist.* 1, 19, 1
magni Creontis filiam Glau- cen epod. 5, 64
Cressā ... notā carm. 1, 36, 10
centum nobilem Cretam ur- bibus epod. 9, 29, *centum ... potentem oppidis Creten carm.* 3, 27, 34
mare Creticum carm. 1, 26, 2
Crispinus serm. 1, 4, 14, -*ni scrinia lippi* 1, 2, 120, -*ni ... ianitor* 2, 7, 45, *ineptum praeter -num* 1, 3, 139
Crispe Sallusti carm. 2, 2, 3
Croesi regia epist. 1, 11, 2
Cumas est iter epist. 1, 15, 11
Cupido carm. 1, 2, 34, *ferus* 2, 8, 14, *sacrum liberi -nis epod.* 17, 57, -*nem lentum carm.* 4, 13, 5, *mater saeva -num carm.* 1, 19, 1, 4, 1, 5
Cupiennius serm. 1, 2, 36
incomptis Curium capillis carm. 1, 12, 41, *maribus Curiis epist.* 1, 1, 64
Curtillus serm. 2, 8, 52
[Cybele] v. Dindymene nitescentes ... Cycladas carm. 1, 14, 20, *fulgentes ... -dās* 3, 28, 14
scriptor cyclicus ars 136
pastorem ... Cyclopa Poly- phemum serm. 1, 5, 63, *agrestem epist.* 2, 2, 125, *cum Cyclope Charybdin ars* 145; -*um ... officinas carm.* 1, 4, 7
Cydonio ... arcu carm. 4, 9, 17
fide Cyllenea epod. 13, 9
mordacem Cynicum epist. 1, 17, 18
celeris ... Cynthiae Dianae carm. 3, 28, 12
intonsum ... Cynthium carm. 1, 21, 2
trabe Cypria carm. 1, 1, 13, -*iae ... merces* 3, 29, 60
diva potens Cypricarm. 1, 3, 1, -*um* 1, 19, 10, -*um et* 3, 26, 9, -*ōn* 1, 30, 2
Cyri solio carm. 2, 2, 17, *regnata Cyro Bactra* 3, 29, 27
Lycorida Cyri torret amor: Cyrus in asperam declinat Pholoen carm. 1, 33, 6, *protervom ... -um* 1, 17, 25
Cytherea ... Venus carm. 1, 4, 5, -*cae puer carm.* 3, 12, 4
Dacus asper carm. 1, 35, 9, 2, 20, 18, 3, 6, 14, *Daci Cotisonis* 3, 8, 18, *de Dacis serm.* 2, 6, 53
Daedaleo ... Icaro carm. 2, 20, 13, *ope -ea* 4, 2, 2
Daedalus carm. 1, 3, 34
Dalmat- v. Delmat- Damā sodalis serm. 2, 5, 101, *Syri, Damae aut Dionysi filius* 1, 6, 38, *spurco Damae dat.* 2, 5, 18, *ex iudice Dama* 2, 7, 54
Damalis carm. 1, 36, 13, 18, -*in* 17
Damasippus serm. 2, 3, 64, -*i creditor* 65, -*e* 16, 324
Danaen carm. 3, 16, 1
Danai genus carm. 2, 14, 18, -*i puellas* 3, 11, 23
profundum Danuvium carm. 4, 15, 21

- Dardanae genti *carm.* 1, 15,
10, -as turres 4, 6, 7
- Daunias regio *carm.* 1, 22, 14
- Daunia . . . camenae *carm.*
4, 6, 27, -ae . . . caedes 2,
1, 34
- Daunus *carm.* 3, 30, 11, regna
Dauni . . . Appuli 4, 14, 26
- Davos sis comicus *serm.* 2,
5, 91, Davosne? ita, Davos,
amicum mancipium domino
2, 7, 2, nequam et cessator
2, 7, 100, Davosne loquatur
ars 237, -om *serm.* 2, 7, 46,
Davo . . . Chremeta eludente
senem 1, 10, 40
- hic tertius december, ex quo
epod. 11, 5, libertate -bri
serm. 2, 7, 4, nonae . . .
-bres *carm.* 3, 18, 10, quater
undenos . . . -bres *epist.* 1,
20, 27
- Decio . . . novo *serm.* 1, 6, 20
- acer Deiphobus *carm.* 4,
9, 22
- Delius . . . Apollo *carm.* 3,
4, 64, -ae . . . deae 4, 6, 33,
-iis . . . foliis 4, 3, 6
- moriture Delli *carm.* 2, 3, 4
- Delmatico . . . triumpho
carm. 2, 1, 16
- natalem . . . Delōn Apollinis
carm. 1, 21, 10
- sorilegis . . . Delphis *ars*
219, Apolline -os insignes
carm. 1, 7, 3
- Delphicalauro *carm.* 3, 30, 15
- Demetrius *serm.* 1, 10, 79,
-tri *voc.* 90 Demetri *voc.*
epist. 1, 7, 52
- Democritus *epist.* 2, 1, 194
ars 297, -ti pecus *epist.* 1,
12, 12
- Diana *carm.* 4, 7, 25 *carm.*
saec. 70, Diana *ars* 454,
Diana *carm.* 2, 12, 20,
- Diana 3, 4, 71 *epod.* 17, 3
carm. saec. 75 *ars* 16, Diana
carm. 1, 21, 1, Diana *voc.*
epod. 5, 51 *carm. saec.* 1 v.
Delia Genitalis Ilithyia Lu-
cina Noctiluca
- Diespiter *carm.* 1, 34, 5. 3,
2, 29 v. Juppiter
- gelidus Digentia rivos *epist.*
1, 18, 104
- Dindymene *carm.* 1, 16, 5
- reditum Diomedis *ars* 146,
-di *serm.* 1, 7, 16, -de 1, 5,
92 v. Tydides
- Dionaeo sub antro *carm.* 2,
1, 39
- Dionysi servi filius *serm.* 1,
6, 38
- [Dioscuri] v. Castor Pollux
Helena Leda Tyndaridae
- Dircaeum . . . cynum *Pin-*
dorum *carm.* 4, 2, 25
- Docilis gladiator *epist.* 1,
18, 19
- carmen . . . Dorium *epod.*
9, 6
- Dossennus . . . in parasitis
epist. 2, 1, 173
- Drusus Genaunos . . . Breunos-
que . . . deiecit acer *carm.*
4, 14, 10 Raeti(s) bella
sub Alpius Drusum geren-
tem 4, 4, 18. v. Nerones
- Echioniae . . . Thebae *carm.*
4, 4, 64
- non ego sanius bacchabor
Edonis *carm.* 2, 7, 27; in
iugis Edonis (exsomnia *trad.*)
. . . Eubias 3, 25, 9; v. Thrax
- Ilia et Egeria est *serm.* 1,
2, 126
- Electran (-am D) *serm.* 2,
3, 140
- Elea . . . palma *Olympiaca*
carm. 4, 2, 17

- Empedocles *epist.* 1, 12, 20
ars 465
- Enceladus iaculator audax
carm. 3, 4, 56
- vicinus Enipeus *carm.* 3,
7, 23
- Ennius ... pater *epist.* 1,
19, 7, alter Homerus 2, 1,
50, versus Enni *serm.* 1, 10,
54, lingua Catonis et Enni
ars 56, in ... trimetris ...
Enni *ars* 259
- Eois ... partibus *carm.* 1,
35, 31, fluctibus *epod.* 2, 51
- Ephesum (-on *F*) *carm.* 1, 7, 2
- Siculi ... Epicharmi *epist.*
2, 1, 58
- Epicuri de grege porcum
epist. 1, 4, 16
- serpens Epidaurius *serm.* 1,
3, 27
- Erycina ridens Venus *carm.*
1, 2, 33
- Erymanthi silvis *carm.* 1,
21, 7
- atras ventum est Esquilias
serm. 2, 6, 33, -is habitare
salubribus 1, 8, 14
- Esquilini pontifex venefici
epod. 17, 58, -aē alites 5, 100
- Etrusca Porsenaemanus *epod.*
16, 4, -um in mare *carm.*
3, 29, 35, litus Etruscum
carm. saec. 38, litore Etrusco
1, 2, 14, -os ... fines *serm.*
1, 6, 1, -a ... litora *epod.*
16, 40, v. Tuscus Tyrrhenus
- Etrusci ... Cassi ... in-
genium *serm.* 1, 16, 61
- catillum Euandri manibus
tritum *serm.* 1, 3, 91
- Eubias *carm.* 3, 25, 9 v.
Baccha
- Euhius *carm.* 1, 18, 9, 2, 11, 17
v. Bacchus
- intorti capillis Eumenidum
... angues *carm.* 2, 13, 36
(Euphorbus) v. Panthoides
(Euphrates) v. Medus
- Eupolis comicus *serm.* 1, 4, 1,
... -in Archilochum 2, 3, 12
- Europē ... credidit tauro
latus *carm.* 3, 27, 25, vilis
Europē *voc.* 57
- liquor secernit Europēn ab
Afro *carm.* 3, 3, 47
- Eurus *carm.* 1, 28, 25, 4, 4, 43,
niger *epod.* 10, 5, aquosus
16, 54, hiemis sodali ...
- Euro (hebro *trad.*) *carm.* 1,
25, 20, ocior Euro 2, 16, 24,
ab Euro 3, 17, 11, impulsa
cupressus Euro 4, 6, 10
- Euterpē *carm.* 1, 1, 33
- Eutrapelus *P. Volumnius*
epist. 1, 18, 31
- hic multum in Fabia tribu
valet *epist.* 1, 6, 52
- loquacem ... Fabium *serm.*
1, 1, 14, Fabio ... iudice
1, 2, 134
- a Fabricio ... ponte *serm.*
2, 3, 36
- Paulum ... Fabriciumque
carm. 1, 12, 40
- Falerna vitis *carm.* 3, 1, 43,
Albanum ... sive Falernum
serm. 2, 8, 16, severi ...
partem -i *carm.* 1, 27, 10,
interiore nota -i 2, 3, 8,
ardentis -i pocula 2, 11, 19,
-i ... fundi *epod.* 4, 13, nota
... -i *serm.* 1, 10, 24, Chii
veterisque -i 2, 3, 115, bi-
bulum ... -i *epist.* 1, 14, 34
[1, 18, 91], -o *serm.* 2, 2, 15,
2, 4, 19, 2, 4, 24, faece -a
2, 4, 55, -ae vites *carm.*
1, 20, 10, -is ... uvis 2,
6, 19

- beatus Fannius *serm.* 1, 4, 21,
 ineptus Fannius Hermogenis
 ... conviva Tigelli 1, 10, 80
 Faunus *carm.* 1, 17, 2, 2, 17,
 28, -no 1, 4, 11, -ne 3, 18, 1,
 -ni *plur. ars* 244, Satyris
 -nisque *epist.* 1, 19, 4
 Favoni *gen. carm.* 1, 4, 1,
 -nii *plur.* 3, 7, 2
 in Fausta Sullae *filia serm.*
 1, 2, 64
 alma ... Faustitas *carm.* 4,
 5, 18
 Ferentinum ire *epist.* 1, 17, 8
 tua..., Feronia, lympha *serm.*
 1, 5, 24
 Fescennina ... licentia *epist.*
 2, 1, 145
 Gabiis desertior atque Fidenis
 vicus *epist.* 1, 11, 8
 arcani ... Fides prodiga
carm. 1, 18, 16, Iustitiae
 soror incorrupta 1, 24, 7,
 albo rara ... velata panno
 1, 35, 21, Fides et Pax *carm.*
saec. 57
 Flacci verba *serm.* 2, 1, 18,
 in -o *epod.* 15, 12 v. Horatius
 in Flavi ludum *serm.* 1, 6, 72
 Iuli Flore *epist.* 1, 3, 1, Flore
 ... fidelis amice Neroni
 2, 2, 1
 Ariminensem Foliam *epod.*
 5, 42
 Capito ... Fonteius *serm.*
 1, 5, 32 v. Capito
 arvum pingue ... humilis
 Forenti (fer-Φ) *carm.* 3,
 4, 16
 Formiarum moenia *carm.* 3,
 17, 6 v. Mamurra
 Formiani ... colles *carm.* 1,
 20, 11 v. Laestrygonia
 rapax Fortuna *carm.* 1, 34,
 15, saevo laeta negotio 3,
 29, 49, voltum servat -na
 benignum *epist.* 1, 11, 20,
 ludum ... -nae *carm.* 2, 1, 3,
 -nae filius *serm.* 2, 6, 49,
 -nae te responsare superbae
epist. 1, 1, 68, -na *voc. serm.*
 2, 8, 61
 Forum Appi *serm.* 1, 5, 3
 Fufidius *serm.* 1, 2, 12
 Fufius *histrion serm.* 2, 3, 60
 Fulvi gladiatoris ... proelia
serm. 2, 7, 96
 Fundani *voc. serm.* 1, 10, 42
 2, 8, 19
 Fundos ... linquimus *serm.*
 1, 5, 34
 Furius *serm.* 2, 3, 141, -ae
plur. carm. 1, 28, 17, voces
 -arum et facta duarum *Ca-*
nidae et Saganae serm. 1,
 8, 45, actum -iis 2, 3, 135
 Furius hibernas cana nive
 conspueat Alpes *serm.* 2, 6,
 41 *praeter nomen versus*
ipsius, idem cum irrisione
dictus Alpinus 1, 10 36;
videtur esse Furius Bibaculus
 candide Furni *serm.* 1, 10, 86
 Fuscus Aristius *serm.* 1, 9,
 61, optimus -us 1, 10, 83,
 urbis amatorem -um *epist.*
 1, 10, 1, -e *carm.* 1, 22, 4
 v. Aristius
 Gabios ... petunt *epist.* 1,
 15, 9, -iis desertior ... vicus
 1, 11, 7, foedera ... cum
 -iis 2, 1, 25, natum Tibure
 vel -iis 2, 2, 3
 Gades aditure *carm.* 2, 6, 1,
 si Libyam remotis -ibus
 iungas 2, 2, 11
 Gaetulus ... leo *carm.* 1,
 23, 10, -lae ... leaenae 3,
 20, 2, -lo murice *epist.* 2,
 2, 181, Syrtes ... -las *carm.*
 2, 20, 15

- Galaesi flumen *carm.* 2, 6, 10
 Galatea *voc. carm.* 3, 27, 14
 Galba *Serv. Sulpicius serm.* 1, 2, 46
 Galliae *carm.* 4, 14, 49
 Gallica ... ora *carm.* 1, 8, 6, cis ... pascuis 3, 16, 35
 Thraex ... Gallina *gladiator serm.* 2, 6, 44
 Galloni praeconis *serm.* 2, 2, 47
 Galli *Galatae epod.* 9, 18, -os *serm.* 2, 1, 14
 Gallis *Cybeles serm.* 1, 2, 121
 in Ganymede flavo *carm.* 4, 4, 4 *v. Ida*
 querceta Gargani *carm.* 2, 9, 7; *adi. -um ... nemus epist.* 2, 1, 202
 Gargilius *epist.* 1, 6, 58
 Gargonius *serm.* 1, 2, 27, 1, 4, 92
 ultimi ... Geloni *carm.* 2, 20, 19, -os 2, 9, 23, pharetratos -os 3, 4, 35
 Genaunos ... Breunosque *carm.* 4, 14, 10
 Lucina ... seu Genitalis *carm. saec.* 16
 genius *epist.* 2, 2, 187 *ars* 210, -um *carm.* 3, 17, 14 *epist.* 1, 7, 94, 2, 1, 144
 Germania *carm.* 4, 5, 26 *epod.* 16, 7
 Geryonen *carm.* 2, 14, 8
 rigidi Getae *carm.* 3, 24, 11, 4, 15, 22
 Giganteo triumpho *carm.* 3, 1, 7
 centimanus Gigas *carm.* 2, 17, 4 (3, 4, 69), cohors -tum 2, 19, 22; *v. Tellus Terra cum Lycio Glaucio serm.* 1, 7, 17
 Gloria *carm.* 1, 18, 15 *serm.* 1, 6, 23 *epist.* 1, 18, 22, 2, 1, 177
 Glycerae gen. *carm.* 1, 19, 5, 1, 30, 3, 1, 33, 2, 3, 19, 28
 invicti membra Glyconis *athletae epist.* 1, 1, 30
 Gnatia lymphis iratis *estructa serm.* 1, 5, 97
 Gracchus: orator *epist.* 2, 2, 89
 Graecia *carm.* 1, 15, 6, 4, 5, 35, *epist.* 1, 2, 7, 2, 1, 93, 156
 graecari *serm.* 2, 2, 11
 Graecus *serm.* 1, 7, 32, -cus Aristippus 2, 3, 100, -o ... trocho *carm.* 3, 24, 57, -o fonte *ars* 53, -a ... testa *carm.* 1, 20, 2, Heliodorus, -orum longe doctissimus *serm.* 1, 5, 3, -orum 1, 10, 35 [*epist.* 2, 1, 28], -is *serm.* 1, 10, 66 *epist.* 2, 1, 90, -is ... chartis 2, 1, 161, -os ... versiculos *serm.* 1, 10, 31, -a *verba* 1, 10, 20, *exemplaria -a ars* 268, *vestigia -a* 286, *litterulis -is epist.* 2, 2, 7
 Graia victorum manus *epod.* 10, 12, spiritum -ae ... camenae *carm.* 2, 16, 38, fortium -orum 4, 8, 4, -orum (*graec- RΦ*) *epist.* 2, 1, 28, Grais *carm.* 2, 4, 12 *epist.* 2, 1, 19, 2, 2, 42 *ars* 323 (*bis*)
 Gratia nudis iuncta sororibus *carm.* 3, 19, 16, cum nymphis geminisque sororibus 4, 7, 5, -ae decentes 1, 4, 6, -ae ... et nymphae 1, 30, 6, segnes ... nodum solvere -ae 3, 21, 22

- Grosphus *epist.* 1, 12, 23, -e
carm. 2, 16, 7, utere Pompeio
 -o *epist.* 1, 12, 22
- Cnidiusve *Gyges* *carm.* 2, 5,
 20, -ēn 3, 7, 5
- Hadria *epist.* 1, 18, 63, ar-
 biter -ae *carm.* 1, 3, 15, -ae
 1, 33, 15, rauci fluctibus -ae
2, 14, 14, inquieti 3, 3, 5,
 -ae 3, 27, 19, -ā ... obiecto
2, 11, 2, improbo iracundioi
 -ā 3, 9, 23
- mari ... Hadriano *carm.* 1,
16, 4
- orientis *haedi* *carm.* 3, 1, 28
- nivalis Haemoniae *carm.* 1,
 37, 20
- gelido ... in Haemo *carm.*
1, 12, 6
- polypus *Hagnae* *serm.* 1,
 3, 40
- perfidus Hannibal *carm.* 4,
4, 49, parentibus ... abomi-
 natus *epod.* 16, 8, -is minae
carm. 4, 8, 16, durum -em
2, 12, 2, -emque dirum 3,
6, 36
- harpys ... rapacibus *serm.*
2, 2, 40
- Hasdrubal* *carm.* 4, 4, 38,
 -le 72
- Hebrus *epist.* 1, 3, 3. 1, 16,
 13 [-o *trad. Carm.* 1, 25, 20],
 -um *carm.* 3, 25, 10
- Liparaei ... Hebrici *carm.* 3,
12, 6
- Hecaten *serm.* 1, 8, 33
- Hector *carm.* 2, 4, 10, 4, 9,
 22, homicidam -em *epod.*
17, 12, -orā Priamidem *serm.*
1, 7, 12
- Hectoreis ... opibus *carm.*
3, 3, 28
- Helenē Lacaena *carm.* 4, 9,
16, fratres -ae 1, 3, 2, in-
- famis -ae *epod.* 17, 42, -en
carm. 1, 15, 2, -am *serm.* 1,
 3, 107 v. *Lacaena*
- in umbrosis Heliconis oris
carm. 1, 12, 5, -onā *epist.*
2, 1, 218, -onē *ars* 296
- rhetor ... Heliodorus *serm.*
1, 5, 2
- Helladē *puellā* *serm.* 2, 3, 277
- Hercules *carm.* 3, 3, 9, 4, 8,
 30 *epod.* 17, 31, -lis *carm.*
 3, 14, 1, 4, 5, 36 *epod.* 3, 17
epist. 1, 1, 5, -lem *carm.* 4,
4, 62, -lē *serm.* 2, 6, 13 cf.
epist. 2, 1, 10
- Herculeus labor *carm.* 1, 3,
 36, -ā manu 2, 12, 6
- Hermogenes *serm.* 1, 3, 129,
 -ēs *serm.* 1, 9, 25. 1, 10, 18,
 -is ... Tigelli 1, 4, 72. 1,
10, 80
- Herodis *palmetis* *epist.* 2,
2, 184
- Hesperiae (i. *Italiae*) *dat.*
carm. 3, 6, 8. 4, 5, 38; -ā
 ... ab ultima (*Hispania*) 1,
 36, 4
- Hesperiae ... ruinae *gen.*
carm. 2, 1, 32, -ae ... undae
2, 17, 20, -o cubili solis 4,
15, 16, fluctibus ... iis 1,
28, 26
- Hiber *carm.* 2, 20, 20, piscis
 ... -i *serm.* 2, 8, 46, loricis
 -ris *carm.* 1, 29, 15
- Hiberia *Ponti* *epod.* 5, 21
- Hiberiae (*Hispaniae*) *carm.*
4, 5, 28. 4, 14, 50
- Hibericis ... funibus *epod.*
 4, 3
- Magnessam Hippolyten
carm. 3, 7, 18
- puadicum ... Hippolytum
carm. 4, 7, 26
- [Hipponax] v. Bupalos
- Hirpine Quinti *carm.* 2, 11, 2

- navis Hispanae *carm.* 3, 6, 31, orae 3, 8, 21, -ā . . . ab ora 3, 14, 3
- Hister *carm.* 4, 14, 46
- ? Homereum (honoratum trad.) . . . Achillem *ars* 120
- Maeonius . . . Homerus *carm.* 4, 9, 6, vinosus -us *epist.* 1, 19, 6, Ennius alter -us 2, 1, 50, -us *ars* 74, bonus dormitat -us 359, -us 401, in magno . . . -o *serm.* 1, 10, 52 v. Maeonius
- Pax et Honor (-os Φ) *carm. saec.* 57
- Horatius *epist.* 1, 14, 5, vatis -i *carm.* 4, 6, 44 v. Flaccus et Quintus
- prope Caesaris hortos *serm.* 1, 9, 18, novis . . . in hortis *Maecenatis* 1, 8, 7
- tristis *Hyadas* *carm.* 1, 3, 14
- fabulosus . . . *Hydaspes* *carm.* 1, 22, 8
- fuscus *Hydaspes servos* *serm.* 2, 8, 14
- Hydrā *carm.* 4, 4, 61, -am *epist.* 2, 1, 10
- Hylaeum centaurum *carm.* 2, 12, 6
- trabes *Hymettiae* *carm.* 2, 18, 3, -ia mella *serm.* 2, 2, 15
- Hymetto abl. *carm.* 2, 6, 14
- Hyperboreos* . . . campos *carm.* 2, 20, 16
- Hypsaeā caecior illā *serm.* 1, 2, 21
- Ianus *epist.* 1, 1, 54, -um *serm.* 2, 3, 18 *epist.* 1, 20, 1, 2, 1, 255, -um Quirini *carm.* 4, 15, 9, -e *serm.* 2, 6, 20, -e pater *epist.* 1, 16, 59 v. Matutinus
- audax Iapeti genus *Pro-metheus* *carm.* 1, 3, 27
- albus . . . Iapyx *carm.* 3, 27, 20, -yga 1, 3, 4
- Iarbitam acc. *epist.* 1, 19, 15
- Iasonem *epod.* 3, 12
- uxor pauperis Ibyci *carm.* 3, 15, 1
- Icariis fluctibus *carm.* 1, 1, 15
- scopulis . . . Icarī *carm.* 3, 7, 21, Daedaleo . . . Icaro 2, 20, 13
- Icci voc. *carm.* 1, 29, 1 *epist.* 1, 12, 1
- raptus ab Ida *Ganymedes* *carm.* 3, 20, 16
- navibus Idaeis *carm.* 1, 15, 2
- Idomeneūs *carm.* 4, 9, 20
- mitteris Ilerdam *epist.* 1, 20, 13
- Iliā et Egeria *serm.* 1, 2, 126, -ae Mavortisque puer *carm.* 4, 8, 22, -ae dat. 1, 2, 17, Romanā . . . clarior Iliā 3, 9, 8; v. Troica
- Iliacum carmen *ars* 129, -cos . . . muros *epist.* 1, 2, 16, -cas domos *carm.* 1, 15, 36
- Fufius . . . Ilionam edormit *serm.* 2, 3, 61 *fabula Pacuviana*
- Ilios fem. *carm.* 4, 9, 18, obsessam Ilion *epod.* 14, 14; anceps dat. Ilīo *carm.* 1, 15, 33, acc. Ilion 3, 3, 37; neutrum acc. Ilion, Ilion . . . damnatum 3, 3, 18, Ilīo . . . relicto 1, 10, 14, sacro 3, 19, 4, cremato 4, 4, 53, usto *epod.* 10, 13
- Ilithya *carm. saec.* 14 v. Diana
- Iliae . . . turmae *carm. saec.* 37, matres Iliae *epod.* 17, 11
- Illyricis . . . undis *carm.* 1, 28, 22
- Inachiam *epod.* 12, 15, -iā 11, 6, 12, 14

- prisco natus ab Inacho *carm.* 2, 3, 21, ab -o 3, 19, 1
 divitis Indiae *carm.* 3, 24, 2
 ebur Indicum *carm.* 1, 31, 6
 Indus *carm.* 4, 14, 42, Indi
plur. carm. saec. 56, -os
carm. 1, 12, 56 *epist.* 1, 1, 45,
1, 6, 6
 febilis Ino *ars* 123
 Io *vaga ars* 124
 locus *carm.* 1, 2, 34
 Iolcos *epod.* 5, 21
attagen Iōnicus *epod.* 2, 54,
 motus ... -os *carm.* 3, 6, 21
 Iōnius ... sinus *epod.* 10, 19
 labor Isthmius *carm.* 4, 3, 3
 Italiae *carm.* 3, 5, 40, 4, 14,
44, dat. epist. 1, 12, 29, -am
serm. 1, 6, 35, ab -ā *carm.*
1, 37, 16
 Italo ... caelo *dat. carm.* 2,
7, 4, -um robur 2, 13, 18,
 -o ... aceto *serm.* 1, 7, 32,
 -a tellure 2, 6, 56, -ae ...
 vires *carm.* 4, 15, 13, -is ...
 armis *epist.* 1, 18, 57, -os
 ... *modos carm.* 3, 30, 13,
 urbes ... -as 4, 4, 42, res
 -as *epist.* 2, 1, 2
 Ithacē *epist.* 1, 7, 41, -am
serm. 2, 5, 4
 Ithacensis Vlixei *epist.* 1,
6, 63
 Ityn ... gemens *carm.* 4, 12, 5
 Iubae tellus *carm.* 1, 22, 15
Mauretania
 Iudaeus *Apella serm.* 1, 5,
100, -i *plur.* 1, 4, 143, -is
 oppedere 1, 9, 70
 in *ferias* Iugurthae *carm.* 2,
1, 28
 Iugurthino ... bello *epod.*
9, 23
 Iulium sidus *carm.* 1, 12, 47,
 edicta ... -a 4, 15, 22
 ? Iulius *serm.* 1, 8, 39
- Iuli Flore *epist.* 1, 3, 1 v.
 Florus
 Iulle ... Antoni *carm.* 4,
2, 2
 Iuno *carm.* 2, 1, 25, matrona
3, 4, 59, -onis 1, 7, 8 *serm.*
1, 3, 11, -one *carm.* 3, 3, 18
 Iuppiter *carm.* 1, 2, 30, 1,
11, 4, 1, 16, 12, 1, 22, 20,
2, 6, 18, 2, 10, 16, 3, 10, 8,
3, 16, 6, 4, 4, 4, 74 *epod.*
16, 63 *serm.* 1, 1, 20 *epist.*
1, 16, 29; Iovis *carm.* 1, 10,
5, 1, 28, 9, 1, 32, 14, 2, 17,
22, 3, 1, 6, 3, 3, 6, 3, 3, 64,
3, 25, 6, 3, 27, 73, 4, 8, 29
carm. saec. 32 *epod.* 2, 29,
17, 69 *epist.* 1, 17, 34, 1, 19,
43; Iovi *carm.* 1, 21, 4, 2,
7, 17, 3, 4, 49, 4, 15, 6 *epod.*
9, 3; Iovem *carm.* 1, 3, 40,
3, 5, 1 *carm. saec.* 73 *epod.*
5, 8, 10, 18, 13, 2 *epist.* 1,
18, 111; Iuppiter *voc. serm.*
1, 2, 18, 2, 1, 43, 2, 3, 288;
 Iove *carm.* 1, 1, 25, 1, 2, 19,
1, 28, 29, 3, 5, 12 *epist.* 1,
1, 106, 1, 12, 3, 2, 1, 68 v.
 Diespiter Pater
 Iustitiae soror *carm.* 1, 24, 6,
 potenti -ae 2, 17, 16
 Iuventas *carm.* 1, 30, 7
 Ixion *carm.* 3, 11, 21, per-
 fidus *ars* 124
- Labeone insanior *serm.* 1,
3, 82
 Laberi mimos *serm.* 1, 10, 6
 Helene Lacaena *carm.* 4, 9,
16, -ae ... adulterae ...
 hospes 3, 3, 25, -ae more
2, 11, 23
 patiens Lacedaemon *carm.*
1, 7, 10
 Lacedaemonium Tarentum
carm. 3, 5, 56

- fulvos Lacon *canis* *epod.* 6, 5,
 -oni ... Phalantho *carm.* 2, 6, 11
 Laonicas ... purpuras *carm.* 2, 18, 7
 Laelius *serm.* 2, 1, 65, sapientia Laeli 2, 1, 72
 Laertiadēn *carm.* 1, 15, 21, o -dē *serm.* 2, 5, 59
 Laestrygonia Bacchus in amphora *carm.* 3, 16, 34 vinum *Formianum*
 Laevino *dat. serm.* 1, 6, 19, -um, Valeri genus 1, 6, 12
 Lalagē *carm.* 2, 5, 16, 1, 22, 10, 23
 pransae Lamiae *dat. ars* 340
 Lamiae pietas *epist.* 1, 14, 6, meo -ae *carm.* 1, 26, 8, dulci -ae 1, 36, 7, priores -as 3, 17, 2; v. Aelius
 vetusto ... ab Lamo Laestrygone *carm.* 3, 17, 1
 ab agro ... Lanuvino *carm.* 3, 27, 3
 Laomedon *carm.* 3, 3, 22
 saevos Lapithas *carm.* 2, 12, 5, cum -is 1, 18, 8
 Laris *epist.* 2, 2, 51, -em *serm.* 1, 2, 56, 2, 6, 66, -em et -e 2, 5, 14, -e *carm.* 1, 12, 44, 3, 29, 14 *epist.* 1, 1, 13, 1, 7, 58, -es *carm.* 3, 23, 4 *epod.* 2, 66, 16, 19 *carm. saec.* 39, -ibus *carm.* 4, 5, 34 *serm.* 1, 5, 66, 2, 3, 165
 Larissae ... campus opimae *carm.* 1, 7, 11
 Latinus ... fidicen *epist.* 1, 19, 32, -um nomen *carm.* 4, 15, 13, -i sanguinis *epod.* 7, 4, patriae patrisque -i (-ae (II)) *serm.* 1, 10, 27, legis ... -ae *carm.* 4, 14, 7, -um ... carmen 1, 32, 3, -o sanguine 2, 1, 29, verbis ...
 -is *serm.* 1, 10, 20, fidibus ...
 -is *epist.* 1, 3, 12, 2, 2, 143, indictis ... -is *feriis* 1, 7, 76
 Latinum *carm.* 1, 35, 10 *ars* 290, -o *carm.* 1, 12, 53 *epist.* 1, 19, 24, 2, 1, 157, -um *carm. saec.* 66 *epist.* 2, 2, 121, -o 4, 4, 40
 Latonae puerum *carm.* 4, 6, 37, -am 1, 21, 3, 3, 28, 12
 Latoē Apollo *carm.* 1, 31, 18
 Laverna *voc. epist.* 1, 16, 60
 Laurens (currens *trad.*) aper *epod.* 5, 28, Laurens aper *serm.* 2, 4, 42
 Lebedus *epist.* 1, 11, 7, -um 6 pueros ... Ledae *carm.* 1, 12, 25
 nocturnos lemures *epist.* 2, 2, 109
 o Lenaeae *carm.* 3, 25, 19
 Leonis sideris *carm.* 3, 29, 19 *epist.* 1, 10, 16
 Lepidum Q. Aemilium *cos. a.* 21 *epist.* 1, 20, 28
 Lepos pantomimus *serm.* 2, 6, 72
 Lesbia *epod.* 12, 17
 Lesbii vini *carm.* 1, 17, 21, -o ... civi Alcaeo 1, 32, 5, -um ... pedem Sapphicum 4, 6, 35, -o ... plectro 1, 26, 11, vina ... -a *epod.* 9, 34
 notaque Lesbos *epist.* 1, 11, 1
 Lesboum ... barbiton *carm.* 1, 1, 34
 Lethaeos ... somnos *epod.* 14, 3, -a ... vincula *carm.* 4, 7, 27
 Leuconoē *voc. carm.* 1, 11, 2
 Liber *carm.* 1, 16, 7, 3, 21, 21, 4, 8, 34 *serm.* 1, 4, 89 *epist.* 1, 19, 4, 2, 1, 5, -ri *carm.* 1, 18, 7, 4, 15, 26, -ro *carm.* 3, 8, 7, -rum *carm.* 1, 32, 9

- 4, 12, 14, -er voc. *carm.* 1,
12, 22, 2, 19, 7
 Libitina *epist.* 2, 1, 49, -ae
serm. 2, 6, 19, -am *carm.* 3,
30, 7
 puteal ... Libonis *epist.* 1,
19, 8
 Libra *sidus* *carm.* 2, 17, 17
 saevis Liburnis *carm.* 1, 37,
30, ibis -is *epod.* 1, 1
 Libyam *carm.* 2, 2, 10, in
 media ... -a *serm.* 2, 3, 101
 Libycis ... areis *carm.* 1, 1,
10, -is ... lapillis *epist.* 1,
10, 19
 lasciva Licentia *carm.* 1,
19, 3
 Licini voc. *carm.* 2, 10, 1
 tonsori Licino *ars* 301
 Licymniae *gen. carm.* 2, 12,
13, 23
 Ligurine *carm.* 4, 1, 33, -e
 (-um *trad.*) 4, 10, 5
 Liparaei ... Hebrai *carm.* 3,
12, 6
 Liris *carm.* 1, 31, 7, -im 3,
17, 8
 (Livia Augusti uxor) *carm.* 3,
14, 5
 Livi scriptoris Andronici *epist.*
2, 1, 62, carmina Livi 2,
1, 69
 Lollius M. cos. a. 21 *epist.* 1,
20, 28, Lolli voc. *carm.* 4,
9, 33; Maxime Lolli *epist.*
1, 2, 1, liberrime Lolli 1,
18, 1
 Longarenus *serm.* 1, 2, 67
 Lucania *serm.* 2, 1, 38
 Lucanus an Appulus *serm.*
2, 1, 34, -us aper 2, 8, 6,
 -ae ... amicae *epist.* 1, 15,
21, nive -a *serm.* 2, 3, 234,
 -ni saltus *epist.* 2, 2, 178,
 -na pascua *epod.* 1, 28
 Luceriam *carm.* 3, 15, 14
 Lucilius *serm.* 1, 4, 6, 57,
1, 10, 53, 64, 2, 1, 17, 62,
 Lucili *gen.* 1, 10, 2 bis. 56,
2, 1, 29, 75, [Lucili voc. *1,
10, 1]
 Lucina *epod.* 5, 6, *carm.*
saec. 15
 Lucretilem collem *carm.* 1,
17, 1
 Lucrina peloris *serm.* 2, 4,
32, -no ... lacu *carm.* 2,
15, 3, -na ... conchyliia
epod. 2, 49
 Lucullus *epist.* 1, 6, 40, -i
 miles *epist.* 2, 2, 26
 Luna *carm.* 2, 11, 10 *serm.* 1,
8, 21, voc. *carm. saec.* 36
 Lupo *serm.* 2, 1, 68
 Aufidio Lusco praetore *serm.*
1, 5, 34
 Lyaeo *carm.* 1, 7, 22, 3, 21,
16 *epod.* 9, 38
 Lycae Arcadiae monte *carm.*
1, 17, 2
 Lycambae spretus ... gener
epod. 6, 13, -en *epist.* 1,
19, 25 v. Archilochus
 Lycen *carm.* 4, 13, 25, Lycē
 voc. 3, 10, 1, 4, 13, 1, 2
 Lyciae ... dumeta *carm.* 3,
4, 62
 tenerum Lycidan (-am A E Φ)
carm. 1, 4, 19
 Lycisci *epod.* 11, 24
 cum Lycio Glaucō *serm.* 1,
7, 17, -as ... catervas *carm.*
1, 8, 16
 Lycorida *carm.* 1, 33, 5
 Thracis ... exitium Lycurgi
carm. 2, 19, 16
 Lycum *carm.* 1, 32, 11
 invidus ... Lycus *carm.* 3,
19, 23, seni ... Lyco 24
 Lydē *carm.* 3, 11, 7, 25, scor-
 tum ... -ēn 2, 11, 22, -ē
 voc. 3, 28, 3

- Lydia *carm.* 3, 9, 6, 7, -ae
gen. 3, 9, 20, -a *voc.* 1, 8, 1
1, 13, 1, 1, 25, 8
 Lydorum *serm.* 1, 6, 1, -is
 ... tibi*serm.* 4, 15, 30
 Lyncēus *epist.* 1, 1, 28, Lyncēi
 (-eis *EΦ*) ... oculis *serm.*
1, 2, 90
 Lysippo *abl. epist.* 2, 1, 240
 vir Macedo *Philippus rex*
carm. 3, 16, 14
 Maecenas C. Cilnius natus
id. April. fere a. 70 *carm.* 4,
11, 19, -as *serm.* 1, 5, 27,
31, 48, 1, 9, 43, 1, 10, 81,
2, 3, 312, 2, 6, 38, 2, 6, 41,
2, 7, 33, 2, 8, 22; -atem 2,
6, 31, -as *voc. carm.* 1, 1, 1
 eques 1, 20, 5, 2, 12, 11, 2,
17, 3, 2, 20, 7, 3, 8, 13,
 equitum decus 3, 16, 20.
 Tyrrhena regum progenies
3, 29, 3 *epod.* 1, 4, 3, 20,
9, 4, 14, 5 *serm.* 1, 1, 1, 1,
3, 64, 1, 6, 1, 1, 6, 47, 2,
8, 16 *epist.* 1, 1, 3, 1, 7, 5,
1, 19, 1
 Maeci ... iudicis *epist.* 2, 3,
 387 v. Tarpa
 Maenius (*serm.* 1, 1, 101?)
1, 3, 21, 23 *epist.* 1, 15, 26
 Maeonius ... Homerus *carm.*
4, 9, 5, -ii carminis 1, 6, 2
 olentem Maevium *epod.* 10, 2
 Magnessam Hippolyten *carm.*
3, 7, 18
 filius Maiæ *carm.* 1, 2, 43,
 Maia nate *serm.* 2, 6, 5 v.
 Mercurius
 Maltinus (-chin- *DE*) *serm.*
1, 2, 25
 in Mamurrarum ... urbe
Formis *serm.* 1, 5, 37
 Mandela ... pagus *epist.* 1,
18, 105
- Manes *carm.* 1, 4, 16 *epist.*
2, 1, 138, deorum ... -ium
epod. 5, 94, -es *serm.* 1, 8, 29
 consule Manlio a. 65 *carm.*
3, 21, 1 v. Torquatus
 crescit ... fama Marcelli(s)
carm. 1, 12, 46
 Mareotico vino *carm.* 1,
37, 14
 Maricae litoribus *carm.* 3,
17, 7
 Marius *serm.* 2, 3, 277
 Martis *carm.* 3, 3, 16, -i 1,
28, 17, 3, 3, 33, -em 1, 6,
13, -e 1, 17, 23, 2, 14, 13,
3, 5, 24, 34, 4, 14, 2 cf.
 Mavors
 Marsaeus *serm.* 1, 2, 55
 Marsus aper *carm.* 1, 1, 28,
 -us et Appulus 3, 5, 9, -i
 (mauri *trad.*) peditis 1, 2, 39,
 -i ... duelli 3, 14, 18, -ae
 cohortis 2, 20, 18, -a ...
 naenia *epod.* 17, 29, -i *plur.*
16, 3, -is ... vocibus 5, 76
 obeundus Marsyā *serm.* 1,
6, 120
 Martiales ... lupos *carm.*
1, 17, 9
 Martii campi *carm.* 4, 1, 39,
 gramine -o 3, 7, 26, certa-
 mine -o 4, 14, 17, in -a
 bella *ars* 402, -iis ...
 kalendis *carm.* 3, 8, 1 v.
 Campus
 in Massagetis *carm.* 1, 35, 40
 veteris pocula Massici *carm.*
1, 1, 19, -um 3, 21, 5, obli-
 vioso ... -o 2, 7, 21, -a ...
 vina *serm.* 2, 4, 51
 apis Matinae *carm.* 4, 2, 27,
 prope latum (litus *Φ*) ...
 -um 1, 28, 3, -a ... ca-
 cumina *epod.* 16, 28
 Matutine pater, seu Iane li-
 bentius *audis* *serm.* 2, 6, 20

- Mavortis *carm.* 4, 8, 23 *v.*
 Mars
 (Mauretania) *v.* Iuba
 Maura ... unda *carm.* 2, 6, 3
 [-i peditis *trad.* 1, 2, 39],
 -is ... anguibus 3, 10, 18,
 -is ... iaculis 1, 22, 2
 Paulli ... Maximi *carm.* 4,
1, 11, Maxime Lolli *epist.*
1, 2, 1
 Medea *epod.* 3, 10 *ars* 123.
 185, barbarae ... venena
 -ae *epod.* 5, 62
 Medus *acinaces* *carm.* 1, 27, 5,
 -us 3, 8, 19, 4, 14, 42 *carm.*
saec. 54, -o *dat.* *carm.* 1,
29, 4, -umque flumen *Eu-*
phraten 2, 9, 21, sub rege
 -o 3, 5, 9, -i *plur.* 2, 16, 6,
 -is 2, 1, 31, 3, 3, 44, -os 1,
2, 51
 Opuntiae frater Megillae
 (-yllae Ⓡ) *carm.* 1, 27, 11
 Meleagri *ars* 146
 Melpomenē *voc.* *carm.* 1, 24,
3, 30, 16, 4, 3, 1
 Memnonā *serm.* 1, 10, 36
 Memphin *carm.* 3, 26, 10
 Mena *epist.* 1, 7, 61, Volteium
 nomine Menam 55
 Menandro *dat.* *epist.* 1, 1, 57,
 stipare Platona -o *serm.* 2,
3, 11
 Menelaum una *serm.* 2, 3, 198
v. Atrides
 in gente Meneni *serm.* 2,
3, 287
 Mercuriale ... cognomen
serm. 2, 3, 25, -ium ...
 virorum *carm.* 2, 17, 29
 Mercurius *carm.* 1, 24, 18.
1, 30, 8. 2, 7, 13 *serm.* 2,
3, 68, -i *voc.* *carm.* 1, 10, 1,
3, 11, 1 *v.* Maia
 Merionēn *carm.* 1, 6, 15, 1,
15, 26
- Messala *M. Valerius* *serm.*
1, 6, 42, diserti -ae *ars* 371,
 te, -a, tuo cum fratre *serm.*
1, 10, 85 *v.* Corvinus
 Messius *serm.* 1, 5, 58, Messi-
 que Cicirri 1, 5, 52, Messi-
 clarum genus Osci 1, 5, 54
 Metaurum flumen *nom.* *carm.*
4, 4, 38
 ex aure Metellae *serm.* 2,
3, 239
 laeso ... Metello *cos.* 143
serm. 2, 1, 67; motum ex
 Metello consule (a. 60) civi-
 cum *carm.* 2, 1, 1
 Methymnaeam ... uvam
serm. 2, 8, 50
 Mileti textam ... chlanidem
epist. 1, 17, 30
 saltat Milonius *serm.* 2, 1, 24
 validus Mimas *carm.* 3, 4, 53
 Mimnermus *epist.* 1, 1, 65.
2, 2, 101
 Timor et Minae *carm.* 3, 1, 37
 Minervae *carm.* 3, 12, 5, 4,
6, 13, -ae *dat.* 3, 3, 23,
 crassaque -a *serm.* 2, 2, 3,
 invita ... -a *ars* 385
 Minōs *carm.* 1, 28, 9, 4,
7, 21
 palustres ... Minturnas
epist. 1, 5, 5
 Minuci ... via *epist.* 1, 18, 20
 Miseno oriuntur echini *serm.*
2, 4, 33
 Molossus *epod.* 6, 5, -is ...
 canibus *serm.* 2, 6, 114
 Monaesēs (-is *trad.*) Parthus
carm. 3, 6, 9
 Moschi causam *epist.* 1, 5, 9
 Mucius *epist.* 2, 2, 89
 Mulvius et scurrae *serm.* 2,
7, 36
 Munatius *epist.* 1, 3, 31
 auguris Murenae *carm.* 3, 19,
11, Murenā *serm.* 1, 5, 38

- Musa** *carm.* 1, 6, 10, 1, 17, 14, 2, 1, 2, 2, 12, 13, 4, 8, 28. 29 *epist.* 2, 1, 133 *ars* 83. 324. 407, -ae *dat. serm.* 2, 3, 105, -am *carm.* 2, 10, 19 *epist.* 1, 19, 28, -a *voc. carm.* 2, 1, 37, 3, 3, 70 *serm.* 1, 5, 53 *epist.* 1, 8, 2 *ars* 141, -ā *serm.* 2, 6, 17 *epist.* 1, 3, 13, -arum *carm.* 3, 1, 3 *epist.* 2, 1, 243, -is *dat. carm.* 1, 26, 1, 4, 9, 21 *epist.* 2, 2, 92, -as *carm.* 1, 32, 9, 3, 19, 13 *epist.* 2, 1, 27 *v.* Camena Pieris Pipeleis
Musa ... Antonius *epist.* 1, 15, 3
Mutus *epist.* 1, 6, 22
dites ... Mycenae *carm.* 1, 7, 9
Mygdonias opes *carm.* 2, 12, 22, -iis ... campis 3, 16, 41; *cf.* Phrygia
Myrtale *carm.* 1, 33, 14
Myrtoum ... mare *carm.* 1, 1, 14
agmina Mysorum *epod.* 17, 10
Mystēn ademptum *carm.* 2, 9, 10
Rhodos et Mytilenē *epist.* 1, 11, 17, Rhodon aut -en *carm.* 1, 7, 1
Naevius poeta *epist.* 2, 1, 53
Naevius *serm.* 1, 1, 101, simplex 2, 2, 68
Naiadum *carm.* 3, 25, 14
Nasidjenus *serm.* 2, 8, 75, Nasidjeni 2, 8, 1, -ne 2, 8, 84; *v.* Rufus
inmundus Natta *serm.* 1, 6, 124
argutae ... Neaerae *dat. carm.* 3, 14, 21, o ... -a *epod.* 15, 11
otiosa ... Neapolis *epod.* 5, 43
insignem ... Nearchum *carm.* 3, 20, 6
serva (saeva Φ) **Necessitas** *carm.* 1, 35, 17, 3, 1, 14, dira 3, 24, 6
Neobulē *voc. carm.* 3, 12, 2
Neptunius dux Sex. Pompeius *epod.* 9, 7
Neptunus *epod.* 17, 55 *ars* 64, -ni *carm.* 3, 28, 2, -num 3, 28, 10 *epist.* 1, 11, 10, -no *carm.* 1, 28, 29 *epod.* 7, 3
Nereidum *carm.* 3, 28, 10
nepotem ... Nereium **Achillen** *epod.* 17, 8
Nereus (Proteus **Porph.**) *carm.* 1, 15, 5
scribe decem a Nerio *serm.* 2, 3, 69
Neronis Tiberi *epist.* 1, 8, 2, 1, 9, 4, **Claudi** ... -nis 1, 12, 26, -ni 2, 2, 1, maior -num *carm.* 4, 14, 14, -nibus 4, 4, 37, **Augusti paternus in pueros animus Neronis Tib. et Drusum** 4, 4, 28 *v.* **Claudius, Drusus**
Nessi cruore *epod.* 17, 32
Nestor *epist.* 1, 2, 11, -orā *carm.* 1, 15, 22; *cf.* 2, 9, 14
Nilus *carm.* 3, 3, 48, 4, 14, 46
proles Niobeae *carm.* 4, 6, 1
rigidum Niphaten *carm.* 2, 9, 20
Nireus (ner- \textcircled{I} Φ) *carm.* 3, 20, 15, **formaque vincas Nirea** (ner- \textcircled{I} Φ) *epod.* 15, 22
Noctilucam *carm.* 4, 6, 38
Nomentanus *serm.* 1, 1, 102, 2, 8, 23. 25. 60, -o 1, 8, 11, -um 2, 1, 22, 2, 3, 175. 224
Noricus ... **ensis** *carm.* 1, 16, 9, **ense** ... -o *epod.* 17, 71
amor Nothi *carm.* 3, 15, 11

- Notus *carm.* 1, 7, 16. 1, 18,
22. 4, 5, 2 *epod.* 16, 22, -i
carm. 1, 3, 14, -o *epod.* 9, 31,
10, 20 (-us ① *Bland.*), -is
carm. 3, 7, 5
 Novius *serm.* 1, 6, 40, -um
1, 3, 21, -orum . . . minoris
1, 6, 121
 Numa . . . et Ancus *epist.* 1,
6, 27, Saliare Numae *carmen*
2, 1, 86 v. Pompilius
 bella Numantiae *carm.* 2,
12, 1
 Numici *voc. epist.* 1, 6, 1
 custodes Numidae *deos carm.*
1, 36, 3
 Numidarum in agros *carm.*
3, 11, 47
 Nymphae *carm.* 1, 30, 6, 2,
8, 14, -arum 1, 1, 31, 3, 18,
1, -is *dat.* 1, 4, 6, 3, 27, 30,
-*as* 2, 19, 3, -is 4, 7, 5
 Oceanus *carm.* 4, 14, 48 *epod.*
16, 41, -no 1, 3, 22, rubro
1, 35, 32. 4, 5, 40
 (Octavia Augusti soror) *carm.*
3, 14, 7
 Octavius *serm.* 1, 10, 82
 Ofellus *serm.* 2, 2, 2, -i 2,
2, 133, -um 2, 2, 112, -o 2,
2, 53
 magna coronari . . . Olympia
epist. 1, 1, 50
 pulverem Olympicum *carm.*
1, 1, 3
 Olympo *dat. carm.* 3, 4, 52,
-um 1, 12, 58
 Opimius *serm.* 2, 3, 142
 Servius Oppidius *serm.* 2, 3,
168; Aule Oppidi 171, Tiberi
 Oppidi 173
 Opuntiae . . . Megillae *carm.*
1, 27, 10
 plagosum . . . Orbilium *epist.*
2, 1, 71; *cf. serm.* *1, 10, 5
 vilicus Orbi *epist.* 2, 2, 160
 Orcus *epist.* 2, 2, 178, -i *carm.*
2, 3, 24. 2, 18, 30. 2, 18, 34,
-o 1, 28, 10. 4, 2, 24 *serm.*
2, 5, 49, -um 3, 4, 75. 3,
27, 50, sub -o 3, 11, 29
 Orestes *serm.* 2, 3, 133. 137
ars 124
 ad Oricum *carm.* 3, 7, 5
 amator Originis *mimae serm.*
1, 2, 55
 Orion *carm.* 2, 13, 39. 3, 4,
71. 3, 27, 18 *epod.* 10, 10,
Orion *epod.* 15, 7, Orionis
carm. 1, 28, 21
 Thurini . . . Ornyti *carm.* 3,
9, 14
 Orpheus *ars* 392, -*ea carm.*
1, 12, 8, -*eo* 1, 24, 13
 Messi . . . Osci *serm.* 1,
5, 51
 sanctum . . . Osirim *epist.* 1,
17, 60
 Othone *L. Roscio epod.* 4, 16
 Pacori Parthi manus *carm.*
3, 6, 9
 Pactolus *epod.* 15, 20
 Pactumeius Canidae *sp.*
epod. 17, 50
 Pacuvius *epist.* 2, 1, 56; eius
fabula serm. 2, 3, 61 *sq.*
 Padus *epod.* 16, 28
 Paelignas anus *epod.* 17, 60,
-*is* . . . frigoribus *carm.* 3,
19, 8
 strabonem appellat Paetum
pater serm. 1, 3, 45
 Palatinus . . . Apollo *epist.*
1, 3, 17, -*as* . . . aras (ar-
ces ①) *carm. saec.* 65
 Palinurus *carm.* 3, 4, 28
 Panthoiden *Euphorbum*
carm. 1, 28, 10
 Pantilius *serm.* 1, 10, 78

- Pantolabo scurrae *serm.* 1, 8, 11, -um 2, 1, 22
- Paphi *car.* 1, 30, 1, Paphon (-um Ⓚ) 3, 28, 14
- Parca *car.* 2, 16, 39, -ae plur. 2, 6, 9 *epod.* 13, 15, *voc. car.* *saec.* 25, -is dat. *car.* 2, 17, 16
- Paris *epist.* 1, 2, 10, -dis *car.* 3, 3, 40 *epist.* 1, 2, 6. v. Lacaena
- Pario marmore *car.* 1, 19, 6, -os . . . *iambos Archilochi epist.* 1, 19, 23
- Cassi Parmensis *epist.* 1, 4, 3
- Parrhasius *car.* 4, 8, 6
- Parthus *car.* 2, 13, 18, -i 2, 13, 18 *serm.* 2, 1, 15, -um *car.* 1, 19, 12, 4, 5, 25, -orum 4, 15, 7 *epod.* 7, 9 *epist.* 1, 18, 56, -is dat. *serm.* 2, 5, 62 *epist.* 2, 1, 256, -os *car.* 1, 12, 53. 3, 2, 3, -is mendacior *epist.* 2, 1, 112
- Patareūs Apollo *car.* 3, 4, 64
- Pater Iuppiter *car.* 1, 2, 2, 3, 29, 44; cf. 4, 6, 22. 1, 12, 49 *serm.* 2, 1, 42
- Paulus *serm.* 1, 6, 41; Pauli . . . Maximi *car.* 4, 1, 10; animae . . . magnae prodigum . . . Paulum *cos. a.* 216 *car.* 1, 12, 38
- Pausiacā . . . tabellā *serm.* 2, 7, 95
- Fides et Pax *car.* *saec.* 57 in regione Pedana *epist.* 1, 4, 2
- fragilis Pediatia *serm.* 1, 8, 39
- Pedius . . . Poplicola *serm.* 1, 10, 28
- Pegasus *car.* 1, 27, 24, 4, 11, 27
- Pelēus *ars* 96, -ēa *car.* 3, 7, 17, -ēū *ars* 104
- Pelidae stomachum *car.* 1, 6, 6, -en *epist.* 1, 2, 12
- Peliōn *car.* 3, 4, 52
- Pelopsis *car.* 1, 6, 8, -is genitor *car.* 1, 26, 7, -is parens 2, 13, 37, -is . . . pater *epod.* 17, 65 v. Tantalus
- Penates . . . iniquos *car.* 2, 4, 15, -es 3, 14, 3, 23, 19, 3, 27, 49 *serm.* 2, 3, 176, 2, 5, 4 *epist.* 1, 7, 94
- Penelopē *serm.* 2, 5, 81, -ae *epist.* 1, 2, 28, -en *car.* 1, 17, 20, 3, 10, 11, -am *serm.* 2, 5, 76
- Penthēi *car.* 2, 19, 14, -ēū *epist.* 1, 16, 73
- Perelli *gen. serm.* 2, 3, 75 leviora tolli Pergama *car.* 2, 4, 12
- Persae *car.* 1, 2, 22, 4, 15, 23, -arum . . . rege beator 3, 9, 4, in -as 1, 21, 15, -is 3, 5, 4
- Persicos . . . apparatus *car.* 1, 38, 1
- Persius *serm.* 1, 7, 2, 4, 22, 33, -si 19
- Capitolini[s] . . . Petilli *serm.* 1, 4, 94, rei . . . -i 1, 10, 26
- Sinuessanum . . . Petrinum *acc. epist.* 1, 5, 5
- Petti *voc. epod.* 11, 1
- Phaeax *epist.* 1, 15, 24
- ambustus Phaethōn *car.* 4, 11, 25
- Laconi . . . Phalantho *car.* 2, 6, 12
- (Phalaris) v. Siculus rustica Phidyle *voc. car.* 3, 23, 2
- Philippi *epist.* 2, 2, 49, -os et . . . fugam *car.* 2, 7, 9, -is versa acies 3, 4, 26

- acceptos, regale nomisma**, Philippus *epist.* 2, 1, 234
 (Philippus rex) v. Macedo
 causis ... **Philippus** agendis clarus *epist.* 1, 7, 46, 64, 78, 90, -pi 52, 89, -po 66
 Philodemus (-damus (U)) *serm.* 1, 2, 121
 Phocaeorum ... **civitas** *epod.* 16, 17
 Xanthia Phocēu *carm.* 2, 4, 2
 Phoebus *carm.* 3, 21, 24, 4, 6, 29, 4, 15, 1 *carm. saec.* 62, -i *carm.* 1, 32, 13, 3, 4, 4 *carm. saec.* 75, -e *carm.* 1, 12, 24, 4, 6, 26 *carm. saec.* 1, -o *carm.* 3, 3, 66
 Pholoē *carm.* 1, 33, 9, 2, 5, 17, -en 1, 33, 7, 3, 15, 7
 Phrygiae *carm.* 2, 12, 22
 Phrygius lapis **Synnadicus** *carm.* 3, 1, 41, -ae sorores *Troili* 2, 9, 16; v. Mygdonius
 Phrynē *epod.* 14, 16
 matronis ... Phrygum *carm.* 1, 15, 34
 Phyllidis flavae *carm.* 2, 4, 14, Phylli *voc.* 4, 11, 3
 Picenis ... pomis *serm.* 2, 3, 272, 2, 4, 70
 Pieri *carm.* 4, 3, 18, Calabrae -ides 4, 8, 20
 Pierio ... antro *carm.* 3, 4, 40, -a paelice 3, 10, 15, -iis ... modis *ars* 405
 Pindarici fontis *epist.* 1, 3, 10, -ae ... Camenae *carm.* 4, 9, 6. v. Dircaeus **Thebanus**
 Pindarus *carm.* 4, 2, 8, -um 4, 2, 1
 super Pindo *carm.* 1, 12, 6
 Piplei (-ea trad.) *carm.* 1, 26, 9
 Pirithoo (per-codd.) *carm.* 4, 7, 28, -um 3, 4, 80
 Pisones *ars* 6, 235. v. Pompeilius
 Pitholeonti *serm.* 1, 10, 22
 Placideiani ... proelia *serm.* 2, 7, 97
 Plance *carm.* 1, 7, 19, consule -o a. 42 *carm.* 3, 14, 28
 stipare Platonā Menandro *serm.* 2, 3, 11, -ona 2, 4, 3
 Plautinos et **numeros** et ... sales *ars* 270
 Plautus *epist.* 2, 1, 58, 170, -o *ars* 54
 Pleiadum choro *carm.* 4, 14, 21
 Plotius **Tucca** et Varius *serm.* 1, 5, 40, 1, 10, 81
 Plutonā *carm.* 2, 14, 7
 Poena *carm.* 3, 2, 32, 4, 5, 24
 Poenus *carm.* 2, 2, 11, 2, 13, 15, -o ... sanguine 2, 12, 3, -o superante 1, 12, 38, -orum 4, 4, 47, -os 3, 5, 34
 Polemon *serm.* 2, 3, 254
 Poliō *serm.* 1, 10, 42, 2, 1, 14, -ō *voc. serm.* 1, 10, 85
 Pollux *carm.* 3, 3, 9, **geminus** 3, 29, 64, cum Castore Pollux *epist.* 2, 1, 5
 Polyhymnia *carm.* 1, 1, 33
 (Polyphemus) v. Cyclops
 Pompēi *voc. carm.* 2, 7, 5
 utere Pompeio Grospho *epist.* 1, 12, 22
 (Ser. Pompeius) v. Neptunius
 vos o Pompeilius sanguis *ars* 292 v. Pisones
 Pompili *gen. carm.* 1, 12, 34
 v. Numa
 Pomponius *serm.* 1, 4, 52
 Pontica pinus *carm.* 1, 14, 11
 Pedius ... Poplicola *serm.* 1, 10, 28
 Porcius *serm.* 2, 8, 23

- Porphyriion titan *carm.* 3,
4, 54
 Etrusca Porsēnae manus
epod. 16, 4
 Postume, Postume *carm.* 2,
14, 1
 frigidum Praeneste *carm.*
3, 4, 23, -stē *loc. epist.* 1,
2, 2
 Prahates *epist.* 1, 12, 27,
 -en 2, 2, 17
 Hectora Priamiden *serm.* 1,
7, 12
 Priamus *carm.* 1, 10, 14. *serm.*
2, 3, 195, -i *carm.* 1, 15, 8.
3, 3, 26. 3, 3, 40. 4, 6, 15
serm. 2, 3, 195 *ars* 137
 Priapum *serm.* 1, 8, 2, -pe
epod. 2, 21
 Priscus *serm.* 2, 7, 9
 Procnē *ars* 187
 Procleius *carm.* 2, 2, 5
 Procyon *sidus* *carm.* 3, 29, 18
 Proetum *carm.* 3, 7, 13
 Promethēus *carm.* 1, 16, 13.
2, 13, 37 *epod.* 17, 67, -ēa
2, 18, 35. v. Iapetus
 Prōserpina *carm.* 1, 28, 20
serm. 2, 5, 110, Prōserpinae
carm. 2, 13, 21 *epod.* 17, 2
 (o *anceps*)
 Protēus *carm.* 1, 2, 7 *serm.*
2, 3, 71, -ēa *epist.* 1, 1, 90;
cf. Nereus
 Pthius Achilles *carm.* 4, 6, 4
 Publi *voc. serm.* 2, 5, 32
 Pudor *carm.* 1, 24, 6 *carm.*
saec. 57
 nutricis ... *Pulliae* *carm.* 3,
4, 10
 Pullum *serm.* 1, 3, 45
 sanguine Punico *carm.* 3, 6,
34, -co lugubre mutavit
sagum epod. 9, 27, -cis ...
delubris *carm.* 3, 5, 18, -ca
bella epist. 2, 1, 162
- lacrimosa poemata Pupi *epist.*
1, 1, 67
 Rufam aut Pusillam *serm.* 2,
3, 216
 Pyladen *serm.* 2, 3, 139
 Pylum Nestora *carm.* 1,
15, 22
 saeculum Pyrrhae *carm.* 1,
2, 6
 Pyrrhā *voc. carm.* 1, 5, 3
 vinosa ... †Pyrrhia *epist.* 1,
13, 14
 Pyrrhum *carm.* 3, 6, 35
 Pythagorae ... arcana *epod.*
15, 21, faba -ae cognata
serm. 2, 6, 63, -ān *serm.* 2, 4,
3; *cf. carm.* 1, 28, 14
 Pythia cantat tibicen *ars* 414
 Pythias ... lucrata ... ta-
 lentum *ars* 238
 Pythius *carm.* 1, 16, 6
 festis quinquatribus *epist.*
2, 2, 197
 Quintilio *ars* 438, -um *carm.*
1, 24, 5, 12
 Hirpine Quinti *carm.* 2, 11, 2,
 optime -i *epist.* 1, 16, 1
 Quinti ... Arri *serm.* 2, 3,
243, -e 2, 5, 32, -e *Horati*
2, 6, 37
 Quirinus *carm.* 3, 3, 15 *serm.*
1, 10, 32, -ni *carm.* 1, 2, 40
4, 15, 9 *epod.* 16, 13 *epist.*
2, 2, 68
 dona Quiritis *epist.* 1, 6, 7,
 -tem *carm.* 2, 7, 3, turba
 -tium 1, 1, 7, cura ... -tium
4, 14, 1, -tibus 3, 3, 57
 Raetos *carm.* 4, 14, 15, Rae-
 ti<s> ... sub *Alpibus* 4,
4, 17
 celsi ... Ramnes *ars* 342
 mens provida Reguli *carm.* 3,
5, 13, -um 1, 12, 37

- Remi **sacer** ... cruor *epod.* 7, 19
 Regis Rupili *serm.* 1, 7, 1, Regem 1, 7, 6, 9, 35, cum Rege 5, 25
 flumen Rhenum *nom. ars* 18, Rheni luteum **caput** *serm.* 1, 10, 37
 Rhodani ... poter *carm.* 2, 20, 20
 Rhode *carm.* 3, 19, 27
 Rhodio ... Pitholeonti *serm.* 1, 10, 22
 Rhodopēn *carm.* 3, 25, 12
 Rhodos *epist.* 1, 11, 17, 21, -ōn 1, 7, 1
 Rhoetus *carm.* 3, 4, 55, -um 2, 19, 23
 Roma *carm.* 3, 3, 44 *epod.* 16, 2 *carm. saec.* 37 *epist.* 1, 7, 44, 1, 16, 18, 2, 1, 61, Romae (*gen. et loc.*) *carm.* 3, 29, 12, 4, 3, 13, 4, 14, 44 *serm.* 2, 1, 59, 2, 6, 23, 2, 7, 13, 2, 7, 28 *epist.* 1, 2, 2, 1, 8, 12, 1, 11, 21, 2, 1, 103, 2, 2, 41, 2, 2, 65, 2, 2, 87, Romae (*dat.*) *epist.* 1, 20, 10, Romam *carm.* 3, 3, 38 *serm.* 1, 6, 76 *epist.* 1, 8, 12, 1, 11, 11, 1, 14, 17, 2, 1, 256, o Roma *carm.* 4, 4, 37, Romā *carm.* 3, 5, 12 *carm. saec.* 11 *serm.* 1, 5, 1
 Romanus *epod.* 7, 6, 9, 11 *serm.* 2, 4, 10 *epist.* 1, 1, 70 *ars* 54, pubes *carm.* 4, 4, 46, legio *serm.* 1, 6, 48, militia *serm.* 2, 2, 10, iuventus 2, 2, 52, res *epist.* 1, 12, 25, -nae ... lyrae *carm.* 4, 3, 23, -no *serm.* 2, 1, 37, rem ... -nam *carm. saec.* 66, -ne *carm.* 3, 6, 2 *serm.* 1, 4, 85, -no ... habitu *serm.* 2, 7, 54, -na ... Ilia *carm.* 3, 9, 8, -ni *epist.* 2, 1, 29 *ars* 113, 325, -nis *epist.* 1, 18, 49 *ars* 264, -nos *epod.* 7, 17, -na ... in ora *epist.* 1, 3, 9, -nis vatibus 2, 2, 94
 Romulae ... **gentis** *carm.* 4, 5, 1, -ae ... genti *carm. saec.* 47
 Romulus *epist.* 2, 1, 5, -li *carm.* 2, 15, 10, 4, 8, 24, -lum 1, 12, 33 v. Ilia
 Roscia ... lex (v. Otho) *epist.* 1, 1, 62
 doctus Roscius *epist.* 2, 1, 82
 Roscius *serm.* 2, 6, 35
 a Rostris *serm.* 2, 6, 50
 Rubos ... pervenimus *serm.* 1, 5, 94
 Rufam **ant** Pusillam *serm.* 2, 3, 216
 Rufillus (Buccillus Sen.) *serm.* 1, 2, 27, 1, 4, 92
 Rufus *serm.* 2, 8, 58, v. Nasidienus
 Regis Rupili *serm.* 1, 7, 1, 19 v. Rex
 Rusonem *serm.* 1, 3, 86
 Rutubae *gladiatoris* *serm.* 2, 7, 96
 Sabacae regibus *carm.* 1, 29, 3
 Sabellus *epist.* 1, 16, 49
 Sabella ... anus *serm.* 1, 9, 29, -la ... carmina *epod.* 17, 28, -lis ... lignonibus *carm.* 3, 6, 38, pulsus -lis *serm.* 2, 1, 36
 Sabinum *epist.* 1, 5, 27
 mulier ... Sabina *epod.* 2, 41, agro ... -no *serm.* 2, 7, 118, vile ... -num vinum *carm.* 1, 20, 1, caelum ... -num *epist.* 1, 7, 77, -na ... diota *carm.* 1, 9, 7, silva .. in -na 1, 22, 9, valle

- ... -na 3, 1, 47, in arduos
 ... -nos 3, 4, 22, unicis -nis
2, 18, 14, cum rigidis ...
 -nis *epist.* 2, 1, 25
Sagana *epod.* 5, 25, -nae *dat.*
serm. 1, 8, 48, cum -na 1,
8, 25. 41
Salaminus Teucer *carm.* 1,
15, 23
Salamină *carm.* 1, 7, 21, 29.
Salerni *loc. epist.* 1, 15, 1
Saliare ... carmen *epist.* 2,
1, 86, -ibus ... dapibus
carm. 1, 37, 2
 morem in Salium *carm.* 1,
36, 12, 4, 1, 28
Sallustius *serm.* 1, 2, 48,
 Crispe Sallusti *carm.* 2, 2, 3
Samnites *epist.* 2, 2, 98
 concinna Samos *epist.* 1, 11,
2, 21
 mascula Sappho *epist.* 1, 19,
28, **Sapphō** *acc. carm.* 2, 13, 25
Sardiniae segetes *carm.* 1,
31, 4
Croesi regia Sardis *epist.* 1,
11, 2
Sardus ... Tigellius *serm.* 1,
3, 3, **Sardo** cum melle *ars*
375
Sarmentus *serm.* 1, 5, 56,
 -ti 52, 55
Satureiano ... caballo *serm.*
1, 6, 59
 ipsis Saturnalibus *serm.* 2,
3, 5
 numerus Saturnius *epist.* 2,
17, 158
 domus Saturni *carm.* 2, 12,
9, -no *dat.* 2, 17, 23, -no
abl. 1, 12, 50
Satyrum *epist.* 2, 2, 125,
 -orum *carm.* 2, 19, 4 *ars*
235, -is *epist.* 1, 19, 4 *ars*
233, -os *ars* 221, 226, cum
 -is *carm.* 1, 1, 31
Scaeva *voc. epist.* 1, 17, 1
Scaevae *dat. serm.* 2, 1, 53
Scamandri flumina *epod.*
13, 14
Scauros *carm.* 1, 12, 37
Scaurum *serm.* 1, 3, 48
Scetani dissimilis sis *serm.*
1, 4, 112
 virtus **Scipiadae** *serm.* 2, 1,
72, -dam *ut* 2, 1, 17
Scopas *carm.* 4, 8, 6
Scorpios sidus *carm.* 2, 17, 17
Scyllam *ars* 145
Scythes *carm.* 2, 11, 1, 4,
14, 42, -en 4, 5, 25, -ae
plur. 1, 35, 9, 3, 8, 23, 3,
24, 9 *carm. saec.* 55, -as
carm. 1, 19, 10
Scythicum ... amnem *carm.*
3, 4, 36
Semeleae puer *carm.* 1, 19, 2
Semeleius ... Thyoneus
Bacchus *carm.* 1, 17, 22
 septembribus horis *epist.* 1,
16, 16
Septicium *epist.* 1, 5, 26
Septimius *epist.* 1, 9, 1, -mi
voc. carm. 2, 6, 1
Serēs *carm.* 3, 29, 27, 4, 15,
23, Serās 1, 12, 56
Sericos ... **pulvillos** *epod.*
8, 15, sagittas ... -as *carm.*
1, 29, 9
 cum **Servilio Balatrone** *serm.*
2, 8, 21
Servi *voc. serm.* 1, 10, 86
Servius Oppidius *serm.* 2, 3,
168
 o beate **Sesti** *carm.* 1, 4, 14
 [in **Cassium Severum**] *tit.*
epod. 6
Sextilem totum *epist.* 1, 7, 2,
 -li mense *epist.* 1, 11, 19
Sibyllini ... versus *carm.*
saec. 5

- Sicana ... flamma *epod.* 17,
32
- Siculi ... Epicharmi *epist.*
2, 1, 58, poetae *ars* 463,
-um mare *carm.* 2, 12, 2,
-a ... unda 3, 4, 28, -i ...
tyranni *Phalaridis* *epist.* 1, 2,
58, -ae ... vaccae *carm.* 2,
16, 33, dapes 3, 1, 18, -as
... undas 4, 4, 44, fructibus
... -is *epist.* 1, 12, 1; v.
Triquetrus
- Sidonio ... ostro *epist.* 1,
10, 26, -ii ... nautae *epod.*
16, 5f
- Silenus *ars* 239
- horridi ... Silvani *carm.* 3,
29, 23, -um *epist.* 2, 1, 143,
pater -ne *epod.* 2, 22
- emuncto ... Simone *ars* 238
- lubricus ... Simois *epod.* 13,
14
- Sinuessae* loc. *serm.* 1, 5, 40
- Sinuessanumque Petrinum
epist. 1, 5, 5
- improba Siren *serm.* 2, 3, 14,
-um voces *epist.* 1, 2, 23
- Sisennas* *serm.* 1, 7, 8
- Sisyphus (-os *F*) *carm.* 2,
14, 20 *epod.* 17, 68 *serm.* 2,
3, 21
- Sisyphus pumilio *serm.* 1,
3, 47
- Sithoniis *carm.* 1, 18, 9, -a
nive 3, 26, 10 v. *Thrax*
- Smyrna *epist.* 1, 11, 3
- Socraticam* ... domum *carm.*
1, 29, 14, -cae ... chartae
ars 310, -cis ... sermonibus
carm. 3, 21, 9; v. *serm.* 2, 4, 3
- Sophoclēs *epist.* 2, 1, 163
- candidum *Soractē* *carm.* 1, 9, 2
- Sosiorum pumice *epist.* 1,
20, 2, Sosis *ars* 345
- Spartaeus acer *epod.* 16, 5,
-um *carm.* 3, 14, 19
- Spes *carm.* 1, 35, 21
- heredes Staberi *serm.* 2, 3,
84, -i ... animum 89
- Stertinius *serm.* 2, 3, 33,
sapientum octavus 2, 3, 296,
-um ... acumen *epist.* 1,
12, 20
- Stesichori ... *camenae* *carm.*
4, 9, 8; cf. *epod.* 17, 44
- Sthenelus *carm.* 1, 15, 24.
4, 9, 20
- Stoicē *serm.* 2, 3, 160. 300,
libelli Stoici *epod.* 8, 15
- Stygiā ... undā *carm.* 2,
20, 8, -iis fluctibus *carm.* 4,
8, 25
- Styx *carm.* 1, 34, 10
- Suadela *epist.* 1, 6, 38
- Suburanae canes *epod.* 5, 58
- Sulcius *serm.* 1, 4, 65, Sulci
gen. 1, 4, 70
- Sulpiciis ... horreis *carm.*
4, 12, 18
- Superbus Tarquinius *serm.*
1, 6, 12
- Surrentina ... faece *serm.* 2,
4, 55
- Surrentum ductus *epist.* 1,
17, 52
- Sybarin* *carm.* 1, 8, 2
- Sygambri* *carm.* 4, 14, 51,
-os 4, 2, 36
- Fausta Syllae* *serm.* 1, 2, 64
- malobathro *Syrio* *carm.* 2, 7, 8
- Syrtēs* acc. *carm.* 1, 22, 5.
2, 6, 3. 2, 20, 15 *epod.* 9, 31
- Syri* ... filius *serm.* 1, 6, 38,
Syro gladiator 2, 6, 44
- Syra* ... merce *carm.* 1, 31, 12
- Taenari sedes *carm.* 1, 34, 10
- Tanaïs* *carm.* 3, 29, 28, -in
3, 10, 1, 4, 15, 24; v. *Scy-*
thicus
- Tanain spadonem* *serm.* 1, 1,
105

- Tantalus *epod.* 17, 66 *serm.*
1, 1, 68, Tantalum atque
 Tantaligenus *carm.* 2, 18, 37
 Tarentino . . . veneno *epist.*
2, 1, 207
 Tarentum *serm.* 2, 4, 34 *epist.*
1, 7, 45, -ti *carm.* 1, 28, 29,
 -um 3, 5, 56 *serm.* 1, 6, 105
epist. 1, 16, 11
 iudice Tarpa *serm.* 1, 10, 38;
 v. Maecius
 Superbus Tarquinius *serm.*
1, 6, 13, superbos -ni fasces
carm. 1, 12, 35
 Tartaro *dat. carm.* 3, 7, 17,
 -ra 1, 28, 10
 iterum Tauro *cos. a.* 26 *epist.*
1, 5, 4
 Teanum *acc. epist.* 1, 1, 86
 captivae . . . Tecmessae *carm.*
2, 4, 6
 Anacreonta Teium *epod.* 14,
 10, fide Teia *carm.* 1, 17, 18
 Aiace[m] Telamone natum
carm. 2, 4, 5
 Telegoni iuga *carm.* 3, 29, 8
 Telemachus *epist.* 1, 7, 40
 Telephus *epod.* 17, 8, *tragicus*
ars 96, -e *ars* 104
 Telephi cervicem . . . Telephi
 laudas brachia *carm.*
1, 13, 1, 2, -um 4, 11, 21,
 -e 3, 19, 26
 Telluris iuvenes *gigantas*
carm. 2, 12, 7, -rem *epist.*
2, 1, 143
 Thessala Tempe *carm.* 1, 7, 4,
1, 21, 2, 3, 1, 24
 Tempestatibus *dat. epod.* 10,
24
 Terentius *epist.* 2, 1, 59,
 -ti *fabula serm.* 1, 2, 20
 festis . . . Terminalibus *epod.*
2, 59
 Terra *carm.* 3, 4, 73
- Teucer *carm.* 1, 7, 21, 1, 15,
24, 4, 9, 17, Teuceri (-o *D Φ*)
1, 7, 27, Teucrum *serm.* 2,
3, 204, Teucro *carm.* 1, 7, 27
 in pulvere Teucro *carm.* 4,
6, 12
 argutae . . . Thaliae *carm.*
4, 6, 25
 o Thaliarche *carm.* 1, 9, 8
 Thebae *carm.* 4, 4, 64, -arum
epist. 1, 16, 74, -as *carm.* 1,
7, 3, -is *serm.* 2, 5, 84 *epist.*
2, 1, 213 *ars* 118
 Thebanae . . . arcis *ars* 394,
 -ae . . . Semelae *carm.* 1,
19, 2, -os . . . modos *epist.*
1, 3, 13
 dente Theonino *epist.* 1, 18, 82
 Theseus *carm.* 4, 7, 27
 Thespis *epist.* 2, 1, 163 *ars*
 276
 Thessalo victore Achille
carm. 2, 4, 10, voce -la *epod.*
5, 45, -osque ignes Achillis
carm. 1, 10, 15, -la Tempe
carm. 1, 7, 4, portentaque
 -la *epist.* 2, 2, 209, -lis . . .
 venenis *carm.* 1, 27, 21
 marinae filium . . . Thetidis
carm. 1, 8, 14, 4, 6, 6, dea
 nate puer Thetide *epod.* 13, 2
 bello furiosa Thraece *carm.*
2, 16, 5, Thraecā *nom. epist.*
1, 3, 3, -ēn *carm.* 3, 25, 11
 Thraecam *epist.* 1, 16, 13
 Thracio . . . vento *carm.* 1,
25, 11, animae . . . Thraciae
4, 12, 2
 Thracis . . . Lycurgi *carm.*
2, 19, 16, -um est 1, 27, 2,
 -um pectora *epod.* 5, 14; r
 Sithonius Edonus
 Threicio . . . Orpheo *carm.*
1, 24, 13, aquilone *epod.*
13, 3, -a . . . amystide *carm.*
1, 36, 14

- Thressa Chloe *carm.* 3, 9, 9
 Threx . . . Gallina *gladiator*
serm. 2, 6, 44 *epist.* 1, 18, 36
 Thurini . . . Ornyti *carm.* 3,
9, 14, Viscus -us *serm.* 2,
 8, 20
 cena *Thyestae ars* 91, -en
carm. 1, 16, 17
Thyesteas preces epod. 5, 86
 Thyias *carm.* 3, 15, 10, -das
2, 19, 9
 Thyna merce *carm.* 3, 7, 3
 Semeleius . . . Thyoneus
carm. 1, 17, 23; v. Bacchus
 lupus . . . Tiberinus *serm.* 2,
2, 31, -no flumine *epist.* 1,
11, 4, -nis . . . in undis *carm.*
 3, 12, 7
 Tiberis *carm.* 2, 3, 18 *epist.*
1, 11, 19, -im *carm.* 1, 2, 13
1, 8, 8, 1, 29, 12 *serm.* 1,
9, 18, 2, 1, 8, in -I 2, 3, 292
 Tiberi *Oppidi voc. serm.* 2,
 3, 173
 (Tiberius) v. Claudius, Nero
 Tibur *carm.* 2, 6, 5, 3, 4, 23
epist. 1, 7, 45, -ris *carm.* 1,
7, 21, 1, 18, 2, 4, 2, 31,
 -ur *acc.* 3, 29, 6, 4, 3, 10.
epist. 1, 8, 12, -ure *loc. epist.*
1, 8, 12, 2, 2, 3
 Tiburni lucus *carm.* 1, 7, 13
 Tiburte via *serm.* 1, 6, 108,
 -tia *poma* 2, 4, 70
 Sardus . . . Tigellius *serm.*
1, 3, 4, cantor's morte Ti-
 gelli 1, 2, 3
 Hermogenisque Tigelli *serm.*
1, 4, 72, 1, 10, 80, -li *loc.*
1, 10, 90
 rapidus Tigris *carm.* 4, 14, 46
 Tilli *loc. serm.* 1, 6, 24, 107
 Timagenis *aemula lingua*
epist. 1, 19, 15
 Timor *carm.* 3, 1, 37
 Tiresiā *loc. serm.* 2, 5, 1
- Tiridaten *carm.* 1, 26, 5
 Tisiphonen *serm.* 1, 8, 34
 Titanās *carm.* 3, 4, 43; v.
 Gigas
 Tithonus *carm.* 1, 28, 8, -um
2, 16, 30
 Titius *epist.* 1, 3, 9
 Tityos *carm.* 3, 11, 21, 4, 6,
2, Tityi iecur 3, 4, 77, -on
2, 14, 8
 Torquato . . . consule a. 65
epod. 13, 6 v. Manlius
 Torquate *carm.* 4, 7, 23 *epist.*
1, 5, 3
 Trausius *serm.* 2, 2, 99
 Trebati *loc. serm.* 2, 1, 4.
2, 1, 78
 Trahani *gen. serm.* 1, 4, 114
 Triquetra . . . tellure Sicula
serm. 2, 6, 55
 Trivici *gen. serm.* 1, 5, 79
 Troiae *gen. et loc. carm.* 1,
 8, 14, 3, 3, 60, 3, 3, 61, 4,
6, 3 *serm.* 2, 5, 18 *epist.* 1,
2, 19 *ars* 141, Troiae *dat.*
carm. 1, 10, 15, Troiam *carm.*
4, 15, 31 *carm. saec.* 41,
 Troiā *serm.* 2, 3, 191
 Troiani belli *epist.* 1, 2, 1,
 bellum -um *ars* 147, -na . . .
 tempora *carm.* 1, 28, 11
 Troica . . . sacerdos Ica *carm.*
 3, 3, 32, pulvere -co 1, 6, 14
 Troilōn *carm.* 2, 9, 16
 Troās *carm.* 4, 6, 15
 Tulli . . . regnum *Servi serm.*
1, 6, 9
 Tullus *Hostilius rex carm.* 4,
7, 15
 consule Tullo a. 66 *carm.* 3,
 8, 12
 Turbonis in armis *serm.* 2,
 3, 310
 Turius *serm.* 2, 1, 49
 Tusculi Circaea . . . moenia
epod. 1, 29 v. *Telegonus*

- amnis ... Tusci *serm.* 2, 2, 33,
 vici 2, 3, 228, mare -um
epist. 2, 1, 202, -o ... alveo
carm. 3, 7, 28, -is ...
 aequoribus 4, 4, 54; v.
 Etruscus
 Tydides *carm.* 1, 15, 28, -en
1, 6, 16
 Tyndaridae *nom. plur. carm.*
4, 8, 31, fortissima -arum
serm. 1, 1, 100
 Tyndari *voc. carm.* 1, 17, 10
 Typhoeus Titan *carm.* 3, 4,
 53
 Tyriae ... merces *carm.* 3,
 29, 60, -os ... colores *epist.*
1, 6, 18, -as vestes *serm.* 2,
4, 84, muricibus -iis *epod.*
12, 21
 Tyrrhenus ... parens *carm.*
 3, 10, 12, mare -um 1, 11, 6
 [-um *falso trad.* 3, 24, 4],
 -um per aequor 4, 15, 3, -a
 regum *progenies* 3, 29, 1,
 -a sigilla *epist.* 2, 2, 180;
 v. Etruscus
 Tyrtaeus *ars* 403
 post fanum ... Vacunae
epist. 1, 10, 49
 Vala *voc. epist.* 1, 15, 1
 Laevinum, Valeri genus *serm.*
1, 6, 12
 Valgius *Rufus serm.* 1, 10,
 82, amici Valgi *carm.* 2, 9, 5
 Variam vicum *epist.* 1, 14, 3
 Varius *serm.* 1, 5, 40 93. 1,
6, 55, 1, 10, 44, 81, 2, 8, 21,
 63 *epist.* 2, 1, 247. -io *carm.*
1, 6, 1 *ars* 55, -ium *serm.*
1, 9, 23 (*passim uarus in*
codd.)
 Varrone Atacino *serm.* 1, 10,
46
 Varum *serm.* 1, 3, 47
 Vare *carm.* 1, 18, 1
 Vaticanus montis *carm.* 1,
 20, 7
 Veia maga *epod.* 5, 29
 Veianus gladiator *epist.* 1,
 1, 4
 Veientis ... arvi *epist.* 2,
2, 167
 Veientanum vinum ... po-
 tare *serm.* 2, 3, 143
 cum Velabro *serm.* 2, 3, 229
 Veliae loc. *epist.* 1, 15, 1
 in ... Velina tribu *epist.* 1,
6, 52
 Venafranae ... olivae *serm.*
2, 4, 69, -os in *agros carm.*
 3, 5, 55
 Venafrum ... cella *serm.* 2, 8,
45, viridi ... -fro *carm.* 2,
6, 16
 Vennuncula *serm.* 2, 4, 71
 Venus *carm.* 1, 4, 5. 1, 13, 15.
1, 19, 9, 2, 8, 13. 3, 11, 50.
3, 16, 6, 3, 21, 21, 3, 27, 67.
epist. 1, 6, 38, Veneris *carm.*
1, 15, 13. 3, 18, 6, 3, 26, 5.
4, 6, 21, 4, 10, 1, 4, 11, 15.
4, 15, 32 *carm. sacc.* 50,
 Veneri *carm.* 1, 33, 10, 3,
10, 9, Venerem *carm.* 1, 32,
9, Venus *voc. carm.* 1, 18, 6.
1, 30, 1, 4, 1, 1; *i. q. puella:*
 Venus *carm.* 1, 27, 14, 1,
 33, 13; *i. q. iactus Veneris*
 Venus *carm.* 2, 7, 25 (*cf. 1*,
4, 18); *i. q. amor: venus carm.*
 3, 9, 17, 4, 13, 17 *epist.* 1, 18,
21 *ars* 42, veneris *serm.* 2,
5, 80 *ars* 320, veneri *serm.*
1, 5, 84, venerem *carm.* 2,
5, 4, 3, 13, 5 *serm.* 1, 2, 119.
1, 3, 109, venere *serm.* 1, 4,
113 *ars* 414; *cf. Cupido Cy-*
prus Cytherea Erycina
 Venusinus ... colonus *serm.*
2, 1, 35, -ae ... silvae *carm.*
1, 28, 26

- Vergilius *serm.* 1, 5, 40, 48.
1, 6, 55. 1, 10, 81 *epist.* 2,
1, 247, -lio *serm.* 1, 10, 45
ars 55, -lium *car.* 1, 3, 6,
-li *voc. car.* 1, 24, 10
- Vergili *voc. car.* 4, 12, 13
- Vertumnum *epist.* 1, 20, 1
-is ... iniquis *serm.* 2, 7, 14
- Vespero surgente *car.* 2,
9, 10, puro ... -o *dat.* 3,
19, 26
- Vestae *car.* 1, 2, 16, 3, 5,
11 *serm.* 1, 9, 35 *epist.* 2,
2, 114, -am *car.* 1, 2, 28
- Vibidius *scurra serm.* 2, 8,
22, 33, 40, 80
- Victoria *epist.* 1, 18, 64
- Villius *serm.* 1, 2, 64
- Vindelici *car.* 4, 4, 18, 4,
14, 8
- Vini *voc. epist.* 1, 13, 2, *v.*
Asina
cum virgine *Vestali car.* 3,
30, 9, *virgines sanctae* 1,
2, 27
- Virtus *car.* 2, 2, 19, 3, 2,
17, 21 *car. saec.* 58
- Viscus Thurinus *serm.* 2, 8,
20, -um 1, 9, 22, -orum ...
uterque 1, 10, 83
- Viselli *gen. serm.* 1, 1, 105
- Vlixes *serm.* 2, 5, 100, Vlixēi
car. 1, 6, 7 *epod.* 16, 60,
17, 16, Vlixēi *epist.* 1, 6, 63,
1, 7, 40, -en *serm.* 2, 3, 197,
204 *epist.* 1, 2, 18
- Vlubris *loc. epist.* 1, 11, 30
- Vmber ... aper *serm.* 2, 4, 40
- Vmbreni *gen. serm.* 2, 2, 133
- Vmmidius *serm.* 1, 1, 95
- scurra Volanerius *serm.* 2,
7, 15
- Volcanus *car.* 1, 4, 8, 3,
4, 59, -no *serm.* 1, 5, 74
- Volteium nomine Menam
epist. 1, 7, 55, -um 1, 7, 64,
Vltēi 1, 7, 91
- Volture in Apulo *car.* 3,
4, 2
- furque Voranus *serm.* 1, 8, 39
- Vsticæ ... saxa *car.* 1,
17, 11
- Vtīcam *epist.* 1, 20, 13
- Xanthiā Phoceu *car.* 2, 4, 2
- Xantho ... amne *car.* 4,
6, 26
- Zephyris *car.* 3, 1, 24, 4,
7, 9 *epist.* 1, 7, 13
- Amphionis atque Zethi *epist.*
1, 18, 42

WIPSIAN: TYPIS B. G. TEVNERI.

CONSERVED
2/06 LC
HARVARD COLLEGE
LIBRARY

Aus Natur und Geisteswelt

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher
Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens

**Geheftet
1 Mark.**

in Bändchen von 130–160 Seiten.

Jedes Bändchen ist in sich abgeschlossen und einzeln käuflich.

**Gebunden
Mk. 1.25.**

In erschöpfender und allgemein-verständlicher Behandlung werden in abgehandelten Bänden auf wissenschaftlicher Grundlage ruhende Darstellungen wichtiger Gebiete in planvoller Beschränkung aus allen Zweigen des Wissens geboten, die von allgemeinem Interesse sind und dauernden Nutzen gewähren.

Pompeji, eine hellenistische Stadt in Italien. Von Hofrat Professor Dr. Fr. v. Duhn. Mit 62 Abbildungen.

Sucht durch zahlreiche Abbildungen unterstützt, an dem besonders greifbaren Beispiel Pompejis die Übertragung der griechischen Kultur und Kunst nach Italien, ihr Werden zur Weltkultur und Weltkunst verständlich zu machen, wobei die Hauptphasen der Entwicklung Pompejis, immer im Hinblick auf die gestaltende Bedeutung, die gerade der Hellenismus für die Ausbildung der Stadt, ihrer Lebens- und Kunstformen gehabt hat, zur Darstellung gelangen.

Kulturbilder aus griechischen Städten. Von Oberlehrer Dr. Erich Ziebarth. Mit 22 Abbildungen im Text und 1 Tafel.

Sucht ein anschauliches Bild zu entwerfen von dem Aussehen einer altgriechischen Stadt und von dem städtischen Leben in ihr, auf Grund der Ausgrabungen und der nichtchristlichen Denkmäler; die altgriechischen Bergstädte Thera, Pergamon, Priene, Milet, der Tempel von Dionysia werden geschildert. Stadtpläne und Abbildungen suchen die einzelnen Städtebilder zu erläutern.

Schrift- und Buchwesen in alter und neuer Zeit. Von Professor Dr. O. Weise. 2. Auflage. Mit 37 Abbildungen.

Verfolgt durch mehr als vier Jahrtausende Schrift-, Brief- und Setzungsweisen, Buchhandel und Bibliotheken.

Die deutschen Volksstämme und Landschaften. Von Professor Dr. O. Weise. 3. Auflage. Mit 29 Abbildungen im Text und auf 15 Tafeln.

Schildert durch eine gute Auswahl von Städte-, Landschafts- und anderen Bildern unterstützt, die Eigenart der deutschen Gauen und Stämme, die charakteristischsten Eigentümlichkeiten der Landschaft, den Einfluß auf das Temperament und die geistige Anlage der Menschen, die Leistungen hervorragender Männer, Sitten und Gebräuche, Sagen und Märchen, Besonderheiten in der Sprache und Hausrichtung u. a. m.

Das deutsche Bildungswesen in seiner geschichtlichen Entwicklung. Von Professor Dr. Friedrich Paussen.

Auf beschränktem Raum löst der Verfasser die schwierige Aufgabe, indem er das Bildungswesen stets im Rahmen der allgemeinen Kulturbewegung darstellt, so daß die gesamte Kulturentwicklung unseres Volkes in der Darstellung seines Bildungswesens wie in einem verkleinerten Spiegelbild zur Erscheinung kommt. So wird aus dem Buchsein nicht nur für die Erkenntnis der Vergangenheit, sondern auch für die Forderungen der Zukunft reiche Frucht erwachsen.

Das deutsche Drama des neunzehnten Jahrhunderts. In seiner Entwicklung dargestellt von Professor Dr. G. Witkowski. 2. Auflage. Mit einem Bilionis Hebbels.

Sucht in erster Linie auf historischem Wege das Verständnis des Dramas der Gegenwart anzubahnen und berücksichtigt die drei Faktoren, deren jeweilige Beschaffenheit die Gestaltung des Dramas bedingt: Kunstanschauung, Schauspielkunst und Publikum.

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und Berlin

Aus Natur und Geisteswe

Jedes Bändchen geheftet Mf. 1. —, in Leinwand gebunden Mf. 2. —

Geschichte der Musf. Von Dr. Friedrich Spiro.

Gibt in großen Zügen eine übersichtliche äußerst lebendig gehaltene Darstellung der Entwicklung der Musf vom Altertum bis zur Gegenwart mit besonderer Berücksichtigung der führenden Persönlichkeiten und der großen Strömungen und unter strenger Ausschließung dessen, was für die Entwicklung der Musf ohne Bedeutung war.

Die deutschen Kolonien. Land und Leute. Von Dr. Adolf Hellmuth.

Mit zahlreichen Abbildungen und 2 Karten.

Bringt auf engem Raume eine durch Abbildungen und Karten unterstützte, wissenschaftlich genaue Schilderung der deutschen Kolonien, sowie eine etwandsfreie Darstellung ihrer nach Nahrung und Kleidung, Haus und Gemeindeleben, Sitte und Recht, Glaube und Unglaube, Arbeit und Vergnügen, Gewerbe und Handel, Waffen und Kampfesweise.

Geschichte der Vereinigten Staaten von Amerika. Von Dr. C. Daenell.

Gibt in großen Zügen eine übersichtliche Darstellung der geschichtlichen, kulturellen und wirtschaftlichen Entwicklung der Vereinigten Staaten von den ersten Kolonialkämpfern bis zur jüngsten Gegenwart mit besonderer Berücksichtigung der verschiedenen politischen, ethnographischen, sozialen und wirtschaftlichen Probleme, die zur Zeit die Amerikaner besonders bewegen.

Die Metalle. Von Professor Dr. K. Scheid. Mit 16 Abbildungen.

Behandelt die für Kulturleben und Industrie wichtigen Metalle, schildert die Gewinnung der Metalle, die Gewinnung der Metalle aus den Erzen, das Hüttenwesen und die verschiedenen Systemen, die Fundorte der Metalle, ihre Eigenschaften und Verwendung, Angabe historischer, kulturgeschichtlicher und statistischer Daten, sowie die Verarbeitung der Metalle.

Aus der Vorzeit der Erde. Vorträge über allgemeine Geologie. Von Professor Dr. Fr. Frech. Mit 49 Abb. im Text und auf 5 Doppeltafeln.

Erörtert die interessantesten und praktisch wichtigsten Probleme der Geologie: die Entstehung der Vulkanen, das Klima der Vorzeit, Gebirgsbildung, Korallenriffe, Talbildung und Erdfälle, Wildbeute und Wildbachverbauung.

Auf tausenden Weisheit der Zeit. Übersicht über die Entwicklung der Naturwissenschaften und der Technik auf das gesamte Kulturleben. Von Geh. Regierungsrat Professor Dr. W. Launhardt. 2. Auflage. Mit 16 Abbildungen.

Ein geistreicher Rückblick auf die Entwicklung der Naturwissenschaften und der Technik, der die Weltmänner unserer Zeit verdankt werden, über die naturwissenschaftlichen Entdeckungen, die die Stufe verhärfen und vervollkommen, wie über die Erfindungen, die unsere hochentwickelte Kultur in ungeahnter Weise ausgebreitet haben, die modernen Schiffsbauwerke wie die Fernrohre, die Eisenbahnen wie die Dampfschiffe und die Luftschiffe.

Meeresforschung und Meeresleben. Von Dr. O. Janson. 2. Auflage. Mit 16 Figuren.

Schildert kurz und lebendig die Fortschritte der modernen Meeresuntersuchung auf geographischen, physikalisch-chemischen und biologischem Gebiete, die Verteilung von Wasser und Salz auf der Erde, die Chemie des Meeres, die physikalischen und chemischen Verhältnisse des Meeres, endlich die wichtigsten Organismen des Meeres, die Pflanzen und Tiere.

Wichtigste Kulturpflanzen. (Die Getreidegräser.) Sechste Auflage. Von Professor Dr. K. Giesenhagen. Mit 38 Figuren im Text.

Behandelt die Getreidepflanzen und ihren Auf- und nach botanischen wie kulturgeschichtlichen Gesichtspunkten, enthält zugleich in anmutigster Form alle meine botanische Kenntnisse vermittelnd.

weiter Katalog auf Wunsch umsonst und postfrei vom Verlag

Das griechische Drama: Aeschylos, Sophokles, Euripides. Bearbeitet von Prof. Dr. Johannes Gelfing.

Mit einem Plan des Theaters des Dionysos zu Athen. Geh. M 1.60, in Leinw. geb. M 2.60.
... Wenn die philologische Wissenschaft früher ihre eigentliche Aufgabe in der Aus-
sah, so ist hier und irrthümlicherweise neuerdings durchweg in Büchern über die großen griechischen
Tragiker die ästhetische Behandlung an deren Stelle getreten, und mit eindringendem, feiner
Verständnis. Ist der Stoff und Bau der Tragödien, die Charaktere zur Darstellung gebracht, der
Gesamtkunstwerk in zusammenschaffender und abschließender Betrachtung bewertet. Man hat auf
jeder Seite die Empfindung, daß man einem kundigen Führer, der sich lange und Liebeshill mit
einem Gegenstande beschäftigt hat, folgt... (Zeitschr. f. lat. u. holl. Schulz. 16. Jg., Seite 1.)

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. Eduard Schwartz.

1. Aeschylos und Sophokles. 2. Euripides und Aristophanes. 3. Sokrates und Platon. 4. Polybios und Pausanias. 5. Cicero. 2. Aufl. Geh. M 2.—, in Leinw. geb. M 2.60.
Die Vorträge wenden sich an ein größeres Publikum. In weiten Kreisen richtet sich
die Beurteilung des Altertums noch immer nach dem Stande, den die Altertumswissenschaft von
etwa 60 Jahren einnahm. Dem gegenüber wird in diesen Vorträgen der Versuch gemacht, an
einzelnen Beispielen zu zeigen, wieviel bestimmter und schärfer das Bild der antiken Literatur
durch die wissenschaftliche Arbeit der letzten Generationen geworden ist. Als Beispiele sind
besonders ausgeprägte Individualitäten gewählt, die sich mit prägnanten Linien zeichnen lassen.

Die Sagen des klassischen Altertums. Von Stoll-Kamer. 6. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Hans Kamer. Mit 29 Abbildungen im Text und auf 6 Tafeln. 2 Bände geb. je M 3.60, in einem Band geb. M 6.—

Die Götter des klassischen Altertums. Von Stoll-Kamer. 8. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Hans Kamer. Mit 92 Abbildungen. In Leinwand geb. M 4.50.

Die allbekanntesten Werke des Stoll's, der sich um die Verbreitung und Popularisierung
der Kenntnis des klassischen Altertums so hohe Verdienste erworben hat, erscheinen hier in neuer
form und in neuem, wesentlich verbesserten Gewand.
Band I behandelt Sagenreihen wie die von Herakles, Theseus, den Argonauten, Odysseus
usw., Band II wesentlich den Inhalt von Ilias und Odyssee.
„Die Götter des klassischen Altertums“ behandeln die Götter des Olympos, der Gewässer,
der Erde und der Unterwelt wie die besonderen Götter der Römer.
Die in reicher Zahl beigegebenen Abbildungen sind in bestmöglicher Wiedergabe ganz
neu hergestellt worden. So werden die Sittlichen Bücher in ihrer Neuausgestaltung als die besten
Orientierungsmittel über den antiken Sagenhauf und die antike Mythologie gelten dürfen und
sich bald der breiten Beliebtheit erfreuen, die sie sich in ihrer alten form durch Jahrzehnte
bewahrt haben.

Homer. Bearbeitet von Georg Finsler. (Aus dem Griechischen von G. Finsler.) Geh. M 6.—, in Leinwand geb. M 7.—

Das Buch wendet sich zunächst an die Lehrer an Schulen, an denen Homer nicht im
Original gelesen wird, dann an den großen Kreis der Gebildeten aller Stände. Allerdings soll
denen wird es Homer näher bringen, sowohl durch die zusammenhängenden Erzählungen ein-
zelner Stücke als durch die systematische Darstellung der homerischen Welt und Gesinnung. Das
Buch ist vor allem zum Lesen bestimmt und soll ein Gesamtbild geben. Vollständigkeit in den
Angaben konnte nicht erstrebt werden, da bei dem gewaltigen Stoff eine solche beinahe un-
möglich und der Durchsichtbarkeit der Darstellung nicht förderlich gewesen wäre. Daß diese nicht
schon gedrängt sein mußte, liegt bei der Fülle des Materials auf der Hand. Es sind deshalb
auch die angeführten homerischen Stellen selten im vollen Wortlaut gegeben, weil der Umfang
des Buches doch nicht zu sehr anschwellen durfte. Nur die homerischen Stellen, die für die
den Plan und Umfang des Buches gemäß, teils in der Fülle der homerischen Welt und Gesinnung
frage gesehen werden. Nicht nur müßten die
die Erwähnungen über das Detail weglassen, sondern
nur eine Auswahl geboten werden.

CONSERVED
2/06 LC
HARVARD COLLEGE
LIBRARY

Aus Natur und Geisteswelt

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher
Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens

**Geheftet
1 Mark.**

in Bändchen von 130–160 Seiten.
Jedes Bändchen ist in sich ab-
geschlossen und einzeln käuflich.

**Gebunden
Mk. 1.25.**

In erschöpfender und allgemein-verständlicher Behandlung werden in ab-
geschlossenen Bänden auf wissenschaftlicher Grundlage ruhende Darstellungen
wichtiger Gebiete in planvoller Beschränkung aus allen Zweigen des Wissens
geboten, die von allgemeinem Interesse sind und dauernden Nutzen gewähren.

Pompeji, eine hellenistische Stadt in Italien. Von Hofrat
Professor Dr. Fr. v. Duhn. Mit 62 Abbildungen.

Sucht, durch zahlreiche Abbildungen unterstützt, an dem besonders greifbaren Beispiel Pompejis
die Übertragung der griechischen Kultur und Kunst nach Italien, ihr Werden zur Weltkultur
und Weltkunst verständlich zu machen, wobei die Hauptphasen der Entwicklung Pompejis,
immer im Hinblick auf die gestaltende Bedeutung, die gerade der Hellenismus für die Aus-
bildung der Stadt, ihrer Lebens- und Kunstformen gehabt hat, zur Darstellung gelangen.

Kulturbilder aus griechischen Städten. Von Oberlehrer Dr. Erich
Ziebarth. Mit 22 Abbildungen im Text und 1 Tafel.

Sucht ein anschauliches Bild zu entwerfen von dem Aussehen einer altgriechischen Stadt und
von dem städtischen Leben in ihr, auf Grund der Ausgrabungen und der in der römischen Denk-
mäler; die altgriechischen Bergstädte Thera, Pergamon, Priene, Milet, der Tempel von Dionysia
werden geschildert. Stadtpläne und Abbildungen suchen die einzelnen Städtebilder zu erläutern.

Schrift- und Buchwesen in alter und neuer Zeit. Von Professor
Dr. O. Weise. 2. Auflage. Mit 37 Abbildungen.

Verfolgt durch mehr als vier Jahrtausende Schrift-, Brief- und Setzungenwesen, Buchhandel
und Bibliotheken.

Die deutschen Volksstämme und Landschaften. Von Professor
Dr. O. Weise. 3. Auflage. Mit 29 Abbildungen im Text und auf 15 Tafeln.

Schildert, durch eine gute Auswahl von Städte-, Landschafts- und anderen Bildern unterstützt,
die Eigenart der deutschen Gauen und Stämme, die charakteristischen Eigentümlichkeiten der
Landschaft, den Einfluß auf das Temperament und die geistige Anlage der Menschen, die
Leistungen hervorragender Männer, Sitten und Gebräuche, Sagen und Märchen, Besonder-
heiten in der Sprache und Hausrichtung u. a. m.

**Das deutsche Bildungsweisen in seiner geschichtlichen Ent-
wicklung.** Von Professor Dr. Friedrich Paulsen.

Auf beschränktem Raum löst der Verfasser die schwierige Aufgabe, indem er das Bildungs-
wesen stets im Rahmen der allgemeinen Kulturbewegung darstellt, so daß die gesamte Kultur-
entwicklung unseres Volkes in der Darstellung seines Bildungsweises wie in einem verkleinerten
Spiegelbild zur Erscheinung kommt. So wird aus dem Büchlein nicht nur für die Erkenntnis
der Vergangenheit, sondern auch für die Forderungen der Zukunft reiche Frucht erwachsen.

Das deutsche Drama des neunzehnten Jahrhunderts. In seiner
Entwicklung dargestellt von Professor Dr. G. Wittkowski. 2. Auflage.
Mit einem Bildnis Hebbels.

Sucht in erster Linie auf historischem Wege das Verständnis des Dramas der Gegenwart
anzubahnen und berücksichtigt die drei Faktoren, deren jeweilige Beschaffenheit die Gestaltung
des Dramas bedingt: Kunstanschauung, Schauspielkunst und Publikum.

Aus Natur und Geisteswelt

Jedes Bändchen geheftet Mf. 1.—, in Leinwand gebunden Mf. 1.25.

Geschichte der Musik. Von Dr. Friedrich Spitz.

Gibt in großen Zügen eine übersichtliche äußerst lebendig gehaltene Darstellung von der Entwicklung der Musik vom Altertum bis zur Gegenwart mit besonderer Berücksichtigung der führenden Persönlichkeiten und der großen Strömungen und unter strenger Auscheidung alles dessen, was für die Entwicklung der Musik ohne Bedeutung war.

Die deutschen Kolonien. Land und Leute. Von Dr. Adolf Hellborn.

Mit zahlreichen Abbildungen und 2 Karten.
Bringt auf engem Raume eine durch Abbildungen und Karten unterstützte, wissenschaftlich genaue Schilderung der deutschen Kolonien, sowie eine etwaunfreie Darstellung ihrer Völker nach Nahrung und Kleidung, Haus und Gemeindeleben, Sitte und Recht, Glaube und Aberglaube, Arbeit und Vergnügen, Gewerbe und Handel, Waffen und Kampfesweise.

Geschichte der Vereinigten Staaten von Amerika. Von Dr. C. Daenell.

Gibt in großen Zügen eine übersichtliche Darstellung der geschichtlichen, kulturgeschichtlichen und wirtschaftlichen Entwicklung der Vereinigten Staaten von den ersten Kolonisationsversuchen bis zur jüngsten Gegenwart mit besonderer Berücksichtigung der verschiedenen politischen, ethnographischen, sozialen und wirtschaftlichen Probleme, die zur Zeit die Amerikaner besonders bewegen.

Die Metalle. Von Professor Dr. K. Scheid. Mit 16 Abbildungen.

Behandelt die für Kulturleben und Industrie wichtigen Metalle, schildert die mutmaßliche Bildung der Erze, die Gewinnung der Metalle aus den Erzen, das Hüttenwesen mit seiner verschiedenen Systemen, die Fundorte der Metalle, ihre Eigenschaften und Verwendung, unter Angabe historischer, kulturgeschichtlicher und statistischer Daten, sowie die Verarbeitung des Metalle.

Aus der Vorzeit der Erde. Vorträge über allgemeine Geologie.

Von Professor Dr. Fr. Frech. Mit 49 Abb. im Text und auf 5 Doppeltafeln.
Erläutert die interessantesten und praktisch wichtigsten Probleme der Geologie: die Entstehung der Vulkane, das Klima der Vorzeit, Gebirgsbildung, Korallenriffe, Talbildung und Erosion, Wildbäche und Wildbächenverbauung.

Am tausenden Wechsels der Zeit. Übersicht über die Wirkungen der Entwicklung der Naturwissenschaften und der Technik auf das gesamte Kulturleben.

Von Geh. Regierungsrat Professor Dr. W. Launhardt. 2. Auflage. Mit 16 Abbildungen.

Ein reichlicher Rückblick auf die Entwicklung der Naturwissenschaften und der Technik, der die Weltwunder unserer Zeit verdamt werden, über die naturwissenschaftlichen Entdeckungen, die die Sinne verschärfen und vervollkommen, wie über die Erfindungen, die unsere Herrschaft über den Raum in ungeahnter Weise ausbreitet haben, die modernen Schiffsarten wie die Fernrohre, die Eisenbahnen wie die Dampfschiffe und die Luftschiffe.

Meeresforschung und Meeresleben. Von Dr. O. Janson. 2. Auflage. Mit 41 Figuren.

Schildert kurz und lebendig die Fortschritte der modernen Meeresuntersuchung auf geographischem, physikalisch-chemischem und biologischem Gebiete, die Verteilung von Wasser und Land auf der Erde, die Eisten des Meeres, die physikalischen und chemischen Verhältnisse des Meerwassers, endlich die wichtigsten Organismen des Meeres, die Pflanzen und Tiere.

Unsere wichtigsten Kulturpflanzen. (Die Getreidegräser.) Sechs Vorträge aus der Pflanzenkunde. Von Professor Dr. K. Giesenhagen. 2. Auflage. Mit 38 Figuren im Text.

Behandelt die Getreidepflanzen und ihren Anbau nach botanischen wie kulturgeschichtlichen Gesichtspunkten, damit zugleich in anschaulicher Form a) allgemeine botanische Kenntnisse vermitteln.

Unveränderter Katalog auf Wunsch umsonst und postfrei vom Verlag.

Das griechische Drama: Aischylos, Sophokles, Euripides. Bearbeitet von Prof. Dr. Johannes Geyser.

Mit einem Plan des Theaters des Dionysos zu Athen. Geh. M 1,60, in Leinw. geb. M 2,00.

„Wenn die philologische Wissenschaft früher ihre eigentliche Aufgabe in der Anschauung, so ist hier und erfreulicherweise neuerdings durchweg in Büchern die großen geschichtlichen Tragiker die ästhetische Behandlung an deren Stelle getreten, und mit eindringendem, feinem Verständnis, ist der Stoff und Bau der Tragödien, die Charaktere zur Darstellung gebracht, das Gesamtansehen in zusammenfassender und abschließender Betrachtung bewertet. Man hat auf jeder Seite die Empfindung, daß man einem Kundigen fähre, der sich lange und liebevoll mit einem Gegenstande beschäftigt hat, folgt.“ (Zeitschr. f. lat. u. hoh. Schulen 16. Jg., Heft 7.)

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. Eduard Schwartz.

1. Aufl. 1887. 2. Aufl. 1897. 3. Aufl. 1907. 4. Aufl. 1917. 5. Aufl. 1927. 6. Aufl. 1937. 7. Aufl. 1947. 8. Aufl. 1957. 9. Aufl. 1967. 10. Aufl. 1977. 11. Aufl. 1987. 12. Aufl. 1997. 13. Aufl. 2007. 14. Aufl. 2017. 15. Aufl. 2027.

Die Vorträge wenden sich an ein größeres Publikum. In weiten Kreisen richtet sich die Beurteilung des Altertums noch immer nach dem Stande, den die Altertumswissenschaft vor etwa 60 Jahren einnahm. Dem gegenüber wird in diesen Vorträgen der Versuch gemacht, an einzelnen Beispielen zu zeigen, wieviel bestimmter und schärfer das Bild der antiken Literatur durch die wissenschaftliche Arbeit der letzten Generationen geworden ist. Als Beispiele sind stark ausgeprägte Individualitäten gewählt, die sich mit prägnanten Linien zeichnen lassen.

Die Sagen des klassischen Altertums. Von Stoll-Kamer.

6. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Hans Kamer. Mit 79 Abbildungen im Text und auf 6 Tafeln. 2 Bände geb. je M 3,60, in einem Band geb. M 6,00.

Die Götter des klassischen Altertums. Von Stoll-Kamer.

8. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Hans Kamer. Mit 92 Abbildungen. In Leinwand geb. M 4,50.

Die allbekanntesten Werken Stolls, der sich um die Verbreitung und Popularisierung der Kenntnis des klassischen Altertums so hohe Verdienste erworben hat, erscheinen hier in neuer Form und in neuem, wesentlich verbessertem Gewande.

Band I behandelt Sagenreihen wie die von Herakles, Theseus, den Argonauten, Odysseus usw., Band II wesentlich den Inhalt von Illas und Odyssee.

„Die Götter des klassischen Altertums“ behandeln die Götter des Olympos, der Gewässer der Erde und der Unterwelt wie die besonderen Gottheiten der Römer.

Die in reicher Zahl beigegebenen Abbildungen sind in bestmöglicher Wiedergabe ganz neu hergestellt worden. So werden die Stoll'schen Bücher in ihrer Neugestaltung als die besten Orientierungsmittel über den antiken Sagenreichtum und die antike Mythologie gelten dürfen und sich bald der gleichen Beliebtheit erfreuen, die sie sich in ihrer alten Form durch Jahrzehnte bewahrt haben.

Homer. Bearbeitet von Georg Finsler. (Aus den „Griechischen Vorkursen“ VI, 2.)

Geb. M 6,00, in Leinwand geb. M 7,00.

Das Buch wendet sich zunächst an die Lehrer an Schulen, an denen Homer nicht vor Original gelesen wird, dann an den großen Kreis der Gebildeten aller Stände. Mandanten von ihnen wird es Homer näher bringen, sowohl durch die zusammenhängenden Erklärungen einzelner Stücke als durch die systematische Darstellung der homerischen Welt und Technik. Das Buch ist vor allem zum Lesen bestimmt und soll ein Gesamtbild geben. Vollständigkeit in den Angaben konnte nicht erstrebt werden, da bei dem gewaltigen Stoff eine solche beinahe unmöglich und der Durchsichtigkeit der Darstellung nicht förderlich gewesen wäre, daß viele mögliche Gedächtnisstützen nicht, liegt bei der Fülle des Materials auf der Hand. Es sind deshalb auch die angeführten homerischen Stellen selten im vollen Wortlaut gegeben, weil der Umfang des Buches doch nicht zu sehr anschwellen durfte. In der Skizze über die Homerkritik konnte dem Plan und Umfang des Buches gemäß, keine irgendwie erschöpfende Geschichte der Homerfrage gegeben werden. Nicht nur mußten die sprachlichen und metrischen Gesichtspunkte und die Erwägungen über das Altertümlichkeit, sondern es durfte auch aus der Masse der Schriften nur eine Auswahl geboten werden.

3 2044 036 312 882